

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

**Збірник тез доповідей
ПІДСУМКОВОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ КУРСАНТІВ, СЛУХАЧІВ
І СТУДЕНТІВ**

Секція №4

Гуманітарні науки

([http:// nangu.edu.ua](http://nangu.edu.ua))

*22 березня 2018 року
м. Харків*

Оргкомітет конференції

Голова оргкомітету – перший заступник начальника Національної академії з навчально-методичної та наукової роботи полковник **Морозов О.О.**

Відповідальний секретар оргкомітету:

науковий співробітник науково-організаційного відділу **Бондаренко О.В.**
(057-739-26-68, 4-68)

Члени оргкомітету:

начальник науково-дослідного центру полковник **Приходько І.І.**;
начальник навчально-методичного центру полковник **Тробюк В.І.**,
начальник факультету №1 полковник **Овчаренко В.В.**;
начальник факультету №2 полковник **Єманов В.В.**;
начальник факультету №3 полковник **Павлов С.П.**;
начальник факультету №4 полковник **Іщенко С.О.**;
заступник начальника Київського факультету з навчально-методичної та наукової роботи підполковник **Белай С.В.**,
начальник відділу по роботі з особовим складом полковник **Драган Ю.А.**;
начальник відділу родів військ та служб полковник **Держач О.В.**;
начальник науково-організаційного відділу підполковник **Морозов І.Є.**

Адреса оргкомітету: 61001, м. Харків, майдан захисників України, 3, Національна академія Національної гвардії України, науково-організаційний відділ.

Контактні телефони: 057-739-26-02, 057-739-26-68.

Електронна адреса: nov_nangu@ukr.net

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів. За достовірність представлених результатів відповідальність несуть автори

**Підсекція № 4.1 Проблеми мовної комунікації:
перекладацький аспект**

Керівник підсекції: доктор філологічних наук, професор **Пелепейченко Л.М.**
Секретар підсекції: службовець **Заботнова М.В.**

Волошок К.В., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного)
Національної академії Національної гвардії України

**ВІДТВОРЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ВІЙСЬКОВИХ ТЕКСТІВ**

У роботі окреслено особливості використання трансформацій та мовних засобів, а також специфіку відтворення лексико-семантичних полів у перекладі гендерної інформації військового дискурсу.

Гендерні ознаки є важливим аспектом сучасної мовної картини світу. З огляду на те, що лінгвістична гендерологія зароджується й активно розвивається як розділ мовознавства за кордоном, переважна більшість наукових праць з цієї тематики відбиває менталітет та мовну специфіку інших народів. Закордонний досвід з фундаментальних питань гендерології є дуже корисним для національних досліджень, загальні теоретичні положення є тотожними, але накопичений іншомовний матеріал не відбиває наші соціокультурні уявлення.

Сьогоднішній етап розвитку багатьох армій світу демонструє зміни у військовій гендерній ситуації, що неминуче має відбиватися на мовних засобах її репрезентації.

Дискурс можна розглядати як мовленнєво-комунікативну діяльність, що протікає у широкому соціокультурному контексті та є сукупністю процесу і результату, частину мовленнєво-комунікативного процесу, у якому індивіди конструюють власні смисли. Встановлено, що зовнішній екстралінгвальний вимір дискурсу відбиває комунікативну ситуацію в усьому розмаїтті її антропоцентричних, етнографічних, соціологічних, психологічних, культурологічних складових, а внутрішній лінгвокогнітивний контекст постає ментальним відображенням зовнішнього.

В останній час, наприклад, широкої уваги набула феміністська критика мови. Публіцистичний дискурс, що відображає сучасний стан суспільства, є

актуальним комунікативним контекстом для вивчення особливостей функціонування гендерних стереотипів.

Військово-публіцистичний текст відрізняється від інших видів публіцистичного дискурсу тим, що його домінантою є офіційність, чіткість подання інформації, жорстка, без зайвого емоційного забарвлення, регламентованість висловлювань. Необхідність дослідження мовних гендерних особливостей саме цього дискурсу зумовлюється чіткою гендерною забарвленістю військової комунікації через виключну маскуліність військової сфери, адже у більшості країн світу армія це суто чоловіча професія.

Виокремлюють такі види текстів у військовому дискурсі: військово-науковий, військово-технічний, військово-інформаційний та військово-публіцистичний.

Дослідження мовної репрезентації гендера у військових текстах проводилися на матеріалі англomовної публіцистики.

Аналіз матеріалу дослідження свідчить, що на граматико-семантичному рівні патріархатні стереотипи знаходять прояв у використанні займенника *he* у загальнонародовому значенні. Займенник *he* реалізує патріархатне уявлення про стать осіб, які мають високий соціальний статус або престижну професію. З займенниками та займенниковими сполуками, що не асоціюються з індивідом певної статі, розповсюджені “антисексистські” варіанти *they* та *he or she*.

Результати аналізу мовної гендерної репрезентації дозволяють дослідити реалізацію патріархатних стереотипів на різних мовних рівнях. У дискурсі маркери морфо- та лексико-семантичного рівнів, що позначають референтів-жінок, на відміну від чоловічих, несуть у собі переважно негативні конотації. Маркування референта-жінки відбувається лише за умови комунікативної необхідності для запобігання зриву комунікації.

Проведений перекладацький аналіз свідчить, що в англomовних військово-публіцистичних статтях ніяких фемінізованих форм слів, які відображають військові реалії, виявлено не було. Належність до жіночого гендера, як і в українській мові, виявляється шляхом вживання додаткових слів (іменника *жінка* або прикметника *жіночий*), займенників жіночого роду у наступному або у підрядному реченні.

Важливу роль, також, відіграє особливість мови перекладу(українська), яка дозволяє більш чітко гендерне диференціювання – вживання дієслівних форм жіночого роду. Результати аналізу свідчать, що в оригіналі досить рідко наявні інші мовні гендерні маркери, в інших випадках часто ці форми є єдиними відображувачами гендерної належності, особливо тоді, коли ніякого іншого гендерного маркера, крім жіночого імені, немає.

Слід зазначити, що у перекладі гендерна належність імені не завжди розпізнається, і тоді перекладач змушений покладатися на загальний зміст тексту, або додавати якісь мовні засоби для висвітлення статі персонажу статті.

Зауважимо, що під час роботи з текстом перекладач має зважати на

відмінності в уявленнях різних національних культур про фізичні та психологічні якості чоловіків і жінок, а також на відмінності у реаліях військового життя мови оригіналу і мови перекладу.

З огляду на активне функціонування гендерного фактору у мові та велику актуальність згаданої теми, лінгвісту та перекладачеві слід урахувати існуючі доробки з різних напрямів гендерних досліджень у мовознавстві та приділяти особливу увагу виявленню, фіксації та аналізу мовних та мовленнєвих модифікацій, пов'язаних зі зміною уявлення про рольові функції чоловіків та жінок.

У результаті дослідження гендерної інформації військового публіцистичного дискурсу, констатовано основний аспект відтворення у перекладі гендерних маркерів та їх змісту. Це відсутність суто мовних засобів (в англійській та українській мовах), які репрезентують гендерну інформацію військового тексту. Такий стан справ змушує автора англомовного тексту, а також перекладача українською мовою використовувати додаткові засоби, зокрема лексичні додавання. Відмічено також більшу кількість граматичних засобів вираження гендерної інформації в українській мові порівняно з англійською.

Враховуючи необхідність вироблення відповідних методів дослідження функціонування категорії гендеру в перекладі як однієї з організуючих категорій ідентичності суб'єкта перекладацького процесу, подальші розвідки з обраної проблематики вважаємо перспективними.

Джулай А.О., слухач магістратури 173М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ПОБУТОВИЙ КОНФЛІКТ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний етап розвитку лінгвістики спрямовано на багатофакторний аналіз моделей вербалізації комунікативного задуму мовця в різних форматах спілкування, що зумовлює дослідження дискурсу як процесу реалізації комунікативних стратегій в межах прагмалінгвістичного підходу.

Побутове спілкування відбувається між добре знайомими людьми, воно зводиться до підтримки контакту і вирішення повсякденних проблем. Особливостями побутового дискурсу В.І. Карасик визначає діалогічність, пунктирність протікання, скорочену дистанцію між комунікантами, пріоритет невербальних засобів спілкування над вербальними [1, с. 6]. Як природний вихідний тип дискурсу, органічно засвоюваний з дитинства, цей тип дискурсу характеризується спонтанністю, сильною ситуативною залежністю, яскраво вираженою суб'єктивністю, порушеннями логіки і структурної оформленості висловлювань [1, с. 7]. Зауважимо, що конфлікти в нашому житті відбуваються

тому, що між людьми існують протиріччя, які представляються їм дійсно значущими [2, с. 34]. Подібні ситуації призводять до того, що люди замикаються в рамках конфліктного протистояння до тих пір, поки не зрозуміють, що ці значення обмежують їхню інтеракцію.

Мета цього дослідження полягає у з'ясуванні особливостей реалізації конфліктної ситуації в англomовному побутовому дискурсі. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: 1) виокремити структуру конфліктної ситуації в англomовному побутовому дискурсі; 2) встановити специфіку реалізації конфлікту.

Конфлікт – це, по суті, комунікативний акт. Невиражена протилежність позицій не буде елементом конфлікту, і немає конфлікту, якщо діє тільки один учасник.

Як зазначає Н.Г. Комлев, конфлікт відсутній в двох випадках: при ідеальній злагодженості інтеракції на підставі повної взаємної відповідності стратегічних і тактичних інтересів і при відсутності будь-якого контакту між учасниками [2].

Лінгвістичними аспектами конфлікту займається така дисципліна, як лінгвоконфліктологія, яка визначає мовний конфлікт як протидія двох і більше комунікантів, пов'язаних в єдиному комунікативну подію, обумовленому різними факторами: психічними, соціальними та етичними і т.д., прояв яких відбувається в мовній тканині діалогу.

Соціальна сутність мови, її конвенціональна природа дозволяють розглядати мову в якості коду, єдиного для мовців на даній мові, створюючи умови для розуміння комунікантів, і говорити про мову як про засіб встановлення контакту в мовному спілкуванні.

Мова, в свою чергу, явище індивідуальне, залежне від адресанта, це творчий і неповторний процес використання ресурсів мови.

У конфліктній інтеракції у межах побутового дискурсу виділяють три комунікативні блоки або стадії [2, с. 124], яким притаманні певні функції: 1) передумова конфлікту; 2) ескалація конфлікту; 3) завершення. Так, першим блоком (початком) є передумова конфлікту – першоджерело конфлікту або умова його виникнення, тобто ситуація прихованого або відкритого протиборства двох або декількох учасників, кожний з яких переслідує свої цілі, мотиви або засоби вирішення проблеми, що має особисту значущість для кожного з її учасників [3, с. 25]. У межах другого блоку, тобто основної частини, відбувається ескалація конфлікту, аргументування позицій комунікантів, розвиток подій. Завершення слугує логічним закінченням спілкування в цілому і/або вирішення конфлікту.

Конфліктна ситуація, що вимагає вирішення, передбачає існування кількох обов'язкових елементів: 1) учасників конфлікту – двох або більше, які переслідують несхожі або протилежні цілі; 2) об'єкту конфлікту (конкретне явище, причина, стан справ, навколо якого розгортається суперечка); 3) рушійної сили – інциденту (факту зіткнення протилежних сил).

Не менш важливою є проблема розробки покрокової схеми розгортання конфлікту. Більшість авторів сходяться на думці, що в ідеальній конфліктній ситуації ми маємо справу з 3-х або 4-х кроковою схемою розвитку конфлікту: 1) першопричина, яка є інцидентом конфлікту; 2) маніфестація розбіжностей; 3) суперечка, що передбачає ескалацію конфлікту; 4) ренормалізація спілкування. Ці кроки в загальному вигляді утворюють три основні фази розвитку конфлікту – назрівання конфлікту, власне конфліктна інтеракція й закінчення конфлікту [4, с. 218].

До продуктивних способів вирішення конфлікту традиційно відносять компроміс, згоду й поступку [4, с. 219]. С. Вучиніч також виділяє відстрочення [5, с. 118] – спосіб закінчення конфлікту, за якого припинення конфлікту відбувається без будь-якого його вирішення, що наближає таку стратегію до соціально-редуктивних способів закінчення конфлікту.

Будь-який конфлікт – психологічний, політичний, морально-етичний та ін. – має мовну і мовну репрезентацію. Як мова, так і мова мають такі конфліктогенні властивості, які провокують користувачів мови на конфліктне взаємодія. Ці властивості підтримуються соціальними і психологічними факторами, під впливом яких формуються стійкі типи лічностей, що вступають в комунікацію і діють за тим чи іншим моделям спілкування. Реалізація гармонійної або дисгармонічної моделі поведінки в конфлікті зумовлюється соціальними, психологічними, а також лінгвістичними факторами, зумовленими комунікативним контекстом в цілому. Перспективи дослідження конфлікту полягають у детальнішому вивченні саме екстралінгвальних чинників.

Література

1. Карасик В. И. О типах дискурса / В. И. Карасик // Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: Сб. науч. ст. – Волгоград: Перемена, 2000. – С. 5–20.
2. Келлетт П. Конфликтный диалог: работа с пластами значений для продуктивных взаимоотношений / П. Келлетт [пер. с англ. М. А. Новицкая]. – Харьков: Гуманитарный Центр, 2010. – 416 с.
3. Конфліктологія: навч. пос. [для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец.] / Л. М. Герасіна, М. І. Панов, Н. П. Осипова та ін. / [ред. професори Л. М. Герасіна та М. І. Панов]. – Харків: Право, 2002. – 256 с.
4. Прокопенко В. В. Функціонально-прагматичний аспект поступки у фазі закінчення комунікативного конфлікту / В. В. Прокопенко. – Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2007. – С. 217–220.
5. Vuchinich S. The sequential Organization of closing in verbal family conflict / S. Vuchinich [In A. D. Grimshaw (Ed.) Conflict Talk: sociolinguistic investigations in conversations]. – Cambridge: Cambridge University Press, 1990. – P. 118–138.

Заріцька К., курсант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ФАКТОР ЦІЛЬОВОЇ АУДИТОРІЇ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ У ЗДІЙСНЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ: МОДЕЛЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

Термін *стратегічні комунікації* поширився у всьому світі і практично у всіх галузях діяльності. У кожній із них поняття, яке позначене вказаним терміном, має специфіку в дефініції, проте цільова спрямованість є тим ланцюгом, що об'єднує всі тлумачення і найбільш виразно характеризує систему відповідних заходів. Цільова спрямованість діяльності стосується і формулювання мети стратегічних комунікацій, і об'єктів, до яких вона звернена. Практика довела, що в кожній із галузей комплекс заходів у межах стратегічних комунікацій потребує конкретизації, уточнення у багатьох аспектах. У нашій роботі предметом аналізу є фактор цільової аудиторії стратегічних комунікацій у здійсненні інформаційного впливу. Актуальність цієї теми пояснюється, по-перше, тим, що вона відповідає соціальним потребам діяльності силових інститутів України, по-друге, важливістю проблеми інформаційного впливу у нашу добу.

Ознайомлення з теоретичними джерелами показало, що для розроблення теми є загальні передумови: витлумачено поняття стратегічних комунікацій в інших галузях діяльності соціуму, обґрунтована необхідність роботи з конкретними цільовими аудиторіями [2]. Не схарактеризована специфіка інформаційного впливу на різні цільові аудиторії в діяльності силових структур України.

Мета нашої роботи – обґрунтувати модель дослідження питання про фактор цільової аудиторії стратегічних комунікацій у здійсненні інформаційного впливу.

Передусім зауважимо, що ми розуміємо поняття стратегічних комунікацій як сукупність заходів, видів і форм комунікативної діяльності, спрямованих на досягнення ключових цілей соціального життя України, її соціальних інститутів або окремих галузей. Ми розглядаємо названий вид діяльності у його спрямуванні на ключові цілі Національної гвардії України (НГУ), які формулюються в результаті аналізу уроків реального життя країни і названої силової структури.

Аналіз подій сьогодні показав, що ключовими цілями є такі: корекція іміджу НГУ; протидія інформаційній війні; виховання патріотизму у молодого покоління, яке поповнить лави нацгвардійців, і у особового складу НГУ [1]. Робота в будь-якому із названих напрямів потребує інформаційного впливу, що зумовлює необхідність більш детального аналізу названого поняття.

Інформаційний вплив ми спостерігаємо сьогодні у всіх сферах життя

соціуму: у суспільній (інформаційна війна), у соціальній (виконання соціальних функцій різними інститутами та установами), у навчальній (здійснення впливу з метою розширення знань та формування практичних навичок), у побутовій (в сім'ї, у спілкуванні з друзями). У нашій роботі об'єктом аналізу є інформаційний вплив у межах стратегічних комунікацій. Він підпорядкований ключовим цілям стратегічних комунікацій, викладеним вище. Кожна із цілей передбачає вибір заходів з огляду на особливості цільових аудиторій. Останнє поняття ми інтерпретуємо як аудиторію, що є об'єктом впливу. Стисло схарактеризуємо типи аудиторій стосовно кожної із ключових цілей.

Стосовно корекції іміджу НГУ маємо розмежувати цільові аудиторії впливу за ознакою ставлення до названої силової структури. Отже, на першому етапі роботи необхідно виявити, як ставляться до НГУ громадяни України. Для вирішення цього завдання необхідно провести анкетування серед певної кількості реципієнтів. Гіпотетично ми можемо змодельовати такі типи цільових аудиторій:

- громадяни, які позитивно ставляться до НГУ і позитивно оцінюють її діяльність;
- громадяни, які негативно ставляться до НГУ і негативно оцінюють її діяльність;
- громадяни, які позитивно ставляться до НГУ, але не можуть дати оцінку її діяльності, оскільки мало знають про цю структуру;
- громадяни, які не визначилися у своєму ставленні до НГУ, бо вкрай мало знають про неї.

Логічно припустити, що будуть ще й інші типи аудиторій за означеним питанням. Важливо враховувати тип цільової аудиторії і за іншими ознаками: віком, інтересами, уподобаннями – і в залежності від названих ознак будувати зміст і форми інформаційного впливу.

Стосовно другої та третьої ключових цілей стратегічних комунікацій вважаємо за необхідне розмежувати передусім типи аудиторій впливу за ознакою приналежності до рядів НГУ: цивільні громадяни, які не пов'язані з НГУ за родом діяльності, і військовослужбовці та цивільні службовці НГУ. Інформаційний вплив на першу аудиторію повинен здійснюватися через зв'язки з громадськістю. Крім віку, інтересів та уподобань у розмежуванні цільових аудиторій вважаємо за необхідне враховувати світогляд, оцінки реальних подій сьогодення. Для виявлення названих ознак необхідне анонімне анкетування, причому питання мають ставитися не прямо, не «в лоб», а опосередковано, таким чином, щоб опитування не перетворилось на допит, не попірало права людей. Інформаційний вплив на другу цільову аудиторію має здійснюватися в межах роботи з особовим складом. Стосовно цивільних службовців НГУ доцільно проводити роботу на конференціях, круглих столах, на яких проблеми мають обговорювати цивільні службовці і військовослужбовці разом.

Два описаних етапи мають забезпечити об'єктивність у виділенні цільових

аудиторій інформаційного впливу. Наступний етап має бути спрямований на ознайомлення з тим, як здійснювався інформаційний вплив до нинішнього дня. Із цією метою необхідно проаналізувати меседжі мас-медіа, телевізійні програми і виявити зміст та форми роботи, яка проводилась в Україні загалом і в НГУ зокрема. При цьому важливо зафіксувати ефективні заходи і неефективні. Ефективні взяти на озброєння у своїй програмі, неефективні розглядати як помилки, яких не слід припускати.

Останній етап роботи пов'язаний із створенням програми дій із різними цільовими аудиторіями.

Продумана робота в означеному напрямі не тільки сприятиме досягненню ключових цілей стратегічних комунікацій НГУ – вона принесе користь всій Україні.

Перспективою розроблення теми вважаємо проведення наукового дослідження за запропонованою моделлю.

Література

1. Пелепейченко Л. М. Стратегічні комунікації силових структур України в сучасному соціальному контексті / Л. М. Пелепейченко // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави: Науково-практичний журнал. – Серія «Юридичні науки». – № 1. – 2017. – С.34–41.

2. Commander's Handbook for Strategic Communication and Communication Strategy. – Version 3.0. – US Joint Forces Command Joint. Warfighting Center, 2010. – 232 p.

Зіберт-Гуд О.В., слухач магістратури 173М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ У МОВІ АДВОКАТА В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

Дослідження комунікативних стратегій і тактик є одним з актуальних напрямків сучасної лінгвістики. Цей дослідницький об'єкт вивчається в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних лінгвістів. При цьому слід зазначити неоднозначність розуміння сутності комунікативних стратегій різними дослідниками, оскільки ними пропонуються різні підходи до опису цієї проблеми. Науковці стверджували, що комунікативні стратегії слід розглядати як сукупність мовних дій, мовних засобів, комунікативних виборів та намірів, розподіл інформації [1, с. 4]. Дослідники розглядали комунікативні стратегії, як один з видів життєдіяльності людини, в якому завжди переслідуються цілі, спрямовані на задоволення комунікативних потреб, які пов'язані з різноплановою діяльністю особистості [2, с. 3].

Мета роботи визначити особливості відтворення комунікативних стратегій і тактик у мові адвоката в аспекті англо-українського перекладу.

Для досягнення поставленої мети в роботі виявлено особливості реалізації комунікативних стратегій і тактик у мові адвоката, обґрунтовано теоретичні засади перекладу комунікативних стратегій і тактик у мові адвоката з англійської мови українською.

В кожній країні, місцевості судовий дискурс є чітко регламентований, але спільним є учасники судових дебатів та мета, яку вони переслідують, а саме встановити правду. Для цього судові оратори застосовують різні прийоми.

Коли адвокат починає допит свідка, він має уявлення про свої наміри та про своїх співрозмовників. Під час діалогу адвокат знає точно, яку інформацію хоче отримати в результаті допиту. Він застосовує стратегії та тактики, але їх реалізація залежить не лише від інтенцій [3, с. 34]. На наш погляд, тактика – це вироблення того, як домогтися здійснення стратегії, на які параметри співрозмовника потрібно вплинути, щоб отримати бажаний результат. На відміну від стратегій, тактики є принципами спілкування, встановлені культурою. Вони орієнтуються на поведінку адресата та умови спілкування. Його завдання полягає в тому, щоб обрати хорошу тактику для стратегії.

Існує шість головних стратегій судового дискурсу, дотримання яких є нормою в залі суду: стратегія співробітництва, стратегія конфронтації, стратегія заперечення провини підсудного, стратегія домінування, стратегія дискредитації та стратегія компромісу [4, с. 27]. Кожна стратегія може реалізовуватись декілька разів. Застосовуючи зазначені стратегії, сторона захисту намагається вплинути на хід ситуації, робить спробу не тільки повернути до себе увагу, а й встановити правдивість чи неправдивість представленої інформації, відкрити нові обставини справи, які можуть принципово змінити хід подій та його результати.

Що ж до прагматики перекладу, то здійснення прагматичного впливу на одержувача інформації складає найважливішу частину будь-якої комунікації, в тому числі і міжмовної. В юридичному дискурсі дуже широко використовується спеціальна лексика. У спеціальну лексику включають терміни, професіоналізми і професійно-жаргонні слова. Найважливішими вимогами до юридичного перекладу є його адекватність, еквівалентність, збереження правової надійності та транспарентність перекладу.

Вивчення комунікативних стратегій і тактик посідає важливе місце в сучасній комунікативній лінгвістиці, проте вони не мають однозначної дефініції і типології. Проаналізувавши підходи дослідників до визначення явища мовленнєвих стратегій, можна зробити висновок, що комунікативні стратегії – комплекс мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення цілей комунікантів. Залежно від мотивів і цілей, зокрема, а також комунікативної ситуації в цілому, мовці обирають ті мовні засоби, які найбільш відповідають

поставленій меті в процесі спілкування. Особливий характер комунікації в ситуації судового засідання обумовлений декількома факторами. По-перше, в комунікативній ситуації суду присутній «подвійний спостерігач». По-друге, судовий дискурс суворо регламентований і накладає певні обмеження на комунікативну поведінку учасників. По-третє, судова комунікація відрізняється високим ступенем стратегічності, де кожна мовна тактика і мовний хід спрямовані на реалізацію конкретної стратегії. Зв'язок теорії комунікативних стратегій, вирішення задач і теорії мовленнєвих особливостей мають прагматичний характер: вивчення комунікативних стратегій дозволяє у зв'язку з обраним типом комунікативної стратегії і залежно від індивідуальних особливостей мовної особистості реалізувати стратегію перекладу.

Проаналізувавши усі приклади, можна зробити висновок, що найчастіше перекладач застосовував такі трансформації як вилучення, додавання та смисловий розвиток.

Найважливішими вимогами до юридичного перекладу є його адекватність, еквівалентність, збереження правової надійності та транспарентність перекладу.

Література

1. Анисимова Т. В. Современная деловая риторика: Учебное пособие / Т. В. Анисимова, Е. Г. Гимпельсон. – Волгоград: ВолГУ, 2000. – 50 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004. – 344 с.
3. Кони А. Ф. Судебные речи : Общие черты судебной этики. Свидетели на суде. Обвинительные речи. Руководящие напутствия присяжным. Кассационные заключения. Кассационные доклады. По пересмотру Судебных Уставов / А. Ф. Кони., А. С. Суворина. – СПб.: Тип. А. С. Суворина, 1905. – 943 с.
4. Дубровская Т. В. Судебный дискурс: речевое поведение судьи Т. В. Дубровская : автореф. дис. на соискание уч. степени док.филолог. Наук: 29.09.2010 / Дубровская Татьяна Викторовна; Саратовский государственный университет им. Н. Г. Чернышевского. – Саратов: [б. в.], 2010. – 509 с.

Кієнко Ю.О., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СЕМАНТИЧНО-СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НАПУТНІХ ПРОМОВ

Напутня промова бере свій початок практично з часів створення Гарварду (1736 р.), коли під час вручення дипломів кожен випускник виступав із промовою, демонструючи свої ораторські навички на кількох давніх мовах і навички ведення дебатів англійською [2].

З часом популярною стала усна промова, з якою на урочистій церемонії став

виступати ректор навчального закладу. На сьогодні, популярністю користується запрошення відомих і визнаних у суспільстві людей, які говорять напутні слова випускникам перед тим, як вони відправляються у «велике життя» [1, с. 148].

Важко зарахувати напутні промови до якогось одного типу, вони поєднують в собі елементи декількох типів виступів. Беззаперечно напутні промови готують заздалегідь і частково вчать напам'ять. Той, хто виступає час від часу має дивитися у свою промову та йти згідно з планом.

У напутніх промовах виникає необхідність включати спеціальну лексику, що вимагає пояснень, а іноді й розгорнутих коментарів. Такі промови мають містити в собі емоційність, експресивність, естетичну вмотивованість мовних засобів; а їх специфіка полягає в використанні елементів всіх стилів.

Напутня промова – це напутні слова для випускників, перш за все для американських університетів, з якими, у відповідності із сучасною тенденцією, виступають відомі медіа-персони: політики, спортсмени, актори тощо [1, с. 142].

Напутня промова – це один з видів публічної промови, з якою звертаються наставники до своїх вихованців. Вона є заздалегідь підготовленим виступом з позитивними чи негативними оцінками, спогадами, конкретними фактами, викладеними планами та перспективами.

Напутня промова «представляє собою відносно стійкий тематичний, композиційний і стилістичний тип тексту. Тематично напутня промова будується навколо життєвих епізодів, направлених на зв'язок минулого з майбутнім. Композиційно вона включає вдячність за запрошення виступити, філософсько-ліричні роздуми адресанта про життя, обов'язкові посилання на відзначившихся випускників, власний досвід мовця, «смішні ситуації» та побажання. Стилiстично напутня промова сполучає в собі елементи особистісного спілкування (ліричність, щирість) і належній випадку урочистості [1]. Стилiстичні риси напутніх промов такі: стриманість, офіційність, що підкреслюють значущість фактів, інформації; узагальненість, абстрагування та понятійність викладу матеріалу.

Тематична рубрикація напутніх промов включає вісім основних підгруп: 1) промови, в яких оратор, судячи зі свого розуміння, інформує молодих слухачів про світ дорослих; 2) промови, в яких оратор фокусується на своєму власному досвіді; 3) промови, присвячені темі, в якій оратор являється експертом; 4) промови, які надихають випускників на важливі звершення і спонукає прагнути до висот; 5) промови, в яких розглядається одна риса людського характеру/вади, який/яка складає корінь усіх проблем; 6) промови, присвячені «вічним цінностям»; 7) промови, присвячені спірним питанням, в яких висловлюються нестандартні думки, пропонується неординарна точка зору; 8) промови, які вихваляють освіту, отриману випускниками, і навчальний заклад, який вони закінчили.

Отже, тексти напутніх промов як частина масової комунікації, з одного боку,

відображають стереотипи масової свідомості, а з іншого – формують їх, нав'язуючи індивіду певні смаки, життєві пріоритети, моделі поведінки, у тому числі мовленнєвої.

Напутні промови – важлива і відповідальна подія для обох сторін комунікації, часто вони є англомовними, тому їх адекватний переклад є завданням перекладача, який повинен донести повідомлення до випускників, батьків, усіх присутніх. У випадку вдалого перекладу інші культури мають змогу отримати цінну інформацію адресанта, яким часто є люди, що досягли успіху та є зразком для інших і можуть надихнути та мотивувати.

Література

1. Иванова С. В. Актовая речь как гибридная полидискурсивная практика / С. В. Иванова // Вестн. Российского ун-та дружбы народов. Серия: Лингвистика. – 2017. – Т. 21, № 1. – С. 141–160.

2. Fabry M. The Long History Behind Your Favorite Celebrity Commencement Speech Time [Електронний ресурс] / M. Fabry. – Режим доступу : <http://time.com/4327774/history-commencement-speech/>

Олексів О., курсант 113 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СПОСОБІВ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ НГУ

Роль і значення громадської думки важко переоцінити: вона формує атмосферу соціальних відносин, мораль, ціннісні пріоритети суспільства. Громадська думка впливає на діяльність усіх інститутів, установ і країни в цілому. Незважаючи на те, що питання про сутність громадської думки та її функції розглядалося із часів Аристотеля, до сьогодні існує різнобій у дефініції цього поняття, не говорячи вже про підходи до способів її формування. Створилася суперечність: з одного боку, всі визнають важливість громадської думки у діяльності соціуму, з іншого, – питання про способи її формування далеке від вичерпного осмислення. Особливо відчутно ця суперечність впливає на діяльність силових структур, зокрема Національної гвардії України (НГУ). Будуть пересічні громадяни сприяти діям НГУ чи будуть чинити перешкоди – це і низка інших їхніх вчинків залежать від громадської думки про названу структуру. Отже, дослідження питань, які стосуються формування громадської думки про НГУ є важливим, а тема цієї роботи актуальною.

Ступінь вивченості теми є теж дещо суперечливою, і тут виникає така опозиція: численна кількість наукових розвідок щодо громадської думки – і відсутність конкретних рекомендацій щодо способів її формування в нашу

добу. Викладені спостереження висвітлюють і хід дослідження теми: ознайомлення з історичним досвідом вивчення обраної проблеми – виявлення особливостей громадської думки про НГУ, що існує сьогодні, – визначення ефективності способів її формування.

Мета цієї роботи – обґрунтувати модель дослідження питання щодо визначення ефективності способів формування громадської думки про діяльність НГУ.

Почнемо з визначення поняття. Їх безліч: від сукупності індивідуальних суджень, до сукупності думок індивідів. Основні відмінності стосуються філософського тлумачення понять *судження* – *думка* – *погляд* – *оцінка*, а також носіїв названих ознак. Професор Принстонського університету Харвуд Чайлдз, проаналізував близько 40 відомих визначень громадської думки. Висновок, до якого він прийшов, виявився дещо дивним, бо йому сподобалося визначення, яке нічого не визначає: "Громадська думка – це не назва чогось одного, а класифікація певної кількості чогось" [2]. З огляду на таку різнобарвність у своїй роботі ми обрали визначення із Вікіпедії Інтернету, яке стосується повсякденного життя: «У повсякденному житті громадською думкою вважають думку колективу (спільноти) про події та факти внутрішнього й зовнішнього життя, поведінку окремих членів колективу» [там само].

Структура громадської думки являє собою поєднання трьох компонентів: інтелектуального (знання про об'єкт), емоційного (стосується особливостей сприйняття об'єкта), діяльнісного (регламентує діяльність об'єкта) [1]. У моделі дослідження обраної теми спираємося на функції громадської думки, подані в політичних енциклопедіях та Інтернеті: інформаційну, нормативну (або регулятивну), оціночну, експресивну, консультативну, директивну, прогностичну, виховну, критичну.

Першу функцію розуміємо в двох її ознаках. З одного боку, як необхідність мати в розпорядженні інформацію про характер громадської думки про НГУ, для виявлення якої проведемо опитування в усній та письмовій формах. З другого боку, – як необхідність надати громадськості інформацію про діяльність НГУ. Стосовно другої функції акцентуємо увагу на цінностях. Оціночну та виховну функції розглядаємо як мету діяльності НГУ: сформувати позитивну оцінку названої структури, повагу до НГУ. Консультативну, директивну та прогностичну беремо до уваги як орієнтир своєї діяльності.

З метою визначення ефективності формування громадської думки про НГУ вважаємо за необхідне розробити як мінімум дві різних стратегії для схожих цільових аудиторій. Діагностичне і контрольне опитування мають показати, яка із стратегій є більш ефективною.

Перспективою розроблення теми вважаємо проведення наукового дослідження за запропонованою моделлю.

Література

1. Бебик В. Вивчення громадської думки // Політична енциклопедія. Редкол.:

Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – Київ: Парламентське видавництво, 2011. – С.98.

2. Громадська думка // Вікіпедія. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

Продивус Ю.М., студентка 155 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

КІНОДИСКУРС ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ВИВЧЕННЯ

На сьогоднішній день кінематограф неодмінно займає першу позицію в сфері культури та мистецтва, а також є найбільшим чинником впливу на людську свідомість, її спосіб життя та духовне збагачення. Саме тому, у сучасному світі, приділяють так багато уваги кінодискурсу.

Кінодискурс активно досліджується психологією, філософією, педагогікою, теорією та практикою перекладу. Актуальність обраної теми зумовлена тим, що ґрунтовний аналіз понятійно-категорійного апарату кіноперекладу у вітчизняному перекладознавстві знаходиться на ранній стадії своєї розробки та має багато тем для досліджень.

Серед робіт, присвячених кінодискурсу, з лінгвістичної точки зору, найбільший інтерес привертають дослідження Єфремової М.А., Зарецької О.Б., Слишкіна Г.Г. та інших. Розгляд цього лінгвістичного матеріалу здійснюється в межах дослідження аудіовізуальних текстів взагалі, а також при вивченні різних аспектів безпосередньо кінофільмів.

Метою цієї роботи є дослідження інтерпретаційних підходів до поняття кінодискурсу в цілому та із лінгвістичної точки зору, а також визначення та розмежування понять кінодискурсу, кіно тексту та кіноперекладу.

У межах лінгвістичної науки сформувалося кілька напрямків вивчення кінотворів: лінгвосеміотичний, лінгвокогнітивний, лінгвоперсонологічний, лінгвокультурологічний та інші. Міждисциплінарний семіотико-синергічний підхід дозволяє трактувати кінодискурс як сукупність вербального і невербального компонентів кінотвору, а також факторів, що впливають на його створення і сприйняття, що утворюють єдине смислове, структурне і функціональне ціле. Кінодискурс володіє системно-динамічною організацією, яка визначає його внутрішню структуру і місце в просторі семіосфери, а також забезпечує безперервний розвиток згідно принципам самоорганізації синергетичних систем [2].

Залежно від підходу до дослідження, основними одиницями кінотвору (кінодискурсу) можуть вважатися мінімальні недискретні одиниці зображення; великі відрізки – кадр або план, що складаються з образотворчого компонента,

руху й звуку, ланцюжка кадрів [3].

Один із напрямків кінознавства – семіотика кіно розглядає кінематограф як специфічну знакову систему або сукупність знакових систем. У межах семіотичного підходу вивчається і описується механізм впливу кіно на глядача з урахуванням усіляких деталей, на які він звертає увагу під час перегляду фільму [1].

Таким чином, у зв'язку з великим впливом кінематографа на особливості сприйняття світу суспільством на дослідження кінодикурсу звернено велику увагу у всіх сферах діяльності, особливу увагу привертають лінгвісти. Мовознавці намагаються дослідити та обґрунтувати понятійно-категорійний апарат кіноперекладу та визначити особливості та проблематику перекладу в кіноіндустрії.

Література

1. Горшкова В. Е. Кинодиалог как единица перевода // Вестн. НГУ. Сер. Лингвистика и межкульт. коммуникация. – 2006. – Т. 4. – С. 52–58.
2. Слышкин Г. Г. Кинотекст (опыт лингвокультурологического анализа) / Г. Г. Слышкин. – М.: Водолей Publishers, 2004. – 153 с.
3. Щербакова О. М. До проблеми українського перекладу американської кінопродукції. – Режим доступу: www.repository.hneu.edu.ua.

Торсен А., студентка 155 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

МОВНО-КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНИХ СУБКУЛЬТУР

Один з найпомітніших феноменів нашого часу – зростаюча потреба в успішному спілкуванні між народами й окремими групами людей. Розвиток транспорту, засобів інформації й комунікації, підвищення культурного і освітнього рівнів, усвідомлення необхідності взаєморозуміння і співпраці, пошуки шляхів і засобів вирішення глобальних проблем сучасності – все це може бути успішним лише за умови об'єднання зусиль всіх народів і всіх людей. Саме тому культура є об'єктом пильної уваги багатьох науковців. Адже мова є насамперед вираженням світосприйняття індивіда.

Існує безліч підходів до визначення поняття культура. В. А. Маслова характеризує культуру як все, що з'явилося завдяки діяльності людини, її цілеспрямованим роздумам [1, с. 9].

Важливе значення для дослідження культури в мовознавстві має міжкультурна комунікація. Під міжкультурною комунікацією ми розуміємо адекватне взаємопорозуміння учасників комунікативного акту, що належать до різних культур.

Поряд з культурою, що містить в собі загальні компоненти духовного життя, істотне значення мають і форми культури, які відносяться до окремих приватних сфер діяльності. Цю важливу функціональну роль виконують різні субкультури.

Б. С. Ерасов під субкультурами розуміє соціальні утворення всередині певного суспільства, які відрізняються від пануючої нормативної культури за певними ознаками: звичаями, нормами, ціннісними орієнтирами, стилем поведінки, стилем поведінки та спілкування [2, с. 398]. Саме через належність до певної субкультури людина осмислює себе в соціумі і формує свою картину світу. Кожна субкультура – це один з можливих виборів, на відміну від культури в цілому, яку людина вибрати не може.

Існує безліч субкультур, кожна з яких характеризується певними, притаманними лише їй мовно-комунікативними характеристиками. Якщо розглядати професійну субкультуру, то головною її відмінністю від інших субкультур є об'єднання людей за професійними інтересами.

Можна виділити декілька комунікативних аспектів спілкування людей, що належать до певної професії. У роботі розглянуто специфіку професійного спілкування військовослужбовців.

Характерними рисами спілкування військовослужбовців є широке вживання жаргонізмів. Це можуть бути слова, що позначають суб'єктів військової служби: *brass hats*, *poodle-faker*, *top kick*, об'єктів служби, зброї та військової техніки: *egg*, *rat tap*, *grease box*, діяльності військовослужбовців: *chow hall*, *to police the barracks*, *to barbarize*.

Наступною характеристикою професійного спілкування військових можна виділити використання великої кількості акронімів, аббревіацій та скорочень. Це зумовлено економією часу, мовленнєвих зусиль, тяжінням до чіткості, структурованості висловлювань. Крім того, скорочення дозволяє зберегти секретність висловлювань. Наприклад: *CC gives the conop of the PAX concludes with the battle drills EOF and ROE – Convoy Commander gives mission brief highlighting concept of the operation to all personnel, ending with battle drills, Escalation of Force and Rules of Engagement*. В умовах ведення бою використання скорочень і аббревіацій є життєво важливим.

Характерною особливістю військової субкультури є метафоризація. Метафора – це сама по собі своєрідна «картина світу», що значно відрізняється у носіїв різних культур. Велика кількість характерних специфічних військових слів утворилася шляхом метафоричного переосмислення лексичних одиниць, що вже наявні в мові.

Основною функцією, яку виконує метафора у військовій субкультурі є функція номінації з експресивно-емоційним забарвленням. Як правило, метафоризації піддаються інтелектуальні і фізичні якості людини, військова техніка, обмундирування, військово-побутова сфера: *magpie – кулемет*, *chest hardware – військові нагороди*, *mill – мотор літака*.

Загалом, професійна культура військовослужбовців передбачає низку особливостей: категорична імперативність; енергійна і чітка форма мовленнєвих дій; наявність статутів та інструкцій; емоційно-образна виразність у наказовій формі; висока імпровізація, пов'язана із зміною бойової обстановки; суворі субординація.

Отже, як і будь-яка професійна субкультура, культура військових має низку специфічних комунікативних особливостей, які слід враховувати в процесі спілкування з представниками цієї субкультури. Характерною особливістю військової субкультури є те, що вона охоплює не тільки професійну діяльність, але й побутову сферу також.

Література

1. Маслова В. А. Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. / В. А. Маслова. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 208 с.
2. Ерасов Б. С. Социальная культурология: Учебник для студентов высших учебных заведений / Б. С. Ерасов. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 591 с.
3. Zalewski T. Strategies for Civilian-Military Communication / T. Zalewski. – Pennsylvania: Carlisle BarRacks. – 2013. – 34 p.

Турецька Д.Є., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

Динамічний розвиток традиційних ЗМІ: преси, радіо, телебачення; розвиток нових комп'ютерних інформаційних технологій, глобалізація світового інформаційного простору мають величезний вплив на процес виробництва і розповсюдження слова. Всі ці складні і багатогранні процеси вимагають не тільки наукового осмислення, а й практичного дослідження мови ЗМІ.

Суттєві розбіжності в оформленні англійського та українського текстів інформаційних повідомлень та різниця в їх сприйнятті зумовлюють актуальність дослідження медійних текстів інформаційних повідомлень, що наразі залишаються недостатньо вивченими.

Концепція медіатексту як об'ємного багаторівневого явища доповнюється стійкою системою параметрів, яка дозволяє дати гранично точний опис того чи іншого медіатексту з точки зору особливостей його виробництва, каналу розповсюдження та лінгвоформатних ознак.

Ця система включає такі параметри, як:

- 1) Спосіб виробництва тексту (авторський – колегіальний)
- 2) Форма створення (усна – письмова)

3) Форма відтворення (усна – письмова)

4) Канал поширення (засіб масової інформації – носій: преса, радіо, телебачення, Інтернет)

5) Функціонально-жанровий тип тексту (інформаційні повідомлення (новини), коментар, публіцистика (features), реклама)

6) Тематична домінанта або приналежність до того чи іншого стійкого медіа топіку.

Сьогодні на тлі загального різноманіття існуючих підходів до можливостей функціонально-жанрового опису текстів масової інформації класифікація, розроблена в рамках теорії медіалінгвістики, дозволяє гнучко поєднувати стійку структуру з нескінченним різноманітністю і рухливістю реального текстового матеріалу.

Ця класифікація виділяє чотири основних типи медіатекстів: новини (тобто інформаційні повідомлення); інформаційна аналітика і коментар; публіцистика, тобто, будь-які тематичні матеріали, до яких можна застосувати англійський термін "features"; реклама.

При описі змістовної сторони текстів інформаційних повідомлень фахівці в галузі мас-медіа часто оперують поняттям "цінність новин" (news value, news worthiness). Виділяють наступні критерії поняття новинної цінності [1; 2]:

1) Актуальність, новизна. Інформаційні повідомлення повинні бути свіжими, читачам і глядачам цікава інформація про події, що щойно відбулися, а не про вчорашні.

2) Значимість, масштаб. Чим більш значуще соціальне становище займають учасники подій, тим більший інтерес вони викликають. Інформаційні повідомлення висвітлюють людей відомих: президентів, великих політиків і бізнесменів, видатних спортсменів, діячів культури тощо. Масштаб також важливий: велика катастрофа з десятками жертв має більше шансів потрапити на новинні сторінки, ніж невелика аварія

3) Наслідки події для масової аудиторії. Люди природно цікавляться тими подіями, які безпосередньо впливають на їх життєдіяльність. Інфляція, зростання цін, підвищення податків, етнічні конфлікти, погодні катаклізми – все це представляє постійний інтерес для медіа аудиторії.

4) Просторова близькість. Повідомлення про події, що відбуваються у відносній близькості від споживача інформації – в його країні, регіоні, місті тощо, мають більшу новинну цінність ніж ті, які відносяться до подій, що відбуваються за межами знайомої території.

5) Конфліктність або негативний характер інформації. У світовій журналістській практиці широко поширена думка, що «погані» новини привабливіші ніж «хороші».

6) Емоційний фактор. Майже в будь-якій новинній програмі можна зустріти повідомлення, розраховані на емоційний вплив. Щоб аудиторія не

«втомлювалася» від жорстких фактологічних новин (hard news), треба час від часу апелювати до її почуттів. Саме для цього і використовуються так звані "human interest stories", в яких повідомляється про події, що викликають найширший спектр емоцій, – захоплення, співчуття, розчулення, жалість тощо.

Основними практичними труднощами перекладу англомовних інформаційних повідомлень є: багатозначність слів (використання слів не в прямому значенні); використання зворотів розмовної мови; використання специфічних зворотів газетно-публіцистичної мови; використання великої кількості допоміжних елементів; синтаксичні конструкції.

Основне завдання при перекладі текстів інформаційних повідомлень – донести до читача його зміст у найбільш ясній, чіткій та звичній формі.

Література

1. Dominick J. R. The Dynamics of Mass Communication / J. R. Dominick. – New York: McGraw-Hill, 1993. – P. 338–339.

2. Montgomery M., Edington B. The Media / M. Montgomery, B. Edington. – London, 1996. – 150 p.

Удовідченко Ю.А., слухач магістратури 163М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

КОМУНІКАТИВНА ОСОБИСТІТЬ ПРИНЦЕСИ ДІАНИ В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

Теорія комунікації, сучасна теорія лінгвістика та загалом уся гуманітарна наука працює зараз над розробкою нового підходу до комунікативної діяльності – до антропоцентричного (тобто до такого, що орієнтується на не на структуру та систему, а на носія мови – людину). В обіг вводиться нове поняття мовної та комунікативної особистості. В аспекті перекладу у майбутньому така теорія може дати змогу для більш коректного перекладу промов, інтерв'ю та виступів впливових політиків, громадських діячів та інших відомих особистостей. Цим і обумовлюється актуальність теми. Спілкування здійснюють індивіди, вони користуються своєю комунікативною компетенцією, визначають стратегію і тактику комунікативної поведінки, набувають певного досвіду. Звісно кожна людина робить це індивідуально, що і дозволяє говорити про існування такого феномену як комунікативна особистість. Комунікативна особистість – зміст, центр і єдність комунікативних актів, спрямованих на інші комунікативні особистості, комунікативний діяч. Щодо класифікацій, то типи комунікативної особистості виділяються в залежності від підходу і потреб дослідження. Залежно від способу використання свого комунікативного потенціалу особистість може бути віднесена до одного з чотирьох типів

психологічної класифікації комунікативної особистості, яку вважаємо найвдалішою (Гойхман, Надеїна).

1. Домінантний комунікант: ініціативний, не сприймає критики, та якщо його перебивають, глузливий, різкий.

2. Мобільний комунікант: легко починає розмову, так само легко змінює тему розмови, полюбляє багато говорити, не губиться у незнайомих обставинах.

3. Ригідний комунікант: має складнощі на фазі встановлення спілкування, але в розмові логічний і чіткий. При спілкуванні з таким комунікантом рекомендується використовувати стратегію «розігрівання» партнера.

4. Інтровертний комунікант: не прагне володіти ініціативою, радше віддасть його більш сильному комуніканту, скромний і сором'язливий, скутий у несподіваній ситуації спілкування.

Аналіз промов та інтерв'ю принцеси Діани свідчить, що така незгасаюча популярність навіть через 20 років після трагічної смерті, дає підстави припустити, що саме комунікативна модель спілкування принцеси є однією з причин такої прихильності з боку англійського народу та всього світу в цілому. Вибір стилю комунікативної поведінки визначається характером людини, особливостями національної культури, до якої вона належить. Дотримуючись цієї точки зору стиль комунікативної поведінки Принцеси можна описати, як альтруїстичний, спокійний та точний. Тобто такий, що здатен позитивно налаштувати людей. Існує думка, що така поведінка Леді Ді була лише частиною її іміджу, але існування певних фактів в її біографії дають підстави зрозуміти, що це, скоріш за все, просто вигадки. На той час Діана була однією з перших, хто не побоявся взяти за руку людину хвору на СНІД, хоча ніхто ще достеменно не знав про шляхи зараження на цю хворобу. Цей факт не впливає на образ Принцеси, як на комунікативну особистість, але дає деяке підтвердження проведеному аналізу її інтерв'ю. В мемуарах колишньої покоївки королівської родини Венді Беррі перше спілкування з Принцесою описане так: «... Бесіда тривала чверть години, і я була вражена, як мило і природно вона трималася. Я була зачарована і відчувала себе затишно. Це було моє перше знайомство з чарівністю Діани, цією могутньою зброєю, якою вона успішно користувалася». В аспекті англо-українського перекладу феномен комунікативної особистості ще недостатньо вивчений, тому на нашу думку найвдалішими прийомами та трансформаціями при перекладі є модуляція (логічний розвиток), експлікація та добір еквівалентних відповідників (зі збереженням емотивної складової), за можливості. Тобто засоби перекладу в дечому збігаються з перекладом політичних промов. Проте, в подальшому ця галузь лінгвістики потребує більш глибокого вивчення та обґрунтування з боку перекладу.

Література

1. Гойхман О. Я. Речевая коммуникация: Учебник. – 2-е изд., перераб. и доп. / О. Я. Гойхман, Т. М. Надеина. – Москва: Инфра-М, 2008. – С. 213–215.

2. Берри В. Принцесса Диана / В. Берри – Москва: Русич, 1998. – 308 с.

Підсекція № 4.2 Проблеми перекладу мовних одиниць різних рівнів

Керівник підсекції: кандидат філологічних наук, доцент **Михайлова О.Г.**
Секретар підсекції: службовець **Мокрій Я.О.**

Благая В.Ю., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного)
Національної академії Національної гвардії України

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ СЛЕНГОВИХ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Із розвитком суспільства в різних сферах діяльності людини з'являються нові поняття, предмети, яким необхідно дати нові назви. Так виникають неологізми, або нові слова. Ці слова відіграють важливу роль, адже світ змінюється і мовна система має адекватно відтворювати швидкий плин часу, а також дозволяти людині повсякчас бути на вістрі сучасності. Саме це визначає актуальність розвідки.

Метою роботи є виявити теоретичні засади визначення сленгових неологізмів у сучасній лінгвістиці.

Слово «неологізм» уперше з'явилося в 1735 р. у французькій мові («néologisme»), звідки було запозичене англійською мовою в значенні «використання або звичка використання нових слів, інновацій у мові, а також нове слово або вираз» [2, с. 3]. Із того часу в лінгвістичній літературі поняття «неологізм» вживається стосовно нових слів у різних мовах. Від традиційних канонічних слів неологізми відрізняються особливими зв'язками з соціумом, структурними девіаціями, які фіксуються колективною свідомістю.

Поняття неологізму мінливе в часі, у просторі й відносно: неологізмом слово залишається до тих пір, поки в ньому відчувається новизна. Ставши загальноновживаним, неологізм зберігає тимчасову конотацію новизни, яка продовжує відчуватися протягом відносно тривалого періоду часу.

Для розуміння поняття сленгових неологізмів необхідно звернутися до етимології терміну сленг – одного з найбільш суперечливих і заплутаних питань в англійській лексикографії. У сучасному тлумачному словнику української мови подається визначення терміну "сленг" як – жаргонні слова або вирази; розмовний варіант тієї чи іншої соціальної або професійної групи. Слова, що часто розглядаються як порушення норм стандартної мови. Це дуже виразні, іронічні

слова, що слугують для позначення предметів, про які говорять у повсякденному житті [5, с. 810].

Сленгізми й неологізми в більшості випадків створюються молодими поколіннями і є своєрідними соціальними маркерами [4, с. 134]. Сленгові слова та вирази тісно переплітаються з неологізмами, а залежно від часу появи сленг може виступати як неологізм. Ідеться про окремі випадки, у яких неможливо визначити однозначно приналежність нової лексеми до сленгу чи неології (маються на увазі лексичні одиниці, які, є сленгом і володіють паралельно всіма ознаками неологізмів). Такі одиниці відносяться як до сленгізмів, так і до неологізмів. До сленгізмів – оскільки їхнє використання обмежене певною комунікативною ситуацією (та середовищем), а також характерне для окремої групи осіб, для якої такі лексичні одиниці виступають маркером їхньої ідентифікації та приналежності. До неологізмів – оскільки вони сприймаються носіями даного мовного суспільства як нові (на відміну від сленгізмів, у яких не завжди присутня конотація новизни) і зафіксовані в словниках нових слів, але не набули значного поширення поза межами сфери свого використання через свою новизну і не ввійшли до стандартної мови. Саме відчуття новизни в наведених лексичних одиницях, перебування на стадії соціалізації та відсутність синонімів у загальноживаній лексиці, що є характерним саме для неологізмів, дає підстави говорити про таке поняття як «сленговий неологізм» [2, с. 4].

Зважаючи на вищевикладене, під поняттям «сленговий неологізм» ми розуміємо новостворені сленгові одиниці з яскраво вираженою конотацією новизни. Це експресивно забарвлені лексичні одиниці (слова або словосполучення), чиє використання обмежене певною комунікативною ситуацією (та середовищем), а також характерне для окремої групи осіб, для якої такі лексичні одиниці виступають маркером їхньої ідентифікації та приналежності, що виникли у визначений проміжок часу і сприймаються як новотвори (інновації) колективною мовною свідомістю носіїв мови та перебувають на стадії соціалізації.

Література

1. Дзюбіна О. І. Структура, семантика та прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук наук: спец. 10.02.04 Германські мови / О. І. Дзюбіна. – Львів, 2016. – 206 с.
2. Семантические неологизмы в словообразовательной системе английского языка / К. Ф. Заболотный // Депон. рукопись в ИНИОН АН СССР №42482 от 23.07.90. – Черновцы, 1991. – 16 с.
3. Заботкина В. І. Новая лексика современного английского языка / В. І. Заботкина. – М.: Высшая школа, 1989. – 126 с.
4. Каптюрова В. В. Сленг соціальних мереж та мікроблогів. В. В. Каптюрова // Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи. –К.: Логос, 2012. – С. 134–140.
5. Сучасний тлумачний словник української мови / за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. – Х.: ВД "ШКОЛА", 2006. – 1008 с.

Вергун Т.І., слухач магістратури 173М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОРИ У ТВОРЧОСТІ БРИТАНСЬКИХ ПОЕТІВ

Питання про переклад поетичних творів протягом століть привертає увагу науковців, що пояснюється і специфікою поетичного жанру, і еволюцією уявлень про повноцінний переклад, і дискусіями щодо підходів до відтворення образності засобами іншої мови. Переклад художніх творів має не тільки естетичне значення – він допомагає краще зрозуміти картину світу носіїв мови оригіналу, їхні почуття, переживання і оцінки подій. Отже, тема цієї роботи є актуальною.

Ознайомлення з теоретичними джерелами показало, що загальні уявлення про вимоги до поетичного перекладу створені, проте вони кожного разу мають бути конкретизовані з огляду на творче кредо автора оригіналу та його поетичний стиль. До того ж переклад українською мовою англійських поетичних творів вичерпно не досліджений.

Мета цієї роботи – узагальнити інформацію про способи перекладу метафори поетичного твору та обґрунтувати можливість подачі в перекладі не самої метафори, а авторських інтенцій.

Художній переклад значно відрізняється від інших видів перекладу, оскільки його головною метою є естетичний вплив на читача. Переклад віршів, як його різновид, вважається однією з найважчих проблем перекладацької діяльності. Передати ритм, римування, алітерації, асонанси, звуконаслідування, звуковий символізм та інші виразні засоби поезії є головним завданням перекладача поетичного твору. Поетика завжди була близькою до музики. Вона є не тільки те, що ми бачимо, а й те, що ми чуємо. Коли ми говоримо про останнє, то часто згадуємо про риму, незважаючи на те, що існують вірші і без неї (верлібри). Відомий американський поет Роберт Фрост запевняв, що написати вірш без рими – все рівно, що нічого не написати. Він висловлював свою точку зору в дещо перебільшеній формі, адже деякі вчені стверджують, що багато римованих рядків виглядають і звучать набагато краще, ніж у неримованій формі [3].

Одним із найяскравіших виразників індивідуального стилю поета є метафора. Використання цього стилістичного прийому – найбільш типове явище для поезії, проте перекладаючи поетичні твори, можна зіткнутися з великою кількістю труднощів. Переклад метафори – складне явище, яке потребує уяви, мислення, натхнення. Ми відштовхуємося від семантики слів, співставляємо лексичне значення слів мови оригіналу та перекладу. Іноді, щоб краще передати думки і почуття автора оригіналу, перекладачеві доводиться

використати свою уяву: змінити або замінити образ у поетичному творі, знайти нові засоби вираження переживань тощо [2].

Метафора, яка перекладається, завжди відображає культурно-специфічну інформацію вихідної мови, а читач цільової мови, не володіючи когнітивним досвідом вихідної мови, співвідносить образ метафори із цільовою концептосферою, притаманною його національному світобаченню. Тож розуміння метафори читачем цільового тексту поетичного твору відбувається завдяки когнітивному контексту цільового тексту, який, безсумнівно, створює перекладач, пояснюючи семантику слів [1].

Узагальнюючи інформацію про відтворення в перекладі засобів створення образності, П. Ньюмарк вирізняє такі способи перекладу метафор: збереження образу у мові перекладу; переклад метафори із тлумаченням значення; відтворення семантики метафори описово; конкретизація значення слова і, таким чином, підсилення образу; відтворення метафори за допомогою образного порівняння; заміна образу мови оригіналу образом мови перекладу (проте вона не має суперечити культурі мови перекладу); опущення метафори, якщо вона є надлишковою [4]. Зауважимо, що думка про надлишковість метафори у творі оригіналу виглядає небезсумнівною, хоча опущення метафори в силу інших причин іноді доводиться прийняти.

Розглянемо приклад перекладу метафори, використаної в британському поетичному творі:

*We never know how high we are
Till we are called to rise;
And then, if we are true to plan,
Our statures touch the skies –
The Heroism we recite
Would be a daily thing,
Did not ourselves the Cubits warp
For fear to be a King*

(by Emily Dickinson)

*Ти й не знаєш, як високо літаєш,
Доки не розправиш крила.
Коли й справді ти це відчуваєш,
Зробиш все, що в твоїх силах.
Відвага, що тебе здивує,
Була б звичайна справа.
Але страх усе зруйнує.
І твою уяву.*

(Переклад наш – Т.В.)

Як бачимо, в нашому перекладі жодна з метафор не відтворена дослівно, проте ми зберегли образи, створені автором. У моделюванні образів ми спиралися на інтенції автора у кожному висловленні. Подамо їх щодо кожної думки.

1) Люди не усвідомлюють своїх можливостей, поки не повірять у свої сили (поки їх не покличуть піднятися).

2) І тільки коли вони правильно зважуть свої сили (плани), вони здатні піднятися до небес.

3) Такі злети (*Heroism*) стали б звичними, повсякденними, якби труднощі і падіння (*Did not ourselves the Cubits warp*), що сталися на нашому шляху, не нагадували нам про страх (*For fear to be a King*). Автор оригіналу стверджує, що людина спроможна досягти будь-яких вершин, якщо тільки подолає свій страх та почне плідно працювати.

Найбільше віддалення від метафори оригіналу фіксуємо в останньому рядку. У ньому ж спостерігаємо і заміну образу: замість образу короля у нас з'явився образ уяви. Логічність такої заміни пояснюємо асоціативним зв'язком названих концептів: король асоціюється із злетом, високим соціальним станом. Сама асоціація є вираженням уяви. Образ замінено, проте основна інтенція автора відтворена.

Отже, переклад метафори не обов'язково пов'язаний з відтворенням значень слів у різних варіантах – він може здійснюватися через відтворення авторських інтенцій, закодованих у метафорі. Відтворення інтенції автора є головним завданням перекладача.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у з'ясуванні частотності та характеру використання метафор у британських поетичних творах, а також доцільності перекладацьких трансформацій у їх перекладі українською мовою.

Література

1. Скрильник С. В. Метафоризація у перекладі художніх текстів [Електронний ресурс] / С. В. Скрильник // Київський національний університет імені Тараса Шевченка / Національний вісник міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. – Вип. №14 – 2015. – С. 250. – Режим доступу: <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v14/69.pdf>. – Назва з екрану.

2. Шурма С. Т. Адекватний переклад метафор українською мовою. [Електронний ресурс] / С. Т. Шурма. – Режим доступу: <http://book.net/?p=achapter&bid=9917&chapter=1>. – Назва з титул. екрану.

3. Novhannisyann M. The art of poetry and its translation [Електронний ресурс] / M. Novhannisyann. – Режим доступу: <http://www.translationdirectory.com/articles/article1224.htm>. – Назва з екрану.

4. Newmark P. Approaches to Translation / Peter Newmark. – Oxford : Pergamon Press, 1981. – 200 p.

Дербуш А.В., студентка 155 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ ЗМЕНШЕНО-ПЕСТЛИВИХ СЛІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Зменшено-пестливі слова в англійській мові належать до демінутивів, тому розглянемо більш детально особливості формування та використання демінутивів в англійській мові.

Демінутив (*diminutive*) (від лат. "Di-", "deminutivus" «зменшувальний») – форма слова, що передає оцінююче значення з відтінком зменшуваності, вживається для вираження малого обсягу, розміру, особливого ставлення до об'єкта – близькості, ласки (зменшувально-пестлива форма) або зневаги (зменшувально-зневажлива форма). Демінутивність в англійській мові є однією із суперечливих проблем, яка привертає увагу вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, і яка ще не розглядалася як єдина система, що конституюється елементами різних рівнів мови [2].

Аналітичність англійської мови зумовлює утворення демінутивних словосполучень, в яких елементом з демінутивною семантикою є прикметники *little* та *small* та їх синоніми *tiny*, *teeny* та інші. Деякі науковці виводять ці прикметники за межі лексико-семантичної групи саме через емоційний компонент їх значення [3]. В австралійському варіанті англійської мови демінутиви можуть виражати товарищескість, гарний настрій, близькість і комічність (*Chrissy prezies* (Christmas presents), *brekkies* (breakfast), *barbie* (barbecue), *rellies* (relatives), *postie* (postman), *kindy* (kindergarten)), роздратування та глузування (*Those bloody maggies! Those bloody birdies!*) [4].

Синтетичний спосіб утворення демінутивів в англійській мові є нерозвиненим, багато демінутивів є запозиченнями з інших мов і лексикалізованими (тобто слова набули окремих стійких значень, а суфікси, що спочатку були використані для утворення демінутива, стають майже невиділеними – не беруть участь (або майже не беруть участь) в словотворенні демінутивів з іншими словами). У зв'язку з чим можна виділити продуктивні і непродуктивні демінутивні суфікси.

Непродуктивні англійські демінутивні суфікси (як правило утворюють обмежене число демінутивів і не беруть участь в утворенні нових слів):

-sy / *-sie* – використовуються при утворенні демінутивів іменників, прикметників, а також прізвищ та зменшувально-пестливих форм імен:

- *bit* → *bitsy* (розм. крихітний, малесенький);
- *foot* → *footsie* / *footsy* [*futsɪ*] (ніжка, ніженьки);
- *half* → *halfsie* (половиночка);

• використовується в розмові з маленькими дітьми – «сюсюкання» (baby-talk): *teensy-weensy* (уті-путі).

-*aster*: цей в основному зневажливий суфікс був досить поширеним в середньо-англійській і ново-англійській. Однак в сучасній англійській він зустрічається досить рідко. Наприклад, *poetaster* – це слово, яке описує не надто талановитого поета [1].

- (*e*) *rel*: може висловлювати негативне ставлення:

- *cockerel* (півник; забіяка, задирака);
- *doggerel* (погані віршики).

Продуктивні англійські демінутивні суфікси утворюють велику кількість демінутивів і часто використовуються при утворенні нових:

-*i* / -*ie* / -*y*:

1) утворюють зменшувально-пестливі іменники:

- *dad* → *daddy*;
- *dear* → *dearie* / *deary*;
- *dog* → *doggie* / *doggy*.

2) вказують на ослабленість ступеня якості прикметників:

- *greeny* (зелений).

-*ling*:

- *god* → *godling* (божок);
- *duck* → *duckling* (качечка);
- *mouse* → *mouseling* (мишеня).

-*let*:

- *book* → *booklet* (книжка);
- *drop* → *droplet* (крапелька);
- *leaf* → *leaflet* (листок);
- *pig* → *piglet* (порося);
- *pond* → *pondlet* (ставок).

Варто зазначити, що «продуктивні» суфікси, особливо -*i* / -*ie* / -*y*, можуть використовуватися в словотворенні, не пов'язаному з утворенням демінутивів.

Література

1. Лескина С. В., Слабко Ю. В. Представленность разноуровневых диминутивов в русском и английском языке / Ю. В. Слабко, С. В. Лескина // Вестник ЮУрГУ. – Серия: Лингвистика. – 2015. – Т 12. – № 1. – С. 15–21.

2. Мінцис Ю. Б. Конотативний компонент лексичного значення демінутивів в англійському художньому тексті / Ю. Б. Мінцис // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – Серія “Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов”. – 2013. – № 1052, вип. 74. – С. 136–141.

3. Соловйова О. Еволюція прикметників із значенням “маленький” в

англійській мові / О. Соловйова // Наукові записки. – Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 2 ч. – Кіровоград : РВВ КДПУ імені В. Винниченка, 2011. – Вип. 95. – С. 282–287.

4. Dressler W. U. Morphopragmatics. Diminutives and Intensifiers in Italian, German and Other Languages / W. U. Dressler. – Berlin : Mouton de Gruyter, 1994. – P. 364–365.

Іващенко М.Г., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРУ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

Фразеологія – сукупність стійких висловів, що мають самостійне значення. Володіння мовою, в тому числі і англійською, неможливе без знання її фразеології. За допомогою фразеологічних одиниць, котрі не перекладаються дослівно, а сприймаються переосмислено, посилюється естетичний аспект мови.

Перше значення слова фразеологія використовують у широкому і вузькому розумінні. До фразеології у широкому розумінні відносять ідіоми, фразеологічні сполучення і стійкі фрази (прислів'я, крилаті вирази, фрази-привітання, які нерідко виходять за межі словосполучень, тобто є реченнями). У вузькому – лише ідіоми та стійкі сполучення слів, функціонально співвідносні зі словом як номінативною одиницею мови. Одним із важливих завдань фразеології є дослідження її національно-мовної своєрідності, оскільки вона в кожній мові має неповторний план вираження і таким чином фіксує національний колорит мови. Саме через те переважна більшість фразеологізмів не перекладається на інші мови.

Існує класифікація ФО за соціолінгвістичними ознаками: походженням, сферою поширення, функціонально-стилістичним розшаруванням, приналежністю до активного чи пасивного складу [6, с. 50].

За походженням виділяються ФО, які з'явилися в процесі розвитку мови і запозичені. Ось приклади споконвічних фразем української та англійської мов: *ні риба ні м'ясо, ні Богу свічка ні чорту кочерга, брати за живе, городити нісенітницю, лізти в душу, собак ганяти*. З професійної мови прийшли ФО *тріскотіти по швах, грати першу скрипку, ускочити в халепу, зняти стружку, звести дебет із кредитом*. Джерелом походження ФО *буйна головонька, ясне сонечко, ведмежа послуга, носом чую, та руками не вловлю* є фольклор [4, с. 263].

До запозичених належать фраземи, що прийшли з біблійної літератури: *каїнова печать, у поті чола, наріжний камінь, умивати руки*, з античної літератури: *прокрустове ложе, яблуко розбрату, дамоклів меч, гордіїв вузол*,

сізіфова праця, а також фраземи, що прийшли з інших мов у результаті контактів між народами.

Як і слова, ФО можуть розрізнятися за стилістичною маркованістю. Певна кількість ФО є міжстильовими: *по свіжих слідах, від усього серця, час від часу, медовий місяць*. Більшість фразем стилістично марковані як розмовні (*розбити вщект, брати на приціл, наступати на п'яти*), просторічні (*вилупити беньки, їсти облизні*), книжні – газетно-публіцистичні (*тягти тяганина, казанська сирота, на козі не під'їдеш*), термінологічні (*заломлення променів, колінчастий вал, культ особи*). Є приклади фразеологічного професійного жаргону: *не сколюватися* (не губитисліду) – із жаргону мисливців), *стовкнутившику* (*скласти екзамен з вищої математики – зі студентського жаргону*) [6, с. 67].

В окрему групу фразеологізмів на позначення кольору виділяємо ті, що вживаються на позначення часових характеристик: *від світу білого до темної ночі, до білого дня, до білого снігу, старий як білий світ, до нових (зелених) віників, як білі мухи полетять*. В основі цих фразеологізмів знаходяться архетипні значення кольороназв, обумовлені первинними асоціаціями та реакціями на колір найважливіших для людини явищ і об'єктів дійсності: дня, ночі.

У художніх творах автори використовують загальноновживані фразеологізми для того, щоб забарвити мову та зробити її більш цікавою та легкою. Наприклад: *There is something unfair about its use. It is hitting below the intellect". I do not understand you, said Sir Thomas, growing rather red*. Що в українському варіанті виглядає наступним чином: – Просто непорядно керуватися нею у житті. Це наче підступний удар по інтелектові. – Я не розумію вас, – сказав сер Томас, *заходячись краскою*. Тут перекладач використав загальноновідомий фразеологізм, який є фразеологічним аналогом. Фразеологізм-колоронім був переданий в українському варіанті аналогом, у який не входить компонент, що позначає колір. Варто зазначити, що автор перекладу повністю зберіг емоційне забарвлення у відповідному уривку. Ще одним прикладом використання загальноновживаних фразеологізмів є наступний уривок: *The girl grew white, and trembled. She clenched her hands together, and her voice seemed to catch in her throat*. Він був перекладений наступним чином: *Сполотнівши дівчина вся затряслась дрібним дрожем. Вона стиснула руки і насилу пробелькотіла, немовби слова застрявали їй у горлі*.

Маючи справу з фразеологічними одиницями, перекладач повинен не тільки володіти обома мовами, але й вміти аналізувати стилістичні та культурно-історичні аспекти вихідного тексту у порівнянні з можливостями мови перекладу. При відсутності безпосередніх відповідників вихідний фразеологізм можна перекласти шляхом пошуку аналогічної фразеологічної одиниці, яка має спільне значення з вихідним.

Література

1. Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке / В. В. Виноградов – М.: Наука, 1977. – 312 с.

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

2. Виноградов В. С. Введение в переводоведение / В. С. Виноградов – Москва: Наука, 2001. – 224 с.
3. Комиссаров В. Н. Учеб. Для ин-тов и фак. иностр. яз. / В. Н. Комиссаров. – М. : Высш.шк., 1990. – 253 с.
4. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навч. посібник. / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 458 с.
5. Кунин А. В. Фразеология современного английского языка / А. В. Кунин. – М. : Издательство «Высшая школа», 1970. – 344 с.
6. Соссюр Ф. Курс общей лингвистики / Ф. Соссюр – М.: Прогресс, 1977. – 272 с.

Жарова А.О., студентка 155 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Питання співвідношення культури в найширшому розумінні цього слова і інформації, що закладається, зберігається і повідомляється в словах як елементах мови, з давніх-давен привертала увагу не лише лінгвістів, але і фахівців інших наук. Особливості життя певного народу, його країни (такі, як природні умови, географічне положення, хід історичного розвитку, характер соціального устрою, тенденція суспільної думки, науки, мистецтва) неодмінно знаходять відображення в мові цього народу. Тому можна стверджувати, що мова являє собою відображення культури будь-якої нації, вона несе в собі національно-культурний код того чи іншого народу. У ній зустрічаються слова, значення яких включає особливий зміст, що відображає зв'язок мови та культури, і який називається культурним компонентом семантики мовної одиниці. До такої лексики перш за все відноситься специфічно-національна лексика.

Слід зазначити, що особливостям перекладу слів-реалій приділено достатньо уваги як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Як зауважують С. Влахов і С. Флорін, про реалії, як про носіїв колориту, конкретні, зримі елементи національної своєрідності, заговорили ще на початку 50-х років. Ці ж дослідники згадують роботи таких вчених, як Л. Н. Соболев, Р. В. Чернов, Р. В. Шатков, А. Е. Супрун.

У підручниках з теорії перекладу Л. С. Бархударова, В. Н. Комісарова, С. Н. Крупнова, Л. К. Латишева, Т. Р. Левицької, А. М. Фитерман, А. Лілової, М. М. Морозова, А. В. Федорова також висвітлюються проблеми перекладу культурно-маркованих слів. Питання співвідношення мови і культури

розглядаються також Е. М. Верещагіним та В. Р. Костомаровим.

Насьогодні питання про природу, типи реалій та способи їх перекладу є відкритим. Разом з цим важливо зауважити, що роль слів-реалій у процесі міжкультурної комунікації є досить важливою. Сучасний розвиток методики викладання іноземних мов передбачає поєднання вивчення іноземної мови з одночасним вивченням культури країни, мова якої вивчається. З'ясування значень одиниць специфічно-національної лексики, смисловий зміст яких важко передати засобами іншої мови, розширює та збагачує наявні знання про мову і дійсність країни, мова якої вивчається.

За ступенем поширеності в англійській та українській мовах специфічно-національної лексики займає чільне місце. Її переклад має свої особливості та труднощі, які мають бути ретельно вивченими. Комплекс питань, що потребує розв'язання в названих аспектах, відповідає напрямкам сучасних досліджень в галузі перекладознавства. Викладене свідчить про актуальність теми дослідження.

Ознайомлення з науковою літературою за темою дослідження засвідчило, що передумови для розробки теми в науці створені. У роботах вчених обґрунтовані наукові концепції щодо способів перекладу специфічно-національної лексики та розглянуті найпоширеніші види помилок, що підстерігають перекладача при роботі з такого роду лексикою, однак, поза увагою вчених залишається дослідження причин виникнення таких помилок, шляхи їх уникнення, а також підбір оптимального варіанту перекладу слів-реалій.

Слова-реалії є дуже своєрідною і в той же час досить складною і неоднозначною категорією без еквівалентної лексики. Існує декілька визначень слів-реалій. Деякі з них дані дослідниками у світлі теорії перекладу, в інших розкривається поняття реалії як одиниці мови. Слід розмежовувати реалії, імена власні і терміни.

У сучасній лінгвістиці не вироблено єдиної класифікації реалій. Деякі дослідники не використовують термін реалія, віддаючи перевагу терміну без еквівалентна лексика або фонові інформація, інші виділяють реалії як окремий пласт без еквівалентної лексики і пропонують власну класифікацію. Головний принцип усіх наявних класифікацій реалій – це тематичний принцип. Реалії як категорія мовних одиниць є великою трудностю для перекладача. Пропонуються різноманітні прийоми передачі реалій при перекладі: транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад, наближений переклад, трансформаційний переклад і гіпонімічний переклад.

Перспективою нашої роботи вбачається дослідження специфіки перекладу англійських реалій на матеріалі художніх текстів.

Казакова Д.О., студентка 155 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

НЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ ВІДТВОРЕННЯ СВІТОСПРИЙНЯТТЯ ЛЮДСТВА

Відомо, що мова – відображення суспільства, а численні новоутворення такі, як неологізми допомагають краще зрозуміти її структуру та наблизитися до культури мовця. Сьогодні актуальність використання неологізмів є вкрай важливою, адже стрімкий розвиток технологій, активне використання людьми соціальних мереж та глобалізація англійської мови сприяють тому, що активний запас лексики щодня поповнюється новими словами, які потребують засвоєння сучасним суспільством.

Ця розвідка присвячена виявленню особливостей функціонування неологізмів серед англomовного населення та простеженню динаміки їхнього використання, а також дослідженню вибраних категорій, які є найбільш популярними в англійській мові та віддзеркалюють світовідчуття та світобачення англійців.

Як не дивно, але саме поняття «неологізм» не є відносно новим. З цього можна зробити висновок, що людство вже звикло до численних нових слів. Але на сьогодні проблема коректного використання їх у мові залишається актуальною. Відомо, що соціальна спрямованість неологізмів полягає в позначенні нових понять, які щодня виникають в результаті розвитку науки й техніки, нових умов життя, динаміці суспільних відносин та культурно-політичних змін.

Однією з найширших сфер використання неологізмів є соціально-культурна сфера. Активне використання неологізмів у своєму лексиконі надзвичайно зближує людей з усього світу, адже, якщо з'являється поняття, то неодмінно повинно з'явитися його позначення, яке буде зрозуміле всім.

Серед численних прикладів нових лексичних одиниць можна виокремити декілька, на прикладі яких легко зрозуміти мовну картину суспільства: *friendsgiving* – трансформація одного з найпопулярніших свят Америки за допомогою слова *friend*, використовується для позначення свята, яке на сьогодні разом з друзями проводять частіше, ніж із родиною; *snowflake* – окрім усім відомого значення слова нещодавно з'являється додаткове – слабкий, уразливий, змінюючи таким чином попередній неологізм – унікальний або неповторний. Серед молоді активно поширюється неологізм *hangry* – злиття слів *голодний* та *злий* на позначення стану злої людини, яка є такою через відчуття голоду.

Широкої вживаності набувають неологізми на позначення сучасних спортивних або культурних понять. Тут бачимо і *flyboarding* – секунда або момент, коли спортсмен на дошці зависає у повітрі, і *fitspirator* – людина, яка щодня виставляє свої світлини у соціальні мережі, тим самим мотивуючи

інших, і *hackfest* – вечірка, де – збираються хакери, і навіть вже існує слово на позначення хлопця, що зустрічається лише з білявками – *blonder*. Навіть таке звичне та просте слово «yes» не залишилося поза увагою, тепер всюди можна побачити *yas* або взагалі *ya*.

Особливої уваги заслуговують політичні неологізми. Так словниковий запас англійської поповнили такі слова, як Brexit, post-truth та ін., ці слова виникли шляхом злиття слів або ж шляхом деривації, однак цікавими є унікальні випадки створення слів, зокрема неправильне написання та особливості набору тексту. Йдеться про лексему *sovsefe*, що була помилковим написанням та необачністю Президента Америки Дональда Трампа. Після того, як політик допустився помилки, суспільство почало «вигадувати» значення та пропонувати низку дефініцій слова, наприклад, *груба помилка*.

Таким чином, глобалізація англійської мови призводить до того, що кількість лексичних новоутворень щодня зростає. Це є безперервним відображенням культури та мовної картини сучасного людства.

Серед неологізмів, що охоплюють останнє десятиліття, найбільш актуальними є ті, які безпосередньо впливають на світогляд та допомагають мовознавцям ширше та глибше вивчити їх та водночас простежити динаміку їхнього використання в англійській мові.

Література

1. Заботкіна В. І. Нова лексика сучасної англійської мови / В. І. Заботкіна. – М. : Вища школа, 1989. – 126 с.
2. Левицький А. Е. Актуальні проблеми розвитку неології (на матеріалі сучасної англійської мови) / А. Е. Левицький // Вісник. Житомирського держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2005. – № 23. – С. 16–21.

Онопко А.А., студентка 155 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

АНГЛОМОВНА АБРЕВІАТУРА ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Використання абревіатур – найбільш активна ланка в ланцюзі лінгвістичних процесів, які безпосередньо впливають на життя та діяльність людей.

Сучасна інформаційна перенасиченість суспільного життя вимагає від комунікантів пошуку шляхів стислого викладу подій та опису явищ, у тому числі і через створення нових номінативних одиниць – інформативних за змістом та спрощених за формою мовних знаків.

Скорочення в залежності від числа компонентів діляться на одно-, двох-, трьох-, чотирьох-, п'яти- і більше компонентні, наприклад: однокомпонентні

Jy – *July*, двокомпонентні *RJ* – *Road Junction*, трикомпонентні *DNA* – *Deoxyribonucleic Acid*, чотирьохкомпонентні *AMSU* – *Advanced Microwave Sounding Unit*, п'ятикомпонентні *NSSTC* – *National Space Science and Technology Center*.

За класифікацією В.Н. Комісарова скорочення в залежності від виду комунікації та реалізації їх в мові поділяються на графічні та лексичні. Графічні скорочення вживаються тільки в письмовій мові і реалізуються в усному мовленні повною формою тих одиниць, які вони представляють в тексті: *BM* – *Birthmark*. Лексичні скорочення включають усікання частини слова (наприклад, *man* – *manual*).

Абревіатура – похідне слово, що виникає внаслідок абревіації – утворення з перших літер або з інших частин слів, що входять до складу назви чи поняття.

Абревіатури поділяються на звуко-літерні абревіатури і акроніми. Звуко-літерні абревіатури є лексичними одиницями і реалізуються в усному мовленні алфавітним найменуванням букв, наприклад: *BO* – *Barrel of Oil*.

Акроніми – це лексичні одиниці, що реалізуються в усному мовленні відповідно до норми вимови, прийнятої для звичайних слів, наприклад: *NASA* *National Aeronautics and Space Administration*.

Слід зазначити, що скорочення в англійській мові можуть писатися по-різному: великими та малими літерами, з крапками і без крапок, разом і окремо, зі знаком дробу або з лігатурою (&).

Основна відмінність між графічною та лексичною абревіацією полягає в тому, що графічна абревіація – це скорочення слова в писемному мовленні, а лексична абревіація – це скорочення слова у сфері усного спілкування.

До лексичних скорочень відносять ініціальні абревіатури, що складаються з початкових букв повних слів або з початкових букв компонентів складного слова, або з початкових букв компонентів словосполучення: *AP* – *airplane* – *літак*.

Також до лексичних скорочень належать складені абревіатури, що поділяються на такі підтипи:

– *апокона* – складене скорочення, в якому зберігається початкова частина слова, а кінцева усикається: *Info* – *Information* – *інформація*.

– *аферезис* – складене скорочення, в якому зберігається кінцева частина, а усикається початкова: *plot* – *complot* – *змова*;

– *синкона* – складене скорочення, в якому зберігається серединна частина вихідного слова, а його початок і кінець усикаються, або так зване крайове усічення: *e'en* [i: n] – *even* – *рівний*.

Графічні скорочення за класифікацією Л. М. Бойченка має такі підгрупи:

1. Графічні абревіатури початкових компонентів складних слів і словосполучень: *w.o.* – *without* – *без*.

2. Графічні усікання, для яких у мові використовується повна форма: *appl* – *applied* – *прикладний*.

3. Ізольовані утворення складаються з двох або трьох елементів, з яких останній або два останніх елементи не є складовою частиною повної форми, а лише повторюють попередню графему: *pp. – pages – сторінки*.

Отже, укладання типологічної класифікації абревіатур надзвичайно ускладнене незвичністю структури та можливістю використання різних способів абревіації в різноманітних комбінаціях. Спираючись на принципи та уже існуючі класифікації абревіатур англійської мови, нами була розроблена зведена класифікація, що має комплексний характер і враховує структурні, семантичні, морфологічні та фонетичні характеристики скорочених слів. Проаналізувавши теоретичні джерела з питань класифікації та типології абревіатур, ми вирішили, що найбільш вдалою є класифікація В.Н. Комісарова.

Пасічник О.А., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ЕПОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У роботі окреслено особливості використання різних способів перекладу епонімів українською мовою.

Важливість їх вивчення обумовлена наявністю певних особливостей та труднощів, які мають бути ретельно вивченими.

У наш час, час широких міжнародних зв'язків, іноземні імена й назви утворюють значну частину словникового складу української мови. Важко уявити собі працівника науки і культури, фахівця з будь-якої галузі людської діяльності, який не вживав би власних назв (онімів), у тому числі запозичених з іноземних мов. Оніми завжди грали особливу роль у суспільстві та культурі людей.

За класифікацією М.П. Кочергана епоніми є одним із видів онімів [8, с. 187–188].

Термін «епонім» має грецьке походження, як і багато інших термінів у науці, і означає «той, що дає ім'я». Отже, епонім – це ім'я особи, яке переноситься на предмет, явище чи поняття, до відкриття якого ця особа має безпосереднє відношення (визначення із словника лінгвістичних термінів). В лінгвістичній літературі існує певне розмежування в назвах «епонім» та «епонімічний термін» (у літературі зустрічаємо також варіант «епонімна назва»): епонім означає безпосередньо особу чи явище, за яким названо досліджуваний об'єкт, а епонімічний термін – це сама лексична одиниця, утворена від даного епоніма.

За класифікацією Т. Венкель, розрізняють п'ять основних типів епонімів [4, с. 24–25]:

1. Так звані ринкові, або виробничі, епоніми (*aspirin, kleenex, xerox*).
2. Історичні та географічні епоніми (*Europe, Colombia, San Francisco; Tasmania, the Bering Sea; boycott, chauvinist, sandwich*).
3. Літературні епоніми (*faustian, a Casanova, a Romeo, a Don Juan*).

4. Міфологічні епоніми (Midas touch, a Hercules чи a Venus, Achilles' heel, chimera, gorgon, atlas, erotic, odyssey тощо).

5. Науково-технічні епоніми (Rudolf Diesel, Alessandro Volta; algorithm; magnolia, poinsettia; Avogadro's number, Alzheimer's disease) [5].

Епоніми українською мовою передаються за допомогою транскрипції, транслітерації, змішаного способу, експлікації (описового перекладу) або калькування [2; 3; 7].

При транскрипції слово записується буквами кирилиці, при цьому перекладач орієнтується на точну відповідність звучанню слова мовою оригіналу [6, с. 47]. Через відмінності деяких звуків в українській та англійській мовах, як правило, існує декілька варіантів транскрипції. Приживаються зазвичай ті варіанти, які ближчі природі української мови (Roberto Cavalli – Роберто Каваллі; Giorgio Armani – Джорджіо Армані).

Транслітерація, за визначенням О.С. Ахманової, – це «формальне відтворення початкової лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу; буквена імітація форми початкового слова» [1, с. 401] (Prada – Прада; Fendi – Фенді).

Також може використовуватись змішаний спосіб. Якщо до назви входять слова, частина значення яких передається транскрипцією або транслітерацією, проте в цілому зберігається принцип калькування: Gubergriz symptom – симптом Губергріца; Down syndrome – синдром Дауна.

Отже, калькування – це спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфем або слів) їх лексичними відповідностями у мові перекладу.

Епоніми широко поширені, проте останнім часом все частіше виникає необхідність в їхній заміні на більш описові терміни. Наприклад, мало хто вживає термін Sokolsky-Buyo syndrome (хвороба Сокольського-Буйо) – це ревматизм або Bright syndrome (хвороба Брайта) – нефрит.

Отже, експлікація (описовий переклад) – лексико-гаматична трансформація, при якій лексична одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням, яке експлікує її значення [6, с. 87]. За допомогою експлікації можна передати значення будь-якого безеквівалентного слова.

Епоніми широко використовуються і в складі фразеологічних одиниць. При перекладі безеквівалентних фразеологічних зворотів, до складу яких входить епонім, використовується саме експлікація (before you can say Jack Robinson – негайно, моментально; Penelope's web – тактика затягування часу).

Перспектива дослідження вбачається у вивчення особливостей перекладу епонімів на матеріалі медичних текстів.

Література

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – М.: КомКнига, 2007. – 576 с.
2. Виноградов В. С. Введение в переводоведение / В. С. Виноградов. – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.

3. Влахов С. В. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С. Флорин. – М.: Р. Валент, 2006. – 448 с.
4. Венкель Т. Епонічні назви в термінологічному просторі сучасної англійської мови / Т. Венкель, О. Венкель // Філологічні науки. – 2012. – №4. – С. 22–29.
5. Електронний словник медичних епонімів [Електронний ресурс]: Режим доступу – <http://www.whonamedit.com/synd.cfm/2937.html>.
6. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В. Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 1990. – 253 с.
7. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.
8. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства / М. П. Кочерган. – К.: Академія, 2005. – 368 с.

Порохня В.С., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У роботі окреслено особливості використання трансформацій для відтворення в перекладі молодіжного сленгу в американському серіалі "Friends".

Вивчення перекладу молодіжного сленгу є важливим для коректної передачі інформації мовою перекладу та для відтворення стилістичного ефекту оригіналу в перекладі. Під сленгом у цій роботі розуміємо частину мови, яка складається з добре відомих та широковживаних слів та виразів гумористичного та навіть принизливого характеру.

Аналіз матеріалу дослідження свідчить про те, що український переклад серіалу "Друзі" значно відрізняється від англійського оригіналу, оскільки багато сленгових виразів, які використовуються в англійській версії серіалу, в ході перекладу на українську мову втратили своє емоційне забарвлення.

Слід зауважити, що для досягнення перекладацької відповідності, перекладач має вміти робити чисельні та різноманітні перетворення або трансформації. Метою таких перетворень є найточніше відтворення у перекладі інформацію, яку містить текст оригіналу. Перекладач може або спробувати скопіювати прийом оригіналу, або застосувати в перекладі свій власний засіб, який володіє аналогічним емоційним ефектом.

Молодіжний сленг, як і мовлення молоді загалом, характеризується надмірною емоційністю. В українській і англійській мовах існують схожі лексичні одиниці схожі за своїм значенням, у перекладі вони можуть мати різне

експресивне забарвлення. Слова можуть мати різне лексичне значення через різні культурні традиції та реалії. Основне завдання перекладача сленгової лексики – відшукати відповідник з найбільш точним емоційним і стилістичним забарвленням.

Переклад сленгу як безеквівалентної лексики викликає значні труднощі у перекладача. У процесі перекладу важливу роль відіграють еквівалентні відповідники, якщо їх можна знайти у мові. Наприклад: *it'sahotdog – крутяк; action – тусовка; dude – чувак; top-notch – суперовий.*

Одним з ефективних способів перекладу є перекладацька трансформація. Сленгова лексика може відтворюватися шляхом трансформацій різних видів. Одним з найбільш поширених способів є використання варіантних відповідників. Одне слово може мати декілька варіантів перекладів і перекладач змушений вибирати найбільш вдалий варіант з доволі довгого синонімічного ряду. Так для англійського сленгового слова *scrap* можна знайти такі варіанти перекладу: *мусор, лягавий, мент, коп.* Перекладач повинен вибрати варіант, який є найбільш влучним та стилістично виправданим. Вибір перекладача визначається контекстом, який змушує обирати варіант, що найкраще відповідає комунікативній ситуації. Існують випадки, коли ні один з варіантів не відповідає вимогам контексту. Така ситуація примушує перекладача шукати сленговому слову контекстуальну заміну, що часом є важким завданням. Комунікативна ситуація змушує перекладача відмовитися від існуючих відповідників та знайти варіант, який підходить лише у певному випадку.

Звернення до способу компенсації втрат пояснюється відсутністю відповідників у мові аналогів. Якщо елементи змісту втрачені у перекладі, перекладач може компенсувати цю втрату іншим засобом, який він використовує у тексті: *This team is a ticket – Я їх просто обожаю; Shoot – Яка дурня.* Дослівний переклад, зазвичай, не сприяє розумінню та не передає емоційного забарвлення лексичних одиниць.

Важливу роль у перекладі відіграє інший вид перекладацької трансформації – генералізація, внаслідок якої слово з більш вузьким значенням, що перекладається, замінюється у перекладі на слово із ширшим значенням. Оскільки її застосування може призвести до певної втрати точності інформації, використовувати її слід обачно у тих випадках, коли вживання у перекладі словникового відповідника слова, що перекладається, може призвести до порушення граматичних або стилістичних норм мови перекладу. Заміна конкретного, видового поняття більш абстрактним, родовим спостерігається, коли цього вимагає комунікативна ситуація, логіка розвитку події. Генералізацію також використовують для створення більш естетичного перекладу. Генералізація є одним з важливих способів перекладу сленгу. Розглянемо приклади, у яких слово з більш вузьким значенням перекладається лексемою з ширшим семантичним полем. У перекладі ми зустрічаємо: *snow – морфій; bucks – гроші.*

У перекладі сленгізмів може використовуватися антонімічний переклад. Такий перекладу використовується, щоб підкреслити динамізм ситуації: *Are you kidding? – Ти серйозно?* Так перекладач використовує у перекладі лексичну одиницю, що є антонімічною оригіналу.

Сленгові слова можуть перекладатися способом цілісного перетворення. Цей спосіб змінює зовнішню та внутрішню форму мовленнєвого повідомлення, при цьому загальний зміст залишається незмінним: *He is a ball of fire. – Його неможливо зупинити. Give it a rest. – Замовкни.*

При перекладі сленгу, перекладачу необхідно вирішити: передавати образ, що лежить в їх основі, або ж замінити його іншим при перекладі. Причиною заміни можуть бути особливості українського слововживання, сполучуваність слів тощо. Одним з ефективних способів перекладу є перекладацька трансформація.

Сленгова лексика може відтворюватися шляхом трансформацій різних видів. Одним з найбільш поширених способів є використання варіантних відповідників. Одне слово може мати декілька варіантів перекладів і перекладач змушений вибирати найбільш вдалий варіант з доволі довгого синонімічного ряду. Наприклад, до фрази *Give it a rest* можна дібрати такий відповідник, як «залиш цю справу в спокої», а можна і інший відповідник: «замовкни», що вже звучатиме жорстко та неприязно. Перекладач повинен обрати варіант, який є найбільш влучним та стилістично виправданим.

Вибір перекладача визначається контекстом, який змушує обирати варіант, що найкраще відповідає комунікативній ситуації. Існують випадки, коли ні один з варіантів не відповідає вимогам контексту. Така ситуація примушує перекладача шукати сленговому слову контекстуальну заміну, що часом є важким завданням. Комунікативна ситуація змушує перекладача відмовитися від існуючих відповідників та знайти варіант, який підходить лише у певному випадку.

Зважаючи на інтертекстуальність серіалу "Friends" та відсутність якісного перекладу цього серіалу українською мовою, подальші розвідки з обраної проблематики вважаємо перспективними.

Література

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Москва: Международные отношения, 1975. – 240 с.
2. Береговская Н. В. Молодежный сленг: формирование и функционирование // Вопросы языкознания. Москва: Наука, 1996. – №3. – С. 32–41.
3. Иванова, Г. Р. Функции сленга в речевой деятельности американских студентов // Когнитивные и коммуникативные аспекты английской лексики. Москва: Наука, 1990. – 133 с.
4. Судзиловский Г. А. Сленг, что это такое? Москва: Воениздат, 1973. – 323 с.
5. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. Москва: Изд-во ЧеРо, 2000. – 136 с.

Світлична Т.В., слухач магістратури 173М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ GERUNDIA ЯК БЕЗОСОБОВОЇ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Дослідження безособових форм у лінгвістичній літературі здійснювали як представники традиційної радянської школи (В.І. Карабан, В.Н. Комісаров, Я.І. Рецкер, В.І. Тархов), так і зарубіжні дослідники історії англійської мови (Е. Редфорд, Г. Поутсма, Н. Хомський та Р. Ліс). Ці розвідки пройшли шлях від традиційної граматики до новітніх сучасних студій, генеративної граматики.

Різноманітність підходів щодо джерела походження герундія та його розуміння на сучасному етапі підтверджують тезу про дискусійність проблеми герундія та залишають це питання невирішеним, а відтак процес вивчення герундія як мовного явища в цілому відкриває перспективи до подальших наукових історичних розвідок. Саме це визначає актуальність роботи.

Мета дослідження – виявити особливості використання граматичних трансформацій щодо герундія як безособової форми дієслова в англо-українському перекладі.

В.Н. Комісаров відносить герундій до безеквівалентних граматичних одиниць, тобто таких одиниць, які не мають регулярних відповідників у мові перекладу. Проте відсутність однотипного відповідника для герундія в українській мові не є перешкодою для встановлення відношень еквівалентності між висловлюваннями в мові оригіналу та мові перекладу. Це лише означає неможливість використання аналогічної форми або дослівного перекладу і тому вимагає застосування трансформаційного перекладу [2, с. 179-181].

Переклад герундія перш за все залежить від його функції в реченні [1]. В українській мові герундій може виступати іменником, дієсловом, інфінітивом, іноді дієприслівником та підрядним реченням. Таким чином, заміни частин мови найпоширеніша граматична трансформація при перекладі герундія, адже він не властивий українській мові.

Наприклад, як правило, герундій замінюється інфінітивом у функції складеного дієслівного присудка: *His pale cheeks became paler; he grew thin; he stopped speaking*. Його і так бліді щоки стали ще блідішими, він схуд, припинив розмовляти.

У функції додатка та підмета герундій зазвичай замінюється іменником, наприклад:

My father put his hands on his knees and sighed. He knows what reading is. Батько поклав руки на коліна та зітхнув. Він знає, що таке читання.

"Do you mind? Forgive me for asking, but – How can I put it? Families are a matter of... of". "Ти не проти? Вибач мене за запитання, але – Як би це точніше

сказати? Розумієш, родина це така справа...що..."

Коли в англійській мові герундій виступає у функції обставини різних видів, герундій замінюється лише дієсловом або ж його формами, інфінітивом, дієприслівником, наприклад:

...it rather looks as though in **forcing** myself to overcome my habitual reticence...
...це виглядає, ніби я **змушую** себе побороти звичну стриманість...

*The blood that fell from the princess's finger when she touched the spinning wheel was wet, and it left the tang of metal on her tongue when she licked her finger before **falling asleep**.* Кров сочилася із пальця принцеси, коли вона доторкнулася до веретина, на її язиці залишився різкий присмак заліза, коли вона облизнула його, **перш ніж заснути**.

Однимі з видів граматичної заміни є заміна членів речення.

В українській мові герундій, що в мові оригіналу виступає додатком, може замінюватися складеним дієслівним присудком, особливо у сполучі з *to be/get used to*. Наприклад:

*I can't help **thinking** there must have been something in his past – a heartbreak, perhaps?* Я не могла не **думати** (складений дієслівний присудок) про те, що можливо в минулому його спіткало велике горе.

Ще однією з поширених заміни є заміна типу речень. При перекладі герундія українською мовою було виявлено, що у функції непрямого додатка та обставин різних типів він утворює складнопідрядне речення, яке в англійській мові було простим. Найчастіше у формі непрямого додатка герундій є особовою формою дієслова з'ясувального підрядного речення.

*They have anticipation on their faces as they step into the shop, and not infrequently apologize for **disturbing** us.* В їхніх очах можна побачити передчуття радості, як тільки вони заходили у читальний магазин; вони не рідко навіть вибачалися за те, що **потурбували нас**.

У функції обставини герундій вживається в підрядних реченнях різних типів, залежно від типу обставини.

1. Складнопідрядне речення з підрядною часу:

*I took a few quick pictures and then, testing each new board beneath my feet before **shifting** my weight, moved warily into the corridor.* Я зробила декілька знімків, і пробуючи ногою на міць дошки, **перш ніж перенести** на них всю вагу, обережно попрямувала до коридору.

2. Складнопідрядне речення з підрядною мети:

*"It seems to be an invitation for me to visit her. With a view to **writing** her biography".* Здається, вона запрошує мене до себе, **щоб написати** її біографію.

Отже, через те, що герундій не має аналога в українській мові, перекладачеві необхідно замінити його для збереження сенсу речення та його адекватності. Однак не існує чітко визначеної системи, як правильно перекладати герундій, адже велике значення має не лише його функція в реченні, а і його лексичне

значення та зручність використання тієї чи іншої української граматичної форми, а також адекватність перекладу. Граматичні заміни можна вважати найпоширенішим явищем при перекладі герундія та герундіальних конструкцій. Під час аналізу були виявлені такі граматичні трансформації: заміни членів речення, заміни членів мови, заміни типу речень.

Література

1. Бик І. С. Теорія і практика перекладу. Тексти лекцій для студентів факультету міжнародних відносин Львівського національного університету ім. Івана Франка. [Електронний ресурс] / І. С. Бик. – Режим доступу : <http://prima.franko.lviv.ua/faculty/intrel/tpp/>

2. Комиссаров В. Н. Пособие по переводу с английского языка на русский. Часть II. Грамматические и жанрово-стилистические основы перевода / В. Н. Комиссаров, Я. И. Рецкер, В. И. Тархов. – М.: Высшая школа, 1965. – 288 с.

Підсекція № 4.3 Проблеми перекладу текстів різних жанрів

Керівник підсекції: кандидат педагогічних наук, доцент **Конаржевська В.В.**
Секретар підсекції: службовець **Дорофєєва О.С.**

Гончарова А.В., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного)
Національної академії Національної гвардії України

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
КОМПОЗИТИВ-БАХУВРИХІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ
(НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ 20-21 СТОЛІТТЯ)**

Робота присвячена дослідженню мовних новоутворень, зокрема okazіоналізмів, композит-бахуврихів та подібних їм словам. Такі новоутворення недостатньо вивчені, тому потребують систематизації, структурованості теоретичного матеріалу та детального аналізу особливостей вживання в англійській мові. Окремим питанням постає проблема відтворення таких мовних одиниць у мові перекладу, зокрема у художніх текстах. Саме це і є метою нашого дослідження.

Беручи до уваги стрімкий розвиток мови, актуальність вивчення мовних новоутворень є безперечно цікавим феноменом, сферою використання яких, зазвичай, є художні тексти.

Пошуком шляхів та методів збагачення словникового складу англійської мови займалися як зарубіжні, так і вітчизняні вчені, серед яких: Ю.А. Чубань, А.Е. Левицький, І.А. Гонта та багато інших. Також, зацікавленість цим питанням виникає і серед юних дослідників, що свідчить про важливість подальшого вивчення питань словотвору.

Бахуврихи – це складне слово зі значенням приналежності, яке називає людину або предмет відповідно до ознак, які її характеризують. Найпоширенішими є бахуврихи, що характеризують людину – антропосемічні бахуврихи. Вважається, що бахуврихи вживалися в індоєвропейській прамові, таким способом утворювалися власні назви, які давали характеристику особи, вказували її приналежність до царського роду.

Серед способів перекладу композитів-бахуврихи виділяють: транскодування, калькування та експлікація.

І.А Гонта надає наступну інформацію стосовно вище перелікованих способів перекладу.

Транскодування це звукова та/або графічна передача форми слова вихідної мови, яка передається засобами абетки мови перекладу.

Калькування – це прийом перекладу нових слів, коли відповідником простого чи (частіше) складного слова вихідної мови в цільовій мові вибирається, як правило, перший за порядком відповідник у словнику.

Експлікація або описовий переклад – це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця вихідної мови замінюється словосполученням, яке експлікує її значення, тобто дає більш менш повне пояснення або визначення цього значення мовою перекладу.

Яскравість і семантична насиченість авторських новотворів зумовлює їх вагомість у прозових творах сучасних письменників. У сучасній англійській мові спосіб творення слів типу бахуврихи особливо продуктивний у розмовному мовленні та сфері сленгу. Значення складних слів типу бахуврихи часом залежить від вузького контексту художнього твору. Вони є економним способом словотворення, які передають значення більш стисло, а тому слугують більш експресивним засобом вираження.

Проаналізуємо приклади таких утворень:

«*The man was dressed in a dark **double-breasted** suit that strained to cover his wide shoulders*».

«*Her **blood-red** lips drew back to reveal long, perfect, pointed teeth*».

А також приклади більш складних композитів-бахуврих:

«*I slump deeper in my chair. That's all I need. My cousin Kerry triumphantly clutching some silver **Best-travel-agent-in-the-world-no-make-that-universe** trophy*».

«*I'm not talking about big, earth-shattering secrets. Not **the-president-is-planning-to-bomb- Japan-and-only-Will-Smith-can-save-the-world** type secrets. Just normal, everyday little secrets*».

Перспективою дослідження є питання про специфіку відтворення авторських новоутворень у публіцистичному дискурсі.

Література

1. Гонта И. А. Структурные и семантические особенности композит-метафор в американском сленге: автореф. дис. На соискание учён. Степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 "Германские языки" / И. А. Гонта. – К., 2000. – 20 с.

2. Левицкий А. Э. Сравнительная типология русского и английского языков / А. Э. Левицкий, Л. Л. Славова: [учеб. Пособие для вузов]. – Житомир: ЖГУ, 2005. – 204 с.

Давидова Т.І., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОРИ В ГАЗЕТНИХ ПУБЛІКАЦІЯХ, ПРИСВЯЧЕНИХ ФУТБОЛУ

Метафора як мовне явище протягом тривалого часу перебуває у фокусі уваги як вітчизняних, такі зарубіжних мовознавців. Наукові студії, присвячені вивченню цього феномена, збагачують теорію синтаксису, семантики, стилістики, прагматики, перекладознавства і здебільшого мають міждисциплінарний характер. Саме це дозволяє глибше проникнути в суть цього мовного явища та відповідним чином пов'язати його з пізнанням людиною світу.

Будучи одним із засобів виразності мовлення, метафора пронизує усі сфери нашого життя. Не винятком є також мова спорту, яка є чи не найпродуктивнішою для метафоризації. У сучасному суспільстві спорт загалом, і футбол зокрема, відіграє важливу роль. Уже тривалий час інтерес до професійного футболу не зменшується, що не може не позначитись на кількості публікацій, присвячених огляду футбольних подій, а також на мові цих публікацій. Вимоги до журналістів постійно зростають, оскільки саме вони висвітлюють футбольні матчі з відповідною порцією напруги. Прагнучи якомога емоційніше передати інформацію про футбольний матч, вони часто вдаються до метафоричних новотворів.

Вивчення особливостей функціонування метафори в текстах спортивних засобів масової інформації неодноразово ставало предметом спеціальних розвідок науковців. Так, метафору в мові спорту вивчали С. А. Кудрін, А. Н. Гриценко, В. А. Кисельова, О. Г. Малишева, Н. Б. Філіпова, І. М. Сущинська, О. В. Блощинська, Ю. Б. Струганець та ін. Проте бракує досліджень, у яких би з повнотою і детальністю були описані особливості функціонування метафори в газетних статтях, присвячених висвітленню футбольних подій. Саме це й зумовлює актуальність обраної теми.

Мета дослідження – виявлення особливостей англо-українського перекладу метафори в газетних публікаціях, присвячених футболу.

Переклад метафори у статтях про футбол є дуже кропіткою роботою, адже метафора в таких статтях використана для того, щоб якнайточніше та найдоцільніше передати та пояснити читачеві всі події на полі, і ніби перенести його на стадіон і зробити учасником всіх футбольних подій.

Слід зауважити, що переважна більшість досліджуваних метафор має експресивне забарвлення. Поширеність категорії емоційності в спортивних метафорах зумовлена емоційною оцінкою того, що відбувається. Важливою ознакою спортивної метафори є її двоїстість, яка залежить від того, кого підтримує мовець та як він ставиться до того, що відбувається.

Переклад метафори в англійських статтях, присвячених футболу, здійснювався з урахуванням таких способів перекладу, як: збереження аналогічного метафоричного образу, тобто дослівний переклад; переклад метафори порівнянням; заміна еквівалентною метафорою в мові перекладу; збереження аналогічного метафоричного образу з додаванням пояснення; перефразування. Дослідження довело, що для перекладу метафори в публіцистичних текстах, присвячених футболу, найчастіше використовується дослівний переклад, еквівалентна зміна; перефразування.

Карпетян Р.С., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У ТЕКСТАХ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ

Важливість вивчення перекладу okazіonalіzmів обумовлена необхідністю адекватної передачі сенсу okazіonalіznих слів у публіцистичних текстах. Розглядаємо методологічні і теоретичні основи перекладу okazіonalіzmів.

Аналіз матеріалу дослідження свідчить, що спостерігається велика зацікавленість до новоутворень у сучасному мовознавстві. Okazіonalіznі словосполучення слів досліджені недостатньою мірою. Для аналізу цих одиниць потрібно дізнатись про історію виникнення okazіonalіzmів, визначити основні проблеми, поняття та терміни, розкрити лінгвістичні основи та позалінгвістичні передумови okazіonalіznої лексико-семантичної сполучуваності, встановити структурно-семантичні особливості цього явища.

Okazіonalіzmi вживаються один раз у тому контексті, у якому вони виникли, мають свого автора, характерні експресивністю, ненормативністю, незвичністю, що поряд з узуальними словами створюють ефект новизни. Вони по-новому, оригінально називають предмети, явища дійсності; не входять у склад мови, некодифіковані. Однією із провідних ознак є належність до мовлення, а не мови.

Okazіonalіzmi з властивими їм ознаками допомагають автору-публіцисту створювати оригінальні, свіжі тексти. У зв'язку із цим вони активно продукуються у публіцистичному стилі, є відчутним засобом естетичного впливу на читача. Більшість із них добре відомі йому, хоча й не потрапили до загальномовного словника.

Інтерпретація кожного okazіonalіznого типу завжди вимагає, окрім лексико-граматичних знань, наявності відповідного обсягу немовних знань – знань картини світу. Характерними рисами актуалізації нового слова є такі: соціальна потреба, часовий чинник, наявність творця, прикріпленість до контексту, наявність мовної моделі й комунікативної цінності.

Принципова можливість перекладу ґрунтується на спільності логічного ладу думки, а також на наявності у мові семантичних універсалій. Існуючі між мовами семантичні розбіжності нейтралізуються у мові завдяки мовному і ситуативному контекстам. Семантична еквівалентність, необхідна при перекладі, досягається між текстами в цілому, а не між окремими елементами.

Функціональні параметри тексту визначаються різною потенційною можливістю їх передачі при перекладі. Більшою мірою передається раціонально-інформаційний зміст. Але адекватний переклад передбачає не тільки вичерпну передачу смислового змісту оригіналу, але також і відтворення його прагматичного потенціалу. Для цього перекладачеві доводиться вносити в текст перекладу відповідні зміни з урахуванням екстралінгвістичних чинників. Переклад текстів в цілому і окремих їх елементів розрізняється.

У будь-якому тексті є елементи, які не піддаються формальному перекладу. Відсутність еквівалентів в мові перекладу не означає неможливість передачі значення лексичних одиниць у тексті перекладу. Для цього створюються okazіональні відповідності. Відхилення від загальної норми мови можна вважати дійсно неперекладними елементами. Неперекладним текст може стати, якщо кількість комунікативно істотних елементів змісту, що не піддаються відтворенню в перекладі, більше кількості відтворюваних елементів.

Складність процесу перекладу полягає в тому, що перекладачеві доводиться мати справу з декількома смислами, які носять скоріше суб'єктивний, а не об'єктивний характер. Також з професіоналізмом перекладача пов'язана суб'єктивність процесу перекладу. Крім того, неможливо або, принаймні, дуже складно перенести текст з одного культурного ґрунту на інший. У цьому сенсі складність процесу перекладу носить об'єктивний характер.

Складність передачі okazіонального слова на іншу мову, з точки зору міжмовної комунікації, полягає у відсутності його еквівалента в мові перекладу, а основною проблемою є необхідність передачі його «культурного фону». Okазіоналізми мають особливі риси, ігнорування яких у перекладі спричинює комунікативні збої та порушення цілісності сприйняття твору. Відсутність еквівалентів у мові перекладу не означає неможливість передачі значення лексичних одиниць у тексті перекладу. Для цього створюються okazіональні відповідності за допомогою трансформацій: транслітерації, калькування, описового перекладу, функціональної заміни, опущення та афіксації. Можлива часткова втрата образності, тому орієнтиром у перекладі okazіоналізмів є відтворення домінантної функції, що виправдовує такі зміни.

Кибальник Ю.В., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ФІЛЬМІВ

Важливість вивчення перекладацьких трансформацій у перекладі документальних фільмів зумовлена якомога точною передачею інформації, укладеної в тексті мови оригіналу.

Кінофільм, як об'єкт лінгвістичного дослідження, завжди викликає певні труднощі, оскільки постає складною системою уявлень та знань, в якій, окрім тексту, містяться ще й екстралінгвістичні фактори, особливо важливі для розуміння повідомлення оригіналу. Окрім лінгвістичних, перекладач також має справу із проблемами технічного характеру, що безпосередньо впливають на рівень еквівалентності та адекватності перекладу, а також із його технічним відтворенням на екрані, тобто, синхронністю артикуляції акторів та реплік дублерів [5].

Характерними особливостями документального фільму є те, що в основу покладені зйомки тільки справжніх людей та подій, підтверджених науковими фактами, документами.

Документальні фільми містять елементи науково-технічного стилю, особливостями якого є інформативність (змістовність), логічність (чітка послідовність та зв'язок між основною ідеєю і деталями), точність і об'єктивність, ясність і зрозумілість [2].

Головною метою перекладу є досягнення адекватності. Адекватний, чи, як його ще називають, еквівалентний переклад – це такий переклад, що здійснюється на рівні, необхідному і достатньому для передачі незмінного плану змісту при дотриманні відповідного плану вираження, тобто норм мови перекладу [3].

Основне завдання перекладача при досягненні адекватності – вміти застосовувати різні перекладацькі трансформації для того, щоб текст перекладу більш точно передавав усю інформацію, укладену в тексті оригіналу, при дотриманні відповідних норм мови перекладу [8].

Трансформація – основа більшості прийомів перекладу, яка полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [7].

Існує безліч класифікацій перекладацьких трансформацій, запропонованих різними авторами. У класифікації Л. Бархударова перекладацькі трансформації розрізняються за формальними ознаками: перестановки, додавання, заміни, опущення. При цьому Л. Бархударов підкреслює, що подібний поділ є значною мірою приблизним і умовним. Перестановками називаються зміни розташування (порядку проходження) мовних елементів у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу. Під замінами маються на увазі як зміни при перекладі слів,

частин мови, членів речення, типів синтаксичного зв'язку, так і лексичні заміни (конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація). Додавання передбачають використання в перекладі додаткових слів, що не мають відповідників в оригіналі. Під опущенням мається на увазі опущення тих або інших слів при перекладі [1].

Трансформації можуть сполучатися одна з одною, приймаючи вигляд складних комплексних трансформацій. Між різними типами трансформацій немає глухої стіни, одні й ті ж трансформації можуть іноді являти собою спірний випадок, їх можна віднести до різних типів [6].

Кожен вчений, який працює в галузі перекладу (як практик, так і теоретик) має свою точку зору щодо визначення поняття перекладацької трансформації у перекладі.

Наприклад, А. Фітерман і Т. Левицька вбачають три види трансформацій – стилістичні, граматичні, лексичні [4].

Лінгвіст А. Швейцер веде мову не про види, а про рівні, що дозволяють скористатися прийомами трансформації. При цьому він вважає, що на стилістичному рівні можуть мати місце як граматичні, так і лексичні трансформації. Тобто на одному рівні можуть мати місце різні види трансформацій [9].

Однак всі дослідники демонструють однаковий набір прийомів реалізації трансформацій перекладацького плану. Так, різноманітні заміни – граматичні, реалій та інші, генералізація та компенсація зустрічаються у всіх роботах.

Можна зробити висновок, що трансформація (або перетворення) є основою для більшості перекладацьких прийомів. У загальному сенсі слова термін трансформація, віднесений до процесу перекладу, означає перетворення формальних компонентів одиниці вихідного тексту при збереженні інформації, закладеної у повідомлення, призначене кінцевому адресату.

У процесі перекладацької діяльності трансформації найчастіше бувають змішаного типу. Як правило, різного роду трансформації здійснюються одночасно, тобто поєднуються один з одним – перестановка супроводжується заміною, граматичне перетворення супроводжується лексичним тощо.

Таким чином, для досягнення адекватності перекладу, перекладач використовує трансформації для максимально можливої передачі усієї інформації, укладеної у початковому тексті, при суворому дотриманні норм [1].

Перекладач, який працює над перекладом документальних кінофільмів, повинен враховувати вищезазначені перекладацькі трансформації під час роботи із кінотекстами, для більш точної передачі всіх необхідних елементів кінотексту мовою перекладу.

Література

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода / Л. С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – 240 с.

2. Волкова З. Н. Научно-технический перевод / З. Н. Волкова. – М.: УРАО, 2002. – 104 с.
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник / І. В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.
4. Левицкая Т. Р., Фитерман А. М. Проблемы перевода / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман. – М.: Международные отношения, 1976. – 208 с.
5. Лотман Ю. М. Семиотика кино и проблемы киноэстетики. Об искусстве / Ю. М. Лотман. – Таллин: Ээсти Раамат, 1973. – 138 с.
6. Львовская З. Д. Теоретические проблемы перевода (на материале испанского языка) / З. Д. Львовская. – М.: Высшая школа, 1985. – 232 с.
7. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М.: Воениздат, 1980. – 237 с.
8. Чадина И. С. Обучение технологии перевода как важнейший этап при подготовке переводчиков / И. С. Чадина // Молодой ученый. – 2016. – №15. – С. 613–615.
9. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика: Статус, проблемы, аспекты / А. Д. Швейцер. – М.: Наука, 1988. – 215 с.

Крячко І.К., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Особливості перекладу правових документів часто привертають увагу дослідників. Актуальність питань порівняльного аналізу мов у правовій сфері, а також методології та техніки перекладу текстів правових документів зумовлені значними змінами, які виникли у сфері політичних та економічних міжнародних відносин у останні десятиріччя. Мова права передбачає спеціалізованість лексики, що охоплює широкий, спектр правових галузей і інститутів. У перекладі правових документів необхідно враховувати існуючу різницю у законодавствах країн, особливості українського й англійського юридичного дискурсу. Перед перекладачем постає проблема адекватної передачі змісту правових документів під час перекладу з однієї мови іншою. Як наслідок, виникає необхідність у перекладацьких трансформаціях, зокрема, лексичних, оскільки мова права має особливу лексику і має термінологічне наповнення. Мета цієї роботи виявити особливості перекладу правових документів. Поняття «переклад» охоплює велике коло діяльності. Він може бути як у письмовій формі – переклад віршів, ділових паперів, статей та виступів діячів політики, газетної публіцистики, релігійних текстів, так і в усній

формі, наприклад, переклад промови оратора під час прес-конференції, переговорів, ділової наради з подолання мовного бар'єру у разі, якщо комуніканти говорять різними мовами. «Переклад сприяє обміну інформацією», а, як відомо, той, хто має інформацію, «керує» світом. Інакше кажучи, інформація – «база прогресу людства». На сучасному етапі розвитку цивілізації людина прагне до швидкого збагачення інформацією. Отже, інформативна функція перекладу є однією з найважливіших. На відміну від спеціальних сфер, наприклад, техніки чи природознавства, де терміни позначають конкретні предмети і можуть зображатися графічно, що дає змогу легко визначити зміст поняття і зіставити поняття з його мовним позначенням, «мова права висловлює абстрактні поняття та зв'язок поміж ними». «Правові поняття і норми можуть бути виражені за допомогою мови». Мова – єдиний «робочий інструмент» юриста, інструмент, що має бути добре пристосований до роботи з «робочим матеріалом», тобто із системою правових відносин, щоб забезпечити її функціонування. Отже, «мова права може бути, з одного боку, єдиною для того, щоб забезпечити єдність усередині правової системи». З іншого боку, повинна бути застосована для різноманітних цілей, тобто у різних сферах юридичної діяльності. Є різноманітні думки про те, що мову права можна вважати єдиною. На користь цього припущення свідчить те, що юристи, тобто основні носії цієї мови, отримують однакову освіту з урахуванням єдиної мови. З іншого боку, «у всіх галузях права мова правової практик. «Багато робіт опиралися на запропоновану У. Отто класифікацію «верств» юридичної мови» тобто його внутрішню структуру: 1) мову законів: загальні, абстрактні правові норми, призначені законодавцем; 2) мову судових рішень; 3) мову юридичної науки й експертиз; 4) мову відомчого епістолярного спілкування: формуляри, пам'ятки, повістки тощо; 5) адміністративний жаргон: неофіційне обговорення спеціальних і напівспеціальних питань фахівцями. Ці «мовні верстви» відрізняються одна від одної мірою необхідності точного, докладного і стисло висловлювання понять у мові. «Спроби структурувати юридичну мову часто робляться в мовознавстві, оскільки питання структури мови тісно пов'язані з його функціями, відповідно, з завданнями і метою дослідження». Тому є безліч точок зору критеріїв розгляду питання внутрішньої структури мови права. Серед особливостей юридичної мови, що найчастіше піддаються критиці з боку лінгвістів, багато дослідників наводять такі: вживання юридичних термінів, які збігаються зі словом природної мови; вживання «невизначених висловів»; вживання архаїзмів. Складність перекладу правових документів зумовлена кількома чинниками: 1. Специфічність юридичної «мови», наявність складних юридичних формулювань і кліше, громіздкі і архаїчні фразеологічні звороти; 2. Необхідність розуміння тексту (для адекватного перекладу) часто потребує юридичної освіти чи глибоких правових знань перекладача; 3. Висока ціна помилки, тобто, велика відповідальність, що

її несе перекладач. Залежно від типу перекладацьких документів, переклад правових документів можна поділити на такі види:

1. Переклад особистої документації: – переклад паспортів, переклад трудової книжки, переклад свідоцтва про укладання шлюбу; – переклад свідоцтва про розлучення; – переклад свідоцтва про народження; – переклад свідоцтва про смерть; – переклад згоди на виїзд неповнолітнього дитини і т.д.

2. Переклад ділової документації: – переклад договору продажу-купівлі; – переклад договору оренди; – переклад договору лізингу і т.д.

3. Переклад процесуальних документів: – переклад протоколів для судових засідань; – переклад судових рішень; – переклад клопотань тощо.

4. Переклад нормативно-правових актів законодавства.

5. Переклад дипломатичних документів.

6. Переклад інших правових документів.

Отже, юридичний переклад вважається одним із найскладніших видів перекладу. Певною мірою це зумовлено тим, що у перекладі юридичних текстів з української іноземною і навпаки, звичайних навичок перекладача недостатньо. Юридичний переклад не може бути здійснено коректно без використання спеціальних знань у галузі права. Необхідно орієнтуватися у чинному законодавстві, володіти спеціальною лексикою і знати особливості використання іноземної юридичної термінології у конкретному контексті.

У правових документах як одиницях мови існує стилістична належність і стилістичні особливості на синтаксичному, морфологічному, лексичному та інших рівнях. Особливим явищем є виділення специфічної лексики *legalese*, що властиве лише юридичним текстам, дослідження якого вважаємо перспективним.

Клімова О.Г., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ФЕНТЕЗІЙНОГО ЖАНРУ)

Мова – явище динамічне, а не статичне, тому поповнення словникового складу лексичними одиницями – це невід’ємний процес її розвитку. Утворення нових лексем у художньому творі є не лише прагненням автора збагатити мову; слово тут – носій поетичного, художнього змісту, воно може викликати емоції, переживання. Оказіоналізми – це ідеальний мовний засіб для привернення уваги та зацікавлення читача. Вони викликають подив і спонукають до інтерпретації оказіоналізму та тексту, який його містить. Оказіональні словотвори також можуть надавати особливої експресії тексту. Такі слова руйнують стереотипи сприйняття.

Зважаючи на багатофункціональність okazіоналізмів, все більше науковців присвячують свої дослідження цій проблемі. В мовознавстві феномен okazіоналізмів вже досліджували вчені В. Карпалюк, Н. Сологуб, Т. Юрченко, Ж. Колоїз, О. Ребрій, Г. Вокальчук, а також П. Гоєнгауз, К. Пешель, В. Герінгер, О. Зібольд, В. Вільдген, та сучасні дослідження все більше спрямовані на з'ясування природи okazіоналізму як унікальної мовної одиниці та проблеми перекладу, чим зумовлена актуальність цього дослідження.

Мета дослідження – розглянути проблеми та особливості англо-українського перекладу okazіоналізмів на матеріалі художнього твору К. Паоліні «Ерагон».

Okazіоналізми – це авторські неологізми, що зазвичай не набувають широкого вжитку й не входять до словникового запасу мови. Okazіоналізм – це слово, що було створене за непродуктивною моделлю і використовується лише в умовах даного контексту, чим відрізняється від неологізмів, які з часом входять до активного словника.

Інтерес представляє структурна класифікація okazіоналізмів, яка виділяє фонетичні, лексичні, граматичні, семантичні, графічні okazіоналізми та okazіональні поєднання слів.

Найбільш поширеним способом утворення okazіоналізмів в англійській мові є афіксальний спосіб. Словоскладання також вважається одним із продуктивних способів утворення okazіоналізмів та полягає у складанні двох основ, як правило, омонімічних слів.

Фентезі – атмосферна література. Це світ, який необхідно майстерно і детально створювати, придумуючи для нього власні історію, культуру, міфи тощо. Така характеристика літератури фентезі обумовлює і її мовне оформлення – саме автори фентезі традиційно вдаються до активного вживання okazіоналізмів. Створення автором фентезійного твору нового світу, нехай і такого що містить у собі елементи реальності чи інших фентезійних та казкових світів, потребує номінації та характеристики цілої низки нових фентезійних реалій, які не мають аналогів у оточуючій нас дійсності, адже цілковито або ж частково, однак все так є продуктом уявлення письменника.

Okazіоналізми являють собою особливий мовний феномен. При їх вивченні та перекладі слід враховувати творчу сторону мови. Існують різні способи перекладу okazіоналізмів. Так, до способів відтворення безеквівалентної лексики І.В. Корунець відносить такі: транскодування (транскрипція, транслітерація); калькування; описовий переклад; наближений переклад; трансформаційний переклад.

Окрім того, деякі дослідники вказують і на можливість використання ще одного засобу подолання проблеми безеквівалентної лексики в процесі практичної перекладацької діяльності – прийому компенсації.

Інтерпретація кожного okazіонального типу завжди вимагає крім лексико-граматичних знань наявність певного обсягу немовних знань або знань картини світу. Твори жанрів фентезі та фантастики мають особливі риси, які слід

враховувати при перекладі, оскільки в іншому випадку можуть відбутися комунікативні збої і порушення цілісності сприйняття твору. Однією з найважливіших характеристик жанру є створення автором фантастичного світу, в якому діють створені автором закони, які часто відрізняються від законів реального світу, що представляє додаткову складність при перекладі.

Не менш важливим фактором при перекладі «оказіональних» слів і словосполучень є загальна ерудиція перекладача і його знання реалій жанру. Перекладач, який не уявляє собі іншої картини світу, крім своєї власної, не знайомий з атрибутами жанру фентезі та фантастики, не здатний запропонувати читачеві текст, еквівалентний за здійснюваним ним впливом тексту іноземної мови.

Література

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Л. С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – 237 с.
2. Куликова В. И. Образование окказионализмов в английском языке в результате семантического переосмысления. / В. И. Куликова// Вопросы романо-германской филологии. – Калининград: Калининградский гос. университет, 1976. – С. 11–17.
3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) / І. В. Корунець. – Вінниця: «Нова книга», 2001. – 448 с.
4. Комиссаров В. Н. Теория перевода. М.: Высшая школа, 1990. – 253 с.

Малишева М.О., студентка 155 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Поява нових умов існування людини, нові стосунки між мовцями, нові галузі знань та концепції вимагають відповідних змін у мові, які б відображали навколишню реальність та внутрішній світ мовця. Адже саме лексичний склад є тим компонентом мови, якому притаманні постійні зміни, що пояснюються новими когнітивними та комунікативними потребами мовців. Таким чином, з'являються численні нові слова – неологізми, які можна інтерпретувати як лексичні відповідники до змінених комунікативних умов.

Особливість неологізмів, а разом з тим і трудність їх передачі, полягає в тому, що вони досить пізно фіксуються або взагалі не фіксуються словниками [3, с. 34]. Сам процес перекладу здійснюється у два етапи. Спочатку з'ясовується значення нового слова. Перекладач звертається до тлумачних словників чи з'ясовує значення слова, приділяючи увагу його контексту і структурі, беручи до уваги різні способи творення неологізмів (афіксація, скорочення, запозичення, конверсія, складання і переосмислення слів тощо), потім робить переклад засобами української мови.

Єдиного і універсального способу перекладу не існує. Тому виділяють такі способи передачі неологізмів:

1. Передача неологізмів за допомогою перекладацької транслітерації та транскрипції. Спосіб транслітерації полягає у тому, що за допомогою українських букв передаються букви, з яких складається англійське слово. Транслітерація широко використовувалась перекладачами аж до кінця XIX століття. Для цього перекладачеві не обов'язково було знати вимову англійського слова, він міг обмежитись його зоровим сприйняттям [1].

Розповсюдженим у перекладацькій практиці є прийом транскрибування, який полягає у передачі українськими літерами не орфографічної форми, а звучання англійського слова. Через значні відмінності фонетичних систем української та англійської мов, така передача завжди є умовною і відтворює тільки подібність англійського звучання. Слід відзначити, що під час використання прийому транскрипції завжди присутній елемент транслітерації. Елементи транслітерації під час транскрибування виявляються у наступному: 1) транслітерація невимовних звуків; 2) транслітерація редукованих голосних; 3) передача подвоєних приголосних; 4) при наявності декількох варіантів вимови зазвичай вибирається варіант, найближчий до графіки. Приклади такого способу передачі неологізмів: *chat – чат, hacker – хакер, scanner – сканер, cartridge – картридж* тощо.

2. Переклад неологізмів за допомогою калькування. Цей спосіб полягає в заміні складових частин, морфем чи слів (у випадку стійких словосполучень), одиниці оригіналу – їх лексичними відповідниками в мові перекладу. Особливість калькування як засобу передачі неологізму – у збереженні незмінної внутрішньої форми лексичної одиниці.

Калькування як прийом створення еквівалента схожий на буквальний переклад – еквівалент цілого створюється за допомогою простого складання еквівалентів його складових. Перевагою прийому калькування є стислість та простота отриманого за допомогою еквівалента, а також його однозначна співвіднесеність з вихідним словом [4].

3. Описовий переклад, або експлікація. Прийом перекладу, який полягає в описі засобами іншої мови певного поняття. Цей засіб можна застосовувати як для пояснення значення у словнику, так і при перекладі неологізмів у конкретному тексті. Описовий переклад використовується у випадку, якщо перекладач не може передати неологізм за допомогою транслітерації, транскрипції та калькування. Найчастіше це трапляється тоді, коли поняття, явище, предмет, який називає неологізм, відсутній у мові перекладу [4].

Прийом описового перекладу також може здійснюватися за допомогою підставного засобу. Підставний переклад – прийом передачі неологізму, при якому в якості його еквівалента використовується вже існуюче в мові перекладу слово (або словосполучення), яке не є в ній неологізмом, але має достатню спільність значень з вихідним словом. Таким чином, може бути досягнута семантична конгруентність, тобто збіг денотативних значень (при неминучому розходженні у деяких конотативних значеннях). Наприклад,

exchange rate – курс обміну, дослівно «рівень обміну», «order interval» – «цикл замовлення» (інтервал між послідовними замовленнями).

4. Останнім часом при передачі неологізмів застосовується також прийом прямого включення, тобто використання оригінального написання англійського слова у тексті. Використання способу прямого включення може бути виправдано в тих випадках, коли неологізм неможливо передати ні одним з розглянутих способів перекладу у зв'язку зі специфічністю його звучання або написання. Приклади поєднання описового методу з транслітерацією та транскрипцією: *hackerazzi* – хакерацці, людина, яка зламує електронну пошту знаменитостей, їх рахунки для отримання певних даних з комп'ютера; *blonder* – блондер, молодий хлопець, котрий зав'язує стосунки тільки з білявками. Приклади поєднання калькування з описовим методом: *word of mouse* – слово миші, інформація поширена через чати і блоги; *garage mahal* – гараж-махал, багатопверховий гараж або парковка.

5. Прийом приблизного перекладу. Приблизний переклад застосовний для передачі неологізмів, до яких відноситься фонові лексика, тобто та, що відрізняється у мові оригіналу і мові перекладу лексичними фонами (значення слів різняться семантичними долями). В. Комісаров відзначає, що приблизний переклад – використання граматичної одиниці мови перекладу, яка у даному контексті частково відповідає безеквівалентній граматичній одиниці мови оригіналу [2, с. 249]. Під час такого перекладу зберігається основне значення слова, проте у мові мети слово відрізняється від мови оригіналу лексичним фоном. Наприклад, *nerd* – неприємна, неприваблива людина; *buddy* – друг, товариш; *weeb* – нікчема. Такий спосіб не відповідає вимогам перекладу, оскільки втрачаються відтінки значення, конотативні відтінки слова, а з тим – і прагматичний компонент, приблизний переклад, однак, є допустимим, якщо не вдається застосувати жоден з описаних вище способів передачі неологізмів.

Отже, процес перекладу неологізмів з англійської мови на українську відбувається за допомогою з'ясування значення неологізму та перекладу засобами української мови. Для цього застосовують такі способи перекладу, як транскрибування і транслітерація, калькування, описовий переклад або комбінації цих прийомів. Крім того, для більш досконалого перекладу застосовують прийом прямого включення та приблизний переклад.

Література

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми : посібник / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 574 с.
2. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В. Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990. – 253 с.
3. Терехова Г. В. Теория и практика перевода : Учебное пособие / Г. В. Терехова. – Оренбург : ГОУ ОГУ, 2004. – 103 с.
4. Цвиллинг М. Я. Переводные эквиваленты неологизмов в словаре и тексте / М. Я. Цвиллинг. – М. : Просвещение, 1984. – 317 с.

Мамедова Л., студентка 155 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ ВИКОРИСТАННЯ АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

У роботі окреслені особливості використання абревіатур та скорочень, як частини мережевого сленгу, висвітлені шляхи їх впливу на розвиток мови у цілому та специфіка їх перекладу залежно від контексту.

Важливість роботи зумовлена швидким та безконтрольним розвитком мережевого спілкування, а також потребою у тлумаченні одиниць, які можуть бути рівноправними та рівнозначними у двох або більше мовах через стрімке поширення повідомлень, які з часом можуть набути інтернаціонального вжитку через схожість інтенцій чи емоційного забарвлення посилання.

Робота підкреслює особливості акронімів та абревіатур у процесі комунікації у мережі інтернет та їх можливості асимілюватися та трансформуватися згідно з потребами та правилами країн, які не є англомовними. Робота розглядає ключові аспекти вербалізації акронімів та абревіатур у процесі розвитку мови через спілкування англомовних інтернет користувачів з країн усього світу. У цьому випадку і творцями, і перекладачами скорочень виступають користувачі інтернету.

Абревіатури, акроніми та скорочення з роками набули масштабних розмірів. Для збереження часу під час спілкування мовці використовують все більше і більше мовних засобів, які спрямовані на збереження змісту, емоційного забарвлення, але повністю або частково змінюють лексичне навантаження повідомлення. Це можна побачити з такого прикладу: «Що це за жахіття? Він же схожий на папугу!», на сьогоднішній день поширеним шляхом заміщення таких висловів виступає англомовна абревіатура *LOL* (*Laugh Out Loud*), яка повністю асимілювалася в українській мові, при цьому зберігаючи лексичне, фонетичне та емоційне навантаження «ЛОЛ». Крім того, ця одиниця збільшила свій ареал вживання і перейшла з розряду письмених в письмово-мовленнєву. Серед інших шляхів реалізації абревіатур можна виділити й такі, що піддаються повному або частковому перекладу і, здебільшого, до них відносяться назви організацій – *EU* (*European Union*) – *ЄС* (*Європейський Союз*). Основними способами формування абревіатур можна назвати такі: шляхом залишення початкових літер слів виразу *OMG* (*Oh My God*) – *Боже мій*, *TGIF* (*Thanks God It's Friday*) – *Дякую Боже – прийшла п'ятниця*, та багато інших; шляхом залишення початкових літер слів виразу з частковою їх заміною через звучання *CU* (*See You*) – *побачимося* та багато інших.

Крім того, не останню роль у збереженні мовних ресурсів відіграють скорочення. Вони виступають одним з ключових аспектів мережевого спілкування сьогодення. Серед основних шляхів репрезентації можна назвати такі: скорочення до початкових літер слова *mil.* (*million*) – *мл.* (*мільйон*), *дяк.*

(дякую), скорочення шляхом виокремлення приголосних *plz/pls* (*please*), скорочення шляхом додавання символів – *2morrow* (*завтра*), *4ever* (*завжди*), *2night* (*сьогодні вночі*), *7я* (*сім'я*), *40ка* (*сорока*) та багато інших.

Особливості реалізації аббревіатур та скорочень у мові перекладу є основним у процесі їх тлумачення через різноманітності у прагматичному навантаженні мови. Але не слід забувати, що у кожній мові є й спільні риси, серед них – голосні і приголосні звуки [1, с. 118]. Саме звуки стають ключовими у процесі передачі деяких аббревіатур та скорочень з англійської мови – українською, тому що деякі одиниці повністю залишають фонетичну форму слів мови оригіналу *плз.* (*please* – *будь ласка*), *лвл.* (*level* – *рівень*).

Якщо вище зазначенні скорочення, в основному вживаються у неформальному спілкуванні, все ж у мові існують й скорочення, які дозволені у формальні або офіційній переписці. Здебільшого такі одиниці латинського походження *eg* (*exempli gratia* – *наприклад*), *i.e.* (*id est* – *a same*), *vs.* (*versus* – *проти*), *etc.* (*et cetera* – *і так далі*) та інші.

На сьогоднішній день інтернет став суттєвою і важливою частиною життя кожної людини, він увійшов до кожного про шарку суспільства. Аббревіатури і скорочення, з усіма своїми формами, виступають ключовим механізмом збереження часу та мовних ресурсів у процесі мережевого спілкування. Хоча англійські скорочення та аббревіатури у сучасному мережевому просторі незліченні, україномовні одиниці почали активно імплементуватися у мережеве спілкування останні чотири роки і їх кількість значно збільшилася за цей час.

Література

1. Crystal D. A Little Book of Language / D. Crystal. – GB. : Yale University Press, 2011. – 260 p.

Мігунова О.В., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ТЕКСТАХ ЗМІ

Виявлення особливостей англо-українського перекладу фразеологічних одиниць у текстах ЗМІ має не тільки власне лінгвістичне, а й соціальне значення, оскільки спрямоване на взаєморозуміння носіїв різних мов, представників різних комунікативних культур.

Сьогодні, коли засоби масової інформації мають такий величезний вплив на життя суспільства, на свідомість і уявлення людей, а також на національні мови і культури, коли так багато залежить від оперативності та адекватності передачі інформації, – як ніколи актуальною стає проблема перекладу текстів ЗМІ.

Існує багато дослідницьких робіт стосовно функціонування фразеологічних

одиниць в мові і в текстах ЗМІ зокрема, але недостатньо розкрита проблема їхнього відтворення в українському перекладі.

Серед власне мовних і стильових особливостей мови ЗМІ, сукупність яких відрізняє його від мови інших функціональних стилів, можна назвати:

- Високий ступінь стандартизації використовуваних засобів: великий відсоток стійких виразів і кліше, різні журналістські штампи, стандартні терміни і назви і т.п.

- Експресивність мови як спосіб залучення уваги читача, вираження ставлення до переданої інформації, розстановки оціночних акцентів і т.п.

- Насиченість найрізноманітнішими реаліями (суспільного, політичного та культурного життя), алюзіями (до літератури, історії, кіно і т.п.) і цитатами (реалії характерні як для «анонімних», в тому числі новинних матеріалів, так і для авторських, алюзії й особливо цитати – передусім для авторської журналістики).

- Використання розмовної, сленгової та ненормативної лексики (остання більш характерна для письмових текстів вітчизняних ЗМІ і використовується з метою висловлення певного ставлення, наприклад іронічного, автора матеріалу, створення певного образу та стилістичного (наприклад, гумористичного) ефекту.

Різноманітні соціальні, політичні, економічні і психологічні зміни у житті суспільства викликають певні зміни у функціонуванні усієї мовної системи. Ці зміни яскраво ілюструються мовленнєвою практикою сучасних ЗМІ.

Англійська мова має дуже багату фразеологію, що складалася протягом століть. Як мовна одиниця вищої організації, ФО здатна повніше (а отже, точніше) передати те чи інше поняття, ніж слово.

Фразеологічна одиниця – це відтворена в готовому виді мовна одиниця, що складається із двох або більше ударних компонентів словного характеру, фіксована (тобто постійна) за своїм значенням, складом й структурою.

Одним із дискусійних питань є класифікація фразеологізмів. В англійській та американській літературі мало робіт, присвячених теорії фразеології. У найбільш значних із них не ставляться питання наукового обґрунтування критеріїв розмежування фразеологічних одиниць (ФО), співвідношення ФО та слів, системності фразеології та ін.

Грунтовна класифікація В.В. Виноградова, у якій розрізняються три типи фразеологізмів: фразеологічні єдності, сполучення і зрощення. Фразеологічні єдності – це сполучення, у яких зберігається ознака семантичної роздільності складових частин, а, звідси, і часткова умотивованість загального значення, наприклад: *a black sheep* – паршива вівця, *angelic patience* – ангельське терпіння. Фразеологічні сполучення – це звороти, які утворені внаслідок поєднання фразеологічно зв'язаних значень слів, наприклад: *a balmy voice* – медовий голосок, *Aegean stable* – авгієві стайні. Сполучення цього типу, як правило, аналітичні. Фразеологічні зрощення – це найскладніші стійкі сполучення; їх нероздільне значення не залежить від значення окремих

компонентів, наприклад: *all ales and skittles* – безтурботне життя. Наведена класифікація довго вважалася провідною у мовознавстві.

Теоретичні дослідження в галузі англійської фразеології переконливо демонструють, що фразеологізм є більш складним утворенням, ніж слово або змінне словосполучення.

Труднощі перекладу фразеологізмів пов'язані, зокрема, по-перше, із певною складністю їх ідентифікації (стале словосполучення може сприйматися як вільне, нестале сполучення слів), по-друге, з їх етноспецифікою (тому перекладач не повинний локалізувати текст при перекладі, тобто, надмірно вносити елементи культури мови перекладу, проте разом з тим повинний передати певним чином етноспецифічність сталих висловів), по-третє, з їх емоційною насиченістю, що може бути різною в різних мовах, по-четверте, із наявністю кількох перекладних відповідників (що зумовлює пошук найбільш адекватного для певного контексту).

При перекладі ФО перекладач повинен передати її зміст й показати її образність, знайшовши аналогічний вираз в англійській мові, при цьому варто не втратити стилістичну функцію фразеологізма. За відсутності в англійській мові ідентичного виразу перекладач мусить шукати приблизного відповідника.

Способи перекладу фразеологічних одиниць:

▶ переклад фразеологічним еквівалентом – повний еквівалент: *before the Flood* – до (всесвітнього) потопу, *a hawk to be in the seventh heaven* – бути на сьомому небі, *play with fire* – грати з вогнем, *read between the lines* – читати поміж рядків; часткові лексичні еквіваленти: *a wolf in sheep's clothing* – вовк в овечій шкурі, *one swallow does not make a summer* – одна ластівка весни не робить; часткові граматичні еквіваленти: *fish in troubled waters* – ловити рибу в каламутній воді, *the game is not worth the candle* – гра не варта свічок.

▶ аналогом – *a drop in the bucket* – крапля в морі, *it is raining cats and dogs* – дощ ллє, як з відра;

▶ описовим перекладом – *under a cloud* – у поганому стані, в немилості; під підозрінням; *have one's head in the cloud* – бути неуважним, літати думками поза хмарами, *to burn the candle on both ends* – працювати з самого ранку і до пізнього вечора.

▶ антонімічним перекладом – *to keep one's head above water* – жити, не залазячи в борги, *to keep one's pecker up* – не здаватися, *to keep one's head* – не розгубитися.

▶ калькуванням – *to worship the golden calf* – поклонятися золотому тельцю; *an ass in a lion's skin* – осел в левовій шкурі

Отже, основна проблема фразеології – це відсутність загальноприйнятого терміна, що визначає фразеологічну одиницю.

Труднощі перекладу фразеологічних одиниць, ідіом пов'язані, по-перше із певною складністю їх ідентифікації (стале словосполучення може сприйматися

як вільне, нестале сполучення слів), по-друге, з їх етноспецифікою, тому перекладач не повинен локалізувати текст при перекладі, проте разом з тим повинен передати певним чином етноспецифічність сталих висловів, по-третє, труднощі перекладу фразеологізмів пов'язані з їх емоційною насиченістю.

Парамонова Л.О., студентка 155 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ ЗАГАДКИ

Загадки – це короткі твори, в основі яких лежить дотепне метафоричне запитання, що передбачає відповідь на нього. Щоб знайти відповідь – відгадку, потрібно вміти зіставляти життєві явища на основі їх спорідненості чи подібності за певними ознаками, рисами, характеристиками.

Специфіка загадок полягає в тому, що в них у завуальованій алегоричній формі зашифровано якийсь предмет чи явище і необхідно відшукати його первісне значення. Тому деякі учені, аналізуючи художню форму загадок, стверджують, що кожна загадка композиційно-одночленний паралелізм, другим членом якого є відгадка.

Загадка – жанр народної творчості, який залишається одним з чи не менш вивчених. Звернення до вивчення англійських народних загадок дозволяє розглянути взаємодію мовної системи та етносу в динаміці, з нової позиції осмислити мовленнєвий феномен народної культури та його вплив на сучасну творчість, на розвиток творчого мислення у молоді, що й визначає актуальність теми дослідження.

Мета роботи – виявити специфіку різноманітних аспектів мовної картини світу, відображення їх у загадках та на їх основі визначити тенденції розвитку жанру.

Англійські народні загадки, які є об'єктом вивчення в даній роботі, неодноразово привертали увагу до себе фольклористів та літературознавців. Разом із тим розробка лінгвістичних проблем, пов'язаних з вивченням загадки, знаходиться на стадії становлення.

Критичний аналіз поставленої проблеми та розгляд літератури за темою дослідження дають підстави для таких висновків.

Загадка – жанр народної творчості, який залишається одним з чи не менш вивчених. Звернення до вивчення англійських народних загадок дозволяє розглянути взаємодію мовної системи та етносу в динаміці, з нової позиції осмислити мовленнєвий феномен народної культури та його вплив на сучасну творчість, на розвиток творчого мислення у молоді

На нашу думку, якнайповніше визначення поняття *загадка* дає Баранова Н.Є: *Загадка* – умовний діалог, у якому один із учасників повинен відгадати й

назвати слово або речення, загадане іншим учасником, але назване ним не прямо, а у вигляді натяку або іносказання.

Виділяються такі логічні типи загадок:

– загадки, в основу яких покладено неповний прямий опис заданого предмета;

– опис заданого предмета дається через його порівняння (пряме або негативне) з іншими предметами;

– метафоричні (засновані на заміні заданого предмета іншим);

– загадки, у яких загаданий і «загадковий» предмети мають загальну властивість, причому в заданому предметі воно виражено більш інтенсивно;

– графічні (загадується не слово, а буква);

– омонімічні (засновані на грі значень омонімів);

– каламбурні, або звукові (побудовані на зміні словесних рамок);

– загадки-жарти (розраховані на інерцію сприйняття співрозмовника);

– кумулятивні (побудовані за принципом кумулятивних казок);

загадки-завдання (арифметичні, рахункові).

Класифікації загадок у переважній більшості побудовані на основі тематичного принципу. Найудалішою, на нашу думку, є класифікація загадок, запропонована Березовським І.П., який виділяє такі тематичні групи:

– *природа* (небо, земля, явища природи, рослинний та тваринний світ);

– *людина* (фізична природа людини: будова тіла, життя і смерть);

– *матеріальне життя людини* (їжа, одяг, взуття, речі домашнього вжитку);

– *трудова діяльність людини* (освіта, музика, звичаї та обряди);

– *абстрактні, загальні, умовні та зібрані поняття* (головоломки, шаради та різноманітні запитання).

В англійській та українській мовах також присутня класифікація загадок за структурним принципом: загадки-питання, загадки-описи, загадки-задачі, загадки-парадокси.

Поетика жанру англійських народних загадок в основному характеризується загально-фольклорними рисами. Найчастіше вони побудовані на основі метафори, метонімії та розгорнутого паралелізму. У мові загадок вживаються епітети, порівняння, гіперболи та тавтологічні вислови. Ритміка загадок нерідко підкреслюється алітерацією та асонансом.

Незалежно від того, загадки якого народу ми розглядаємо, можна з упевненістю сказати, що цей жанр фольклору, поза сумнівом, є частиною світової спадщини. Поетична природа загадки відображає реальний предметний світ не заради власне саме нього, а заради естетичних цілей. На відміну від прислів'їв, приказок та інших малих жанрів.

Підсекція № 4.4 Когнітивні та прагматичні аспекти перекладу

Керівник підсекції: кандидат філологічних наук, доцент **Ткач П.Б.**

Секретар підсекції: службовець **Монастирська Л.В.**

Ведь Т.М., слухач магістратури 173М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ XXI СТОЛІТТЯ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Відтворення лексичних інновацій є непростим завданням для перекладача з огляду на те, що йдеться про абсолютно нове поняття, невідоме реципієнту. Специфіка інновацій як засобів передання нових явищ, понять та значень впливає на сприйняття мови в цілому. Природа, сутність та характерні риси таких лексем XXI століття в медіадискурсі майже невивчені. Тексти сучасних англійських медіа визначають динаміку розвитку мови на семантичному, прагматичному та когнітивному рівнях, що створюють загальну картину мови. Таким чином виникає необхідність вивчення неологізмів, як засобів відображення змін, що відбуваються у сучасних англійських лінгвістичних культурах, що і визначає актуальність роботи.

Мета роботи – виявити способи відтворення лексичних інновацій в англійському медіадискурсі засобами української мови.

Інновації є однією з характерних рис мови медіадискурсу. Через свою новизну їх дуже важко виявити та пояснити. Зважаючи на те, що у науці немає чіткого визначення цього поняття, у роботі прийнято, що інновація – це слово чи сполука, використані мовою в певний період на позначення нового або вже наявного поняття або в новому значенні й усвідомлюються як такі носіями мови [4, с. 417].

Зважаючи на те, що інновації це слова, які мають нову форму або новий зміст, за класифікацією В.І. Заботкіної [1], їх поділяють на: власне неологізми (*Ikea effect, escape room, breemoaner, birds nest parenting, catio, calexit, pork-chop island ma broga*); трансномінації (*micro-adventure, malicious insider, sleep divorce ma adulting*); семантичні інновації (*glass wall, heartfulness ma poke*).

Працюючи з інноваціями велику увагу потрібно приділяти їх перекладу. Беручи до уваги логіко-семантичні ознаки лексичних інновацій необхідно добирати найбільш адекватний та зрозумілий для реципієнта варіант перекладу.

За Конновою З.І. та Гладковою О.Д. [3] процес адекватного розуміння та еквівалентного перекладу інновацій можна розглядати в декілька етапів: етап визначення неологізму; етап пошуку еквівалента та дефініції (пошук еквіваленту у двомовних словниках чи пошук дефініції у тлумачних англomовних словниках; необхідно також перевірити он-лайн версії словників, що постійно обновлюються та он-лайн словники інновацій (неологізмів)); визначення способу творення лексичної інновації та, власне, переклад лексичної інновації (на основі зібраної на попередніх етапах інформації та за допомоги загальноприйнятих перекладацьких прийомів зробити власне переклад).

Головна проблема, яка постає перед перекладачем, полягає в тому, що не існує єдиної загальноприйнятої класифікації способів та методів для перекладу англomовної нової лексики, але серед загальних способів і методів перекладу В. Н. Комісарова [2] можна виділити такі способи перекладу лексичних інновацій засобами української мови: транскрипція (*Textalyzer* – *тексталайзер*, *broga* – *брога*); транслітерація (*sharenting* – *шерентинг*, *cosmophobia* – *космофобія*); аналог (*escape room* – *квест кімната*, *Prankvertising* – *пранкова компанія*); калькування (*inconvenience fee* – *виплата за незручності*, *glass wall* – *скляна стіна*); описовий переклад (експлікація) (*Bretonner* – *людина, що скиглить стосовно Брексіту*, *Obama baby* – *дитя часів Обами*); контекстуальна заміна (*thrisis* – *криза середнього віку*, *clean sleeping* – *здоровий сон*) та прийом прямого включення (*Ikea effect* – *ефект Ikea*, *WhatsApp diplomacy* – *дипломатія WhatsApp*).

Отже, до основних способів та методів перекладу лексичних інновацій у роботі відносяться: транскрипція та транслітерація, описовий переклад та калькування, але потрібно пам'ятати, що переклад нової лексики здійснюється індивідуально для кожного окремого прикладу.

Література

1. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка / В. И. Заботкина. – М.: Высшая школа, 1989. – 128 с.
2. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В. Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 1990. – 253 с.
3. Коннова З. И. Обучение пониманию и переводу неологизмов при подготовке переводчиков в сфере профессиональной коммуникации (на примере английского языка) [Електронний ресурс] / З. И. Коннова, О. Д. Гладкова // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – № 2-2. – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=23019> – Назва з екрану.
4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
5. About words. A blog from Cambridge Dictionary [Electronic resource]. – Режим доступа: <http://dictionaryblog.cambridge.org/tag/neologisms/>. – Назва з екрану.
6. Urban dictionary [Electronic resource]. – Режим доступа: <http://urbandictionary.com>. – Назва з екрану.

Воловик А.Б., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНИХ ФЕМІНІТИВІВ ТА ПРАГМАТИКА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

У роботі розглядається специфіка перекладу фемінітивів та способи їх відтворення в англо-українському перекладі на основі текстів ЗМІ.

Нове ХХІ століття відзначається рухами за активний прояв прав людини у все більших сферах людського життя. Жіночі перспективи набувають поширення і певним чином витісняють осіб чоловічої статті з ринку праці. Такі зміни знайшли свій прояв не лише в бізнесі або в культурній сфері, а й у мові. Це визначає актуальність дослідження фемінітивів.

Метою розвідки є виявити специфіку англомовних фемінітивів та прагматику їх перекладу.

Розвиток назв жінок частково посів своє місце в лінгвістичних працях таких дослідників, як Л. Терел, Дж. Фірман, Е. Кесслер-Харріс, М. Кімел, Д. Кемерон, Р. Герберт, у яких описується вживання фемінітивів у розмовному, художньому та публіцистичному стилях як стилістично маркованих.

Фемінізація англійської мови бере свій початок з другої половини ХХ століття і з того часу набуває все ширшого вжитку. Англійська мова обрала стратегію нейтралізації – уникнення будь-яких форм, що вказують на стать у назвах професій [1, с. 126]. Англійська мова – мова ділового мовлення, тому у 1990 році Рада Європи прийняла рекомендацію про усунення сексизму з мовного вжитку, закликавши ЗМІ користуватись вільною від сексизму мовою. У 2010 році вона прийняла чергову резолюцію про боротьбу із сексистськими стереотипами в медіях [1, с. 125].

При перекладі фемінітивів українською додаються відповідні суфікси або відповідний іменник жіночого роду. Під час аналізу текстів ЗМІ було відзначено, що в перекладі з англійської мови українською фемінітив не завжди зберігає свою форму, а подекуди навіть і конкретизується. Виявлено, що нефемінітиви в мові оригіналу можуть трансформуватися у фемінітиви в мові перекладу.

1. Фемінітив у мові оригіналу – фемінітив у мові перекладу:

She was an eighteenth-century hurricane of a woman, whose badass writings have massively inspired my own.

Ця жінка-громовиця і передвісниця фемінізму жила у XVIII ст.; її навіжена писанина сильно вплинула на мою власну.

2. Фемінітив у мові оригіналу – нефемінітив у мові перекладу:

Aviatrix Lady Mary Heath, astronomer Agnes Clerke, Queen of Paraguay Eliza Lynch, St. Brigid, Gormlaith 'High Queen of Ireland' and renowned computer programmer Kay McNulty are all depicted in the exhibit.

На виставці представлені: льотчик Мері Леді Хім, астроном Агнес Клерк,

Еліза Лінч, королева Парагвая, Св.Бригіта Ірландська, Гормлет, «Королева Ірландії» і відомий комп'ютерний програміст Кетлін Антонеллі.

3. Нефемінітив у мові оригіналу – фемінітив у мові перекладу:

A Silicon Valley CEO reveals her secret to getting ahead in business – dyeing her blonde hair brown, and ditching her heels and contact lenses.

Власниця компанії з Кремнієвої долини розкриває секрет успіху в бізнесі. Вона фарбує світле волосся в каштановий колір і більше не носить підбори та контактні лінзи.

4. Нефемінітив у мові оригіналу – нефемінітив у мові перекладу:

*"Amazing Grace", as she was known, continued working with computers until she retired from the navy as its oldest **serving officer**, aged 79.*

"Неймовірна Грейс", як її називали, продовжувала працювати з комп'ютерами, доки у віці 79 років не пішла у відставку. На той момент вона була найстаршим **офіцером на службі ВМС**.

5. Відсутність фемінітиву у мові оригіналу – фемінітив у мові перекладу:

*Olga D Gonzalez-Sanabria, who is originally from Puerto Rico, **developed technology** which helped create these batteries in the 1980s and is now director of engineering at Nasa's Glenn Research Centre.*

Народжена у Пуерто-Рико, Ольга Д. Гонзалес-Санабрія була **розробницею технології**, яка уможливила створення цих батарей у 1980-х. Нині пані Ольга – технічний директор науково-дослідного центру імені Гленна при НАСА.

Розвиток суспільних відносин, розширення галузей людської діяльності зумовлює збільшення кількості фемінітивів за рахунок найменувань осіб за їх професійною та соціально-політичною діяльністю. Зміни в суспільних відносинах потребують подальшого дослідження, що може бути досягнуто завдяки аналізу перекладу фемінітивів.

Література

1. Маєрчик М. Гендер для медій. Підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманова. – К.: Критика, 2017. – 217 с.

Гусєва М.Г., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВИГУКІВ ЯК ЗАСОБУ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ

У роботі окреслено особливості перекладу вигуків як засобу вербалізації емоцій в англійському художньому тексті.

Важливість вивчення перекладу вигуків зумовлена необхідністю адекватного

відтворення вигуків художнього твору мовою перекладу, бо саме вони відіграють значну роль у вираженні індивідуального, суб'єктивного ставлення мовця до об'єктивного світу, у вираженні почуттів та волевиявлень мовця, а також виконують особливу роль в організації та комунікативному спрямуванні висловлювання, у вираженні конотативної семантичної інформації, а саме емоційного або спонукального характеру. Саме це визначає актуальність дослідження.

Метою розвідки є виявити особливості перекладу вигуків як засобу вербалізації емоцій в англійському художньому тексті.

З'ясовано, що вигук – це особливий розряд слів, який характеризується відсутністю спеціальних граматичних показників, виділяється в реченні знаками пунктуації та слугує для вираження волевиявлень і живої емоційної реакції на навколишню дійсність або поведінку співрозмовника. Зауважимо, що вигуки мають розмиту семантику, тобто дифузну. Основними труднощами при перекладі слів із дифузною семантикою є точне визначення функціональної семантики або емоції, яку виражає вигук, та підбір відповідного адекватного еквіваленту, який би максимально точно відтворював емоційний фон і відповідав стилю оригіналу. Поза контекстом більшість вигуків має широкий спектр емоційного забарвлення: від вираження негативних емоцій до позитивних, тому «інтерпретація широкого значення можлива лише в найзагальніших формах та ніколи не може бути рівною та однаковою визначенню його конкретизованого варіанту в кожному окремо взятому випадку функціонування певного слова» [1, с. 106].

У результаті аналізу функціонування окремих вигуківих одиниць у тексті художнього твору було виявлено, що трансформація семантики цих одиниць можлива за різних умов, залежно від завдань, які ставить автор. Можлива трансформація різного ступеню: від додавання певного відтінку до повної зміни значення; існують випадки як закріплення в словнику трансформованих значень, так й індивідуальне авторське використання.

Неправильний переклад вигуків та вилучення їх із тексту перекладу може призвести до викривлення оригінальної ідеї автора, а саме недостатнього прояву та знебарвлення емоційного стану учасника діалогічного мовлення, ставлення автора до перебігу подій. Визначити, які саме асоціації та емоції вкладає автор висловлювання в кожен лексичну одиницю, становить певну складність. Але необхідність правильно розшифрувати інформацію, що міститься в мовленнєвому акті та правильно інтерпретувати емоції та асоціації, закладені в конотативних полях їх окремих частин, – тільки половина завдання, що стоїть перед перекладачем. Друга половина – це адекватно відтворити всі ці нюанси мовою перекладу, а це набагато складніше.

Переклад англійських вигуків, що майже повністю збігаються за формою з вигуками української мови, не викликає труднощів. Разом із тим, у багатьох випадках переклад вигуків викликає певні труднощі. Як свідчить

проаналізований матеріал, існують такі найпоширеніші труднощі при перекладі вигуків [3, с. 393]:

1) багатозначність деяких вигуків: прагматичне значення вигуку можна точніше встановити за допомогою речення, до складу якого входить вигук, якщо таке речення є в тексті оригіналу;

2) нечіткість смислу, оскільки вигуки не називають, а лише позначають емоції або почуття;

3) наявність етноспецифічних вигуків в англійській мові.

Аналіз матеріалу дослідження свідчить, що можна виділити такі прийоми відтворення англійського вигуку в тексті перекладу: використання існуючого українського відповідника чи контекстуального відповідника, запозичення з англійської мови, заміна англійського вигуку повнозначним словом чи словосполученням української мови, додавання вигуку та вилучення вигуку в мові перекладу [3, с. 371].

Під час вибору прийому перекладу слід враховувати ситуацію спілкування, контекст, у якому вживається вигук, його прагматичне значення, ступінь емоційного забарвлення речення. Основним критерієм вибору прийому перекладу повинен бути ступінь еквівалентності перекладеного речення. Вигукам властива синхронна й потенційна прагматична багатозначність [2, с. 17], хоча англійські вигуки можуть бути перекладені не словниковими відповідниками, проте, цей переклад буде влучно відтворювати прагматичну мету автора. Важливо зазначити, що вигуки як частина мови не є замкненою групою слів. Поповнення вигуків йде на словотвірному і на семантичному рівні, і це призводить до неповноти існуючих словників та вказує на необхідність систематизації цього процесу. У багатьох випадках вигук вилучається, проте також використовується такий прийом, як компенсація, адже втрата на одному рівні компенсується на іншому. Отже, вилучення, як і будь-яку іншу перекладацьку трансформацію, потрібно застосовувати дуже обережно, оскільки можна порушити зміст англійського речення або зробити переклад менш виразним.

Таким чином, вигук виконує особливу роль у вираженні конотативної семантичної інформації, а саме емоційного або спонукального характеру. Тому є важливим відтворення всіх аспектів вигуків мовою перекладу. Під час перекладу вигуків доцільно використовувати такі прийоми відтворення: використання наявного українського чи контекстуального відповідника, запозичення з англійської мови, заміна англійського вигуку повнозначним словом чи словосполученням української мови, додавання та вилучення вигуку в мові перекладу. Також слід враховувати ситуацію спілкування, контекст, у якому вживається вигук. Основними труднощами при перекладі вигуків є точне визначення функціональної семантики або емоції, яку виражає вигук та підбір відповідного адекватного еквіваленту, який би максимально точно відтворював емоційний фон і відповідав оригіналу.

Література

1. Каптюрова О. В. Використання вигуків в організації мовленнєвої діяльності / О. В. Каптюрова // Іноземні мови – 1997. – №2. – С. 49–51.
2. Каптюрова О. В. Вигуки сучасної англійської мови / О. В. Каптюрова. – К.: Академія, 2005. – 23 с.
3. Оришечко Т. А. Переклад англійських вигуків українською мовою / Т. А. Оришечко. // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: КНУ ім. Т. Г. Шевченка., 2009. – Вип. 25 Ч. 2. – С. 392–395.

Молдован О.І., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ІНТЕРОГАТИВІВ АНГЛІЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ У ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Все пізнання світу починається з питань, які в процесі мовного спілкування задаються з метою розширення індивідуального інформаційного поля для якнайшвидшого формування суб'єктивного знання співрозмовників.

Актуальність дослідження функціонування та перекладу інтерогативів в художньому творі впливає з гносеологічної важливості питання як вербальної форми пізнання дійсності, а також з суперечливості трактувань поняття інтерогатива у сучасній лінгвістиці.

У лінгвістиці категорія інтерогативності трактується як невідривна частина загальної антропоцентричної установки мови, закономірною орієнтації мовних значень, лексичних та граматичних, на таку референціальну сферу відображення та інтерпретації, як людина і його діяльність.

Проблема класифікації питальних конструкцій є однією з центральних у сучасній лінгвістиці, якій було присвячено чимало праць. Головна увага найчастіше зосереджується на одній з складових: або на проблемі інтерогативів в структурі діалогу, або на проблемі реплік у відповідь. При цьому відмічається особлива роль інтерогативів у розгортанні процесу спілкування: питання є елементом, що спонукає співрозмовника до повідомлення інформації, стимулює розгортання контексту, активізує мовленнєву дію в діалозі, виражає відношення комуніканта до предмета запиту та співрозмовника. Отже, в центрі уваги виявляються не тільки структурні відношення елементів, але і їх комунікативні функції.

Звертаючись до поняття інтерогативу важливо розрізнити їх функції. Первинною функцією інтерогативних висловлювань вважається функція запиту необхідної інформації. Але питальне речення є досить універсальним видом речення, оскільки, окрім вже звичної нам питальної функції, може виконувати в мові ряд інших функцій і виражати безліч різних значень, зовсім не пов'язаних із таким, як з'ясувальна.

Питальні речення у вторинних значеннях можуть використовуватись для впливу на діяльнiсну та емоційну поведінку адресата. Існує певна типологія інтерогативів відповідно до вираження ними вторинних функцій: 1) вираження прохання; 2) вираження запрошення; 3) вираження іронії, роздратування; 4) вираження радості; 5) вираження здивування; 6) вираження сумніву.

Приналежність текстів оригіналу та перекладу до певного функціонального стилю, зокрема художнього, висуває особливі вимоги до перекладача і впливає на хід і результат перекладацького процесу.

Текстоутворюючі функції питальних речень можна звести до наступних: за допомогою питальних речень в художніх текстах монологічного типу створюється стилістичний ефект діалогічності мови, вони надають змісту тексту експресивність та емоційність. Питальні речення беруть участь і в питально-відповідальних сполученнях, де їх позиція не є чітко закріпленою.

Питальні речення в англійській мові відрізняються від українських, і їх часто відрізнити можна від твердження тільки звернувши увагу на інтонацію співрозмовника (або за допомогою пунктуації).

Відмінність та подібність між граматичними формами може бути повна і неповна. Відповідно, можливо використати повний або різні варіанти неповного перекладу (частковий або нульовий). В деяких випадках ті чи інші граматичні форми інтерогативних конструкцій зовні збігаються, вимагають більш складного перетворення при перекладі в силу відмінності функцій або традицій вираження. До таких прийомів можна віднести: уподібнення, конверсію та антонімічний переклад. Слід також враховувати відмінності у складі частин мови і відмінності в структурі морфологічних категорій і способів їх вираження.

Інтерогатив загалом є мовною дією, яка спрямована на отримання інформації, але він виконує й інші функції, які ідентифікуються завдяки контексту. Поява таких функцій здійснюється за рахунок затушовування питального значення, яке відступає на другий план і слугує фоном для якогось іншого значення, що є основним в умовах цього контексту. І через це адекватний художній переклад інтерогативного висловлювання залежатиме саме від непрямого значення, яке передане у підтексті питання. Для запобігання буквального перекладу висловлювань з інтерогативним значенням слід враховувати не лише їхні структурні особливості, але й прагматичну установку оригіналу.

Петренко Д.М., студентка 164 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

КОНЦЕПТ «LOVE» В АНГЛОМОВНОМУ РЕЛІГІЙНОМУ ДИСКУРСІ (ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ)

У центрі уваги сучасної лінгвістики знаходяться проблеми, пов'язані з відображенням національної культури та історії у мовах. Важливою складовою

мовних картин світу є вербалізація етнічних концептів. Саме тому, до фокусу мовознавчих студій потрапляє концепт «LOVE».

Зацікавленість лінгвістів феноменом кохання можна пояснити тим, що етнічно-культурне відображення емоцій у мові, співвідношення універсального та етно-специфічного в уявленнях про почуття належать до популярних, але не повністю висвітлених питань у лінгвістиці.

Мовна картина світу британців, так само як і інших націй, базується на універсальних поняттях, а саме концептах, які дозволяють простежити ставлення до певного явища, виявити асоціативні зв'язки з ним у мові.

Найбільш всеохоплюючим, повним визначенням, на наш погляд, є формулювання О. Кубрякової, концепт – це «термін, що слугує для пояснення одиниць ментальних та психічних ресурсів нашої свідомості і тієї інформаційної структури, що виражає знання і досвід людини; оперативна змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи і мови мозку, всієї картини світу, відображеної у людській психіці» [3, с. 90].

Християнська лінгвокультура, з одного боку, транскультурна, трансцивілізаційна, а з іншого – неоднорідна як у часовому, так і стадійному аспектах. Тому складно визначити її етнічні, культурні, мовні межі. Взаємини християнських лінгвокультур не були статичними й розвивалися упродовж століть за принципом внутрікультурного діалогу. У межах глобального релігійного дискурсу, зафіксованого у вигляді численних текстів, в обрядах, різноманітних вербальних і невербальних знакових системах, означені взаємини набували характеру тематичного діалогу всередині релігійного супертексту – дискурсу.

Поняття “дискурс” було вперше введено основоположником трансформаційного та дистрибутивного аналізу Зеллігом Харрісом у 1952 році як надфразова одиниця в контексті інших одиниць та пов'язаної з ними ситуації [2, с. 227].

В класифікації В.Карасика релігійний дискурс визначається як різновид інституційного дискурсу, на ряду з діловим, політичним, юридичним, педагогічним, медичним, військовим, спортивним і т.д. [1, с. 295].

Специфічність релігійного дискурсу полягає в тому, що екстралінгвістичні фактори відіграють визначну роль в комунікації та можуть замінювати лінгвістичні засоби вираження.

Стратегії релігійного дискурсу визначаються його цілями та жанрами, головною серед яких виступає залучення людини до релігії. Таким чином, інші стратегії є другорядними та підпорядковуються основній: 1) одержання підтримки від Бога; 2) очищення душі; 3) заклик до ближніх навернутися до віри та покаятися; 4) укріплення віри та милосердя віруючих; 5) тлумачення віровчення; 6) усвідомлення приналежності до конфесії через ритуал.

Таким чином, відповідно до В. Карасика, основними стратегіями релігійного дискурсу є молитовна, сповідальна, стверджувальна, пояснювальна та обрядова [1, с. 186].

Аналізуючи концепт кохання в англо-українському релігійному дискурсі на матеріалі Біблії, а саме Нового Заповіту, було засвідчено, що цей концепт реалізуються у мові двома основними способами: експліцитним та імпліцитним. При перекладі труднощі можуть бути пов'язаними з відмінностями семантики слів – вербалізаторів концепту.

Експліцитний спосіб репрезентації концепту можна спостерігати тоді, коли в тексті вживаються слова, які вербалізують концепт безпосередньо, тобто вони є варіантами з синонімічного ряду цього поняття. Наведемо приклади експліцитного відтворення концептуальних уявлень про любов:

We love because He first loved us [1st John 4:19]. Переклад: Ми *любимо* Його, бо Він перше нас полюбив [1e Від Івана 4:19].

Імпліцитним способом репрезентації можна назвати такий, коли відповідні слова в тексті не вживаються, але цілком зрозуміло, що йдеться саме про любов. Цей спосіб є особливо цікавим для перекладача, оскільки перекладач повинен передати зміст тексту так, щоб підтекстова інформація була зрозумілою іншомовному читачеві. Для цього перекладачеві потрібно виявити індикатори концепту у тексті оригіналу, тобто знайти слова, які передають ідею любові чи ненависті. Звернемося до прикладів.

For where your treasure is, there will your heart be also [Luke 12:34]. Переклад: Бо де скарб ваш, там буде й *серце* ваше! [Від луки 12:34].

При аналізі індикаторів концепту „Любов” у текстах оригіналу та їх відповідниках у тексті перекладу виявляється, що майже всі вони, як в англійській, так і в українській мовах мають однакове вербальне вираження і репрезентуються завдяки протиставленням, словам з емоційним забарвленням та безпосередньо завдяки компонентам синонімічного ряду.

Література

1. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – Волгоград: Перемена, 2002. – 477 с.
2. Когнитивная база и прецедентные феномены в системе других единиц и в коммуникации / В.В. Красных, Д.Б. Гудков, И.В. Захаренко, Д.В. Багаева // Вестник Московского университета. – М.: Изд-во МГУ, 1997. – С. 62–85.
3. Краткий словарь когнитивных терминов / Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянков, Ю.Г. Панкрац, Л.Г. Лузина; [под общей редакцией Е.С. Кубряковой]. – М.: Изд-во МГУ, 1997. – 245 с.

Сторожук П.В., курсант 115 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЄННОЇ ПІСНІ

Про пісню – ліричну, патріотичну, філософську, інтимну, воєнну – написано багато наукових праць, у яких висвітлюються її жанрові особливості, образні

засоби, тематика, психологічний вплив на людину тощо. І все ж не можна говорити про створення повної, цілісної картини впливового потенціалу воєнної пісні. Сьогодні, коли Україна перебуває у стані нав'язаної їй війни, виявлення особливостей пісні як засобу морально-психологічного забезпечення воїнів, є важливим. Пісня може повідомити про багато чого: що переживають наші воїни, які думки їх турбують, чого вони прагнуть, що може їм допомогти в їхній важкій службі. Проте викладені і багато інших питань ще не досліджені вичерпно. Отже, тема цієї роботи є актуальною.

Українські воєнні пісні досліджувались у працях багатьох учених, розвідки яких сформували базу для подальших студій. Схарактеризовано пісню як жанр творчості, запропоновано класифікацію пісень, розкрито їх роль в аспекті формування національної самосвідомості українця [2]. Проте недостатньо виявлено специфіку концептуального простору сучасної воєнної пісні у порівнянні з піснями минулих років; не окреслено впливовий потенціал аналізованих творів у нашу добу.

Мета цієї роботи – на основі аналізу концептуального простору сучасної воєнної пісні виявити її прагматичний потенціал.

Аналіз текстів обраної тематики проводився на матеріалі українських козацьких пісень, пісень часів Другої світової війни та пісень АТО. У творів названих трьох епох, які значно відрізняються і за історичними умовами, і за типом воєнних дій, і за іншими показниками, виявилось багато спільного. Усі вони сповнені патріотичних почуттів, переживань за Україну та її майбутнє [1], що відобразилось і на темах пісень, і на їх змісті, і на інтенційних засадах.

У всіх піснях виразно відчуваються переживання за загиблих товаришів, ненависть до ворога:

*Серед степу, де поле широке,
Сокол вільно літає високо,
Побратими лягли на тім полі,
Їм співають пісні ясні зорі...*

(Козацька пісня «Вічна пам'ять героям»)

Туга за загиблими виражена і в піснях наших часів («Плаче калина», «Третій тост», «Вічна слава героям», «Пошли колонни на восток» та інші). Отже, патріотичність, любов до України, почуття товаришкості, ненависть до ворогів – це незмінні ознаки воєнної пісні.

Еволюційних змін зазнали, по-перше, акцентуація тематики, що відобразилося у виділенні ядерних концептів, по-друге, міжконцептуальні зв'язки, які зумовили загальний тон пісенного твору.

У піснях козацького періоду прославляється мужність та відвага козаків, але акцент ставиться на особистих переживаннях ліричних героїв: коханні, любові, захопленні красою природи рідної країни. Ядерними в них є концепти *УКРАЇНА*, *ЗАХИСТ УКРАЇНИ*, проте вони представлені імпліцитно і виявляються через

міжконцептуальні зв'язки. Так, у більшості пісень акцентуються концепти *КОХАННЯ* та *ДІВЧИНА*:

*Їхав козак на війноньку,
Сказав, прощай, дівчинонько.
Прощай, дівчино,
Чорнобривонько,
Їду в чужу сторононьку.*

Часто в текстах пісень вживаються слова, що вербалізують концепт *ПРИРОДА* (соловейко, ластівка, річка, поле, гай). Така акцентуація зумовлює ліричність пісень, їх емоційний вплив на слухача.

Багато українських ліричних пісень створено і в роки Другої світової війни, в них акцентуються концепти *МАТИ* (пісня «*Степом*»), *КОХАНА* («*Хусточка червона*»), *ПАТРІОТИЗМ* («*Партизанська дума*»). Проте більшість пісень цього періоду були написані російською мовою і присвячувались не власне Україні, а Вітчизні тодішнього часу та боротьбі з ворогом.

Пісні періоду АТО розмежовуються за авторством. Виділяються пісні, написані професійними музикантами, і авторські, написані самими учасниками воєнних дій. В обох групах пісень вербалізовані схожі концепти, проте їх прагматичний потенціал відрізняється. Пісні, написані професіоналами, зорієнтовані на підтримання бойового духу воїнів. У них прославляється героїзм, мужність; вони сповнені віри в перемогу. Барди у своїх піснях виражають почуття, надії, сподівання. Їхні пісні допомагають зняти напруження після бою, вилити душу, виразити тугу за загиблими товаришами.

Особливістю пісень АТО є те, що в авторських творах патріотизм, любов до України часто виражаються засобами російської мови («*Пошли колонны на восток*», «*Третий тост*», «*Феникс уходит на боевое*» та інші). Значна кількість авторських пісень, написаних російською мовою, свідчить про те, що в Україні сформувався новий тип комунікативної особистості – патріот своєї країни, який мужньо захищає її, хоча мовою його повсякденного спілкування є російська. Свою патріотичність він довів і продовжує доводити, захищаючи Україну від агресора. А в піснях, створених ним, стверджуються патріотизм, вірність присязі і військовому обов'язку:

*Обещаю лишь тебе, комбат,
Украины небо будет чистым.
Обещаю, хоть сгорим в аду,
Перед боем не сбегу, не струшу,
Ты, родная, жди, и я приду,
Но присяги клятву не нарушу.*

(Олег Сорока «Феникс уходит на боевое задание»)

Отже, в українських воєнних піснях стверджуються цінності, які є вічними, – любов до України, патріотизм, готовність захищати її від ворога, вірність

військовому обов'язку та присязі. Цим і пояснюється їх прагматичний потенціал.

Перспективу дослідження вбачаємо у виявленні особливостей перекладу української військової пісні англійською мовою.

Література

1. Грица С.Й. Народний професіоналізм // Мистецтво та етнос. – Київ, 1991. – С. 5–32.

2. Дедуш О.В. Українські військові пісні як елемент національної самосвідомості // Молодий вчений. №7 (10), Липень, 2014. – С. 32–35.

Толста А.С., слухач магістратури 173М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ЕМОЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ

За останнє десятиріччя в мовознавстві помітна тенденція до вивчення окремих фрагментів дійсності, окремих груп одиниць, що пов'язані з невід'ємною частиною людського світу – емоційною сферою. У лінгвістичному контексті, який характеризується антропоцентричним підходом до аналізу мовних явищ, вивчення груп, у яких емоційний фактор відіграє важливу роль, є логічним і необхідним [1, с. 69]. Особливо аналіз мовних засобів вираження емоцій важливий для врахування під час перекладу, оскільки перекладач має працювати з орієнтацією на конкретного адресата, уявлення про світ якого можуть відрізнятися від уявлень адресанта – представника іншої комунікативної культури, носія іншого мовного коду [3, с. 89].

Мета дослідження полягає у встановленні особливостей англо-українського перекладу мовних засобів вираження емоцій у художньому тексті.

Як відомо, емоційні переживання людини – багатогранне та складне явище. Це пов'язано, перш за все, з суб'єктивністю у відчутті, пізнанні, висловленні та вивченні емоцій, а також з великою кількістю мовних засобів, що вербалізують внутрішні стани людини.

Під вираженням емоцій розуміють їх опосередкування, маніфестацію у мовленні, що супроводжується внутрішнім та зовнішнім переживанням. Наразі існує два способи вираження емоцій: вербальний (за допомогою мовних засобів) та невербальний (міміка, жести, пантоміміка тощо) [4, с. 27]. Емоційні оцінювання дійсності відображаються в семантиці мовних засобів, що використовуються для вербалізації.

Емотивність властива всім мовним рівням: фонетичному, морфологічному, лексичному і синтаксичному. Кожен з них має свою систему засобів вираження.

У художньому творі емоції вербалізуються засобами різних рівнів мови. Один

з найважливіших – це емоційно забарвлена лексика: слова, що мають емотивність або потенційно емотивні (їх емотивність розкривається в контексті), тобто слугують для передачі емоційного стану героя й мають певний вплив на читача. До класу емоційно забарвлених слів ми відносимо: лексику, що містить суфікси суб'єктивної оцінки та префікси; лексику, утворену шляхом словоскладання; лексику, що називає емоції; емоційно-оцінну лексику; вигуки; божіння; лайливі слова [2, с. 7].

Варто зазначити, що емоції у художньому творі можуть виражатися не тільки лексичними, а й синтаксичними засобами. До синтаксичних засобів вираження емоцій належать емфатичні конструкції типу *It is (was) + smth (smb) + - + that (who)...* та конструкції з інверсією. Також експресивне забарвлення мають еліптичні речення, повтори слів та виразів, паралельні конструкції та номінативні речення.

Художня література відтворює та інтерпретує емоційну сферу особистості, а також є «депозитарієм назв емоцій і емоційних ситуацій», тому художній текст слугує багатим матеріалом для вивчення особливостей вербалізації переживань у ньому [3, с. 45].

Аналіз мовних засобів вираження емоцій засвідчив гармонійну суперечність нашого світу та уявлень про нього, притаманну всім соціумам. У світі є поняття добра і зла, позитиву і негативу стосовно майже всіх якостей. Усі ці опозиції зумовлюють наше повне розуміння світу: не стикаючись із негативом, ми не оцінимо позитив.

З точки зору художнього перекладу найбільший інтерес та, ймовірно, найбільшу складність виявляють слова, словосполучення, речення та текстові уривки, контекст яких не допускає їх заміни словниковими еквівалентами мовою перекладу, а вимагає перекладацьких трансформацій. Саме для перекладу емотивів, які не можуть бути перекладеними ми використовуємо перекладацькі трансформації. Під час перекладу було використано трансформації: лексичні (конкретизація, генералізація, модуляція), граматичні (синтаксичне уподібнення, граматичні заміни, членування речення, об'єднання речення), лексико-граматичні трансформації (антонімічний переклад, компенсація) та технічні прийоми перекладу (додавання слів, вилучення слів, перестановка).

Цікавим і важливим є створення комплексного ідеографічного словника мовних одиниць вираження емоцій людини. Це питання можна розглядати як перспективу дослідження.

Література

1. Баженова И.С. Обозначения эмоций в художественном тексте (прагматический аспект): дис.доктора филол. наук: 10.02.19 / И.С. Баженова. – М., 2004. – 418 с.

2. Биценко Т.О. Исторична динаміка експресивів негативної емоційності в англійському дискурсі XVI-XX ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня

канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Т.О. Биценко. – Харків.: нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2004. – 20 с.

3. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (Общие и лексические вопросы) / В.С. Виноградов. – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.

4. Шаховский В.И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В.И. Шаховский. – Воронеж.: Изд-во Воронежского ун-та, 1987. – 192 с.

Шевченко В.О., студентка 155 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ПРЕЦЕДЕНТНІ ТЕКСТИ В ЗАГОЛОВКАХ СУЧАСНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ СТАТЕЙ

Характерною рисою сучасної публіцистики є звернення авторів до національної свідомості читачів за допомогою національно-прецедентних феноменів, тобто одиниць мови, що відображають певний «культурний феномен». Завдяки цьому здійснюється вплив мови на свідомість членів цієї лінгвокультурної спільноти із залученням додаткового лінгвокультурного коду, що є недоступним тією ж мірою для представників іншої лінгво-культурної спільноти.

Уперше термін «прецедентний текст» уведено в наукову парадигму Ю. Карауловим, який тлумачив це поняття як текст «... значущий для тієї чи тієї особистості в пізнавальному та емоційному плані...» [2]. Г. Слишкін у своїй монографії зауважує, що цей термін треба розуміти ширше, знявши обмеження стосовно кількості носіїв прецедентних текстів [4]. Узнявши за основу тлумачення Ю. Караулова прецедентного тексту, розробники теорії прецедентних феноменів І. Захаренко, В. Красних, Г. Гудков, Д. Багаєва екстраполюють зазначену дефініцію на поняття «прецедентні феномени». Водночас прецедентний текст трактується науковцями як «...завершений і самодостатній продукт мовленнєво-мисленнєвої діяльності; прецедентний текст добре відомий будь-якому середньому члену національно-культурної спільноти; звернення до прецедентного тексту може багаторазово відновлюватися в процесі комунікації через пов'язані з цим текстом прецедентні висловлювання чи прецедентні імена» [1]. І. Міхальова визначає прецедентні тексти як «готові» інтелектуально-емоційні блоки, культурно-аксіологічні знаки [3, с. 6], що в мовленні виявляють себе як прецедентні (ремінісцентні) імена, тексти.

Проблема взаємодії культури та мови є однією з актуальних у сучасній лінгвістиці. Актуальність дослідження визначається постійно зростаючою роллю засобів масової комунікації в сучасному світі, жанровими модифікаціями сучасної англійської публіцистики.

Серед джерел прецедентних текстів виокремлюють такі:

- прислів'я та приказки: *An impeachment in the hand is worth 2 Republicans in the Bush* (*A bird in the hand is worth two in the bush*- краще синиця в руках, ніж журавель у небі).

- сталі вирази та афоризми: *Slow Out of the Gate*

- класичні та близькі до класичних творів літератури: *Gas or No Gas?*

- рекламні тексти, анекдоти, загадки, лічилки, пісні: *Back to Black?*

- кінематографія та мультиплікація: *Donbas: The Revenge of the Proletariat*

- інтернет: *Most Wanted: A Crib Sheet for the President*

Зважаючи на вище зазначене, можна зробити висновок, що прецедентні тексти виконують 2 основні функції: оцінну та інформативну. Журналісти прагнуть привернути увагу читача, удаючись до вживання відомих фраз та виразів, що мають певні асоціації у реципієнта. Такий прийом є надзвичайно ефективним оскільки, заголовок є тим елементом тексту, що привертає увагу в першу чергу, від заголовка значною мірою залежить те, чи продовжить читач ознайомлюватися з поданим матеріалом чи ні. Окрім того, на прикладі прецедентного феномену можна простежити історичний розвиток держави, народу, його традицій і звичок.

Література

1. Захаренко И. В. Прецедентное имя и прецедентное высказывание как символы прецедентных феноменов / И. В. Захаренко, В. В. Красных, Д. Б. Гудков, Д. В. Багаева // Язык. Сознание. Коммуниция : Сб. статей. – М. : «Филология», 1997. – Вып. 1. – С. 82–103.

2. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1987.

3. Михалева И. Н. Реминисцентная структура художественных текстов / И. Н. Михалева // Культура, общение, текст : [сб. статей]. – М. : Наука, 1988 – С. 4–16.

4. Слышкин Г. Г. Лингвокультурные концепты прецедентных текстов / Г. Г. Слышкин. – М. : Academia, 2000. – 141 с.

Шульжик І.О., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПРЕСІЇ У СИНХРОННОМУ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У роботі окреслено особливості мовленнєвої компресії у синхронному перекладі з англійської мови політичних виступів на сесіях Генеральної асамблеї ООН.

Мовленнєва компресія – це спосіб зменшення складової величини тексту без нанесення значної шкоди виконанню комунікативної завдання оратора [3, с. 165].

Питанню про відтворення в синхронному перекладі мовленнєвої компресії приділено достатню увагу в роботах багатьох теоретиків перекладу, таких як Чернов Г.В., Алексеева І.С., Максимов С.Є., Гурін І.В., Комісаров В.Н., Тюленев С. В., Швейцер А.Д.

Важливість вивчення мовленнєвої компресії зумовлена необхідністю адекватної передачі інформації оригіналу політичного тексту мовою перекладу та відтворенням прийому мовленнєвої компресії в перекладі. Мовленнєва компресія являється природним явищем, що супроводжує синхронний переклад. В її основі лежать системні відмінності мов, а також особливості синхронного перекладу як одного із найскладніших видів [2, с. 115].

Аналіз матеріалу дослідження свідчить, що оригінальна версія політичних виступів є досить розгорнутою, та іноді при складних умовах роботи перекладач мусить використати вище наведений прийом. За умови якщо оратор виголошує промову в середньому або швидкому темпі, то перекладачеві важко, а, часом, і не можливо встигнути вимовити повний текст перекладу за час виголошення промови оратором. Таким чином, виникає необхідність свідомо скорочувати обсяг тексту мовою перекладу.

Треба зазначити, що в українській мові складно знайти переклад політичного виступу з використанням мовленнєвої компресії, оскільки перекладачі-синхроністи намагаються дослівно перекладати тексти: аналізуючи готові синхронні переклади з англійської мови, тому ми вирішили надати кілька своїх варіантів промов, один з яких є виступ президента США Дональда Трампа на одній із сесій Генеральної Асамблеї від 19 вересня 2017 року, де згадується про загрозу від Північної Кореї, про Венесуельський голод і про тиранію в Ірані.

З метою досягнення адекватного перекладу за різних умов, можна зазначити, що прийом мовленнєвої компресії є необхідним для використання. Особливо важливим є те, що не слід плутати мовленнєву компресію із опущенням слів з тексту [1, с. 218], в тому числі важливих, оскільки можна втратити мету виступу і донести неправильний переклад. Так роблять лише не досвідчені перекладачі. Опущення являють собою лакуни (пропуски), та мовленнєва компресія це прийом передачі тексту з донесеною метою, в зменшеному вигляді.

Література

1. Максимов С. Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мова) : навчальний посібник / С. Є. Максимов. – К. : Ленвіт, 2007. – 416 с.
2. Чернов Г. В. Теория и практика синхронного перевода / Г. В. Чернов. М. : Издательство ЛКИ, 2007. – 208 с.
3. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика. Учебник для институтов и факультетов иностранных языков. – М. : Воениздат, 1973. – 271 с.
4. GA / UNITED STATES TRUMP / United Nations Audiovisual Library [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unmultimedia.org/avlibrary/asset/1971/1971533/>

Юхименко Є.О., студентка 154 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України

ВІДОБРАЖЕННЯ ПОЛІТКОРЕКТНОСТІ В ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ

Останнім часом інтерес лінгвістів до вивчення явищ політики значно збільшився, оскільки більшість політичних дій за своєю природою є мовними [1].

Політкоректність – більшою мірою соціокультурний феномен, в основі поширення якого лежать соціальні фактори. Культурно-поведінкова і мовна тенденція, що отримала назву «політичної коректності», яка бере початок у Сполучених штатах Америки у зв'язку з обуренням англomовних африканців расистськими негативними конотаціями метафорики слова-табу, зокрема negro (негр).

«Політична коректність мови виражається в прагненні знайти нові способи мовного вираження замість тих, які зачіпають почуття і гідності індивідуума, порушують його людські права звичної мовної безтактністю і / або прямолінійністю щодо расової та статевої приналежності, віку, стану здоров'я, соціального статусу, зовнішнього вигляду і т.п.» йдеться в роботі професора С. Г. Тер-Минасова, присвяченій проблемам мови та міжкультурної комунікації [2].

Існує два найбільш суттєвих аспекти політичної коректності: культурно-поведінковий аспект, який тісно пов'язаний з ідеологією та політикою та мовний аспект політичної коректності, який проявляється в пошуку нових засобів мовного вираження та коригування мовного коду. Категоріальними ознаками мовної категорії політичної коректності є: а) інтегральна ознака – конотативне значення мовної одиниці коректно по відношенню до расової, національної, статевої приналежності, віку і майнового статусу, стану здоров'я; б) диференціальна ознака – конотативне значення мовної одиниці виключає прояви перерахованих вище видів дискримінації.

Політична коректність вимагає прибрати з мови всі ті мовні одиниці, які можуть бути розцінені як грубувато-фамільярні і навмисно образливі, а саме – знайти для них нейтральні і позитивні евфемізми. Прагматична установка евфемізмів полягає в тому, щоб пом'якшити, завуалювати пов'язані з деякими словами неприємні асоціації. Евфемізми є одним із засобів реалізації політкоректності на лексичному рівні і входять в її вербальну складову.

У сучасному мовному дискурсі однієї з головних причин евфемізації є етикет, уникнення грубих, непристойних виразів, цензурні заборони. Говорячи про політичну комунікацію, слід зазначити, що евфемізми часто служать мовним засобом маніпулятивних мовних тактик політиків [3].

Зазначимо основну граматичну конструкцію, яка найбільш часто використовуються політичними діячами в своїх виступах. Це конструкція з пасивним станом. Дані конструкції можуть перекладатися на українську мову

конструкціями в активному стані.

З точки зору відповідності між текстами-оригіналами і перекладами, в досліджених текстах було встановлено, що перекладач завжди намагається максимально точно передати політкоректні одиниці, вдаючись до дослівного перекладу, а якщо такий переклад неможливий, то на допомогу перекладачеві приходять еквівалентні відповідності, а також трансформації. Аналіз практичного матеріалу показав, що основні трансформації зачіпають граматичний рівень, і до таких трансформацій відносяться переклади з іменниками у функції визначення, з пасивним станом, з означальними підрядними реченнями, з негативними частками, приставками і суфіксами. Лексичні трансформації стосуються еквівалентного перекладу політкоректних евфемізмів.

Таким чином, головний висновок дослідження полягає в тому, що політична коректність на сьогоднішній день є не лише потужним засобом протистояння вербальної агресії, який реалізується в рамках стратегії ввічливої комунікації, а й способом для політиків досягнення їхніх цілей в переконанні електорату або завуалювати чи навіть приховати негативні факти дійсності. У зв'язку з цим роль перекладача є виключно важливою, оскільки перекладачеві необхідно дотримуватися принципів політкоректності і в той же час не спотворити зміст висловлювання. Для цього перекладач повинен добре знати, що таке політкоректність і особливості її вживання, а також бути в курсі політичної ситуації, про яку говорить громадський діяч.

Література

1. Спиридовский О. В. Лингвокультурные характеристики американской президентской риторики как вид аполитического дискурса URL: <http://www.twirpx.com/file/281037/>

2. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. Москва. Слово. 2000. – 227 с.

3. Ушакова Т. А. Политкорректность: игра во что или кем? URL: <https://www.listos.biz/главная/библиотека/ушакова-т-а-политкорректность-игра-во-что-или-кем/>

**Підсекція № 4.5 Актуальні проблеми морально-психологічного забезпечення
службово-бойової діяльності Національної гвардії України**

Керівник підсекції: підполковник **Васищев В.С.**
Секретар підсекції: доцент **Гегечкорі О.В.**

УДК 351.74

Борисюк О.О., курсант Київського факультету Національної академії Національної гвардії України; **Кондратюк-Антонова Т.В.**, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри правових дисциплін Київського факультету Національної академії Національної гвардії України

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Метою написання даної роботи є дослідження сучасного міжнародного права щодо можливості правомірного застосування збройних сил та меж ведення бойових дій між державами.

Завдання даної роботи: розглянути сутність міжнародного співробітництва у сфері збройних конфліктів; дослідити основні напрями міжнародного співробітництва у сфері збройних конфліктів; розглянути види збройних конфліктів та учасників збройних конфліктів; розглянути міжнародно-правове регулювання закінчення воєнних дій і стану війни.

Об'єкт дослідження – регулювання збройних конфліктів засобами міжнародного права. Предмет дослідження – збройні конфлікти, що спричиняються на міжнародній арені. Методи дослідження: узагальнення, метод класифікації, аналізу, синтезу, спостереження, порівняння.

Актуальність теми даної роботи обумовлена тим, що відповідно до основних принципів міжнародного права та положень Статуту ООН держави повинні вирішувати міжнародні спори мирними засобами. Однак, по сьогоднішній день в різних куточках світу відбуваються міжнародні локальні бойові дії. Яким чином і у яких випадках сучасне міжнародне право припускає можливість правомірного застосування збройних сил, визначає припустимість засобів і методів ведення збройних конфліктів, забезпечує захист їхніх жертв, встановлює взаємовідносини між державами, що воюють, і такими, що не воюють. Це має велике значення для подальшого співіснування людства у сучасному глобалізованому просторі,

коли один локальний конфлікт може стати причиною світової війни.

До кінця XIX ст. основну роль у регламентації права збройних конфліктів відігравали міжнародні звичаї – «закони і звичаї війни». Міжнародні звичаї мають значення і сьогодні, проте більшість норм права збройних конфліктів містять міжнародні договори.

Міжнародне співробітництво у сфері збройних конфліктів у наш час розвивається у таких напрямках як: запобігання збройним конфліктам; правове положення у конфлікті держав, що беруть і не беруть у ньому участь; обмеження засобів і методів ведення війни; захист прав людини під час конфліктів; забезпечення відповідальності за порушення норм міжнародного права.

Розрізняють міжнародні збройні конфлікти та збройні конфлікти неміжнародного характеру. Згідно з положеннями Женевських конвенцій 1949 р. міжнародними визнаються такі конфлікти, коли один суб'єкт міжнародного права застосовує збройну силу проти іншого суб'єкта. Сторонами в такому конфлікті можуть бути держави, нації і народи, що борються за незалежність, міжнародні організації, що здійснюють заходи з підтримки миру та міжнародного правопорядку. Стаття 1 Додаткового протоколу I також до міжнародних відносить конфлікти, у яких народи ведуть боротьбу проти колоніального панування й іноземної окупації та проти расистських режимів за здійснення свого права на самовизначення.

З погляду міжнародного права законні учасники збройного конфлікту, які належать до збройних сил сторін конфлікту, діляться на комбатантів (тих, що воюють) і некомбатантів (тих, що не воюють).

Збройні конфлікти неміжнародного характеру – це всі збройні конфлікти, які не підпадають під дію Додаткового протоколу I, що відбуваються на території будь-якої держави між її збройними силами чи іншими організованими збройними групами, які, знаходячись під відповідальним командуванням, здійснюють такий контроль над частиною її території, який дозволяє їм здійснювати безперервні й узгоджені військові дії та застосовувати положення Протоколу II. До збройних конфліктів неміжнародного характеру слід віднести всі громадянські війни та внутрішні конфлікти, що виникають зі спроб державних переворотів тощо.

Міжнародне право обмежує законні засоби та методи ведення збройних конфліктів. Під засобами ведення війни розуміється зброя й інші засоби, які застосовуються збройними силами в конфлікті для заподіяння шкоди й ураження ворога. Методи — це способи застосування засобів ведення війни.

Заборонені такі методи ведення війни: зрадницьки вбивати чи ранили ворога; вбивати чи ранили ворога, який склав зброю; оголошувати тому, хто обороняється, що пощади не буде; незаконно використовувати парламентарський прапор чи прапор держави, що не бере участі в конфлікті, прапор чи знаки Червоного Хреста тощо; примушувати громадян ворожої держави брати участь

у бойових діях проти своєї держави; геноцид під час війни; взяття заручників; бомбардування незахищених міст; інші дії.

Існує міжнародно-правовий захист жертв війни. Розглядаючи питання про захист жертв війни, мають на увазі забезпечення сторонами конфлікту міжнародно-правового захисту для таких категорій осіб: поранені, хворі, особи зі складу збройних сил на морі, що постраждали від аварії корабля, військовополонені, цивільне населення, тобто надання їм такого статусу, який гарантував би гуманне поводження з ними та виключав насильство, знущання, глум над особою тощо.

Також визначається міжнародно-правова охорона цивільного населення під час збройних конфліктів. Цивільне населення – це особи, які не належать до жодної категорії учасників збройного конфлікту та безпосередньо не беруть участь у воєнних діях. Правовий захист цивільного населення здійснюється в конфліктах як міжнародного, так і неміжнародного характеру.

Міжнародне право регулює захист цивільного населення під час режиму воєнної окупації, регламентує режим військового полону, накладає на державу, яка утримує в полоні, відповідальність за поводження із військовополоненими.

Міжнародно-правове регулювання під час збройних конфліктів стосується захисту цивільних об'єктів та культурних цінностей, а також закінчення воєнних дій і стану війни

У розвитку та реалізації міжнародного права в напрямі гуманізації права збройних конфліктів значну роль відіграє рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

Значення даної проблематики сьогодні залишається дуже актуальним, оскільки нехтування міжнародно-правовим регулюванням збройних конфліктів та всіх супутніх аспектів може привести людство до нової світової війни, створення світового хаосу та до знищення людства в цілому.

УДК:351.74

Бурлака О.В., курсант Київського факультету Національної академії Національної гвардії України; **Галай В.О.**, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри правових дисциплін Київського факультету Національної академії Національної гвардії України

ОКРЕМІ ПОЛОЖЕННЯ РЕФОРМИ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

2 червня 2016 року після тривалих суперечок Верховна Рада України ухвалила два важливих документа – Закон України “Про судоустрій та статус суддів” в новій редакції [1] та зміни до Конституції України щодо правосуддя [2].

Зазначені зміни визначають організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд.

Реформа складається з декількох етапів, першим з яких є перезавантаження судової системи, обрання нових суддів на прозорому та незалежному конкурсі і як наслідок – формування нових українських судів. Як було сказано, судді будуть обиратися за результатами конкурсу. Умовами для подачі своєї кандидатури є вища юридична освіта та стаж професійної діяльності в сфері права не менше п'яти років. Суддівський досвід, окрім апеляційних судів, не обов'язковий, подавати свою кандидатуру можуть адвокати, науковці та правозахисники [3].

Другий етап реформи – це формування трирівневої судової системи, яка включає місцеві суди, апеляційні суди і Верховний суд. Таким чином, з судової системи зникли вищі спеціалізовані суди (Вищий адміністративний, Вищий господарський та Вищий спеціалізований суд з розгляду цивільних і кримінальних справ) [3].

Водночас, для розгляду антикорупційних справ у системі правосуддя передбачене створення Вищого антикорупційного суду, який будуть формувати на відкритому конкурсі. Також мають створити окремих Вищий суд з питань інтелектуальної власності. До цих двох судів громадяни будуть звертатись напряму, оминаючи місцеві суди, а їхні рішення зможе переглядати тільки Верховний суд [4].

До складу Верховного суду тепер будуть входити не більше 200 суддів, які будуть працювати за новою системою: Велика палата, касаційний адміністративний суд, касаційний господарський суд, касаційний кримінальний суд і касаційний цивільний суд.

Найвідчутнішою та найшвидшою зміною у суддівській системі стало часткове скасування суддівської недоторканності. Якщо раніше жодного суддю не могли затримати навіть на місці злочину, допоки Верховна Рада не дасть згоди на його арешт, то на даний момент все змінилося. З Конституції прибрали норму про повну суддівську недоторканність. У разі затримання судді під час або одразу після вчинення тяжкого злочину ніякої згоди взагалі не буде потрібно. В інших випадках згоду на затримання судді даватиме Вища рада правосуддя. Теоретично, більше не буде випадків, коли суддю "беруть" на великому хабарі, а він втікає з країни до наступного засідання парламенту. (ст. 49 Закону України "Про судоустрій і статус суддів") [4].

В законі прописано низку антикорупційних механізмів для суддів, зокрема, зобов'язання щорічно подавати декларації про доходи і декларації родинних зв'язків і доброчесності. Також вводиться механізм постійного моніторингу способу життя суддів та рівня їх витрат. Однією з нових підстав для звільнення стала відмова судді довести законність джерел походження майна [3,5].

Також, відповідно до «Прикінцевих та перехідних положень» Закону України

від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII “Про судоустрій і статус суддів”: тимчасово, на період до початку виконання в повному обсязі повноважень Служби судової охорони, підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, органів та установ системи правосуддя, виконання функцій щодо державного забезпечення особистої безпеки суддів та членів їхніх сімей, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу здійснюється підрозділами Національної поліції України та Національної гвардії України [1].

Таким чином, можна сказати що розглянуті нами запропоновані законодавцем основні зміни до системи правосуддя повинні призвести до реформування судової гілки влади, яка буде здатна якісно здійснювати власні повноваження за належної законодавчої регламентації та впровадження європейських стандартів здійснення правосуддя задля захисту прав людини і громадянина.

УДК 351.75

Глушко О.М., курсант Київського факультету Національної академії Національної гвардії України; **Кондратюк-Антонова Т.В.**, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри правових дисциплін Київського факультету Національної академії Національної гвардії України

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Метою написання даної роботи є дослідження впливу інформаційної війни на сфери суспільної свідомості в процесі інформатизації суспільства.

Завдання даної роботи: розглянути сутність поняття інформаційної війни; дослідити виникнення сучасного виду інформаційної війни; розглянути причини загострення інформаційних конфліктів; розглянути перспективи розвитку стратегій ведення інформаційної війни.

Об’єкт дослідження – інформаційне суспільство як основа виникнення інформаційних конфліктів. Предмет дослідження – ведення інформаційної війни в межах інформаційного суспільства. Методи дослідження: узагальнення, метод класифікації, аналізу, синтезу, спостереження, порівняння.

Актуальність теми даної роботи обумовлена тим, що, по-перше, у наш час держави розглядають інформаційну війну як ефективний інструмент реалізації зовнішньої політики, по-друге, інформаційно-психологічна війна дозволяє інтенсивно впливати на різні процеси на всіх рівнях державного та громадського існування у кожній країні чи регіоні, по-третє, спостерігається певна невідповідність темпів розвитку спеціальних технологій інформаційно-

психологічної агресії і технологій психологічного захисту свідомості, системи цінностей і психічного здоров'я суспільства.

Інформаційні впливи на масову свідомість існували завжди. Як технологію його використовували ще шамани і жерці, коли вони намагалися "конструювати майбутнє" в тому чи іншому напрямку.

Вперше термін психологічна війна в 1920 р. застосував британський історик Дж. Фуллер, котрий аналізував першу світову війну. Цей термін взяли на озброєння американці. Вони датують власне використання цього терміна 1940 роком. Відповідний англійський варіант цього терміна – політична війна. Термін психологічні операції вперше в документі застосував капітан Е. Захаріас. Саме цей термін почали з 1957 р. використовувати в американських офіційних документах, оскільки він дав змогу застосувати відповідний інструментарій в ситуації відсутності широкомасштабних військових операцій. Сучасний термін, який використовує НАТО, а саме інформаційні операції, може використовуватися взагалі при відсутності натяку на бойові дії.

Сучасні війни ведуться перш за все в інформаційній сфері, яка випереджає і безперервно супроводжує так званий "прямий контакт" протиборчих сторін. Якщо торкнутися цього питання на міждержавному рівні, то ми побачимо, що спецслужби країн ведуть свої війни безпосередньо в Інтернеті. Для боротьби з певними людьми є комп'ютерні програми обнуління банківських рахунків. Для боротьби між корпораціями, які є конкурентами на різних ринках, використовується промисловий шпіонаж, який полягає у зборі інформації щодо свого "супротивника" (майбутні плани, поточні справи, фінансове становище тощо).

Мета інформаційної війни – послабити моральні і матеріальні сили супротивника або конкурента та посилити власні. Вона передбачає заходи пропагандистського впливу на свідомість людини в ідеологічній та емоційній галузях. Інформаційна війна – складова частина ідеологічної боротьби. Вона не призводить безпосередньо до кровопролиття, руйнувань, при її веденні немає жертв, ніхто не позбавляється їжі, даху над головою. Це породжує небезпечну безпечність у ставленні до неї. Однак, руйнування, яких завдають інформаційні війни у суспільній психології, психології особи, за масштабами і за значенням цілком співмірні, а часом і перевищують наслідки збройних воєн.

Головне завдання інформаційних воєн полягає у маніпулюванні масами. Мета такої маніпуляції найчастіше полягає у: внесенні у суспільну та індивідуальну свідомість ворожих, шкідливих ідей та поглядів; дезорієнтації та дезінформації мас; послабленні певних переконань, устоїв; залякуванні свого народу образом ворога; залякуванні супротивника своєю могутністю. Ще одне, не менш важливе завдання: забезпечення ринку збуту для своєї економіки. У цьому випадку інформаційна війна є складовою частиною конкурентної боротьби.

Отже, можна констатувати, що основна мета інформаційної війни – порушити обмін інформацією в таборі конкурента.

Інформаційно-комп'ютерна революція відкриває широкі можливості для впливу на народи та владу, маніпулювання свідомістю та поведінкою людей навіть на віддалених просторах. Беручи до уваги процес глобалізації телекомунікаційних мереж, що відбувається в світі, можливо припустити, що саме інформаційним видам агресії буде відданий пріоритет у майбутньому. Потрібна серйозна увага фахівців різного профілю до цього питання, щоб уникнути найбільш негативних наслідків цієї війни для всього людства

Цілі інформаційної війни є дещо іншими, аніж війни у звичному розумінні. За умов ведення звичайної війни, головною метою є фізичне знищення противника та ліквідація його збройних сил. За умови ведення інформаційної війни відбувається широкомасштабне порушення роботи фінансових, транспортних, комунікаційних мереж і систем, руйнування економічної інфраструктури, підкорення населення країни, що зазнала атаки, зміни світоглядних настанов, зародження сумніву в необхідності та доцільності існування в рамках самостійної, суверенної держави.

На сьогодні термін "інформаційна війна" використовується у двох площинах: у широкому розумінні – для визначення протиборства в інформаційній сфері в засобах масової інформації для досягнення різних політичних цілей; у вузькому розумінні – для визначення воєнного протиборства, у військовій інформаційній сфері для досягнення односторонніх переваг в отриманні, зборі, обробці та використанні інформації на полі бою (в операції, битві).

Сьогодні удосконалюються можливості інформаційного охоплення великих територій та мас людей у найкоротші терміни. Разом із позитивними явищами глобальної інформатизації, чіткіше проступають контури нових міжнародних проблем, таких як інформаційна безпека та інформаційне протиборство. Поява єдиного інформаційного простору дозволила перетворити його на ще одне поле протистояння в міжнародних відносинах.

Також ці умови дозволили прискорити процеси глобального впливу на масову свідомість. Навіювання є основним способом маніпулювання свідомістю, прямим вторгненням у психічне життя людей. При цьому маніпулятивний вплив організується так, щоб думка, уявлення, образ безпосередньо входили у сферу свідомості та закріплювалися в ній як дані безперечні й уже доведені. В кінці ХХ століття інформаційно-психологічне протистояння оформилося як комплекс, що складається з техногенного й гуманітарного рівня.

У ХХ ст. вперше в історії були здобуті важливі результати застосування технологій впливу на масову свідомість. І перша, і друга світові війни показали досить серйозні можливості впливу на масову свідомість, привели до створення цілком нових технологій.

Третє тисячоліття відзначається стрімким глобальним розвитком комп'ютерних інформаційних технологій, засобів електронної телекомунікації, масовим

упровадженням їх у всі сфери суспільної діяльності. Швидкі темпи розвитку комп'ютеризації та інформатизації суспільства неминуче ведуть до створення єдиного світового інформаційного простору, в якому акумулюються всі засоби збирання, накопичення, оброблення, обміну та зберігання інформації.

Для захисту соціальних об'єктів від негативних впливів у ході глобального інформаційного протиборства необхідне створення системи інформаційно-психологічного забезпечення як складової національної безпеки. Ця система повинна забезпечити захист психіки особи, суспільства та держави від негативного інформаційно-психологічного впливу.

У зв'язку з появою та прискореним розвитком комп'ютерних технологій різко посилилася роль суспільної думки, яка стала здійснювати потужний вплив на суспільно-політичні процеси, особливості функціонування інформаційно-психологічного середовища суспільства, психічний стан військовослужбовців під час воєн і збройних конфліктів. Тому система формування суспільної думки є одним з основних об'єктів інформаційно-психологічного захисту. Необхідно також вивчати особливості формування й функціонування суспільної думки під час збройних конфліктів, на основі чого можуть здійснюватися практичні кроки щодо забезпечення психологічної безпеки військовослужбовців.

УДК 37.013.73

Заєць І.О., курсант 135 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Васильченко Р.В.**, кандидат філософських наук, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ДІЙСНІСТЬ І ТЕОРЕТИЧНА ПРОБЛЕМА

Процеси глобалізації прискорюють виникнення нового способу організації соціального життя, що у теоретичному плані призводить до формування нового ідеально типового світоглядного конструкту, а саме: планетарного світогляду. Але важливо усвідомлювати, що цей новий світогляд є не емпіричним феноменом, а саме ідеально типовим конструктом, в якому фіксуються універсальні ідеї, цінності, ідеали, норми, принципи діяльності та життєдіяльності, які стосуються спільної долі людства. Реальне функціонування цього конструкту відбувається відповідно до діалектики загального, особливого та одиничного через представленість його змістовних складових у світогляді індивідів і соціальних груп, у їх світо відношенні і діяльнісних формах духовного, практичного і духовно-практичного освоєння світу. Виникнення цього нового світоглядного конструкту ускладнює

діалектику загальнолюдського, національного та індивідуального в оцінно-пояснювальній, орієнтаційно-інтегративній та мотиваційно-спонукальній підсистемах світогляду на всіх рівнях його суб'єктної представленості і вимагає врахування цих змін у формах організації освіти і виховання у добу глобалізації.

Загально визнаною ознакою нової глобальної світоцілісності є феноменологічне стиснення світу в цілому і швидке зростання усвідомлення цього явища. Теоретики глобалізації (М. Вотерс, Е. Гіденс, та інші) наголошують, що завдяки глобалізації територіальність перестає бути принципом організації соціального і культурного життя, а соціальні практики звільняються від локальних прив'язок і вільно перетинають просторові межі. Глобалізований світ, як це влучно виразив у назві своєї книги, виданої ще у 1990 році, стає «світом без кордонів».

У світоглядній площині «світ без кордонів» трансформується у світ без визначених ціннісно-сміслових горизонтів. Ця невизначеність, з одного боку, зумовлюється тим, що ціннісно-сміслові горизонти життєвого світу особистості розмиваються внаслідок підсилення усіх форм її мобільності – територіальної, професійної, культурної, національної, сімейної тощо. З іншого боку, ці горизонти розмиваються із середини внаслідок виникнення мультикультурного суспільства, коли в одному соціальному просторі починають співіснувати, активно взаємодіючі і конкуруючі, взаємо проникаючі й конфліктуючі, різні культури.

Крім того, в екстериторіальному світі людина не тільки втрачає визначені ціннісно-сміслові горизонти, але і втрачає своє визначене місце у світі. Місце проживання вже не виступає для особистості ані емоційною, ані раціональною цінністю, що втримує, прив'язує її до певного населеного пункту, регіону, країни. Вона стає бездомною, безпритульною, перетворюється на людину на прогулянці – без усталених особистісних і етносних взаємозв'язків, а відтак і без усталених зобов'язань і відповідальності. Людина стає «новим пілігримом» – мандрівником без значущої мети. Перед людиною постає дуже складне світоглядне завдання – знайти своє місце в новому світі, при цьому не втративши себе як особистість.

Отже, глобалізація надзвичайно загострює проблему ідентичності. Можна навіть припустити, що дискурс ідентичності приходить у сучасній філософії на зміну дискурсу світогляду, оскільки у цій новій дискурсивній площині по-суті ставляться і вирішуються ті питання, які були предметом осмислення у філософії світогляду.

УДК 32.001

Золочевський М.В., студент 57 навчальної групи факультету №3 (економіки та менеджменту) Національної академії Національної гвардії України;
Фалько С.А., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук Національної академії Національної гвардії України

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТОТАЛІТАРНИХ РЕЖИМІВ

Тоталітаризм – державний лад, що здійснює абсолютний контроль над всіма сферами суспільного життя. Прояви тоталітаризму стали явищем суспільного життя. В ХХ ст. він склався в певну політичну систему.

У протилежність автократичним режимам середньовіччя тоталітаризм допускає всезагальність державного контролю і намагається регулювати кожний аспект життєдіяльності суспільства. У 20-х роках ХХ ст. для характеристики встановленого в Італії політичного і державного режиму лідер фашистського руху Беніто Муссоліні вперше вжив поняття тоталітаризму. Згодом поняття тоталітаризму утверджується і у науці про політику. Концепція тоталітаризму – політичного режиму, державного ладу знаходить відображення в працях Франца Хайєка, Ханні Арендт, Карла Фрідріхсона, Збігнева Бжезінського та ін.

Щодо типології політичних режимів то найпоширенішою в світовій політиці, науці і політичному режимі і традиційною для вітчизняної політології є та, що полягає у прославленні демократії різним недемократичним режимам. Змісти політичного режиму визначається взаєминами між двома політичними субстанціями – владою і свободою. Саме обсяг повноважень влади, способи і методи її діяльності, ступінь свободи індивідів дозволяють належно оцінити характер існуючому в суспільстві політичного режиму.

По своїх катастрофічних масштабах і наслідках німецький націонал-соціалістичний і радянський комуністичний режими – безперечні лідери серед державних тоталітарних диктатур. Їх опису і аналізу вже присвячені десятки і сотні книг.

Радянська і нацистська ідеології були спрямовані в абсолютно протилежні сторони: перша орієнтувалася на Просвітництво, а друга – на Контрпросвітництво. Сталінізм обґрунтовував свої вбивства класичними тезами європейського Просвітництва, такими, як прагнення до загальної рівності і рівноправ'я, а націонал-соціалізм, навпаки, виходив з позиції критиків Просвітництва, що затверджували максимум відмінностей між всіма. Обидві системи тим самим належать до певної частини загальноєвропейської духовної традиції.

Між дослідниками ведеться дискусія щодо того чи іншого, чи є обов'язковою ознакою тоталітаризму ліквідація багатопартійності і абсолютне планування у суспільному житті однієї партії. Зокрема В. Якушик зауважує, що у деяких

країнах з тоталітарним режимом зовсім немає політичних партій, в інших – одна, ще в інших – дозволяється діяльність кількох партій, які відзначають провідну роль партії-гегемона.

Формами прояву тоталітарного режиму є комунізм, сталінізм, фашизм, нацизм та інше. Історично першою формою тоталітаризму є комунізм радянського типу, сформований після 1917 р. У 1922 р. В Італії був встановлений такий вид тоталітаризму, як фашизм. В Німеччині виникає новий суспільний устрій – націонал-соціалізм котрий мав чимало спільних рис з фашизмом та радянським комунізмом.

Кінець ХХ ст. ознаменувався крахом тоталітарних режимів. Це в черговий раз показало, що жодне суспільство не буде довгий час перебувати у стані маріонетки. Безперечно, що тоталітарні режими в СРСР і у гітлерівській Німеччині були надзвичайно масовими і впливовими у свій час, однак, їх аж ніяк не можна відносити до віднести до одного політичного напрямку діяльності. Вони відрізняються між собою і в ідеологічному, і в економічному, і в соціальному, і, навіть, в культурному планах.

УДК 740

Іваніщак А.Ю., курсант 137 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Непіпенко Л.П.**, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ОСОБИСТІТЬ ТА ЇЇ ПЕРСПЕКТИВИ У ВИМІРАХ ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ

Проблема особистості в історії філософії і науки багатогранна. Філософія розглядає особистість через призму загальності (універсальності) у системі відносини «універсум – людина», тоді як інші науки підходять до особистості вузько специфічно, виходячи з предмета свого власного дослідження.

Поняття «особистість» відображає соціальну природу людини, як індивідуальності та суб'єкта соціокультурного життя, що розкривається в контекстах соціальних відносин, у спілкуванні та предметній діяльності, соціально зумовленій системі психічних якостей індивіда, які визначаються залученістю людини до конкретних суспільних, культурних, історичних відносин.

Особистість, таким чином, являє собою системну якість, яку індивід набуває у своїй практичній діяльності, зокрема в роботі й у спілкуванні з іншими людьми. Індивід тільки тоді стає особистістю, коли він задіяний у суспільних відносинах, у спілкуванні з людьми. Тому поняття «особистість» слід розкривати через

практичну діяльність, бо саме вона є основою формування і розвитку особистості. Чим повніше ми вивчаємо спілкування між людьми, міжособистісні відносини, тим глибше пізнаємо суть і структуру кожного, хто вступає в ці відносини. Отже, основу особистості становить стійка система суспільно вагомих рис, що знаходять свій вияв в активній участі в суспільно-економічному і культурному житті суспільства і можливості певного впливу на події, які відбуваються в суспільстві, а іноді й у світі.

Таке розуміння особистості свідчить про складну внутрішню структуру цього феномену, що має в собі фізичну, соціальну і духовну складові. Поняття «особистість» треба відрізнити від поняття «особа», яким позначається людський індивід в усій повноті якостей: біологічних, соціальних, духовних, ментальних та тілесних. Особа – це окремий представник людського роду, який у процесі взаємодії саморозвитку і соціалізації стає індивідуальністю та особистістю.

Людина не народжується особистістю, вона нею стає в ході свого індивідуального розвитку шляхом засвоєння досвіду і ціннісних орієнтацій суспільства, у якому вона живе, і це становлення і розвиток є для неї найважливішою проблемою. Соціальне середовище – це сукупність економічних, політичних, духовних, інформаційних умов, у яких відбувається життєдіяльність людини. Це не тільки саме суспільство, його соціальна структура, але й родина, колективи, групи спілкування (сусіди, друзі), які впливають на розвиток особистості і формують своєрідність її духовного світу.

Важливим питанням для розуміння проблеми особистості є питання про типологію особистостей. Існує ціла низка типологій, що беруть за основу певний критерій, серед яких: налаштованість особистості на соціальні ролі, соціальні фактори, психоенергетичні якості особистості, цивілізаційні особливості суспільства і ряд інших. Зокрема, німецький філософ, психолог Едуард Шпрангер (1882-1963) залежно від налаштованості особистості на соціально-рольові відносини виокремив кілька типів особистості, що простежуються на всьому історичному шляху розвитку людства: теоретичний, економічний (прагматичний), естетичний, соціальний, політичний, релігійний.

Основою для типології особистості також можуть бути ментальні особливості «західної» і «східної» людини. Для східної моделі особистості ключовими поняттями є обов'язок і повага до традицій. Європеєць наділений схильністю стати помітним і завоювати навколишній світ, а східна людина прагне злитися з природою, усвідомлює себе її невід'ємною частиною.

Кожна особистість в суспільстві має свій соціальний статус та відіграє свою соціальну роль. Взаємодія особистості та суспільства – центральна проблема філософії: якими є особистості, таким є і суспільство, а яким є суспільство, таким і особистості, що живуть у ньому.

УДК 111.62

Кириченко О.О., слухач магістратури 737 навчальної групи факультету №3 (економіки та менеджменту) Національної академії Національної гвардії України, майор; **Севрук І.І.**, кандидат філософських наук, доцент, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

КОНВЕРГЕНТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ВІЙСЬКОВА СФЕРА

Сучасний світ перебуває у стані надшвидких високотехнологічних змін. Ці зміни спричинені появою так званих «конвергентних технологій» (Converging Technology). Складність сучасної ситуації полягає не стільки у самій появі нових нано-, біо-, інфо- когно- та інших технологій, скільки у тому, що вони, взаємодіючи одна з одною («конвергуючи»), спираючись на використання досягнень у різних галузях знань, розмивають звичні кордони між органічним та неорганічним (комп'ютерні чіпи, що виготовлені з біоматеріалів), людським та машинним (штучні органи для людини, біороботи), між об'єктом та суб'єктом. Ці технології надають можливості свідомо змінювати людську природу, людські можливості у бажаному (заданому) напрямку.

Принципово важливим у контексті бурного розвитку NBIC-технологій (nano-, bio-, info-, cogno- технології) стає питання їх конвергенції з військовою сферою, що породжує цілий комплекс соціокультурних, морально-етичних, антропологічних та екзистенційних загроз та ризиків.

Сама ідея покращання людини, її якостей та можливостей не нова. З найдавніших часів вона хвилювала і теоретиків, і практиків, в тому числі, військових. Практики військового виховання та навчання різних країн свідчать про цілеспрямований відбір, формування та розвиток фізичних, морально-психологічних, громадянських якостей, якими має володіти військовик.

В той же час, в світлі можливостей NBIC-технологій, мрії про «ідеального солдата» перетворюються з фантастики на реальність. Сучасні наномедичні, біоінженерійні, геномні, нейронні, ДНК-комп'ютерні та інші технології вже дозволяють вирішувати проблеми «селекції ембріонів; виробництва дітей за замовленням дорослих; конструювання «ідеальної дитини»; зміни генетичної конструкції індивіда, його моральної ідентичності». Отже питання щодо створення «ідеального солдата» постає як питання часу та фінансування.

В цілому, впровадження високотехнологічного продукту у практики сучасної армії можна розглядати як поетапні трансформації взаємодії «людина-техніка» у напрямку «розчинення» між ними кордонів.

Першим етапом можна вважати появу роботів та робототехнічних систем, що керуються людиною дистанційно. До класу таких машин відносяться безпілотні

летальні апарати, роботи-сапери, роботи-техніки, роботи-розвідники тощо. Ця взаємодія не порушує звичного інструментального відношення суб'єкта до об'єкту. Дійсне розширення можливостей солдата відбувається за рахунок зовнішнього контролю за технікою. Машина замінює людину у ситуаціях підвищеного ризику, зберігаючи життя та здоров'я військовослужбовця. Відбувається і «розширення» можливостей людини, «компенсація» її природної обмеженості: летальні апарати, мініатюрні роботи-розвідники виконують ті роботи, які людині в силу природних обмежень виконати неможливе.

Другий етап можна пов'язати з появою техніки та технологій, які «урівнюють» людину й техніку у взаємодії. Формується нова цілісність – людино-технічна система, в діяльність якої «на рівних» включені людина та техніка. Прикладом таких людино-технічних систем слугують «екзоскелети», що вже використовуються у найбільш технологічно оснащених арміях світу. Екзоскелет – зовнішній скелет, сенс якого у наданні солдату сил та можливостей, що перебільшують людські. У такому екзоскелеті солдат з простріленим коліном може спокійно пересуватися. Останні розробки дозволяють навіть паралізованому пересуватися завдяки бортовому комп'ютеру, що керується голосом.

Третій етап лише тільки прогнозується. Він пов'язаний з появою технологій, які руйнують звичну межу між біологічним та технічним, людським та технологічним. Йдеться про перспективні розробки у напрямку створення «біороботів», «кіборгів».

Таким чином, усвідомлення реалій бурного розвитку NBIC-технологій та їх конвергенції з військовою сферою потребує прогнозування механізмів якісної технологічної трансформації сучасної армії, виявлення її місця й ролі у технологічній цивілізації XXI століття.

УДК 351.74

Кожухар В.О., курсант 637 навчальної групи курсу № 10 Київського факультету Національної академії Національної гвардії України; **Дручек О.В.**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правових дисциплін Київського факультету Національної академії Національної гвардії України

ІДЕОЛОГІЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ – ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ВІЙСЬКА

Українські Січові Стрільці (УСС) – перша з часів Гетьманщини українська військова формація, яка зі зброєю в руках виступила проти Російської імперії. Легіон УСС було створено 1914 р. на основі воєнізованих молодіжних військових організацій Галичини «Січ», «Сокіл», «Пласт» з урахуванням

національності та принципу добровільності. В організаційному плані це був, за оцінками командування, «найкращий» підрозділ австро-угорської армії під час Першої світової війни. Тезу про те, що УСС були саме українським військовим формуванням, підтверджують такі факти: в установчих документах головним завданням УСС було проголошено «визволення братів-українців з ворожих кайданів»; емблемою стрільців було зображення Архистратига Михаїла та щита із галицьким левом; у підрозділах використовувалася виключно українська мова та українська військова термінологія; окрім присяги офіційній владі – Австро-Угорській імперії – січовики присягали на вірність Україні; серед особового складу УСС переважали представники української інтелігенції, і саме цим пояснюється високий рівень духовності та активності січовиків у проведенні військово-патріотичної та культурно-просвітницької роботи. Січовиків вважають засновниками т.зв. «стрілецького» напрямку української національної ідеології, основу якої складали: ідея національної свободи (ідея нації), тобто, суверенність і соборність українського народу як органічної спільноти; ідея української визвольної політики, що передбачала створення української самостійної соборної держави; ідея необхідності визвольної боротьби в Україні. Відповідно до сформульованої М. Грушевським ідеї про те, армія є окрасою держави і нації, тому її особовий склад повинен перейнятися щирим, серйозним ставленням до держави, її демократичних, соціальних і національних завдань, боронити найвищі народні досягнення своєю кров'ю на всіх етапах військового будівництва, головна увага командування і виховних структур УСС була скерована на формування високих морально-бойових якостей особового складу, насамперед піднесення національної свідомості, почуття патріотизму. Загальними принципами виховної роботи в Легіоні були: ідейна спрямованість, формування національної свідомості, виховання в душі патріотизму, вірності українському народові, військовій присязі; єдність військового вишкілу і формування високих морально-бойових якостей вояків; виховання на героїчному минулому українського народу та бойових традиціях руських дружин і козацтва, досягненнях національної культури і мистецтва. Січовики вважали, що освічений та висококультурний вояк принесе більше користі для своєї країни. Тому в структурах УСС було створено низку культурно-освітніх інституцій, зокрема бібліотеки, читальні, освітні і наукові гуртки, етапну гімназію, фронтовий театр, оркестр, орган преси, типографію. Перед початком війни багато стрільців навчалися в гімназіях або університетах, тому викладачі, які теж були у лавах стрільців, продовжували їм читати курси. Звичним явищем для січовиків були виступи театральних і хорових колективів, проведення літературних читань. УСС залишили по собі цілий пласт особливої пісенної культури, яку складають більше як сто маршових та ліричних пісень. Незважаючи на складні морально-побутові умови воєнного лихоліття, стрільці

залучалися до пізнання творів національної культури, мистецтва. Вони усвідомлювали, що їх занадто мало і що потрібно опиратися на сили власного народу. Для цього вони здійснювали просвітницько-культурну роботу серед селян, лобіювали питання створення українських шкіл, друкували книжки і підручники, ставали вчителями для місцевого населення.

За період свого існування УСС вкрили себе невмирущою славою. Крім бойової звитяги, вони залишили по собі величезний пласт культурної спадщини. В ідеї УСС черпають наснагу нинішні борці за незалежність України, які захищають Батьківщину від віроломної російської агресії.

УДК 349.2

Котинок С.Б., студентка 554 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Салієнко О.О.**, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПОДІЛУ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Одним з головних завдань будь-якої конституції є регулювання способів здійснення державної влади. Втім, важливо розрізнити державну владу і владу політичну. Перша, якщо її взяти в цілому, завжди має політичний характер. У той же час політична влада не завжди є державною.

З одного боку, публічна політична влада – це влада народу, класу, соціального прошарку. Вона може передувати державній владі. З іншого боку, державна влада є головним способом реалізації політичної влади народу в державних формах, державними засобами і методами.

Характеризуючи державну владу, потрібно виокремити кілька основних складових. Насамперед це положення про джерело державної влади, її характер, а також про її соціальних носіїв і суб'єктів. У більшості країн, у тому числі в Україні, таким суб'єктом виступає народ (у деяких конституціях таким носієм виступав трудовий народ або певні класи, в абсолютних та теократичних монархіях – монарх).

Принциповим питанням здійснення державної влади є положення про її мету і принципові напрями діяльності, що трансформувалось від загальної і короткої декларації про благо народу в історично перших конституційних актах до конкретних розширених декларацій. В Україні у ст. 3 найвищою соціальною цінністю визначено людину, її права і свободи. Саме ці права і свободи та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Наступними є положення про структуру державної влади, які зумовлені загальним концептуальним підходом до типу політичної системи. За умов демократії основні закони закріплюють принцип розподілу влад (згідно із ст. 6 Конституції державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову). Конституції деяких країн світу виходять з принципу жорсткої єдності державної влади.

Не останню роль відіграють положення про систему органів, що здійснюють державну владу. Насамперед, це конкретні розділи, які стосуються органів законодавчої, виконавчої, судової влади, прокуратури в Конституції України. Встановлена конституцією система взаємовідносин органів, що здійснюють державну владу, зумовлена багатьма факторами: існуючою формою правління, способом територіально-політичного устрою країни, структурою влади і та ін.

Окрім принципу розподілу влад, в основі системи державних органів України лежать й інші принципи, до яких належать: принцип законності, закріплений у ст. 19 Конституції, який полягає в тому, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; принцип участі громадян в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, реалізуючи право вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, закріплений у ст. 38 Конституції.

Отже, орган держави – це певна державна інституція, яка засновується державою, утворюється нею в установленому порядку і діє за її уповноваженням.

УДК 93.608

Кофанов О.О., курсант 227 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України; **Чупрінова Н.Ю.**, доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

СТЕПАН БАНДЕРА – ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ

Степан Андрійович Бандера – одна із суперечливих, неоднозначних, проте яскравих постатей історії України ХХ століття. Навколо його імені запеклі суперечки не стихають і досі: одні вважають його поплічником гітлерівців і співучасником нацистських злочинів, інші – патріотом і борцем за незалежність України.

У студентські роки він брав активну участь в організованому українському національному житті, найбільше часу й енергії вкладаючи у революційну, національно-визвольну діяльність. Степан з дитинства ріс в атмосфері

українського патріотизму й змагань за державну самостійність України, тому в юнацтві шукав і знаходив контакт з українським підпільним, національно-визвольним рухом, який в той час організовувала й очолювала революційна Українська Військова Організація (УВО). С. Бандера належав до студентської групи української націоналістичної молоді, яка була тісно пов'язана з УВО.

Коли на початку 1929 року виникла ОУН – Організація Українських Націоналістів – Бандера одразу став її членом. Він вів загально-організаційну роботу в Калуському повіті та у студентських колах. В 1931 році С. Бандеру призначили керівником референтури пропаганди в ОУН. В 1932-33 роках він виконував обов'язки заступника крайового провідника ОУН, а в середині 1933 р. був призначений крайовим провідником ОУН і крайовим комендантом УВО на західноукраїнських землях. Цей період діяльності був завершений ув'язненням у червні 1934 р., з якого його звільнили у вересні 1939 року українські націоналісти. Повернувшись до ОУН, Бандера разом з іншими її учасниками розробляв план подальшої діяльності організації на українських землях і її боротьби проти більшовицької влади.

Наступний період його діяльності в ОУН був зосереджений за кордоном. В 1941–1944 роках вдруге Степан Бандера перебуває під арештом – тепер як в'язень німецького табору Заксенхаузен, звідки його звільнили війська союзників. Внаслідок постійної загрози арешту радянськими спецслужбами він змушений був змінювати місце перебування (Інсбрук, Зеєнфельд, Мюнхен). У 1947 році Бандера знову стає Головою Проводу всієї ОУН. Як провідник ОУН, він продовжує збройну боротьбу проти Москви. С. Бандера інтенсивно організовує крайовий зв'язок і бойові групи ОУН, які втримують контакт з Краєм аж до його смерті. 15 жовтня 1959 року він був вбитий у Мюнхені агентом КДБ Б. Сташинським.

Політичний портрет Степана Бандери є зрозумілим. Він увійшов у вітчизняну історію як політичний діяч українського національно – визвольного руху, як Голова Революційного Проводу Організації Українських Націоналістів (РП ОУН), як символ боротьби за Українську Самостійну Соборну Державу (УСДРП).

Він – прагматик, прихильник «діла, а не слова», послідовний проповідник ідеї «опори на власні сили», дієвий український патріот, захисник національних традицій, недостатньо глибоко обізнаний з течіями європейської політичної думки, але морально готовий до смерті за Україну. Він був людиною зі своїми слабкостями, помилками й вадами, але, разом з тим, людиною з фанатичною вірою у незалежність та суверенність України.

Чи був Бандера зрадником і поплічником нацистів? Зрадником українського народу він однозначно не був, тому що все своє життя боровся за його щастя. Інша річ, що він розумів його по-своєму, так, як це було заведено в тих краях, де він народився і виріс. Степан Бандера народився на землях, які спочатку належали Австро-Угорщині, а потім Польщі, він жодного дня не був радянським

громадянином тому ніяк не міг зрадити той «радянсько-український» народ, до якого його зараховувала радянська пропаганда. Вихований змалку в атмосфері українського патріотизму, сприйнявши в юнацькі роки ідеологію українського націоналізму, він залишився вірний своїм переконанням до самої смерті.

Сьогодні більшість патріотично налаштованих українців вважають Степана Бандеру національним героєм. Українці, що проживають здебільшого на Заході України називають Бандеру «героєм ХХ століття» і найвидатнішою особистістю у всій історії України, але на решті території до ОУН-нівця ставляться неоднозначно, використовуючи кліше «зрадник» або ж «герой». Представники сучасної ліберальної української інтелігенції, зокрема історик Ярослав Грицак, вважають, що Степан Бандера не може бути прикладом для всіх українців та єднати їх. Підтвердженням цієї думки слугують результати дослідження, проведеного соціологічною групою «Рейтинг» у листопаді 2016 року. До Степана Бандери позитивно ставляться 35% респондентів, 46% – негативно, 18% вагалися з оцінкою. Позитивне ставлення до Бандери значно зросло в порівнянні з показниками 2012 року (35% в цьому році проти 22% в 2012 році), і трохи збільшилося в порівнянні з 2014 роком (31%).

Ім'я Степана Бандери, чия наукова біографія ще не створена, а історичний портрет, на відміну від політичного, ще не написаний, проте чий політичні прагнення вже давно стали Конституцією України, і далі залишається полем політичних битв та протилежних поглядів та ставлень українців.

УДК 740

Лещенко М.В., курсант 137 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Непіпенко Л.П.**, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

СЕНС ЖИТТЯ ЯК ТЕОРЕТИЧНА І ПРАКТИЧНА ПРОБЛЕМА

Проблема сенсу життя – це не лише теоретична, але й практична проблема. В сучасну епоху глобальної переоцінки усіх цінностей, ломки традицій, насаджування масової культури з ідеалами масового споживання, коли все більш виразніше виявляється хиткість, нестійкість людського буття проблема сенсу життя набуває особливої гостроти.

Втрата і відсутність сенсу життя та духовних орієнтирів є глибокою трагедією людського буття, що народжує у людини стан екзистенційного вакууму і призводить до важких наслідків, аж до психічного розладу та самогубства. І щоб не захлинутися у ньому, не втратити ідентичності, людина потребує вироблення

певної життєвої позиції, яка б ґрунтувалася на особистих уявленнях про сенс життя.

Проте, не лише складності соціального буття викликають інтерес людини до проблем сенсу свого життя. Цей інтерес неминуче формується в процесі «олюднення» людини, прилучення її до культури суспільства, навчання, засвоєння нею накопиченого попередниками досвіду, зрештою спілкування.

Етимологія слова «смысл» – «з-мыслею» вказує на те, що це поняття щільно пов'язане з ситуацією розуміння, (осмислення) тих чи інших мовних, предметних, культурних реалій. Звідси сенс (смысл) життя являє собою осмислення людиною свого призначення, «самовиправдовування» своєї життєдіяльності. Він містить у собі цілі, ідеали, установки, умонастрій та лінії поведінки людини. Сенс життя не заданий людині одвічно, він виникає на перетині суспільного та індивідуального досвіду людини. Як зауважує В. Франкл, «сенс не можна дати, його треба знайти». Й це мусить зробити кожна людина самостійно.

Мета і сенс життя не співпадають, адже при досягненні проміжної мети втрачається сенс життя, і це переживається як життєва драма. Інший наслідок ототожнення мети і сенсу – фанатичне служіння якійсь меті як абсолютній.

Виокремлюють три підходи до розв'язання проблеми сенсу буття людини: Перший – життя не має сенсу; другий – життя людини має сенс, який полягає у чомусь зовнішньому стосовно людини; третій – сенс життя людини полягає в самому житті.

Чи є сенс людського життя чимсь внутрішнім або ж зовнішнім стосовно людини? На наш погляд сенс людського буття й сенс людської історії – це два боки однієї проблеми. Сенс людського життя реалізується лише через суспільне ставлення до світу, а сенс історії – через діяльність людини. Даремно шукати сенс життя поодинокого, ізольованого індивіда. Водночас сенс життя конкретної особистості не може бути обумовлений тільки виключно суспільними відносинами.

За даними психологів і соціологів більшість людей не можуть сформулювати сенс свого *життя*. Постає питання: чи має сенс той, хто його не усвідомлює? – У дійсності людина рідко звіряється зі своїм смисложиттєвим орієнтиром, реалізація сенсу життя часто відбувається неявно, несвідомо. До питання про сенс життя людина звертається або коли він вже загублений, або ж у переломні періоди в житті суспільства. Думка А. Камю про те, що питання про сенс життя виникає в контексті самогубства, не видається такою вже екстравагантною.

Таким чином, життєдіяльність людини має сенс незалежно від усвідомлення. Тут мається на увазі не тільки те, що цілі об'єктивно зумовлені, але й те, що вони можуть існувати неявно. Людина об'єктивно, тобто незалежно від своєї волі й свідомості, ставиться до світу, й у цьому ставленні полягає об'єктивний сенс її буття. Проте життя людини — це ще не сенс, а тільки умова реалізації сенсу. Достеменний сенс буття людини полягає в усвідомленні й слідуванні суспільно значущим цілям, у реалізації загальнолюдських гуманних цілей та ідеалів.

УДК323.28

Луговий Д.В., курсант 227 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України;
Чупрінова Н.Ю., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ТЕРОРИЗМ ЯК ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ ТА ВИКЛИК НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження даної проблеми полягає в тому, що тероризм став однією з глобальних проблем людства і становить серйозний виклик, як для глобальної, так і для національної безпеки.

Тероризм відображає культ насильства і сприяє його розвитку, даючи йому переваги перед соціальними, політичними і правовими методами вирішення конфліктів у соціумі, по-друге, тероризм формує і посилює у суспільстві почуття страху і як всяка інша дія, спрямована на заповдіння смерті, знецінює людське життя, по-третє, тероризм здатний привести і, як показує життя, реально призводить до згортання державних гарантій і свобод особистості, оскільки може викликати з боку держави контрзаходи, які не завжди узгоджуються з нормами правової демократичної держави.

Слово «тероризм» («терор») досить широко поширене, не має, проте чітко фіксованого змісту. Воно прийшло з латинської мови (терор – залякування) феномен соціальної психології, з'являється в умовах конфліктних ситуацій, як засіб їх максимального загострення. Терор – політика залякування, придушення політичних супротивників насильницькими заходами. Тероризувати – переслідувати, погрожуючи розплатою, насильством; залякувати, тримаючи в стані страху.

Вітчизняні політологи вважають, що тероризм – особлива форма політичного насильства, що характеризується жорстокістю, цілеспрямованістю і уявною ефективністю.

Мета тероризму – нанесення шкоди демократичним і прогресивним соціальним перетворенням, власності організацій, установам приватних осіб; фізичне знищення на догоду реакційним поглядам і ідеології фашистського, расистського, анархічного, шовіністичного, або військово-бюрократичного толку, а також отримання злочинними організаціями, групами, особами матеріальної чи іншої вигоди; дезорганізація і нанесення збитку нормальним відносинам між державами.

Тероризм, як форма політичної боротьби набув характеру системи у другій половині XIX – на початку XX ст., тут можна послатися на народницький і

есерівський тероризм. Значний розвиток тероризм отримав як в Західних країнах, так і в Америці.

Сучасний тероризм характеризується різко зростаючою технічною оснащеністю, високим рівнем організації, наявністю достатніх фінансових коштів. Його головна відмінна риса – це розмивання меж між міжнародним і внутрішнім тероризмом. Розширюються зв'язки терористичних організацій з наркобізнесом і незаконною торгівлею зброєю.

Залежно від специфіки інтересів та сфер розгортання загальносвітової (глобальної) тероризм поділяється на окремі форми: ідейний, політичний, націоналістичний, патріотичний, релігійний, економічний.

Загальносвітової тероризм зачіпають інтереси більшості народів світу, вимагають невідкладних і ефективних рішень, спільних зусиль всіх держав.

Боротьба з тероризмом потребує комплексного підходу, в якому повинні бути присутніми заходи економічного, соціального, політичного і спеціального характеру. Реалізація цих заходів дозволить вирішити низку проблем у боротьбі як з тероризмом міжнародного масштабу, так і з тероризмом на території України.

Для України зростає актуальність викликів і потенційних загроз, спричинених міжнародним тероризмом, що зумовлено терористичною діяльністю російсько-терористичних найманців та диверсійно-розвідувальних груп Збройних сил РФ у зоні АТО та прилеглих до неї областях України, розширенням політичних, економічних, гуманітарних та культурних зв'язків України з країнами світу, де тривають збройні конфлікти, участю українського військового контингенту в миротворчих операціях, перебуванням в нашій країні понад 100 тисяч іноземців з країн Близького Сходу, Південно-Східної і Центральної Азії, Північної Африки (з них більше ніж 30 тисяч студентів – громадян країн, що традиційно постачають нелегальних мігрантів, серед яких виявлено прихильників міжнародних ісламістських терористичних та релігійно-екстремістських угруповань), нестабільністю соціально-політичної ситуації в державі тощо.

Потрібно надалі розвивати систему забезпечення антитерористичної безпеки, яка відповідає б стандартам провідних держав світу, а також створити дієвий механізм запобігання, реагування та протидії терористичним загрозам, життю і здоров'ю громадян України, установам і об'єктам державної власності України поза її межами.

УДК 623.618

Мідіна А.С., курсант 114 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Орел О.В.**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, підполковник

РИЗИКИ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСАХ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НГУ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

Як відомо, сучасний світ характеризується постійно зростаючими можливостями отримання, зберігання та обробки інформації за допомогою технічних засобів. Так, за останні десятиріччя стали доступними для переважної більшості населення електронно-обчислювальні машини, зокрема портативні – ноутбуки, планшетні комп'ютери тощо; засоби, що забезпечують мобільний зв'язок, вихід до мережі Інтернет за допомогою бездротового доступу – мобільні модеми та термінали. Крім цього, суттєво зросли обсяги засобів для зберігання інформації (флеш-диски, SSD-диски, мобільні HDD-диски, постійна пам'ять портативних комп'ютерів) та швидкість запису та зчитування. Тобто створені всі передумови для суттєвого збільшення обсягів різноманітної інформації, що зберігається на різних носіях та циркулює у локальних та глобальних інформаційних мережах. Дані обставини напряду переплітаються з потребами НГУ в цілому та її підрозділами зокрема, а саме в оперативному отриманні та обробці великих обсягів інформації.

Відповідно до Закону України “Про захист інформації в автоматизованих системах” для забезпечення розмежування доступу (ст. 6) та захисту (ст. 10) інформації в автоматизованих системах, власник автоматизованої системи (далі – АС) встановлює певні правила, порушення яких може призвести до знищення, модифікації та витоку інформації, незаконного обмеження прав окремих користувачів автоматизованої системи.

Ст. 11 цього ж закону наголошує, що вимоги й правила щодо захисту інформації, яка є власністю держави, або інформації, захист якої гарантується державою, встановлюються державним органом, уповноваженим Кабінетом Міністрів України. Вимоги й правила є обов'язковими для власників АС, де така інформація обробляється, і мають рекомендаційний характер для інших суб'єктів права власності на інформацію.

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що сучасний суспільно-політичний стан в державі вимагає від представників НГУ постійного підвищення умов збереження інформації з обмеженим доступом, де однією з проблем виступає протиріччя між постійно зростаючими потребами та можливостями користувачів у зберіганні та обробці інформації з одного боку, та необхідністю її збереження – з іншого. У таких умовах існуючі способи забезпечення збереження інформації

не є ефективними, оскільки обумовлені низкою чинників: 1) завищення грифу документа; 2) працівник не завжди усвідомлює реальну різницю між ДСК та конфіденційною інформацією, а іноді і між таємною та ДСК; 3) складність поєднання у свідомості людини інформації з різним ступенем обмеження (ОВ, ЦТ, Т, ДСК, конфіденційна), як такої, виток якої є не припустимим; 4) не чітко визначено поняття “конфіденційна інформація”; 5) не визначено терміни дії відомостей, які становлять службову інформацію, що не дозволяє своєчасно переглянути необхідність обмеження доступу до такої інформації; 6) не однакова структура переліків відомостей, які становлять інформацію з обмеженим доступом, що суттєво уповільнює їх одночасний аналіз на етапі визначення грифу інформації. Таким чином, створюються передумови для здійснення помилок при виконанні цього напрямку роботи тобто ризику.

Ризик являє собою кількісно-якісну оцінку небезпеки, що має модифіковану методику аналізу та оцінку.

УДК 470

Молчанов А., курсант 225 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України; **Гегечкорі О.В.**, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ОСОБИСТІТЬ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН

Актуальність проблеми. Проблема походження і розвитку людини була актуальна завжди. З моменту своєї появи людина намагалася осмислити себе, своє місце в навколишньому світі. Сьогодні ця проблема особливо актуальна, тому що наша цивілізація стоїть на порозі нової епохи, коли важливо осмислити шляхи розвитку людини: як він з'явився, як розвивався, куди рухається? Від відповідей на ці питання залежить майбутнє людства. Війна на сході України є прикладом того, як людина (у нашому випадку – офіцер) осмислює своє буття шляхом самопожертвування. Задача українського патріота (офіцера) – бути готовим захищати Батьківщину від агресора ціною власного життя. Ми стали свідками того, коли людина формується, як окрема соціальна одиниця. А чи є це сенсом життя – віддати його за своє власне розтлумачення цього питання?

Мета роботи полягає в тому, щоб проаналізувати сучасне розуміння проблеми антропогенезу, впливу на хід еволюції розумного життя факторів теорій людського походження, що можуть інтерпретуватися як надприродні за своїм характером. Точної відповіді на ці питання до цих пір ніхто не може дати. Основними теоріями походження людини вже тривалий час є креаціонізм (людина

є божим творінням) і природниче розуміння (еволюційна теорія + трудова теорія). Прибічники їх розділилися майже порідну. Значно менше прибічників космічного походження людини (теорія палеовізиту, тобто занесення життя на Землю представниками інопланетних цивілізацій), і це тоді, коли дарвінізм все більше зустрічається зі скептицизмом, а божественний підхід має цілу низку версій і тлумачень.

Людина має складну і своєрідну історію, що йде за рамки сучасності в далеку передісторію. Вивчення цієї передісторії – один з джерел пізнання сутності людини, формування якого відбувалося протягом мільйонів років. Проблема походження людини відноситься до розряду "світових загадок", рішенням яких наука займається з часу свого становлення. Вирішити проблему антропогенезу – значить показати процес виникнення і подальшого розвитку людини.

УДК 111.62

Мудрик В.Г., кандидат технічних наук, слухач магістратури 737 навчальної групи факультету №3 економіки та менеджменту Національної академії Національної гвардії України, майор; **Севрук І.І.**, кандидат філософських наук, доцент, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЯ У СИЛОВИХ СТРУКТУРАХ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ ПРАКТИКИ

Останні роки точаться дискусії із приводу інтеграції жінок у Національну гвардію України (НГУ). Ставляться запитання на кшталт: Чи можуть жінки бути професійними солдатами (адже армія та війна – це так звана «нежіноча» справа)? Якою повинна бути сучасна армія: професійно закритою групою, чи має реагувати на соціальні зміни в суспільстві, зокрема на зміну ролі жінки у суспільстві?

Американська дослідниця Меді Сігел виокремила три групи чинників, що спричиняють інтеграцію жінок в армію: зміни Збройних Сил та інших військових формувань; зміни соціальної структури суспільства та зміни культури. Під змінами у Збройних Силах та інших військових формуваннях дослідниця розуміє зміну концепції національної безпеки, воєнної технології, організаційної структури армії, призначення Збройних Сил та політики рекрутування військовослужбовців. Зміна соціальної структури суспільства полягає у тому, що протягом останніх десятиліть жінки активно вийшли на ринок праці та у публічну сферу. До культурних факторів М. Сігел відносить зміни культурних цінностей по відношенню до ролі жінки в західних суспільствах та популярність ліберального принципу рівності прав і можливостей.

Дійсно, участь жінок у військовій діяльності довгий час викликала суперечки. Аргументи противників гендерної рівності головним чином стосувалися фізичної та психологічної неспроможності жінок проходити військову службу, проблеми забезпечення згуртованості, боєготовності та підтримки морального духу загону. Але подібні аргументи неодноразово спростовувалися соціологічними дослідженнями. З'ясувалось, що жінки страждають від психологічних, фізичних незручностей та напруженого графіку роботи так само, як і чоловіки.

Чисельні експерименти також з'ясували перебільшення значення питання гігієни для військовослужбовців. Щодо аргументу про деструктивну роль жінок в армії, то дослідження функціонування гендерно-змішаних підрозділів армії США також спростовують цей стереотип. Змішані підрозділи були більш схильними до емпатії, проявляли цікавість до національних, культурних особливостей країн, де проводилася операція, а також віддавали перевагу несиловим формам взаємодії з місцевим населенням.

Як це було у світі. Вважається, що чи не вперше у світі жінки стали повноправними у Канаді в 1895 р. Їх приймали на військову службу в мирний час не тільки у структури забезпечення, а й у бойові частини. Прийняття в Канаді в 1985 р. «Закону про права людини» сприяло тому, що жінкам стали доступними 75% військових спеціальностей.

Ще одна батьківщина фемінізованої армії – Велика Британія. У 1653 р. там з'явилися перші жіночі військові шпиталі, розраховані на 350 поранених. А в 1917-1919 рр. у складі Британських Збройних Сил були сформовані Жіночі королівські військово-повітряні сили, Королівський допоміжний корпус ВМС і Жіночий легіон секції автотранспорту чисельністю 100 тисяч осіб. А нещодавно у світових ЗМІ з'явилася новина, що жінкам у Великобританії дозволять воювати на передовій.

Ізраїль також є яскравим прикладом залучення жінок на військову службу. Коли в 1948 році створювалася ця держава, жінки були активно залучені до оборонної діяльності. Окрім того, 26% офіцерів ізраїльської армії – жінки. Армія оборони Ізраїлю ЦАХАЛ на 35% складається із жінок.

Армія США – також приклад країни, де жінки інтегровані до майже усіх військових посад. На початку грудня 2015 року Міністр оборони США Ештон Картер заявив, що жінкам стануть доступні нові позиції, в тому числі в піхоті, розвідці та спецпідрозділах.

Більш привабливі умови служби для жінок намагаються створити і в Збройних Силах Польщі. Віднедавна у польській армії започатковано посаду Уповноваженої у справах військової служби жінок. Це військовослужбовець, який опікується усім спектром «жіночих» проблем у війську.

Жінки у НГУ. Представництво жінок у військовій сфері України також поступово зростає, що відповідає загальносвітовим тенденціям. Але зростання чисельності військовослужбовців, особливо служби за контрактом, пов'язана не

з престижем самої служби, а, в першу чергу, з небажанням чоловіків займати малооплачувані посади. Окрім того, жінки займають переважно так звані «фемінізовані» спеціальності: медперсонал, фінансисти, логістика, зв'язок.

На початку жовтня 2015 року начальниця Управління комунікацій та преси Міністерства оборони України Оксана Гаврилюк на брифінгу в Києві повідомила, що участь у проведенні АТО вже взяли 938 жінок. Всього службу у Збройних Силах України та інших військових формуваннях станом на початок жовтня 2015 року проходило близько 14,5 тис. жінок-військовослужбовців та 30,5 тис. жінок працювало на цивільних посадах. Майже 2 тисячі з них – це офіцери, і 35 жінок займають керівні посади в Міноборони, Генштабі, підрозділах Збройних Сил України та інших військових формувань.

Але кількість посад, які відкриті для жінок в українській армії, є невеликою. Ті, хто служить у військових структурах України стикаються із гендерною дискримінацією та упередженим ставленням із боку начальства. Так, згідно із результатами соціологічного опитування українських військовослужбовців, основними причинами гендерної дискримінації зазначено застарілі традиції та уявлення про роль і місце жінки у суспільстві; недосконалість нормативно-правової бази з питань захисту прав людини і громадянина (незалежно від його статі); відсутність дієвих механізмів впровадження ідей гендерної рівності; невідповідність гендерних стандартів військових структур соціальним потребам військовослужбовців.

НГУ має розроблену гендерну політику, яка відповідає загальнодержавній гендерній політиці та передбачає забезпечення ефективного впровадження гендерного підходу у життєдіяльність війська для створення гарантій рівних прав та можливостей людини незалежно від її статі. Однак, виникає проблема із сталістю механізмів і реалістичністю упровадження заявленої політики рівних прав і можливостей жінок і чоловіків.

УДК 574.4.355/359

Оніщук Г.А., курсант 267 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України; **Чупрінова Н.Ю.**, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ВІЙСЬКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА СУЧАСНІ ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ

Військова діяльність відноситься до екологічно – небезпечних видів діяльності.

Військова промисловість та військова діяльність у всьому світі визнана потужним джерелом забруднення та деградації природного середовища. Військова промисловість є однією з найбільш екологічно шкідливих: – для потреб військової промисловості ведуться видобувні розробки та виплавляються у величезній

кількості метали: алюміній, нікель, залізо, платина та ін.; – проводиться видобуток і переробка радіоактивних речовин; – утворюється багато токсичних відходів; – безперервно іде знищення застарілого військового обладнання; – під військові об'єкти вилучаються великі площі земель; – забруднюється навколишнє середовище токсичними хімічними сполуками, радіонуклідами.

Найбільшу небезпеку для людства та природного середовища становить ядерна зброя. Численні випробування ядерної зброї завдали великої шкоди довкіллю. Ядерний конфлікт означає глобальну катастрофу, загибель біосфери. Не менш небезпечна хімічна та біологічна зброя. Сила її дії величезна: одного грама ботулотоксина достатньо для смертельного ураження 8 млн. людей. Окремі віруси та бактерії ще небезпечніші.

Велику загрозу для людства та всього живого несе «геофізична» зброя. Розробляються й частково апробуються засоби безпосереднього впливу на природу з метою агресії, методи зміни клімату, впливу на газообмін і тепловий баланс атмосфери та гідросфери. Ведуться військові дослідження, що спрямовані на провокування землетрусів на території противника, вивержень вулканів, утворення тайфунів, «дір» в озоновому шарі Землі тощо.

У різних країнах світу ведеться розробка секретними військовими лабораторіями (й навіть цілими науковими інститутами) методів і засобів (хімічних, електромагнітних та інших) впливу на психіку людей. Є свідчення того, що вже винайдено (і випробувано!) методи, устаткування й препарати, які дають змогу масово впливати на психіку людей, обертати їх на «зомбі». Цей вид зброї – найбільш нелюдський і протиприродний.

Все більшу загрозу становить прагнення ряду країн використати у воєнних цілях космічний простір. Це не тільки підвищує загрозу війни і означає новий виток гонки озброєння, а й веде до забруднення поверхні планети, руйнування озонового шару.

В сучасній Україні проблема екологічної небезпеки досягла найвищого рівня. Сьогодні в ЗСУ є велика кількість потенційно – небезпечних в екологічному значенні військових об'єктів, таких як енергетичні установки, реактори, сховища твердих та рідинних відходів, відпрацьованого палива, склади боєприпасів, озброєння, військової техніки, ПММ, хімічних речовин.

На цих, та інших об'єктах можуть трапитися аварії (а деякі вже трапилися), які призведуть до забруднення повітря, ґрунту, води, рослинного та тваринного світу. Але шкідливий вплив на навколишнє природне середовище оказують не тільки військові об'єкти, але і інші об'єкти, де зберігається та експлуатується військова техніка, проводиться бойова підготовка військ, служба та дозвілля особового складу.

Військовий конфлікт на Сході України на території розвинутих гірничодобувних районів Донбасу значно загострив існуючі екологічні проблеми, пов'язані з

аномальним забрудненням атмосферного повітря, земельних, водних і біотичних ресурсів. В результаті бойових дій було пошкоджено чи зруйновано численні гірничодобувні, коксохімічні та енергетичні підприємства, що призвело до зростання ризиків виникнення надзвичайних ситуацій на об'єктах критичної інфраструктури з масштабними негативними наслідками для населення і довкілля. Знищення заповідних територій в зоні АТО призвело до нанесення збитків заповідним об'єктам щонайменше на 14 мільярдів гривень.

Обидві області – Донецька та Луганська – знаходяться на межі екологічної, техногенної та санітарної катастрофи. Ситуація, що склалася, потребує вжиття заходів з невідкладного виявлення техногенних екологічних проблем, спричинених війною, та розробки методології їхнього подолання.

Ситуація ускладнюється не тільки через об'єктивні причини, пов'язані з бойовими діями, а і через недостатню увагу профільних міністерств і відомств до проблем аномального забруднення основних компонентів навколишнього середовища Донбасу. Нехтування цими проблемами вже у найближчому майбутньому може призвести до незворотних змін довкілля і втрати значних територій на Сході України для проживання та ведення господарської діяльності.

Збереження миру, зміцнення принципів рівноправного міжнародного співробітництва – основа успішного вирішення екологічної проблеми, як в окремих державах світу, так і на всій планеті у цілому.

Розширення міжнародного співробітництва й досягнення домовленостей про роззброєння, мирне співіснування, повна заборона ядерних випробувань і знищення арсеналів ядерної зброї, скорочення збройних сил до розумного мінімуму, припинення виробництва й заборона всіх видів зброї масового знищення припинення розробок нових видів озброєнь – шлях до вирішення екологічних загроз для сучасної цивілізації.

УДК 130.3:355

Осінній О.В., курсант 413 навчальної групи факультету №2 (інженерно-технічного) Національної академії Національної гвардії України; **Семенов С.С.**, кандидат філософських наук, доцент, заступник начальника кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, полковник

РЕЛІГІЯ І ВОЄННА СФЕРА (ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН)

Релігія від свого зародження і до наших днів має міцні взаємостосунки з воєнною сферою. Навіть в колишньому СРСР, де панувала атеїстична ідеологія, в роки Другої світової війни верховна державна влада для підйому патріотичного духу свого народу і війська вимушена була відновити в тилу і на фронті активну церковну діяльність.

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

В цілому в релігійному світогляді існує декілька концепцій пояснення неминучості збройних сутичок. Так, богословами часто стверджується, що війни виникають через гріхопадіння людей та діяння диявола. Мовляв, Бог посилав війну як покарання грішників за земні провини і дає можливість спокутувати їх. Відтак, доки буде гріх на землі – війна вважається необхідністю. Інша концепція пояснює збройні конфлікти моральним падінням людей, їхнім постійним прагненням порушити етичні норми, що встановлені Богом. Відповідно, ці війни, згідно з релігійним вченням, виникають не за волею Бога, а в зв'язку з антиморальною поведінкою людини. Трактуювання війни в релігійному світогляді також зводиться до твердження, що більшість збройних сутичок відбувається між людьми різної віри. І тут же слідує висновок: якби у світі панувала єдина релігія, то воєн можна було б уникнути.

Насправді ж війна є продовженням політики насильницькими (збройними засобами). Вона, як правило, залучає в своє лоно окрім суто військового чинника (армії) економіку, право, етику, ідеологію, суспільну психологію, релігію тощо.

У демократичному суспільстві, до побудови якого прагне Україна, організації взаємодії між релігією та армією притаманні такі обов'язкові вимоги: чітко окреслене законодавством поле спільної діяльності, автономність та рівноправність, взаємна відповідальність, добровільність на співпрацю та зорієнтованість її учасників на досягнення соціально значущих цілей.

Релігія, як відомо, здійснює свій вплив на людину, спільноту – у вигляді суб'єкта, який має аксіологічний статус. В ході аналізу виявлено суттєві співпадіння за багатьма напрямками релігійної і світської моралі, особливо в питаннях патріотичного виховання захисника Вітчизни. Об'єктивно існує тісний зв'язок між національним і релігійним, що також ефективно працює на взаємну користь релігійним і світським інституціям. Воїнство, як свідчить історія, боронило від ворога не тільки свою землю, але й захищало, як правило, і свою віру. З боку багатьох церков привалює добропорядне ставлення до воїнства. В православ'ї, наприклад, воно іменується як христоробове. Є багато спільного, схожого, ідентичного в устрої та змісті армійського і церковного життя (ідея служіння, ієрархічність і послухання старшим, ритуали і символи, діяльність згідно зі встановленими (писаними) нормами і правилами, вимоги самопожертви заради високих ідеалів тощо).

До роз'єднуючи чинників між релігією та армією в демократичному суспільстві автором віднесено світський характер держави, загальну секуляризацію суспільства, поверхневу набожність віруючої частини населення, превалювання в армії позарелігійних духовних засад, надмірне втручання політики в релігійні справи, міжконфесійні та внутрішньо церковні розбрати, прояви екстремізму в релігійному середовищі, нестійка позиція деяких конфесій під час ведення державою бойових дій, можлива співпраця їх з ворогом, суперечливий вплив релігії на психологію віруючих воїнів, тощо.

УДК 355.13

Пилипчук М.В., курсант 114 навчальної групи курсу №8 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України;
Васищев В.С., старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВО-СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ, ЯКІ МАЮТЬ ДОСВІД БОЙОВИХ ДІЙ

За час проведення антитерористичної операції на Донбасі її учасниками стали понад 280 тис. українців, близько 266 тис. з яких набули статусу учасника бойових дій. Наразі ці громадяни потребують належної уваги до себе з боку держави та надання їм відповідних соціальних гарантій. Основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців визначені Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», який встановлює єдину систему соціального та правового захисту, надаючи військовослужбовцям та членам їх сімей комплекс гарантій.

Однією з важливих форм соціальної підтримки ветеранів та інвалідів військових конфліктів є психологічна реабілітація за допомогою спеціалізованих психотерапевтичних послуг. Адже досвід засвідчує, що не розв'язані вчасно психологічні проблеми учасників бойових дій призводять до руйнування міжособистісних контактів, у тому числі в сім'ях; посилюють ступінь толерантності до алкоголю, наркотичних засобів та насилля. Саме тому, ефективне функціонування системи соціально-психологічної реабілітації захисників розглядається одним з пріоритетів соціальної політики в державі.

З метою комплексного вирішення питання реабілітації ветеранів, учасників бойових дій, учасників антитерористичної операції та людей з інвалідністю 8 квітня 2015 р. депутати ухвалили рішення про створення Координаційної ради з питань реабілітації учасників АТО, яка покликана розробляти закони, що будуть регулювати, зокрема, питання психологічної реабілітації військових.

Змістом військово-соціальної роботи з військовослужбовцями, які мають досвід бойових дій в даний час є питання забезпечення соціальної захищеності військовослужбовців, які стали сьогодні однією із найбільш соціально незахищених суспільних груп. Безумовно, в таких складних умовах сьогодення питання про соціальний захист військовослужбовців, членів їх сімей та цивільного персоналу набирає особливої гостроти.

Функціонально військово-соціальна робота включає в себе вирішення наступних проблем:

1) соціального забезпечення – як сукупності соціальних норм і гарантій, що задовольняють ті чи інші соціально-економічні та духовні потреби військовослужбовців;

2) соціально-правової роботи – як комплексу організаційно-методичних і правових заходів, спрямованих на доведення до військовослужбовців, членів їх сімей визначених законами соціальних прав, пільг і допомоги;

3) соціально-професійної адаптації військовослужбовців до умов військової служби на етапі підготовки до неї, як процесу активного їх пристосування до умов і характеру служби, міжособистісних стосунків, умов побуту, дозвілля;

4) соціальної адаптації звільнених у запас військовослужбовців та членів їх сімей до нових умов і характеру праці;

5) проектування, організація впровадження цільових комплексних програм соціального розвитку, системи планування та керування соціальними процесами і явищами в них;

б) соціального захисту – реалізації соціально-економічних і правових заходів, що призначені забезпечити гарантований прибуток тим, хто не може заробити на засоби існування, а також надання можливості безкоштовного отримання житла, охорони здоров'я, освіти, в основі яких лежать суспільні фонди споживання.

Тому в умовах сьогодення надання соціальної допомоги ґрунтується на відповідних принципах, до яких належать адресність, гуманність при визначенні критеріїв надання, доступність і добровільність отримання, безповоротність, пріоритетність у наданні допомоги неповнолітнім, сім'ям із дітьми, працездатним, цільове використання коштів.

УДК 740

Поліщук Я.В., курсант 137 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Непіпенко Л.П.**, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ДЕРЖАВОТВОРЧІ ІДЕЇ В. ЛИПІНСЬКОГО

В. Липинський є одним з найбільш оригінальних українських політичних діячів, публіцистів початку ХХ ст. Багато його ідей виявились цілком співзвучними духові нашого часу. Сформульовані В. Липинським політичні категорії: національна ідея, територіальний патріотизм, державна незалежність в сучасних умовах набувають особливої ваги.

Саме на ґрунті територіального патріотизму, тобто через пробудження почуття солідарності й єдності всіх постійних мешканців української землі, незалежно від їхнього етнічного походження, класової належності, віросповідання, культурного рівня, на думку В. Липинського, можна найкраще подолати внутрішні органічні слабкості українства та об'єднати українську націю. Він вважав

необхідною і єдиною можливістю нації, яка є найріднішим у світі зв'язком людей, почуття любові до рідного краю як до органічної цілості. За В. Липинським всякий, хто хоче, щоб Україна перестала бути колонією є українцем, усі інші – чужинці. Він розглядав націю як єдність всіх мешканців даної Землі і всіх громадян даної держави, спаяних державою, єдиним духом.

Нації В. Липинський поділяв на поневолені та недержавні. До останніх він відносив Україну, розглядаючи її недержавність як хворобу українського народу. Причини ж цієї хвороби він вбачав не у зовнішніх, а у внутрішніх чинниках, без усунення яких ніякі сприятливі зовнішні умови, ніякі найвірніші союзники, ніякі найкращі зовнішні «орієнтації» нічого не допоможуть [1].

Головні ж причини недержавності українського суспільства він вбачав у відсутності любові до своєї громади, натомість у любові тільки до свого «я»; у повній відсутності творчої синівської покори, що заміщується зарозумілістю і глупою пихою, у хамстві; у рабстві у чужого, коли той сильний (ось що є за В. Липинським хамство), в отаманстві, де «рев і доколінний шлик; замість сталої ідеї – щодня інший настрій; зброєю – демагогія і брехня; мотивом – злоба, зажерливість і пиха; тактикою – зрада, а суттю – порожнеча, пуста поза» [2].

Джерелом єдності держави і нації, наголошував В. Липинський, має бути не зовнішня, а внутрішня творча сила, яка не може бути об'єднана ненавистю до чого-небудь поза собою, вона не може об'єднуватись ненавистю до Москви чи до Польщі, «бо ненависть до Москви зажене її в Польщу, ненависть до Польщі зажене її в Москву, а ненависть одночасно до обох – в петлю самогубця або в дім для божевільних» [2, с. 74]

Відстоюючи незалежну Українську державу В. Липинський був націоналістом в кращому розумінні. На його думку націоналізм буває державотворчим (що є патріотизм) і державно руйнуючим (це - шовінізм). Державотворчий націоналізм спирається на любов до своїх земляків, а не на ненависть до них за те, що вони не українські націоналісти, для нього ближчий український москвофіл чи польонофіл, ніж чужинець, який допомагає визволитись від Москви чи від Польщі. Такий націоналізм спрямовує на творення разом з ними окрему державу на українській землі, а не на те, щоб поза межами України найти союзника, який би допоміг знищити місцевих москвофілів і польонофілів.

В. Липинський закликав бути не шовіністом, а патріотом, тобто бажати створення людського, державного й політичного співжиття людей, що живуть на українській землі, шукати задоволення не в тому, «щоб бути Українцем», а в тому, щоб було честю носити ім'я українця; вимагати учинків від себе, як від українця, а не понад усе ненавидіти інших тому, що вони «не-українці»; виховувати в собі насамперед громадянські, політичні, державотворчі риси: віру в Бога і послух його законам, тобто вірність, твердість, сильновольність, дисципліну, пошану до своєї традиційної влади.

УДК 37.011

Проказюк М.А., курсант 114 навчальної групи факультету № 4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Іллюк О.О.**, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОТИДІЯ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ (БОЙОВИХ) ЗАВДАНЬ

Інформаційно-психологічна протидія – це комплекс заходів з прогнозування, профілактики та зриву інформаційно-психологічного впливу противника, нейтралізації його намагань дезінформувати та деморалізувати особовий склад наших військ (сил), дезорганізувати його бойову діяльність.

Головною метою інформаційно-психологічної протидії є: підтримання високого морального духу особового складу своїх військ та попередження і нейтралізація негативного впливу противника на військовослужбовців.

На думку багатьох західних спеціалістів, до інформаційно-психологічної протидії висувається ряд вимог. Вона повинна бути: упереджувальною, мобільною, гнучкою, активною.

Функціями інформаційно-психологічної протидії є: техніко-захисна; інформаційно-роз'яснювальна; політико-орієнтуюча; об'єднувальна; виховна; нейтралізуюча.

Завданнями командирів та їх заступників по роботі з особовим складом щодо здійснення інформаційно-психологічної протидії є:

- визначення морально-ціннісних настанов військовослужбовців і факторів бойової, соціально-політичної і психологічної обстановки, які можуть бути використані противником для інформаційно-психологічного впливу на наші війська; організація роботи щодо усунення несприятливих факторів;

- виявлення сил і засобів психологічних операцій противника, їх бойових можливостей, порядку їх використання, характеру спрямованості інформаційно-психологічного впливу противника, його мети і можливих наслідків;

- попередження розповсюдження чуток, дезінформації, ознайомлення військовослужбовців з методами дій, сил і засобів психологічних операцій противника, своєчасне інформування особового складу про появу диверсантів;

- своєчасне збирання та ліквідація листівок й інших дезінформуючих документів противника, припинення індивідуального використання військовослужбовцями радіоприймачів;

- організація роботи з військовослужбовцями, які схильні до навіювання, забезпечення високої пильності, введення суворого контролю в підрозділах зв'язку;

- використання негативних заходів для припинення віщання (знищення, придушення) гучномовних радіостанцій противника, залучення для цього засобів розвідки, радіоелектронної боротьби, артилерії та авіації;

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

- організація співробітництва з питань проведення заходів протидії інформаційно-психологічному впливу противника з державними і місцевими органами влади, правоохоронними органами, творчими, громадськими, релігійними організаціями, засобами масової інформації.

Основними напрямками інформаційно-психологічної протидії є:

- підтримання високого рівня морально-психологічної стійкості особового складу до інформаційно-психологічного впливу противника, формування готовності в особового складу, населення до збройного захисту країни;

- розвідка, вивчення, аналіз і прогнозування можливих напрямків, форм, методів і способів застосування противником сил і засобів психологічних операцій;

- прогнозування та профілактика інформаційно-психологічного впливу противника на стратегічному, оперативному та тактичному рівнях;

- цілеспрямоване вивчення соціально-політичної та морально-психологічної обстановки в регіоні, районі дислокації частини (районі ведення бойових дій) і на театрі воєнних дій, виявлення негативних чинників, які можуть бути застосовані противником для інформаційно-психологічного впливу на наші війська, та нейтралізація їх негативного впливу;

- вивчення індивідуально-психологічних особливостей особового складу, виявлення осіб, які можуть негативно впливати на моральний дух і морально-психологічний стан особового складу, їх нейтралізація;

- розвідка, виявлення сил і засобів психологічних операцій противника, матеріалів інформаційно-психологічного впливу на наші війська та своєчасне їх придушення, знищення;

- організація планового, цілеспрямованого інформування особового складу.

УДК 378

Рибарчук Л.А., курсант 114 навчальної групи курсу №8 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України, сержант;
Міршук О.Є., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії національної гвардії України, підполковник

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ТА ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСТУПНИКА КОМАНДИРА РОТИ ПО РОБОТІ З ОСОБОВИМ СКЛАДОМ І ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ВИМОГ ДО НЬОГО

Вивчення проблематики професійного самовдосконалення офіцера – випускника, призначеного на посаду заступника командира роти по роботі з особовим складом дозволило виявити ряд нині наявних протиріч:

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

- між важливістю системного професійного самовдосконалення зазначеного фахівця у процесі його професіоналізації та недостатньою увагою до цього питання у сучасних наукових дослідженнях та у змісті професійної підготовки до такої діяльності;

- між вимогами керівних документів щодо системного здійснення професійного самовдосконалення офіцера та відсутністю науково обґрунтованих методичних та практичних напрацювань щодо його оптимальної реалізації.

За результатами аналізу різноманітних підходів і точок зору, що стосуються співвідношення понять “самовдосконалення”, “самовиховання”, “самоосвіта” і “саморозвиток”, можна стверджувати, що самовиховання і самоосвіта – це дві відносно самостійні форми роботи особистості над собою, єдність і сукупність яких складає процес самовдосконалення людини. Самовдосконалення не є результатом самовиховання і самоосвіти. Воно містить в собі і самовиховання, і самоосвіту. Не буває самовиховання без самоосвіти, як не буває самоосвіти без самовиховання. Людина, яка самоосвічується, – самовиховується, самовиховуючись – самоосвічується. У результаті самоосвітньої і самовиховної роботи людина саморозвивається. Тобто факт саморозвитку має місце лише при наявності процесів самоосвіти і самовиховання особистості.

Самовиховання характеризується активним ставленням індивіда до самого себе, “створенням” ним самого себе в процесі цілеспрямованого діяння на зовнішній і свій внутрішній світ з метою його перетворення.

Самоосвіта – це, по суті, додаткове, самостійне придбання знань, умінь, навичок, поглиблення професійної і загальної культури, розширення світогляду, що людина здобула в школі, інших навчальних закладах і за різноманітних форм освіти. Це один із засобів безмежного і всебічного розвитку особистості. Це складова роботи людини над собою. Вона дає їй змогу заповнити прогалини в духовному та культурному розвитку, подолати обмеженість, яка властива багатьом фахівцям вузькопрофесійних сфер діяльності.

Проведений аналіз наукових праць дозволив зробити наступні висновки, що під поняттям «професійне самовдосконалення фахівця» будемо розуміти свідомо обраний людиною процес, який дозволяє набувати необхідних знань, умінь, навичок та професійно - важливих якостей для подальшої діяльності в певній галузі. Професійне самовдосконалення фахівця включає в себе самовиховання, самоосвіту та саморозвиток.

Дослідження дозволило визначити, що професійна діяльність заступника командира роти по роботі з особовим складом спрямована на безпосередню організацію даної роботи у військах. Вона є складною за своїм змістовно-процесуальним характером, насиченою широким колом типових стрес-факторів, висуває максимально широке коло вимог до особистості суб'єкта та сформованості його професійних компетенцій.

Здійснений аналіз дозволив конкретизувати поняття «професійне самовдосконалення фахівця» під яким будемо розуміти свідомо обраний людиною процес який дозволяє самостійно набувати необхідних знань, умінь, навичок та професійно – важливих якостей для подальшої діяльності в певній галузі. Процес професійного самовдосконалення фахівця включає в себе самовиховання, самоосвіту та саморозвиток, а не використовується у поєднанні з ними.

УДК 349.2

Сиса А.Ю., студентка 554 навчальної групи Національної академії Національної гвардії України; **Салієнко О.О.**, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ЯК ОСНОВНА ОЗНАКА ДЕРЖАВИ

Поняття державного суверенітету можна визначити як незалежність державної влади від всякої іншої влади усередині країни і поза нею, виражена в її винятковому, монопольному праві самостійно і вільно вирішувати усі свої справи.

Україна, обравши для себе шлях розвитку та становлення дійсно суверенної і незалежної держави, неухильно орієнтуючись на визнані світовою спільнотою демократичні та гуманістичні за своїм змістом і спрямованістю міжнародні стандарти, продовжує формувати державі інституції, місцеве самоврядування, систему національного права.

Значення суверенітету як важливої ознаки держави полягає у тому, що суверенітет містить характеристику взаємовідносин державної влади з іншими суб'єктами влади як усередині країни, так і за межами державних кордонів.

Слід вказати, що суверенітет як ознака держави має свою багатовікову історію. Біля витоків принципу суверенітету стоїть Мак'явеллі, але його аж ніяк не можна вважати теоретиком верховної влади - він зробив її можливою. Втім у його працях не використовується слово «суверенітет»; Мак'явеллі лише робить натяк на нього у знаменитому листі до свого друга, датованому груднем 1513 року. Тож біля витоків суверенітету спостерігається, так би мовити, парадоксальна відсутність його концепції. До цього контрасту спричиняються самі писання Мак'явеллі; він пориває з традицією, і в цій прогалині, яка відокремлює старий порядок речей від нового, постає суверен і його підданці. Втім, у власне політичному аспекті мак'явеллівський контраст носить подвійний характер: він відкидає старий філософський погляд на проблему, і політика як така мислиться у ній як розрив із політичною традицією; інакше кажучи, мак'явеллівський погляд на політику полягає в розриві з усіма теперішніми поглядами на це явище, й уже одним

фактом цього заперечення політика починає мислитись як діяльність, котра лежить в основі Нового порядку речей.

Ще одне джерело бере початок із Франції – це Жан Боден, освічений представник середнього класу. І флорентієць епохи Відродження й анжерський гуманіст прийшли до однієї й тієї ж ідеї: держава не може бути достатньо ефективною і справедливою, якщо її конституція виражатиме щось інше, ніж іманентний лад, котрий виступає як даність «умов людського існування. Політика – це людське явище і як така вона втілює людські накреслення. Й Мак'явеллі, й Боден утверджують те, що лежить в основі суверенітету, – абсолютну автономність політики. Принцип суверенітету – це в першу чергу принцип політичної автономії. Ось чому політика повинна мислитись сама в собі – адже вона виражає сама себе. Отож, Мак'явеллі й Боден, разом і взаємно доповнюючи один одного, осмислюють політику нової доби, політику, яка не може мати в своїй основі ні бога, ні природи, тому що вона є виключно людським явищем. Принцип суверенітету, яким його утвердили Мак'явеллі й Боден, – це новітній принцип світської політики.

Отже, державним суверенітетом є верховенство державної влади щодо всякої іншої влади всередині країни і її незалежність від усякої іншої влади за її межами. З цього визначення випливає, що суверенітет поділяється на внутрішній і зовнішній. У сучасних умовах внутрішній суверенітет регулюється нормами конституційного права, а зовнішній, що стосується характеру відносин між різними країнами, – ще й нормами міжнародного права.

УДК 009.32

Таранічев С.Л., слухач групи 057М факультету №3 (економіки та менеджменту) Національної академії Національної гвардії України; **Соколовська Ю.В.**, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

КОРУПЦІЯ ЯК ФАКТОР КОНФЛІКТНОСТІ ВЛАДИ І НАРОДУ

Сьогодні найбільш прогресивною формою політичної організації суспільства вважається демократія. А. Лінкольн казав, що демократія – врядування «іменем народу, силами народу і для народу». Однією із головних цілей демократії є обмеження свавілля і зловживання владою.

Характерною ознакою корупції є конфлікт між діями посадової особи та інтересами його роботодавця або конфлікт між діями виборної особи та суспільства. До корупції може бути схильна будь яка людина, що володіє дискреційною владою – владою над розподілом ресурсів, що йому не належать, на свій розсуд. Головним стимулом до корупції є можливість отримання економічного прибутку, пов'язаного з використанням владних повноважень.

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

Професійна бюрократія необхідна будь-якому політичному режиму. Не держава забезпечує соціальне життя, а суспільство утримує на свої кошти державу. Проблемою корупціонізму виступає не стільки те, що чиновники зловживають посадовими повноваженнями і крадуть казенні гроші, скільки те, що державний апарат служить не суспільству взагалі, а знаходиться під владою чи на утриманні у його окремої частини. У цьому випадку не суспільство, а саме ця частина має всі можливості для реалізації свого корпоративного інтересу за рахунок інших членів суспільства.

У випадку перетворення політичної влади, державної влади у товар, вона стає наймитом на службі у окремого корпоративного чи, навіть, приватного інтересу.

Ключовим елементом у процесі корумпованості влади виступає державна бюрократизація. Від того, наскільки співпадають чи розрізняються у конкретно-історичних умовах три головні складові її функціонування: служіння суспільству, забезпечення корпоративного інтересу чи обслуговування самої себе як самодостатньої кастової структури.

Наслідками корупції є:

- збільшення соціальної напруги;
- зниження рівня легітимності політичної влади, відчуження влади від народу;
- підриг економічної системи держави;
- деморалізація суспільства тощо.

У запобіганні корупції і боротьбі з нею держава повинна вживати належні заходи для сприяння активній участі окремих осіб і груп за межами державного сектора, таких як інститути громадянського суспільства, неурядові організації та організації, що функціонують на базі громад. Громадськість повинна виступати суб'єктом запобігання та протидії корупції.

УДК 623.618

Тихенко К.В., курсант 266 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України; **Павленко Р.В.**, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України, підполковник

УДОСКОНАЛЕННЯ СТАТИСТИКИ ЗЛОЧИННОСТІ ВІД ТЕОРІ ДО ПРАКТИКИ

У роботі визначаються умови покращення статистики злочинності та обґрунтовуються заходи щодо повідомлень про вчинений злочин до правоохоронних органів.

Поняття злочину є однією з ключових категорій кримінального права. Для здійснення задач охорони інтересів, що захищаються кримінальним правом, та стоять перед кримінальним законодавством, необхідне точне визначення поняття

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

злочину. На відміну від багатьох інших країн, в Україні поняття злочину не лише має значне теоретичне обґрунтування, а й отримало своє законодавче закріплення і містить у собі необхідну і достатню кількість ознак, які дають можливість відмежувати злочин від інших правопорушень та від правомірної поведінки. Слід відмітити, що всі види правопорушень знаходяться в тісному зв'язку із злочином. Так, безвідповідальність посадових осіб, халатність і неефективність роботи правоохоронних органів, які призводять до безкарності, часто є своєрідними стимулами підвищення суспільної небезпечності правопорушника і його дій. Вдосконалення чинного кримінального законодавства, а також прийняття принципово нових кримінальних законів, які б повніше висвітлювали юридичну сутність злочину, склад злочину та закріплювали б нормативне визначення складу злочину, залишається першочерговим завданням сьогодення. Невтішна статистика злочинності, що створюється на основі злочинів, які перебувають на обліках в правоохоронних органах вимагає суттєвих змін. Статистичні данні кримінальних злочинів є досить широкою і багатосторонньою інформацією, що використовується в процесі вирішенні наступних завдань: визначення стану злочинності, її рівня, структури і динаміки збільшення або зменшення; встановлення передумов і умов, які сприяють вчиненню кримінально-караних діянь; аналіз і встановлення якостей особистості суб'єкта злочину; оцінка ефективності та задовільності роботи правоохоронних органів і громадськості з охорони прав, інтересів людини і громадянина, його власності, навколишнього середовища, конституційного ладу від злочинних посягань, щодо забезпечення громадського порядку та безпеки, а також щодо попередження зростання злочинності. Статистика злочинності включає в себе не всі скоєні злочини, а лише ті, які були виявлені і поставлені на облік правоохоронними органами. Відомо, що найчастіше люди самі не звертаються в правоохоронні органи із заявою жертви або свідками яких вони стали. Статистичний облік не фіксує злочину суміжного характеру, яке здійснив один і той же суб'єкт, також не враховується рецидив. Наприклад, якщо суб'єкт вчинив ряд злочинів проти статевої свободи особистості стосовно різних потерпілих, на обліку це буде відображено, як один злочин даної категорії справ. Якщо потерпілий, свідок не має мінімальних знань про законодавство країни, кваліфікації злочинів, заходи покарання, то велика ймовірність, що він не повідомить про вчинений злочин до правоохоронних органів, що призведе до подальшої безкарності злочинців. На мій погляд, безпосередньому зростанню кількості повідомлень про злочини, що надходять від громадян, сприяло запровадження програми по організації пільг, почесних звань, видачі вдячних листів особі яка повідомила про порушення дії закону. Найчастіше очевидці не звертаються до національної поліції з повідомленням про побачене, що загрожує низькому рівню зареєстрованих злочинів, а значить і низькою статистикою розкриття злочинів. Від вирішення цього завдання залежить подальший розвиток України в галузі забезпечення правопорядку та забезпечення дійсної охорони прав та законних інтересів громадян, що, є одним із головних обов'язків держави.

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

УДК 009.396.1

Ткачук Ю.Г., слухач групи 057М факультет №3 (економіки та менеджменту) Національної академії Національної гвардії України; **Соколовська Ю.В.**, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ГЕНДЕРНІ КОНФЛІКТИ: ПРИЧИНИ, СУТЬ, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ

У 2015 році світові лідери прийняли цілі стійкого розвитку, однією з яких є досягнення до 2030 року гендерної рівності та розширення прав жінок. Проте нещодавно на щорічному Всесвітньому форумі у Давосі було оприлюднене звіт Plan International, у якому було відмічено, що, навіть у благополучних з погляду встановлення фактичного рівноправ'я між статями країнах, проблема встановлення гендерної рівності буде все ще актуальною і після 2030 року. Це дає підстави зробити висновки, що гендерні протиріччя, з ними і гендерні конфлікти будуть існувати ще довгий час.

Конфлікт визначається як зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями. Термін «гендер» можна розглядати як соціально-біологічну характеристику, через яку визначаються поняття «чоловік» і «жінка», психосоціальні та соціокультурні ролі чоловіка та жінки, а також психо-біологічні особливості на які впливає біологічна стать. Гендер по суті це набір соціально-рольових ідентифікацій, який дозволяє індивіду, групі індивідів або суспільству віднести себе до чоловіків або жінок. Саме на основі таких соціально-рольових ідентифікацій виникають певні культурно і соціально обумовлені та унормовані набори уявлень про риси особистостей й особливості поведінки, ознаки, норми поведінки «справжніх» чоловіків та жінок. Такі набори уявлень отримали термін «гендерні стереотипи». Наявність стереотипів у суспільстві є об'єктивною причиною виникнення конфліктів.

Так гендерний конфлікт це є взаємодія або психічний стан, в основі якого лежить суперечність між сформованим суспільством гендерним стереотипом та гендерними цінностями, відносинами, ролями і цілями певного індивіда, групи індивідів або іншого суспільства, що до зіткнення цих інтересів, цілей і ролей з нормованим уявленням про них.

Гендерний конфлікт може бути внутрішньоособистісним: в такому конфлікті соціальний стереотип, який є сприйнятним індивідом конфліктує з його власними цілями та інтересами.

Гендерні конфлікти можуть бути міжособистісними. Найчастіше міжособистісні гендерні конфлікти трапляються у сім'ї та у професійній сфері.

Гендерний конфлікт також існує і на міжгруповому рівні. Так у суспільстві може не бути гендерної рівності у публічній та приватній сфері.

Концепція соціальної ідентичності Г. Теджфела і Дж. Тернера дозволяє відповісти на питання, чому одні люди переживають гендерні конфлікти, а інші ні. Гендерні стереотипи впливають на поведінку в тому випадку, коли в Я-концепції гендерна ідентичність виходить на перший план. Тоді людина починає сприймати себе та інших членів своєї статевої групи як людей із загальними, типовими характеристиками, які і визначають групу як ціле. Чим більше значення в структурі Я-концепції має особистісна ідентичність, тим меншою мірою людина схильна до впливу гендерних стереотипів і більшою мірою здатна до адекватної поведінки без глибоких внутрішніх конфліктів.

УДК 349.2

Удовіченко Ю.А., студент 163 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Острроверх А.М.**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

КОНТРАКТ ЯК ОСЛЮЛИВИЙ ВИД ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ

Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Працівники реалізують право на працю, укладаючи трудовий договір про роботу на підприємстві, в установі, організації або з фізичною особою, в тому числі трудовий договір у формі контракту.

Стаття 21 КЗпП визначає трудовий контракт як особливу форму трудового договору. Але таке законодавче визначення трудового контракту заходить у суперечність зі ст. 24 КЗпП, яка встановлює існування лише двох форм трудового договору – письмової та усної.

Вважається, що трудовий контракт є, насамперед, різновидом трудового договору між працівником і роботодавцем, за яким працівник зобов'язується виконувати роботу за певною спеціальністю, кваліфікацією або на певній посаді з підпорядкуванням внутрішньому трудовому розпорядку, а роботодавець зобов'язується сплачувати працівникові заробітну платню й забезпечувати умови праці, передбачені законодавством про працю, колективним договором та угодою сторін.

Контракт – це особливий вид строкового трудового договору, що укладається

в письмовій формі. Контракт є підставою для видання наказу або розпорядження про зарахування на роботу; інших документів, наприклад заяви, не потрібно.

Застосування трудового контракту є можливим тільки у випадках, прямо передбачених законами України.

Чим же відрізняється контракт від звичайного трудового договору?

Перше, це обов'язкова письмова форма. Трудовий договір може укладатися як в письмовій, так і в усній формі.

Друге, контракт укладається лише у випадках, прямо передбачених законами України. Трудовий договір не має таких обмежень.

Третє, контракт може бути тільки тимчасовим, тобто це строковий договір. Трудовий же договір укладається на певний строк, безстроково, на час виконання певної роботи.

Четверте, можливість передбачати в контракті додаткові (не передбачені чинним законодавством) обов'язки та права, як працівника, так і власника (уповноваженого органу).

Трудові правовідносини виникають одразу з прийняттям працівника на роботу.

Умови контракту, що погіршують становище працівника порівняно з чинним законодавством, угодами і колективним договором, вважаються недійсними.

При прийнятті (найманні) на роботу працівників шляхом укладання з ними контракту роботодавець повинен враховувати, що контрактом не може бути: змінено порядок розгляду індивідуальних трудових спорів; запроваджено по відношенню до працівника повної матеріальної відповідальності, крім випадків, передбачених статтею 134 Кодексу законів про працю України.

Також доцільно зазначити, що роботодавець зобов'язаний забезпечувати конфіденційність умов контракту.

УДК 320.01

Чала К.В., студентка 157 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Фалько С.А.**, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук Національної академії Національної гвардії України

ВПЛИВ МУЗИКИ НА ЛЮДИНУ: ПОШУК АЛЬТЕРНАТИВ

Музика має великий вплив на особистість, тому не даремно що більшість вчених запевняють, що музика керуючий апарат свідомості людини. Вплив музики на формування особистості як чинника її соціалізації залежить від вікових змін. Ідея музично-естетичного виховання та його впливу на суспільство-особливостей психічного стану, провідного типу художньо-естетичної діяльності людини. Через естетичне виховання в людині формується не тільки смак та творчий початок, але й відбувається засвоєння ним змісту духовного життя й естетичного ідеалу

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

конкретної історичної епохи, тому на сьогоднішній день можна зрозуміти те, що ваговим чинником у розвитку духовного і матеріального стану людини є музика незалежно від її звучання та виконання.

Проте музика не лише маніпулює людиною, а й лікує її. Останні наукові дослідження в Оксфордському університеті довели, що музикою можна і навіть потрібно лікуватися. При прослуховуванні улюбленої пісні у організмі людини виробляється гормон радості та ендорфін, який у свою чергу призупиняє наближення спазматичних болів у організмі, а також підвищує самопочуття, фізичну та розумову діяльність і нормалізує психічний стан. З роками музична терапія набуває все більшої популярності і навіть в деяких країнах світу існують спеціальні лікарні та відділення музичної терапії, і за відгукami пацієнтів це нестандартне лікування має справді позитивний результат.

УДК 344.2

Шаверський О.Ю., курсант Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, сержант; **Сарнавський О.М.**, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри правових дисциплін Київського факультету Національної академії Національної гвардії України

КРИМІНАЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВТЕЧІ З ДИСЦИПЛІНАРНОГО БАТАЛЬЙОНУ ЗАСУДЖЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Мілітаризація українського суспільства, складність завдань із забезпечення у сучасних умовах воєнної безпеки держави потребують ефективного кримінально-правового захисту суспільних відносин військової сфери. За таких обставин є актуальним дослідження проблем методики розслідування злочинів, що вчиняються військовослужбовцями.

Завдання методики розслідування злочинів цієї категорії обумовлені загальними завданнями кримінального судочинства. У першочерговому порядку, традиційно, на вирішення ставиться завдання – встановити об'єкт злочинного посягання. Від правильного його визначення залежить первинна кваліфікація злочину, а відтак і застосування відповідної методики розслідування.

У комплексі проблем методики розслідування злочинів, що вчиняються військовослужбовцями, певний науковий інтерес становлять проблемні питання розслідування втечі із дисциплінарного батальйону засуджених військовослужбовців, що відбуваються передбачене ст. 62 Кримінального кодексу України покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні. Законом України від 5 лютого 2015 року № 158-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, надання командирам додаткових прав та покладення обов'язків в особливий період» було значно

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

розширено категорію військовослужбовців, стосовно яких можливе застосування цього виду покарання. У зв'язку із законодавчими змінами до таких військовослужбовців стали відноситись: військовослужбовці, які проходять військову службу за контрактом; особи офіцерського складу, які проходять кадрову військову службу; особи офіцерського складу, які проходять військову службу за призовом; військовослужбовці, призвані на військову службу під час мобілізації, на особливий період (крім військовослужбовців-жінок). Варто зауважити, що таке розширення порушило існуючу ще з радянських часів традиційність застосування цього виду покарання лише до військовослужбовців строкової служби.

У слідчо-судовій практиці втеча із дисциплінарного батальйону військовослужбовців, які відбувають у ньому покарання, кваліфікується або як самовільне залишення військової частини чи місця служби (ст. 407 КК) або як дезертирство (ст. 408 КК). Цією кримінально-правовою кваліфікацією злочинів обумовлюється методика їх розслідування.

У ході розслідування може бути встановлено, що таку втечу було здійснено з метою ухилення від відбування покарання (без мети ухилення від військової служби). За наявності такої ознаки суб'єктивної сторони злочину криміналістичний аспект має бути перенесений у площину методики розслідування злочинів проти правосуддя, до яких, зокрема, відносяться ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі (ст. 390 КК), втеча з місця позбавлення волі або з-під варти (ст. 393 КК) та ін. Водночас, слід наголосити, що реалізація криміналістичних завдань при такому перенесенні буде ускладненою, адже розділ XVIII «Злочини проти правосуддя» КК не містить статті, якою б передбачалась відповідальність за ухилення від відбування засудженими військовослужбовцями покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні. Дослідження питання доцільності криміналізації цього суспільно небезпечного діяння є прерогативою науки кримінального права.

УДК 349.2

Шевцов О.О., студент 173 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Островерх А.М.**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ

Підвищення кваліфікації і перепідготовка – це поглиблення, розширення й доповнення здобутої раніше кваліфікації. Причому підвищення кваліфікації – це освітні заходи з удосконалення професії, а перепідготовка – заходи з освоєння інших (суміжних) професій і навиків.

Нині прийнята й діє значна кількість нормативних актів різного рівня й галузевої

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

належності, в яких містяться норми, що регламентують процес підвищення кваліфікації. Проте часто ці акти не узгоджуються між собою, багато в чому суперечать один одному, не містять єдиних підходів у вирішенні принципових положень, що стосуються прав та інтересів працівників і роботодавців, а також не відбивають основних тенденцій ринкової економіки. Ці недоліки знижують ефективність трудового законодавства, ускладнюють правозастосовну діяльність кадрових служб і служб управління персоналом.

Підготовка, перепідготовка й підвищення кваліфікації можуть організовуватися як на виробничій базі самого підприємства, установи й організації, так і в разі необхідності – в освітніх закладах. Умови й порядок навчання визначаються колективним договором підприємства, угодами, а також укладеними з працівниками індивідуальними договорами з урахуванням думки представницького органу працівників.

Підприємство, як суб'єкт господарювання, що регулює відносини з іншими підприємствами, організаціями й фізичними особами в усіх сферах господарської діяльності на підставі договорів, є вільним у виборі предмета договору, визначенні зобов'язань, інших умов господарських взаємовідносин, що не суперечать законодавству України. Предметом договору в сфері господарської діяльності підприємства може бути підготовка, перепідготовка чи підвищення кваліфікації працівників. Оскільки метою їх проведення є створення інтелектуального потенціалу підприємства для досягнення ним значних позитивних результатів у здійснюваній господарській діяльності, витрати підприємства, пов'язані з професійною підготовкою, перепідготовкою або підвищенням кваліфікації працівників за профілем діяльності останнього, є витратами на виробничі цілі, що пов'язані з його господарською діяльністю й не вважаються особистими доходами (додатковим благом) працівників.

Професійний розвиток – це процес підготування співробітників до виконання нових виробничих функцій, отриманню нової посади, вирішенню нових питань.

Основними напрямками професійного навчання та підвищення кваліфікації є:

- Первинне навчання у відповідності до завдань підприємства та специфіки роботи.
- Навчання для ліквідації розриву між вимогами посади та наявними якостями працівника.
- Навчання для підвищення кваліфікації.
- Навчання для роботи за новими напрямками розвитку організації.
- Навчання для засвоєння нових прийомів та заходів виконання трудових операцій.

Сучасні програми по підвищенню кваліфікації мають за мету навчити працівника самостійно мислити, вирішувати комплексні питання, застосувати підприємницький підхід до вирішення питань, до справи, працювати в команді. Вони дають знання, що виходять за рамки посади та викликають бажання вчитися надалі.

**Підсекція № 4.6 Актуальні проблеми психологічного забезпечення службово-
бойової діяльності Національної гвардії України**

Керівник підсекції: кандидат психологічних наук **Пенькова Н.Є.**
Секретар підсекції: майор **Слурденко Д.О.**

УДК 378.046.4

Вергун Т.І., студентка 173М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Мельник Ю.Б.**, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

**ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ
ЯК НАЙВИЩИЙ РІВЕНЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Педагогічна майстерність – вияв найвищого рівня педагогічної діяльності. Вона ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді. Її розглядають, як прояв власного «Я» у професії викладача, як самореалізацію особистості в педагогічній діяльності і тому визначають як вищу, творчу активність педагога, яка стосується доцільного використання методів і засобів педагогічного взаємовпливу в кожній ситуації навчання та виховання. Така доцільність є результатом засвоєння студентами системи знань, умінь, навичок, технології розвитку студента, а також вияву індивідуальних особливостей педагога, його спрямованості, здібностей та психофізичних даних. Прояв майстерності полягає в успішному виконанні професійних педагогічних завдань та високому рівні організації навчально-виховного процесу. Сутність майстерності – в тих якостях особистості педагога, які породжують цю діяльність та сприяють її успішності. Ці якості полягають не лише в професійних знаннях та вміннях, а й в сукупності певних властивостей особистості, її позиції, які й дозволяють педагогу творчо та продуктивно діяти.

Лекції у студентському житті становлять лише момент, але цього досить для того щоб залишити в їхній пам'яті глибокі сліди. Викладач має користуватися всіма засобами, доки він не відчує, що в думки слухачів проникла та ідея, яку він хотів до них донести. Необхідно вміти говорити логічно і послідовно, вправно користуючись паузами. Тому значення особистості викладача в педагогічному процесі накладає на нього велику відповідальність і вимагає постійної роботи

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

над собою. Педагог обов'язково повинен багато працювати для вдосконалення себе як викладача. Щоб досягти довершеності, йому потрібно повсякчас не лише вивчати свій предмет, його історію, філософію, а й вдосконалити техніку свого викладання. Педагогічна майстерність характеризується високим рівнем розвитку спеціальних узагальнених вмінь, і, звичайно, її суть в особистості викладача, його позиції, здатності керувати діяльністю на високому рівні. Велике значення у цьому контексті має володіння викладачем педагогічною технікою.

Особливе місце в педагогічній техніці посідає *мова викладача*, яка має бути докладною, ясною, образною і водночас – конкретною і змістовною. Володіння мовою – це велике мистецтво. Техніка мови викладача підсилюється за допомогою правильного дихання, поставлення голосу, дикції та ритміки.

Ще один елемент педагогічної техніки – це *вміння педагога управляти як своїм психічним станом та настроєм, так і емоціями студентів*. Педагог повинен створити таку духовну, інтелектуальну та емоційну обстановку під час заняття, де панувала б атмосфера довіри, добра, людяності, взаєморозуміння та психологічної взаємної підтримки. Окрім слів, голосу, інтонації надзвичайно важливими є жести, рухи, ритм і контакт очей.

Наступний компонент педагогічної техніки стосується *технології здійснення різноманітних навчально-виховних заходів*, уміння проводити їх на високому методичному рівні. Прийоми та способи виховного впливу досить різноманітні. Рівень володіння ними свідчить про зрілість педагога і практично показує його майстерність у цій галузі діяльності.

Показниками успішної професійної діяльності викладача є комплекс таких взаємопов'язаних характеристик, як: професійна компетентність, професіоналізм, педагогічна майстерність, педагогічні здібності. Вищим проявом педагогічної майстерності є педагогічне мистецтво, педагогічна творчість.

Таким чином, педагогічна майстерність – найвищий рівень професійної діяльності педагога, організації навчального процесу, вміння реалізовувати свій творчий потенціал, успішність та результативність викладання.

УДК 159.9

Деркач Д.Л., курсант 315 навчальної групи курсу №5 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України, старший сержант; **Пенькова Н.Є.**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ПСИХОЛОГІЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД КОМП'ЮТЕРА ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Україна проходить етап швидкого технологічного розвитку. Комп'ютерна грамотність стає складовою загальної грамотності, внаслідок чого глобальна інформаційна мережа Інтернет стала невід'ємною частиною життя сучасної

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

людини. Інтернет несе в собі великий інформаційний та освітній потенціал, але містить і ризики. Окремо необхідно виділити проблему дитячої онлайн-безпеки, яка є пріоритетною для розвинених країн. Робота в цьому напрямку активно ведеться, але єдиної методики ще не створено. Це обумовлює актуальність проблеми, що розглядається.

Проблема безпечного перебування дитини в Інтернеті найчастіше зводиться до підтримки розвитку технологій, які б захистили дітей в Інтернеті. Та ця проблема не є винятково технічною або технологічною. Вона стосується виховних, освітніх і етичних, а також соціальних та правових аспектів.

З кожним роком кількість користувачів нового способу спілкування стрімко зростає. Останнім часом вчені серйозно занепокоєні тим, скільки часу витрачає сучасна людина, перебуваючи у соціальних мережах, ставлячи питання про – психологічну залежність від комп'ютера та соціальних мереж.

У структурі комп'ютерної залежності виділяють 5 типів: *нав'язливий серфінг* (подорож у мережі, пошук інформації); *пристрасть до онлайн-біржових торгів*; *віртуальні знайомства* без прагнення перевести їх у реальність; *кіберсекс* (захоплення порносайтами); *комп'ютерні ігри*. Виділяють ряд психологічних і фізичних симптомів, характерних для комп'ютерних адиктів:

а) *психологічні симптоми*: гарне самопочуття або ейфорія за комп'ютером; неможливість зупинитися, збільшення кількості часу, проведеного за комп'ютером; неповага до батьків і друзів; відчуття порожнечі, депресії, дратівливості в період скорочення або припинення використання Інтернету; проблема з роботою або навчанням, використання Інтернету як шлях втечі від проблем або полегшення важких емоцій (почуття безпорадності, люті, тривожності, депресії);

б) *фізичні симптоми*: синдром карпального каналу (тунельна поразка нервових стовбурів руки); сухість в очах; головний біль; біль у спині; нерегулярне харчування; зневага особистою гігієною; порушення сну, зміна режиму сну.

Дослідження практичних психологів показали наявність негативних відхилень в емоційній сфері ігрових та прийшли до деяких висновків:

1. Депресивні відхилення в сфері емоційних станів обумовлені самою залежністю і пояснюються кількома причинами: – наявність постійної потреби в комп'ютерній грі і, одночасно з цим, неможливість повного задоволення цієї потреби; – суб'єктивне переживання адиктів на свідомому рівні практичної марності захоплення комп'ютерними іграми і соціальними мережами; – неадекватне ставлення до себе в результаті неконгруентності "Я реального" та "Я віртуального".

2. Високий рівень тривожності ігрових комп'ютерних адиктів є одночасно і наслідком залежності, і однією з причин її формування. Крім того, рівень тривожності, як особистісна характеристика зростає під впливом залежності, стимулює посилення залежності і є, таким чином, головним елементом механізму формування і посилення залежності.

УДК 159.9

Зіберт-Гуд О.В., студентка 173М навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Мельник Ю.Б.**, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ТА АВТОРИТЕТ ВИКЛАДАЧА ВВНЗ

Проблема педагогічної культури та авторитету викладача ВВНЗ широко обговорюється у контексті сучасних проблем освіти і виховання.

Культура спілкування викладача віддзеркалює його мотиви, ціннісні орієнтації, самосвідомість та професійні установки. Саме це впливає на кінцевий результат навчально-виховного процесу та встановлення правильних відносин у системі “викладач-учень”.

Педагогічна культура і постанова авторитету постають основними проблемами освітнього процесу у ВВНЗ. Слід також брати до уваги особливості та специфіку спілкування у військовому колективі. Складність формування авторитету викладача полягає у врахуванні особливостей колективу з яким йому потрібно працювати.

Педагогічна культура викладача ВВНЗ є джерелом вияву його наукової і загальної ерудиції, педагогічної майстерності, культури мовлення, хисту до керівництва підлеглими, спілкування, духовного багатства, проявом його творчої індивідуальності як віддзеркалення результату постійного самовдосконалення, саморозвитку і дисципліни.

Авторитет викладача – характеризує його значущість в колективі, яка проявляється через взаємини серед викладачів або студентів та безперечно впливає на ефективність навчально-виховного процесу. Ключову роль у постанові авторитету викладача відіграють його особистісні якості, на основі яких формується цілісний образ. У військовому колективі особистісні якості також займають важливе місце, але частково зазнають змін під впливом специфіки відносин у системі “офіцер-курсант”. Неможливо заперечити той факт, що викладач також корегує свою поведінку щодо заданих вимог колективу, який він навчає. Після опитування групи студентів ми виявили наступні вимоги до викладача ВВНЗ, які безперечно впливають на встановлення авторитету викладача:

- 1) особисті якості (педагогічна культура, щирість, чуйність);
- 2) якості професійного спрямування у процесі навчання та поведінці у цілому;
- 3) об'єктивність оцінювання та справедливність у вимогах.

Часом, саме брак деяких із наведених вище критеріїв можуть завадити викладачеві правильно врегулювати відносини у колективі та позбавити його поваги серед учнів.

Також доцільним було провести опитування щодо характеристик протилежного сенсу. Серед них опинилися:

- 1) замкненість у спілкуванні;
- 2) невміння встановити контакт з аудиторією;
- 3) пасивність у процесі навчання.

Одне з найважливіших значень в оцінці педагога має авторитет викладача. Авторитет викладача – це характеристика його професійної, педагогічної та особистісної значущості в колективі, яка виявляється через взаємини з колегами та студентами та впливає на ефективність навчально-виховного процесу. Базою для формування авторитету викладача серед учнів є симпатія та повага до викладача.

Авторитет викладача складається з:

- а) фахових знань, вмінь, навичок;
- б) комунікативних педагогічних навичок;
- в) гностичних (знання себе та вміння корегувати свою поведінку).

Слід урахувати, що педагогіка – це одна з найбільш відповідальних галузей людської діяльності. До цієї роботи можуть приступати тільки ті особи, які мають до неї хист та інші особистісні якості, що сприяють успіху у цій галузі. Головною метою діяльності педагога є створення образу взірця для студентів та особистим прикладом, знаннями та працелюбністю мотивувати їх до і виховувати у них людяність.

УДК 159.9

Калашнік Р.Ю., курсант 135 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Шевченко В.В.**, викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

СПІЛКУВАННЯ ЯК КОМУНІКАТИВНИЙ ПРОЦЕС

У будь якій життєвій справі людям доводиться спілкуватися, обмінюватися інформацією, домовлятися, знаходити виходи зі складних ситуацій тощо.

Без спілкування практично неможливо провести нормально жодного дня. Правильно, грамотно, культурно вести діалог під силу не кожному, але як необхідно володіти такою культурою сучасній людині.

Особливо людям таких професій як педагог, лікар, політик, працівник Національної гвардії України. Тому головним завданням у нашому дослідженні було: дослідження природи людського спілкування, визначення основних методів і правил культури спілкування, які б давали можливість формувати і проводити ефективну взаємодію між співрозмовниками, не зважаючи на їх

соціальний та професійний статус.

Спілкування – це своєрідний міст між людьми, між групами людей, між окремими державами. Тому дослідження спілкування, практичне засвоєння правил спілкування – вкрай важливе для будь-якої людини.

Уся система ставлення людини до інших людей реалізується у спілкуванні. Поняття «спілкування» є одним із центральних у системі психологічного знання: Соціальна функція спілкування полягає в тому, що воно виступає засобом передавання суспільного досвіду. Його специфіка визначається тим, що в процесі спілкування суб'єктивний світ однієї людини розкривається для іншої, відбувається взаємний обмін діяльністю, інтересами, почуттями та ін. У спілкуванні людина формується і самовизначається, виявляючи свої індивідуальні особливості. Результат спілкування – налагодження певних стосунків з іншими людьми. Завдяки спілкуванню здійснюється інтеграція людей, виробляються норми поведінки, взаємодії. Зв'язок людей у процесі спілкування є умовою існування групи як цілісної системи. Спілкування координує спільні дії людей і задовольняє потребу в психологічному контакті. Потреба у спілкуванні є однією з первинних потреб дитини. Вона розвивається від простих форм (потреба в емоційному контакті) до більш складних (співробітництво, інтимно-особисте спілкування). В процесі індивідуального розвитку змінюються мотиви спілкування. М.І. Лісіна окреслила такі стадії розвитку потреби дитини в спілкуванні: потреба в увазі та доброзичливості дорослого (перше півріччя життя), у співробітництві (ранній дошкільний вік), у зацікавленості дорослого запитами дитини (молодший та середній дошкільний вік), у взаєморозумінні та співпереживанні (старший дошкільний вік). Основні мотиви у спілкуванні дітей дошкільного віку – пізнавальні, ділові та особистісні.

Спілкування тісно пов'язане з діяльністю. Будь-яка форма спілкування виступає як форма спільної діяльності, люди завжди спілкуються в процесі певної діяльності. Поєднання діяльності однієї людини з діяльністю інших людей утворює спільну діяльність. У спільній діяльності формуються не тільки суб'єкт-об'єктні (людина – предмет діяльності), а й суб'єкт-суб'єктні відносини (людина – людина). Сутність спілкування полягає у взаємодії суб'єктів діяльності.

Спілкування може розглядатися як сторона, умова діяльності або як окремий вид діяльності. Але зв'язок спілкування й діяльності полягає саме в тому, що завдяки спілкуванню діяльність організовується. Розбудова плану спільної діяльності вимагає від кожної людини розуміння мети діяльності, засобів реалізації, розподілу функцій для її досягнення. Специфіка спілкування в процесі діяльності полягає у створенні можливості організації та координації діяльності її окремих учасників. У спілкуванні відбувається збагачення діяльності, розвиваються й утворюються нові зв'язки та стосунки між людьми.

УДК 351.74

Костенко Є.Р., курсант Київського факультету Національної академії Національної гвардії України; **Посмітна В.В.**, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри правових дисциплін Київського факультету Національної академії Національної гвардії України

НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ МОБІНГУ У ВІЙСЬКОВОМУ КОЛЕКТИВІ

Проблема мобінгу була окреслена європейськими науковцями ще в 1970–1980-х роках. Німецький психолог Х. Лейманн описав мобінг як психологічний терор, що передбачає систематично повторюване вороже й неетичне поведіння одного або декількох людей, спрямоване проти іншої людини, здебільшого однієї.

Мобінг може поставити під загрозу виконання службових завдань, негативно позначитися на самопочутті членів колективу і навіть призвести до самогубства. Особливо небезпечним є мобінг у військовому середовищі, з огляду на специфіку спілкування та діяльності. Тому існує необхідність дослідження особливостей та причин цього явища, а також шляхів протидії психологічному тиску у військовій комунікації.

Мета цього дослідження – визначити напрями запобігання та протидії мобінгу у військовому колективі.

Виникнення мобінгу у військовому колективі може бути спричинене негативними груповими настроями та традиціями, конкуренцією, а також негативним морально-психологічним кліматом у підрозділі. Поширення мобінгу серед військовослужбовців залежить від індивідуально-психологічних якостей ініціатора та жертви мобінгу, від індивідуально-психологічних якостей керівника підрозділу.

Найчастіше жертвами мобінгу у військовому колективі стають військовослужбовці, які мають: фізичні недоліки; такі риси характеру, як замкнутість або імпульсивність; особливості зовнішності, що відрізняють їх від більшості членів колективу; страх перед колективом або службою; хвороби, що заважають повноцінному спілкуванню, наприклад, заїкання, порушення мовлення, дисграфія (порушення писемного мовлення), дислексія (порушення читання); труднощі в навчанні.

Згідно зі статутами, керівник підрозділу несе персональну відповідальність за морально-психологічний клімат колективу, тому запобігання та протидія мобінгу серед підлеглих є його прямим обов'язком. Боротьба керівника з мобінгом передбачає передусім знання сутності цього явища, усвідомлення відповідальності за його подолання, визначення способів протидії.

Визначимо основні напрями діяльності командира в запобіганні мобінгу:

підтримання позитивного статусу кожного військовослужбовця в колективі; підкреслення важливості спільної роботи в колективі; формування у військовослужбовців самоповаги, навичок самоконтролю; рішуче та постійне

засудження деструктивної, антисоціальної поведінки військовослужбовців; використання в роз'яснювальній профілактичній роботі таких матеріалів, які спонукатимуть військовослужбовців до осмислення власної поведінки; заохочення військовослужбовців у їх прагненні до самовдосконалення.

Діяльність керівника підрозділу щодо подолання мобінгу серед підлеглих має охоплювати вивчення морально-психологічного клімату в колективі; діагностування міжособистісних стосунків між членами підрозділу; аналізування конкретних ситуацій застосування мобінгу; виявлення ініціаторів і жертв мобінгу, стратегій їх поведінки; подолання мобінгу; зміцнення почуття відповідальності кожного військовослужбовця за морально-психологічний клімат у підрозділі.

Робота командира з підрозділом, у якому зафіксовано явище мобінгу, повинна бути спрямована на зниження агресивності, формування толерантності військовослужбовців, а також створення психологічного комфорту в комунікації для забезпечення ефективного виконання завдань службово-бойової діяльності.

УДК 159.922.38

Куценко В.А., курсант 135 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Шевченко В.В.**, викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОПІВКУЛЬНОГО ТА ЛІВОПІВКУЛЬНОГО МИСЛЕННЯ КУРСАНТІВ

Загальновідомо, що мозок людини складається з двох півкуль: лівої та правої. Довгий час призначення двох півкуль головного мозку залишалося невідомим. Розвиток поглядів на функціональну асиметрію головного мозку призвів до того, що на сьогоднішній день вченими доведено наступне: 1) ліва півкуля відповідає за абстрактно-логічне мислення; 2) права півкуля – за просторово-образне сприйняття та є базою розвитку творчих здібностей. Залежно від асиметрії головного мозку людей можна поділити на лівшів (переважаюча права півкуля), правшів (переважаюча ліва півкуля), амбідекстрів (півкулі однаково розвинені), амбісіністрів (слабко розвинені обидві півкулі). Вся сучасна цивілізація переважно лівопівкульна.

І.П. Павлов вважав, що домінування лівої чи правої півкулі визначає провідний тип мислення. Залежно від співвідношення між першою (образною) і другою (мовно-мислительною) сигнальними системами вчений розрізняв спеціальні типи, характерні тільки для людини: 1) художній (переважає перша сигнальна система; конкретно-образне, предметне мислення); 2) розумовий або мислительний (переважає друга сигнальна система і виражена здатність до

абстрактного мислення); 3) змішаний або художньо-мислительний (ознаки художнього і розумового типів).

З метою визначення особливостей правопівкульного та лівопівкульного мислення курсантів було проведено емпіричне дослідження. Виявили бажання взяти участь у даному дослідженні 11 курсантів першого року навчання – майбутніх фахівців-психологів Національної гвардії України.

Дослідження проводилося індивідуально з кожним курсантом за допомогою тесту І.П. Павлова на визначення домінуючої півкулі.

Відповідно до інструкції курсанти повинні були розкласти дев'ять карток, на кожній з яких написано по одному слову («карась», «орел», «вівця», «пір'я», «луска», «шерсть», «літати», «плавати», «бігати») на три групи по три картки, але так, щоб у кожній групі було щось спільне. Оцінювання результатів проводилося за такими критеріями: якщо картки згруповані за загальними істотними ознаками, то домінує ліва півкуля; якщо за функціональними ознаками - то домінує права півкуля; у випадку одночасного виконання першого і другого варіантів - змішаний тип.

За результатами проведення методики встановлено, у 72% курсантів переважає художній тип мислення. Розумовий тип мислення характерний для 28% опитаних. Змішаний тип мислення не представлений.

Таким чином, курсанти-психологи, у яких переважає художній тип мислення, творчі, відкриті для спілкування, схильні до емоційно-цілісного сприйняття світу, синтетичної (інтегративної) оцінки явищ дійсності. Курсанти-психологи із розумовим типом мислення характеризуються підвищеною схильністю до абстрактного мислення, здатністю до аналізу, систематизації, узагальнення.

Як відомо злагоджена робота обох півкуль головного мозку потрібна для успішного життєтворення власного життя і в нормі у кожної людини півкулі працюють у різних життєвих ситуаціях із різним ступенем активності.

Виходячи із цього курсантам було запропоновано виконання спеціальних вправ методу правопівкульного малювання (розробка Бетті Едвардс на основі наукових ідей вченого-психобіолога Роджера Сперрі): 1) вправа «Дзеркальне малювання» (малювання одночасно обома руками дзеркально-симетричних малюнків, літер); 2) вправа «Профіль/ваза – ваза/профіль» (малювання при переключенні мозкових режимів); 3) вправа «Перевернута копія» (спрямована на послаблення конфлікту між двома мозковими режимами); 4) вправа «Малювання наосліп» (малювання певного об'єкта не дивлячись на папір).

Даний метод спрямований на зняття контролю «раціональної» лівої півкулі, функціонування обох півкуль в режимі переключення, активізацію та розвиток правої півкулі головного мозку, що особливо важливо для успішного професійного зростання фахівців-психологів.

УДК 159.9

Куценко В.А., курсант 135 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Шевченко В.В.**, викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ В ПРОЦЕСІ СПІЛКУВАННЯ

Людство у своєму історичному розвитку ще задовго до цивілізації накопичило величезний досвід організації та здійснення впливу на різні категорії людей. Різні соціальні інституції активно використовували багатий досвід здійснення психологічного впливу на різні категорії людей, що був накопичений з метою управління їх поведінкою. Так, наприклад, “церква, особливо ретельно та цілеспрямовано впродовж низки сторіч формувала систему емоційно насичених обрядів і культових дій, що здатні здійснити великий вплив на психіку людини.” Психологічний аналіз історії людства дозволяє зробити висновок про те, що психологічний вплив є неодмінним атрибутом історичного процесу, а можливо й причиною докорінних історичних перетворень, руйнування старих формацій, формування і розвитку нових.

Усвідомлюючи те, що, розмірковуючи таким чином, дуже легко скотитися на позиції психологічного редукаціонізму, слід відмітити, що війна, повстання є нічим іншим, як крайньою формою психологічного впливу людей одна на одну з різною метою.

Хотілось би зазначити, що пріоритет психологічного впливу на індивідуальну, групову та суспільну свідомість належить державі та реалізовуватись через її ідеологію. У процесі розвитку й удосконалення людство розширювало та удосконалювало сфери застосування цілеспрямованого психологічного впливу, а також арсенал засобів, способів, методів, прийомів і форм цього впливу з метою управління людською поведінкою та діяльністю. Спрямований спочатку на прості емоційні реакції, природні потреби людини, психологічний вплив надалі охоплює сферу почуттів людини, апелює до етичних і естетичних почуттів, до почуття власної гідності. Таким чином до сфери впливу залучаються вищі соціальні потреби.

Дослідження психологічного впливу не є суто новим для дослідників. Зауважимо, що ще відому книга Аристотеля “Риторика” обґрунтовує мистецтво психологічного впливу на інших людей. Проблемою маніпулювання цікавились багато вчених, в своїх працях вони розкривали зміст маніпулювання, причини маніпуляцій: Е. Шостром, Е. Фромм, А. Елліс, Д. Хейлі, Е. Берна та інші. Маніпуляція має за мету досягнення контролю над поведінкою й думками іншої людини. Основна особливість при маніпулятивному спілкуванні: партнер не інформує свого співбесідника про істинні цілі їхньої розмови, вони їм приховуються або підміняються іншими. Отож маніпуляція – це приховане

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

управління людьми та їхньою поведінкою. Дослідивши роботу Е. Шостом ми вияснили, що є вісім маніпулятивних типів:

- 1) Диктатор – перебільшує свою силу, домінує, наказує, посиляється на авторитети, прагне керувати своїми жертвами (Начальник, Бос);
- 2) Ганчірка – жертва диктатора, перебільшує чутливість. Користується прийомами: забувати, пасивно мовчати, уникати (Підозрілий, Хамелеон);
- 3) Калькулятор – перебільшує необхідність всіх контролювати; говорить неправду, намагається перехитрити й вивести на чисту воду (Аферист, Ділок);
- 4) Прилипала – перебільшує свою залежність, прагне дбання, дозволяє і спонукає інших виконувати за нього його роботу (Паразит, Скиглій);
- 5) Хуліган – перебільшує свою агресивність і ворожість. Контролює людей за допомогою погроз (Кривдник, Ненависник, Гангстер);
- 6) Гарний хлопець – перебільшує свою дбайливість, любов, вбиває неприродною добротою (Піддесливий, Доброчесний, Мораліст);
- 7) Суддя – перебільшує свою критичність, нікому не вірить, сповнений обурення, звинувачень, важко прощає (Звинувачувач, Всезнайка, Паплюжник);
- 8) Захисник – надмірно підкреслює свою підтримку і поблажливість до помилок; псує інших, співчуваючи надмірно і не дозволяючи тим, кого захищає, стати на власні ноги і зростати самостійно.

Загалом людина-маніпулятор – це все те в нас, що свідомо, підсвідомо й неусвідомлено застосовує спеціальні методи, які дають змогу нейтралізувати нашу природу, звівши близьких людей до рівня речей, підвладних управлінню.

Таким чином, маніпуляція є невід’ємною частиною душі багатьох людей, без якої не можливе подальше існування, тому що саме вона допомагає їм досягнути мети, реалізувавши стратегію маніпулювання. Маніпуляція існувала і буде існувати, від неї не можливо позбавитись. Але її можливо зробити позитивною, без негативних наслідків до інших особистостей і гармонічного існування зі світом. Для цього, слід діяти згідно зі знаменитим висловлення відомого класика І. Канта: *«Розглядай людину як ціль, а не тільки як засіб!»*.

УДК 159.9

Макортецький І.В., курсант 216 навчальної групи курсу №3 факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України;
Прокопенко Ю.О., кандидат медичних наук, старший викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

СПЕЦИФІКА ВЕДЕННЯ УСПІШНИХ ПЕРЕГОВОРІВ З ТЕРОРИСТАМИ

Останніми роками в Україні з'явилися нові види злочинів у кримінальній сфері. Найчисельнішими стають випадки захоплення заручників, викрадення людей (зокрема дітей), творів культури і мистецтва для отримання викупу,

---

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

погроз учинення збройних нападів, пограбувань, убивств, вибухів, підпалів, масових отруєнь тощо.

У таких випадках для збереження життя людей та забезпечення громадської безпеки, працівники правоохоронних органів змушені вести переговори зі злочинцями.

Такий вид злочину, як захоплення терористами заручників, порівняно молодий для України, і тому співробітникам правоохоронних органів по лінії боротьби з тероризмом необхідно враховувати психологічну методику ведення переговорів із терористами, які захопили заручників.

Світовій психологічній практиці відомі два полярних підходи до вирішення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із захопленням заручників. Це повна відмова від будь-яких поступів терористам чи готовність іти на розумний компроміс. Вибір засобів залежить від конкретних ситуацій, вимог, які висувають терористи, та істинних намірів терористів. Однак жодна з демократичних держав не відмовиться від ведення переговорів з терористами, які захопили заручників, коли мова йде про безпеку її громадян. Слід вважати, що обидві сторони чітко розуміють: повна відмова від участі в переговорах неможлива, і не дадуть позитивного результату переговори, що базуються на надмірних вимогах будь-якого із учасників переговорів.

Отже, переговори – це заснований на законі та нормах моралі один із ненасильницьких способів боротьби зі злочинністю.

Переговори – один з ненасильницьких способів боротьби зі злочинністю, заснований на законі, моральності, психології й являє собою діалог зі злочинцями (злочинними організаціями, суспільствами, групами) з метою їх відмови від подальшої злочинної діяльності, а також активного сприяння розкриттю й розслідуванню злочинів, розшуку й затримці осіб, що здійснили злочин, усуненню заподіяної шкоди, одержання оперативної й криміналістичне значимої інформації.

Дійсність свідчить про те, що переговори з терористами (злочинцями) - досить актуальна проблема нашого часу. Регіональні та етнічні конфлікти, боротьба з тероризмом, звільнення заручників, обмін військовополоненими ставлять керівників силових структур в положення, коли необхідно вести діалог з противником з метою припинення насильства і досягнення компромісу.

Сторони приходять до розуміння необхідності переговорів тоді, коли конфронтація не дає результатів або стає не вигідною. Виділяють два види переговорів: переговори, які ведуться в рамках конфліктних відносин і в умовах співпраці. Переговори, орієнтовані на співпрацю, не виключають того, що у сторін можуть з'явитися серйозні розбіжності і на цьому ґрунті виникає конфлікт. Можлива і протилежна ситуація, коли після врегулювання конфлікту колишні суперники починають співпрацювати.

Переговори потрібні для прийняття спільних рішень. Кожен учасник

переговорів сам вирішує, погоджуватися чи ні на ті чи інші пропозиції. Спільне рішення – це єдине рішення, яке сторони розглядають як найкраще в даній ситуації.

Основними завданнями переговорів у порядку пріоритетності є: захист життя людей (заручників, мирного населення, військовослужбовців); затримання злочинців (нейтралізація противника); повернення чи захист майна.

Ведення переговорів з противником вимагає оцінювати такі характеристики ситуацій, як: відомість чи невідомість місцезнаходження супротивника або заручників; можливість або неможливість застосування до супротивника сили; наявність даних про склад противника, його озброєності, досвіді бойових дій, наміри.

Успіх операцій багато в чому залежить від ретельно спланованих оперативних заходів, тонко продуманої «оперативної гри» (переговорів) із врахуванням особистості терористів, висунутих ними вимог, високої професійної підготовленості особового складу співробітників спеціальних підрозділів та ін.

Отже, Психологічні механізми переговорів є цілісною сукупністю психічних процесів, які послідовно забезпечують рух до певного результату. Це узгодження цілей і інтересів, прагнення до взаємної довіри сторін, активна рефлексія, емпатія, забезпечення балансу влади і взаємного контролю сторін.

Переговори – це заснований на законі та нормах моралі один із ненасильницьких способів боротьби зі злочинністю.

Ведення переговорів з терористами, які захопили заручників, дозволяє в багатьох ситуаціях забезпечити усунення небезпеки, попередити здійснення тяжких злочинів, уникнути застосування сили, причому нерідко єдиним реальним засобом. Звідси їх соціальна, правова моральна цінність, в цьому їх сенс і призначення. Коли без них обійтись неможливо, їх потрібно застосовувати, сміло йти на діалог із терористами.

УДК 159.9

Манько В.С., курсант 135 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Шевченко В.В.**, викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ

В наш час суспільство характеризується впливом певного числа стресогенних факторів: ускладнення сучасного виробництва, викликаного науково-технічною революцією, постійно збільшується темп і ритм нашого життя, постійна насиченість її інформацією, проведення антитерористичної операції на сході України часто породжує у людей психічну напруженість і висуває підвищені вимоги до

стресостійкості і психологічних якостей особистості, що забезпечує долаюча поведінка та ефективність діяльності в екстремальних умовах. Крайньою формою прояву психічної напруженості є стрес, що може перешкоджати особистісному розвитку людини. Теоретичні основи проблеми долаючої поведінки тільки починають розроблятися, вони тісно пов'язані з проблемою стресу.

Останнім часом поряд із зростанням кола задач та обов'язків, які постають перед спеціалістами Національної гвардії України, зростають і вимоги до професійних якостей нацгвардійців, поставлені умовами сьогодення, в яких доводиться працювати. В останні роки значно зріс науковий і практичний інтерес до питань, пов'язаних з успішною адаптацією й діяльністю фахівців екстремального профілю. Екстремальність є однією з основних характеристик діяльності співробітників Національної гвардії України. Професійна надійність, емоційна стійкість – це найважливіші показники психологічної підготовленості до виконання професійних завдань в умовах професійного стресу.

Недостатній розвиток адаптивних здібностей до стресу, невміння регулювати свої психічні й психофізіологічні стани можуть призводити до серйозних негативних наслідків як для діяльності, так і для психічного й фізичного здоров'я співробітника. Професійний стрес пролонгованої дії може обумовити професійну деформацію особистості, високу плинність кадрів, адекватну й суїцидальну поведінку.

Саме тому актуальними є вивчення копінг-стратегій. Поняття «стратегія» по відношенню до процесу подолання стресу має на увазі певні способи аналізу умов, передвісників або ознак стресогенної ситуації і поведінку людини в цих умовах. Під цим поняттям мається на увазі також використання засобів, прийомів, методів надання йому допомоги (самодопомога) шляхом профілактики розвитку стресу і корекції зміненого стану у разі його прояву.

Види стратегій: – Перетворюючі стратегії подолання стресу; – Стратегія перебудови когнітивної структури шляхом зміни значень події або сприйняття особистої адекватності йому направлена на управління ситуацією; – Стратегії корекції своїх очікувань і надій; – Стратегія порівняння, що «йде вниз»; – Стратегія порівняння, що «йде вгору»; – Стратегія «раціоналізація»; – Стратегія «компенсації»; – «Проекція»; – «Опозиція» – це стратегія протесту; – Стратегія «Заміщення» є видом пристосування до ситуації; – Стратегії контролю за стресом; – «Саморозкриття»; – «Катарсис»; – Стратегія стимуляції поведінки; – Стратегії уникнення, відходу, втечі від важких ситуацій; – Стратегія «конструктивного відвернення уваги»; Стратегія «пасивного протесту».

Треба зазначити те, що в даний час не існує загально визнаної класифікації типів подолання стресу. Проте більшість з них побудована довкола двох запропонованих Р. Лазарусом і С. Фолкманом стратегій психологічного подолання.

УДК 159.9

Мудрак В.І., курсант 135 навчальної групи курсу №8 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України;
Стаднік А.В., кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, полковник

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УЯВИ ПЕРШОКУРСНИКІВ – МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Загальновідомо, що творча уява є основою творчої діяльності особистості. Проблеми дослідження уяви знаходяться в центрі уваги багатьох дослідників (Дем'янюк К. Д., Карпова І. Г., Кучерявий І. Т., Любчук О. К., Максименко С. Д., Моляко В. О., Мрака Н. М., Періг І. М., Роменець В. А., Рибалка В. В., Степанов С. Ю., Третяк Т. М., Туриніна О. Л., Шандрок С. К., Якимович Т. Д. тощо). Військові психологи М. І. Дьяченко, М. П. Коробейніков, О. В. Барабанщиков, М. Ф. Феденко, В. В. Шеляга розглядають уяву як психічний процес, що має важливе значення у військовій діяльності як необхідний елемент творчої діяльності військовослужбовця, зокрема для забезпечення створення програм поведінки в тих випадках, коли проблемна ситуація характеризується невизначеністю.

Творчий потенціал людської праці невичерпний. У своїй вузькій професійній діяльності людина завжди збільшує потенціал своєї творчості, виходячи за межі професійних інтересів, інтегруючи в індивідуальному розвитку максимально можливі для неї сфери людської діяльності. Як зазначає В. О. Моляко «творчість має стати нормою професійної діяльності та підготовки до неї, тобто в кінцевому варіанті ми говоримо про те, що кожен фахівець має бути творчим фахівцем».

Ступінь розвитку уяви та особливості мають суттєве значення для творчої діяльності особистості. З метою вивчення психологічних особливостей уяви курсантів-першокурсників, які навчаються на факультеті №4 за спеціальністю «Психологія» ступеня вищої освіти бакалавр. було проведено емпіричне дослідження. Дослідження проводилося за методиками «Дослідження творчої уяви» (діагностика рівня розвитку творчої уяви курсантів); «Дослідження індивідуальних особливостей уяви» (визначення рівня складності уяви курсантів, ступеня стереотипності чи оригінальності).

Відповідно до узагальнених результатів щодо рівня розвитку та ступеня складності уяви курсантів-першокурсників з'ясовано, що високий рівень творчості, оригінальності та складності творчої уяви притаманні 17% курсантів; низький рівень розвитку уяви при середньому рівні її складності характерний для 33% курсантів. Це є свідченням важливості та необхідності розвитку творчої уяви майбутніх психологів Національної гвардії України, зокрема шляхом застосування таких методів:

1. Метод правопівкульного малювання, розроблений Бетті Едвардс на основі наукових ідей вченого-психобіолога Роджера Сперрі. Даний метод включає спеціальні вправи, спрямовані на зняття контролю «раціональної» лівої півкулі, функціонування обох півкуль в режимі переключення, активізацію та розвиток правої («творчої») півкулі головного мозку:

– вправа «дзеркальне малювання», при виконанні якої необхідно відчути розслаблення очей та рук, тому що при одночасній роботі обох півкуль поліпшується ефективність роботи всього мозку (тобто це малювання одночасно обома руками дзеркально-симетричних малюнків. літер);

– вправа «Профіль/ваза – ваза/профіль» – це малювання при переключенні мозкових режимів (наочно демонструє, як важко дається малювання під керівництвом лівої півкулі головного мозку, зокрема, коли йдеться про зорові функції);

– вправа «Перевернута копія» спрямована на послаблення конфлікту між двома мозковими режимами (головна ідея вправи – побачити малюнок інтуїтивно);

– вправа «Малювання наосліп» полягає у малюванні певного об'єкта зовсім не дивлячись на папір, що дозволяє повністю сконцентруватися на тому, що людина бачить, без перевірок, аналізу й оцінки своєї роботи.

2. Аутогенне тренування (аутотренінг) за Й. Шульцем, відповідно до якого в основі всього різноманіття трансових станів лежать наступні чинники: 1) м'язова релаксація; 2) почуття психологічного спокою і сонливості; 3) мистецтво навіювання або самонавіювання; 4) розвиток уяви.

3. Тренінг розвитку творчих здібностей (розвитку творчої уяви та креативності, розвитку професійної уяви курсантів).

Отже створення практичних шляхів активізації уяви й творчості у курсантів-першокурсників на етапі практичної підготовки до творчого оволодіння майбутньою професією є основою успішної майбутньої професійної діяльності психолога Національної гвардії України.

УДК 37.032

Олійник О.С., курсант 117 навчальної групи курсу №8 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Тробюк Н.Ю.**, викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, старший лейтенант

ПРОБЛЕМАТИКА ПЕДАГОГІЧНОГО ІМІДЖУ У ВВІЗ

Кожен викладач хоче зацікавити тих, кого навчає до вивчення його дисципліни та побачити гарні результати від проведеної роботи. Досягненню цієї

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

мети сприяє уміння встановлювати контакти з навчальною аудиторією, утвердження викладача як авторитетного джерела інформації, як особистості, яка своїми знаннями та поведінкою може плідно вплинути на молоде покоління.

Викладач як організатор культуротворчої діяльності забезпечує систематичний інформаційний вплив, формує в кожного учасника освітнього процесу ідеї, цінності, зразки поведінки. Тому важливим є вирішення стратегічної освітньої проблеми – формування позитивного іміджу сучасного викладача ВНЗ.

Як зазначає Е. Семпсон, "особистий імідж – це ваш образ. Ви не можете не мати іміджу! Хочете ви цього чи ні, довколишні бачать те, що ви обрали, щоб показати їм... Те, як ви йдете, сидите чи стоїте, є результатом навчання, темпераменту та умов, але те, як ви одягаєтесь, є результатом вашого особистого вибору".

Аналізуючі сучасні дослідження професійного іміджу педагога можна узагальнити, що педагогічний імідж – це емоційний образ, сформований із багатьох формотворчих компонентів, який визначає рольову відповідність особистості викладача до стандартів та вимог його професії в очах колег, студентів і суспільства.

У структурі іміджу професіонала, запропонованої Л. М. Митіної, виділені зовнішній, процесуальний і внутрішній компоненти. Зовнішня складова включає міміку, жести, тембр і силу голосу, костюм, манери, ходу, поставу, макіяж; процесуальна складова іміджу конкретизується такими формами спілкування, як професіоналізм, пластичність, виразність; внутрішня складова – це внутрішній світ людини, уявлення про її духовний та інтелектуальний розвиток, інтереси, цінності, її особистість в цілому.

За даними Є. Російської, у списку десяти професійно значимих якостей викладача у кінці ХХ століття імідж посідав друге місце з погляду, тих кого навчали, і лише восьме – з погляду самих педагогів. Д. Журавльов вважає, що "значна частина педагогічного загалу ще занадто далека від того, що особистісний імідж необхідно формувати. Ставлення педагогів до іміджу досить різноманітне. Негативно ставляться до нього вчителі старшого покоління: його розуміють як "маску", упевнені, що внутрішній світ має переважати над зовнішнім виглядом і вважають, що "головне бути, а не здаватися". Усілякі розмови про імідж учителя сприймають насторожено, як заклик бути нещирими".

Для нас цікавим виявилась проблема сприйняття образу викладача у вищому військовому навчальному закладі курсантською аудиторією. Інформацію про потреби та очікування курсантів була отримана за допомогою їх анкетування.

Була запропонована анкета "Складові іміджу викладача ВНЗ", що складалася з кількох блоків. Результати дослідження дають нам змогу оцінити важливість складових іміджу викладача, а також показують, що курсанти не байдужі до іміджу викладача. Підсумовуючи, потрібно відмітити, що позитивний імідж викладача є важливим компонентом якості освітнього процесу.

УДК 37.032

Пашіна Д.А., курсант 116 навчальної групи курсу №8 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Тробюк Н.Ю.**, викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, старший лейтенант

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ

Аналізуючі соціально-політичну картину світу важко не помітити, що толерантність відіграє важливу роль в урегулюванні конфліктів різних масштабів.

У контексті педагогіки толерантність трактується як готовність прийняти інших такими, якими вони є, взаємодіяти з ними на засадах згоди через розвиток їхньої особистості, відкритої до сприйняття інших культур, здатної поважати багатогранність людської думки, запобігати конфліктам або розв'язувати їх ненасильницькими засобами (О. Безносюк, С. Болдирева, С. Бурдіна, В. Калошин, Д. Колесов, В. Шалін та ін.).

Спираючись на численні дослідження, можна дати таке визначення толерантності – якість, що характеризується ставленням до іншої людини як до рівновартісної особистості й виявляється у свідомому пригніченні відчуття неприязні, викликаного всім тим, чим відрізняється інша людина.

Відома дослідниця феномену толерантності Г. Солдатова виокремлює чотири основні ракурси толерантності: психологічну стійкість; систему позитивних установок; сукупність індивідуальних якостей; систему особистісних і групових цінностей. Цікавим є її погляд на критерії толерантності, як-от: рівність; взаємоповага, терпиме ставлення до різних груп; рівні можливості для участі в політичному житті всіх членів суспільства; свобода віросповідання; співпраця і солідарність у вирішенні загальних проблем; позитивна лексика тощо.

До функцій толерантності відносять: миротворчу (забезпечує гармонійне співіснування людей, що відрізняються один від одного за різними ознаками); регулювальну (надає вихід із конфліктних ситуацій, орієнтує стосунки між людьми на дотримання рівноправності, поваги та свободи); виховну (розвиває співпереживання, вміння лояльно оцінювати вчинки інших, є зразком організації життєдіяльності у соціумі); психологічну (забезпечує етнічну та соціальну самоідентифікацію, є основою для нормалізації психологічної атмосфери в групі, певному прошарку суспільства і суспільства в цілому); комунікативну (розвиває готовність до спілкування, співробітництва і взаєморозуміння, зокрема із представниками різних груп, іншого світогляду тощо); функцію збереження культури (забезпечує збереження та збагачення культурного досвіду групи, етносу, прошарку суспільства); феліцитологічну (дає змогу отримати щастя від спілкування з іншими водночас із усвідомленням власної індивідуальності, від визнання групою і суспільством в цілому).

Загалом, сьогодні зміст толерантності тільки формується у науці, він знаходиться у процесі становлення. Аналіз підходів до дослідження толерантності показав явне випередження теоретичного інтересу до толерантності її практичною популярністю.

УДК 353.359

Підковенко О.П., курсант Київського факультету Національної академії Національної гвардії України; **Кравченко Н.М.**, старший офіцер навчально-методичного відділення Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ЯКІ ПЕРЕБУВАЛИ В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ ВОЄННИХ ДІЙ

Сьогодні саме українські діти особливо потребують захисту й опіки. За даними Міністерства соціальної політики України, в Україні зареєстровано близько 170 тис. дітей-переселенців. Багатьом з них довелося пережити обстріл у прифронтових населених пунктах, а сьогодні доводиться звикати зі статусом біженців далеко від рідного дому. А багато маленьких українців досі живуть у безпосередній близькості або навіть у самій зоні бойових дій. Без сумніву, психологічна реабілітація цих дітей війни має стати загальнодержавним завданням. На думку фахівців, вирішувати цю проблему потрібно комплексно, залучаючи батьків, адже вони найчастіше страждають від тих травм, що і їхні діти.

Діти найбільше постраждали від конфлікту. Багато з них були змушені залишити свої домівки і речі. Половина з них не ходять в школу, тому що навчальні заклади пошкоджені або зруйновані. Багато дітей стали свідками насилля, яке важко собі уявити і потребують психологічної реабілітації.

Позитивних результатів можна досягти лише шляхом створення відповідних державних програм спрямованих на реабілітацію дітей, які зростали в зоні проведення воєнних дій. Крім того доцільно використовувати міжнародний досвід та допомогу міжнародних організацій та різних благодійних фондів.

Держава робить все для посилення соціального захисту та реабілітації дітей на Сході України. Так, про посилення уваги до розв'язання проблем наших юних громадян засвідчили парламентські слухання на тему «Права дитини в Україні: забезпечення, дотримання, захист», які відбулися в лютому 2017 року. За їхніми результатами були схвалені рекомендації, зокрема щодо потреби в затвердженні державної цільової програми оздоровлення та відпочинку і розвитку мережі дитячих оздоровчих таборів на період до 2021 року. Передбачається розробити Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на 2017–2021 роки та інші заходи.

У службі у справах дітей Донецької обласної військово-цивільної адміністрації

стверджують, що психологічна допомога надається і дітям, і батькам: здійснюється діагностика рівня тривожності, посттравматичного стресового розладу, психологічного клімату в сім'ї, схильності до конфліктної поведінки особистості тощо. Однак оцінити результативність цих програм поки не беруться ані самі працівники служб, ані волонтери, які також надають психологічну підтримку дітям.

На жаль, Україна не поспішає розробляти нові державні програми для оздоровлення та реабілітації дітей війни, це і становить основну проблему даного питання після проблем фінансування. Необхідне додаткове фінансування гуманітарних програм для України, оскільки лише до 8% постраждалих в зоні конфлікту отримують необхідне забезпечення.

Основна робота виконується на місцевому рівні та за підтримки благодійних організацій та фондів. Наприклад, проект Благодійного фонду «Я вірю в Україну», «Діти Донбасу» спрямований на оздоровлення та реабілітацію дітей, що проживають у зоні АТО. Програма, орієнтована на розвиток національної ідеї на сході України шляхом сприяння реабілітації дітей з зони АТО.

Слід зазначити що, реабілітація дітей війни залежить від створення сприятливих умов для психологічного, фізичного відновлення та їх загального розвитку, таким дітям вкрай необхідний відпочинок далеко від гуркоту снарядів. Це допоможе їм повірити в те, що їхнє дитинство може бути спокійним, мирним, повним радості та безтурботності. Адже саме таким має бути початок життя кожної людини.

Таким чином, можна зробити висновок, що становлення повноцінного громадянина, здатного захищати свої права в умовах гіпертрофованої популяризації насилля та поляризації громадської думки, можливо, поки що виглядає не найнагальнішим питанням. Особливо в умовах, коли у війні уже загинули тисячі українських громадян, у тому числі й діти. Але стратегічно, – саме від вирішення вектору соціалізації значною мірою залежатимуть майбутні прийнятні моделі соціальної поведінки, а відповідно – майбутнє нашої держави.

Романішин Я.А., курсант 267 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України; **Сидоренко І.І.**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фундаментальних дисциплін Національної академії Національної гвардії України

ЙМОВІРНІСТЬ ВИГРАША У ГРІ «КРЕПС»

З самого початку існування людства азартні ігри завжди входили до кола інтересів не тільки багатьох поколінь гравців, але й числених математиків і навіть цілих математичних бюро.

Зазвичай, набір ігор у казино обмежується тими типами азартних ігор, в яких ймовірність того, що гравець залишається з виграшем мізерна. Тому задача

виокремлення ігор з нульовою сумою постає актуальною.

В роботі досліджена ймовірність виграшу у грі «Крепс». Результати обчислень показали, що ймовірність виграшу наближається до програшу (49% і 51% відповідно), що дозволяє гравцю задовольнити – азарт без суттєвих фінансових втрат.

УДК 159.9

Рудик О.С., курсант 136 навчальної групи курсу №8 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Слурденко Д.О.**, старший викладач кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, майор

ЗГУРТОВАНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВОГО КОЛЕКТИВУ ДО СПІЛЬНИХ ДІЙ

Питання згуртованості військового колективу є важливим в процесі виконання будь-якої спільної діяльності. У військовому колективі, як малій соціальній групі, людина формує свою особистість, набуває досвіду соціальної взаємодії, реалізує свій вплив на процеси в різних службових ситуаціях. Внутрішнє життя військового колективу, соціальне, психологічне самопочуття об'єднаних у ній військовослужбовців, ефективність взаємодії із навколишнім середовищем залежать від згуртованості підрозділу, різний вияв якої по-різному впливає на її конфліктогенність. Тому, такий важливий аспект групової взаємодії як згуртованість потребує змістовного дослідження. Рівень згуртованості визначається в усвідомленні кожним своєї відданості групі і жертвою власними інтересами заради групових, спільних інтересів.

Попри різне тлумачення явища, соціометричний (Дж. Морено), когнітивний (Л. Фестінгер) підходи засновані на розумінні групи як певної системи емоційно забарвлених міжособистісних відносин. Дослідження феномену групової згуртованості показало, що воно є багатофакторним явищем. Практичний досвід свідчить, що взаємна емоційна привабливість членів групи, тобто згуртованість як міжособистісна атракція, підвищує намагання зберегти своє членство у ній. Однак для вичерпного пояснення причин єдності малої соціальної групи недостатньо враховувати лише індивідуально-психологічні (емоційні, мотиваційні та ін.) характеристики міжособистісних відносин.

Кожна концепція доводить свою значущість у дослідженні групової згуртованості, показуючи, що зі зміцненням групових зв'язків зростає рівень злагодженості діяльності, завдяки включенню у внутрішні процеси кожного учасника, провокуючи її розвиток.

Соціально-психологічний клімат військового колективу, тобто якісний бік стосунків, що виявляється у вигляді сукупності психологічних умов військовослужбовців, які сприяють або перешкоджають продуктивній спільній

діяльності та всебічному розвитку особистості в групі, є важливим аспектом при загартуванні колективу. Такий клімат може бути сприятливим, несприятливим, нейтральним, позитивно чи негативно впливати на самопочуття людини. Але для розвитку військового колективу потрібні якісні зміни.

Отже, безумовно, кожен військовий колектив має властиву лише йому соціально-психологічну структуру. Тому від кожного командира вимагається творче застосування одержаних у військовому навчальному закладі психолого-педагогічних знань для навчання та виховання особового складу.

УДК 378.1

Свячена Я.Ю., студентка КЗОЗ «Харківський обласний медичний коледж»;
Болібок В.М., викладач вищої категорії, КЗОЗ «Харківський обласний медичний коледж»

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Медична освіта є складовою частиною державної системи освіти. Система медична освіти побудована на основі принципів доступності, неперервності та наступності ступеневого навчання медичних фахівців з урахуванням специфіки їх діяльності.

Як відомо, економічні і соціальні реформи, які здійснюються в Україні, значною мірою змінюють характер праці спеціалістів у сфері обслуговування. Згідно з цим змінюються відповідно і вимоги до підготовки кадрів. Серед найголовніших – вимоги розвитку фахівця творчого, ініціативного, який має організаторські навички і вміння спрямовувати свою діяльність на вдосконалення технологічного процесу шляхом запровадження у практику нових досягнень наукової і технічної думки. Неодмінною умовою виконання цієї вимоги є широке залучення студентів медичних закладів до науково-дослідної роботи, безпосереднє включення їх до сфери наукового життя.

Науково-дослідницька діяльність студентів є одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки і виховання медичного працівника, здатних творчо застосовувати в практичній діяльності найновіші досягнення науково-технічного прогресу.

Досвід свідчить, що розвиток наукових досліджень безпосередньо впливає на якість навчального процесу, оскільки вони змінюють не лише вимоги до рівня знань медичних працівників, а й сам процес навчання і його структуру у вищому закладі, підвищуючи ступінь підготовленості майбутніх медичних сестер, лікарів, їхній творчий практичний кругозір.

Розвиток науки у вищому навчальному закладі медичного профілю передбачає підвищення якості підготовки фахівців, здатних, у свою чергу, після закінчення навчання самостійно вирішувати серйозні наукові завдання, йти у

рівень з передовими ідеями теорії і практики. Тому саме у навчальному закладі важливо прищепити студентам прагнення до наукових досліджень, привчити їх уже на цьому етапі мислити самостійно.

Результати аналізу літератури та наукових досліджень з проблеми науково-дослідної діяльності у навчальних медичних навчальних закладах дозволяють зазначити, що цій проблемі приділяється увага. Проте, незважаючи на вагомий результати наукових пошуків, дане питання потребує більш глибокого наукового вивчення та аналізу. З огляду на вищезначене, набуває вмотивованої актуальності тема наукової роботи – «Науково-дослідна діяльність у вищих медичних навчальних закладах».

Мета дослідження – розкрити значення науково-дослідної діяльності у вищих медичних навчальних закладах. Відповідно до теми, об'єкту, предмету та мети дослідження визначено такі завдання: 1) розкрити значення організації навчально-дослідної роботи студентів-медиків; 2) визначити основні задачі науково-дослідної діяльності студентів-медиків; 3) означити форми навчальної науково-дослідної роботи у вищих медичних навчальних закладах. Використовувався комплекс методів дослідження: аналіз, узагальнення, систематизація наукової літератури для з'ясування стану розробленості досліджуваної проблеми, упорядкування матеріалу та забезпечення логіки його викладу, узагальнення наукових та практичних даних з поставленої проблеми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: вперше охарактеризовано основні завдання науково-дослідної діяльності студентів-медиків; удосконалено систематизацію визначення форм навчальної науково-дослідної роботи у вищих медичних навчальних закладах.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання їх у науково-дослідній діяльності вищих медичних навчальних закладах з метою підвищення ефективності наукової та дослідної роботи студентів. Систематизовані та узагальнені положення, фактологічний матеріал, дослідження можуть стати основою для подальших наукових розвідок.

УДК 159.9

Сторожук П.В., курсант 115 навчальна група курсу №8 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України;
Кравченко О.В., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ТАТУЮВАННЯ В СИСТЕМІ ЦІННОСТЕЙ ЗЛОЧИННОГО СВІТУ

Актуальність теми зумовлена тим, що проблемі татуювання та вивченню її символіки приділяли недостатньо уваги в правоохоронній діяльності. Водночас, уміючи “читати” значення малюнків, надписів, їхнє традиційне розташування на тілі, співробітник правоохоронних органів може визначити схильність раніше

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

судимих до певних видів кримінальних проявів, поведінки тощо. Розглянуто сучасний стан вчення про “кримінальні” татуювання; окреслено можливість визначати за татуюванням нахили, кримінальну спеціалізацію тощо особи злочинця.

Вивченню символіки татуювань у засуджених за карні злочини приділялося мало уваги незважаючи на те, що, знаючи значення малюнків, написів, їх традиційне розташування на тілі, співробітник правоохоронних органів може легко визначити схильність раніше засуджених до певних видів карних проявів, про злочинський авторитет, злочинну спеціалізацію, про подальші наміри в житті носія татуювання та ін.

На сучасному етапі вивчення «кримінальних» татуювань серед науковців поширена дискусія, які татуювання авторитетні, а які ні; до сих пір немає ґрунтового дослідження з типології кримінальних татуювань; таємну символіку продовжують розгадувати, незважаючи на те, що натільний розпис у кримінальному світі вже давно нічого не значить! За наколку ніхто не відповідальність, тому кожен «набиває» собі все, що йому заманеться.

Таврування злочинців почалося з ініціативи державних органів багато років тому. Тавро – відмітний знак, як правило, наносилося на обличчя (у жінок – на груди або плече) і мало в чому походило на зразок мистецтва. На чолі, наприклад, каторжанина випалювався знак, що нагадував слово «кат». Потім злочинний мир з метою розпізнавання «своїх» і їх «заслуг» сам став мітити своїх членів.

Мотиви наслідування, самоствердження, бажання завоювати авторитет у кримінальній середовищі є характерними для носіїв татуювань. Для діагностики причетності людини до кримінального середовища безумовний інтерес викликають татуювання, нанесені на відкриті частини тіла. Натільний «живопис» у злочинній середовищі розвивався незалежно від приналежності до тієї або іншої країни, нації, політичного ладу. Згодом він стає своєрідною мовою спілкування, яку знали тільки присвячені.

Основними спонукальними мотивами нанесення татуювань можна вважати наступні: неписаний закон прийняття у своє середовище осіб, що відбувають строк позбавлення волі; особисте самоствердження в певній групі засуджених; марнославство, бажання показати свою значимість, винятковість, перевагу над іншими; наслідування більш досвідченим, авторитетним злочинцям, які вже мають татуювання; своєрідна пам'ятка про місце відбування строку покарання, солідарність ("знак братерства") з ким-небудь із ув'язнених; романтика в'язниці.

У місцях відбування покарання татуювання було єдиним документом людини, що засвідчують його особистість, тому що офіційні папери звичайно зберігалися в адміністрації, одяг в усіх був казенним, а довіри до слів у злочинному середовищі не було ніколи. Тільки з татуювань співкамерники черпали відомості про знову прибулого: визначали його положення в злочинній середовищі, довідувалися про справи, які він зробив, світогляді, схильності.

Крім того, у злочинному світі татуювання використовувалися для передачі конкретних повідомлень. Зашифровану в малюнках і написах інформацію наносили на тіло кур'єра – того, хто відправлявся в місця позбавлення волі мимоволі або навмисно, лише для того, щоб доставити лист у потрібне місце.

На жаль, татуювання досить довго використовувалися головним чином для ідентифікації, упізнання. Між іншим татуювання містять більш широку інформацію, вони, як правило, близькі (своєю символікою, сюжетом) злочинцеві за духом, по його спеціалізації, по конкретній кримінальній справі, по тому місцю, яке він займає в карній ієрархії. Якщо розкодувати ці малюнки на тілі, вони можуть багато чого розповісти про смаки їх носіїв, видати деякі біографічні дані.

Розвиток злочинського татуювання відбувався однаково в різних країнах. І сьогодні татуювання виступає в якості своєрідної знакової мови, що полегшує «спілкування» ув'язнених різних національностей. Однак «говорити» мовою витатуюваних символів можуть тільки присвячені.

Значення тюремних татуювань – читати малюнок досить складно, крім того, що потрібно пам'ятати значення різних символів, ще й місця їх нанесення мають велике значення. Один і той самий малюнок залежно від місця нанесення міняє своє значення, причому часто – на протилежне. Ще одна відмінна риса тюремних татуювань – це те, що зміст їх не лінійний, а об'ємний і багатомірний. Татуювання містить у собі й символи, і текст, і зображення.

Необхідно відзначити, що мова татуювань карного миру за весь період свого існування перетерпів значні зміни: відбулося ускладнення натільних зображень, при цьому змінилося значення кожного з них.

Сьогодні особливу увагу потрібно звертати на осіб, що мають наступні татуювані зображення: череп, корона – символи прагнучих до влади; тигр або інший хижак-лють, непримиренність; пастух на пасовище, який сидить під деревом та ін.

Висновки. Таким чином, лише справжнє знання бездушного, безжалісного й цинічного злочинного миру, його страшних законів і звичаїв, культів, прикмет та звичок, символів, таємних знаків і особливої мови дасть нам можливість серйозно протистояти настільки помітному сплеску злочинності, який відбувся в останні роки буквально на наших очах, його масованому наступу як на всі, без винятку, суспільні інститути, так і на кожну людину окремо. Зроблені узагальнення упродовж тривалого часу трафаретів дали змогу виявити спільні для подібних випадків ознаки, ознайомлення з якими буде надійним підґрунтям для відповідної орієнтації та підготовки співробітників правоохоронних органів.

УДК 159.9

Тарасенко В.О., курсант 135 навчальної групи курсу №8 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Рютін В.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент, начальник кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НГУ ДО СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Готовність до виконання службово бойових завдань з охорони громадського порядку, а саме під час проведення масових заворушень – одна з основних задач що покладені на НГУ. Для забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян. Сьогодні ця проблема стає найактуальнішою у зв'язку з проведенням мітингів в столиці України м. Київ. Тенденція збільшення кількості різних загроз обумовлює необхідність формування у особового складу навичок безпечної поведінки та психологічної готовності до дій в особливих умовах. Відомо, що до найбільш екстремальних видів професійної діяльності відноситься професія військового. Безпосередня участь у охорона громадського порядку вимагає від особового складу Національної гвардії України (НГУ) постійної готовності до діяльності в умовах вітальної загрози. Так, на період з 30 листопада 2013 року до 22 лютого 2014 року тілесні ушкодження різного ступеню важкості отримали 1 тисяча 127 працівників міліції та внутрішніх військ. Із загальної кількості постраждалих 196 чоловік отримали вогнепальні поранення, із них вбито 7 військовослужбовців внутрішніх військ і 10 працівників органів внутрішніх справ. Всі вогнепальні поранення та вбивства працівників МВС були здійснені в Києві в період із 18 по 21 лютого 2014 р. При цьому працівники міліції та військовослужбовці внутрішніх військ на момент отримання вогнепальних поранень були без табельної зброї. 31 жовтня 2015 Вибух під Верховною Радою призвів до пораненню 130 правоохоронців та міліціонерів.

Успішність професійної діяльності у таких ситуаціях багато в чому залежить не тільки від рівня їхньої теоретичної та практичної підготовки (професійної готовності), але й від рівня психологічної готовності до неї. В сучасній психології вже розроблені прийоми, форми і методи організації підготовки та формування готовності для особового складу НГУ до діяльності в екстремальних ситуаціях.

Психологічна готовність військовослужбовців НГУ до виконання поставлених завдань під час проведення масових заворушень – це складне динамічне утворення, яке є основою їх активних дій під час службово-бойовій діяльності. Складовими психологічної готовності військовослужбовців Національної гвардії України є службово-мотиваційний, розумово-пізнавальний та емоційно-вольовий компоненти. Де службово-мотиваційний компонент це є загальне прагнення на успішну службу в

НГУ, уміння та навички, необхідні для ефективного виконання службово-бойових завдань; розумово-пізнавальний компонент - це когнітивний аналіз ситуації і пошук найкращих способів вирішення службово-бойових завдань; емоційно-вольовий компонент є загальним ставленням до служби в НГУ та максимальної мобілізації власних сил для виконання службово-бойових завдань.

Отже, психологічна готовність військовослужбовців Національної гвардії України до виконання поставлених завдань під час проведення масових заворушень досягається в процесі цілеспрямованої психологічної підготовки, яка здійснюється в ході професійної підготовки та навчання.

УДК 159.9

Тесьолкін Д.К., курсант 315 навчальної групи курсу №5 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України;
Пенькова Н.Є., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

ПРОБЛЕМА ТРИВОЖНОСТІ І ЕФЕКТИВНІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підвищена стресогенність умов сучасного життя має великий вплив на психіку людини і її адаптацію до навколишнього світу. Ці обставини змінюють психічний стан людини. Щодо особливостей особистості курсанта – це змінює рівень його самооцінки.

Об'єкт: вивчення проблеми тривожності в навчальній діяльності курсантів.

Предмет: механізми та закономірності впливу проблеми тривожності на навчальну діяльність.

Мета дослідження: за допомогою методик виявити взаємозалежність між тривожністю особистості та її навчальною діяльністю.

Гіпотеза. Існує деякий зв'язок між тривожністю та результатами учбової діяльності у курсантів.

Поняття тривожність займає важливе місце в психологічних теоріях і дослідженнях з того часу, як Фрейд (Freud, 1959) підкреслив її роль при неврозах. Цьому уявленню, однак, не вистачає чіткого широко прийнятого рішення. Більшість визначень розглядають тривожність як унітарний стан і не вловлюють її складності.

У психологічному словнику поняття тривожність інтерпретується як пережиття тривоги. Тривога – це емоційний стан, який виникає в ситуації невизначеної небезпеки і проявляється в очікуванні несприятливого розвитку подій. На відміну від страху як реакції на конкретну погрозу тривожність є генералізованим, дифузним чи безпредметним страхом. У людини тривожність, зазвичай, пов'язана з очікуванням невдач в соціальній взаємодії і часто буває обумовлена неусвідомленням джерела

небезпеки. Функціонально тривожність не лише попереджує суб'єкт про можливу небезпеку, але і наптовхує до пошуку конкретизації цілі небезпеки, до активного дослідження навколишньої дійсності з установкою визначити предмет, який погрожує. Вона може проявлятися як відчуття безпорадності, невпевненості в собі, безсилля перед зовнішніми факторами, перебільшення їх могутності і погрожуючого фактору. Поведінкові прояви тривожності втілюються в загальній дезорганізації діяльності, та зниженню продуктивності.

УДК 159.9

Федоріненко В.О., курсант 136 навчальної групи курсу №8 факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України старший солдат; **Мельник Ю.Б.**, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України

АРМІЙСЬКА МОЛОДІЖНА СУБКУЛЬТУРА

На сьогоднішній день Збройні сили України та інші військові формування переживають доволі важкі часи та перебувають в непростому становищі. Для виходу з нього та з метою створення нової якісної та ефективної моделі військової організації проводиться цілий ряд різноманітних реформ. При цьому дуже важливим стає, щоб із цього процесу не було випущенні первинні елементи військової субкультури, яку в цілому можна вважати своєрідним стержнем армійського соціуму.

Енциклопедичні словники тлумачать субкультуру як форму або ж тип культури, яка має відповідну систему цінностей, норм, стандартів та переконань, що відрізняють певну соціальну групу від більшості інших членів суспільства. До субкультури, як правило, відносять корпоративну архітектуру, нормативні погляди, ціннісні орієнтації, символи, ритуали, тобто все те, в чому відбиваються особливе світосприйняття та стиль життя членів певної соціальної організації.

Не винятком у цьому плані є і специфічна армійська субкультура, яка також має свої певні приналежності, атрибутику, сленг та звичаї.

Спеціалісти виділяють наступні основні типологічні характеристики армійської субкультури:

- Корпоративність;
- Ритуалізованість;
- Бінарність (одночасне існування і в той же час протиставлення офіційної і неофіційної традиції);
- Маскулінність, жорстокість неофіційних і офіційних санкцій;
- Директивність, відношення, субординація та підпорядкування;
- Ідеолізація діяльності військовослужбовців.

Нажаль і своє місце в армійській субкультурі мають нестатутні взаємовідносини, або ще як їх називають – «дідівщина», яка була типовою рисою радянської армії і яка нажаль на сьогодні залишається актуальною в Збройних Силах України, хоча на даний час її масштаби значно зменшені.

Ідеологічну основу дідівщини складають традиції, звичаї й обряди, що передаються від призову до призову. Часто, хоча далеко не завжди, вказані традиції й обряди зв'язані з фактами приниження честі й гідності військовослужбовців пізнішого призову військовослужбовцями призову більш раннього.

Зазвичай вважають, що найбільш злісні форми дідівщини характерні для «другосортних» частин і родів військ, але факти дідівщини нерідко розкриваються в частинах і з'єднаннях, що вважаються «елітними». Значно менш дідівщина поширена у військах або підрозділах солдати яких мають постійний доступ до бойової особистої зброї. Крім того, дідівщина мало поширена в авіа частинах. Дідівщина не набула широкого поширення в невеликих, віддалених частинах. Слід зазначити, що менше всього проявів дідівщини спостерігається в тих частинах, де командири частин не використовують працю солдатів для отримання особистої вигоди. Це явище ніяк безпосередньо не пов'язане ні з родом військ, ні з видом військових частин.

Попри те, що дідівщина має багато об'єктивних передумов, відомі випадки, коли молодший призов створював малу групу одностайців, свого роду «профспілку», і за підтримки командування підрозділу боровся за свої права придушуючи дідівщину і при цьому позбавлявся в цілому від всіх проявів цього ганебного явища.

Для більш детального вивчення даної субкультури дуже важливо вивчення військового сленгу, яке дозволяє глибше зрозуміти колективне і індивідуальне світобачення військовослужбовців, специфіку, характерні особливості армійської мови.

Військовий сленг використовується для опису окремих сторін життя військового соціуму в мирний та воєнний час: статуси військовослужбовців, ритуали, види діяльності, відношення в колективі. Широкого використання військового сленга обумовлено необхідністю в скороченні слів або заміни одним словом цілого поняття, яке склалося під впливом професійних традицій, які стійко ввійшли в практику термінологією, бажанням засекретити деяку інформацію в присутності «чужого».

На нашу думку, армійська молодіжна субкультура має важливі елементи формування особистості, які задіяні у виховних процесах, в активному прищепленні військовослужбовцям етичних норм і правил поведінки.

Субкультура є важливим чинником системотворення та ідентифікації військової життєдіяльності. Для армії характерна деяка інерція щодо сприйняття тих чи інших новацій. Це великий хоч і малорухливий механізм за своїм внутрішнім змістом. Армія, яка окрім всього іншого втрачає ще й субкультуру, не має повноцінного майбутнього.

УДК 159.9.072.43

Хоменко Р.М., курсант 136 навчальної групи факультету №4 (гуманітарного) Національної академії Національної гвардії України; **Рютін В.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент, начальник кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України, полковник

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО НОВИХ УМОВ НАВЧАННЯ

Сучасний етап розвитку Національної гвардії України (далі НГУ) характеризується інтенсивним удосконаленням як самої структури військової організації (кількісно і якісно), так і суттєвими змінами у сфері військової освіти – оптимізації системи підготовки майбутніх офіцерів, зокрема психологів. У контексті вищевказаних процесів підвищуються вимоги до адаптаційних можливостей курсантів вищих військових навчальних закладів (далі ВВНЗ), їх здатності швидко адаптуватися до нових умов навчання. Проблема адаптації курсантів вищих військових навчальних закладів досліджувалась у педагогічних та психологічних аспектах в працях вітчизняних науковців. Але аналіз досвіду вирішення проблем адаптації курсантів ВВНЗ свідчить про специфіку адаптації курсантів старших років навчання при зміні умов навчання. У 2017 році у Національній академії Національної гвардії України відбувся перший набір курсантів за спеціальністю 053 «Психологія», спеціалізація – «Психологічне забезпечення службово-бойової діяльності». Напередодні відбулася ретельна підготовка відповідної навчально-методичної документації та навчально-матеріальної бази для проходження ліцензування згідно вимог керівних документів. З початком нового навчального року відбулася передислокація курсантів спеціальності «Психологія» другого та третього років навчання з міста Києва (Київська Національна академія внутрішніх справ) до пункту постійної дислокації Національна академія Національної гвардії України м. Харків. У процесі аналізу проблематики адаптації курсантів були визначені основні аспекти, які привертають до себе увагу: Психофізіологічна адаптація – пристосування до нових умов розташування, їжі, побутових умов тощо. Соціально-психологічна адаптація – пристосування курсантів до нового для них соціального середовища – курсантів, науково-педагогічного складу, командирів. Адаптація курсантів спрямована на підготовку його до процесу навчання у стінах Академії з формуванням готовності до ефективної діяльності майбутнього офіцера психолога, спроможності у критичній ситуації взяти на себе роль командира (відповідного рівня). Діяльність офіцера-психолога пов'язана з: психологічне забезпечення службово-бойової діяльності, психологічної готовності військовослужбовців та службовців (далі – особовий склад) до виконання службово-бойових завдань; підвищення ефективності

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

**Підсекція № 4.6 Актуальні проблеми психологічного забезпечення
службово-бойової діяльності Національної гвардії України**

діяльності особового складу, формування, зміцнення та відновлення його оптимального психологічного стану, забезпечення соціально-психологічного благополуччя та збереження психічного здоров'я особового складу; психологічна профілактика професійної деформації особового складу шляхом цілеспрямованого використання науково обґрунтованих форм, методів і засобів психологічної науки; – організаційно-управлінською діяльністю: організація роботи малих колективів і груп виконавців у процесі вирішення конкретних професійних задач; – командною діяльністю: управління підрозділом в сучасному загальновійськовому бою та при виконанні службово-бойових завдань; – педагогічною діяльністю: психологічне забезпечення військової дисципліни та правопорядку; інформаційно-виховна робота; соціально-психологічна робота; військово-соціальна робота; культурно-дозвільна робота, здійснення правового виховання; навчання особового складу; – військово-технічною діяльністю: експлуатація та організація ремонту озброєння, військової техніки та іншого військового майна підрозділу. – адміністративно-господарською діяльністю: організація повсякденної діяльності підрозділу, забезпечення безпеки військової служби; – правоохоронною діяльністю: забезпечення законності, правопорядку, безпеки особистості, суспільства і держави; виявлення та попередження загроз безпеці особистості, суспільства і держави; надання допомоги фізичним і юридичним особам у захисті їх прав та законних інтересів; забезпечення реалізації актів застосування права. Компетентнісний аспект підготовки офіцерів психологів потребує особливого розгляду. Сучасні керівні документи визначають, що компетентність це «динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти». При цьому треба пам'ятати, що вищий військовий навчальний заклад є «вищим навчальним закладом із специфічними умовами навчання». Специфічність вказаних умов впливає на зміст компетентностей які формуються у офіцерів–психологів. Результати засвоєння освітньо-професійної програми визначаються компетентностями, тобто його здатністю застосовувати знання, вміння та особисті якості відповідно до завдань професійної діяльності.

**Підсекція № 4.7 Історичні аспекти та новітні технології у військовій галузі
на матеріалі іншомовних джерел**

Керівник підсекції: службовець **Березнева І.М.**
Секретар підсекції: службовець **Негаметзянова К.Р.**

Вох В.В., курсант 237 навчальної групи факультету №1 командно-штабного Національної академії Національної гвардії України

ВІЙСЬКОВА ПОЛІЦІЯ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛИКИ НІМЕЧЧИНИ

Військова поліція ФРН – самостійний рід сухопутних військ бундесвера. однак вирішує завдання в інтересах не тільки сухопутних сил, але і військово-повітряних і військово-морських сил, а також військ союзників по НАТО, які перебувають на території Німеччини. Службовці військової поліції в Німеччині називаються фельд'єгерями (нім. *Feldjäger*).

Військова поліція ФРН налічує близько 4500 чоловік особового складу в мирний час, а у воєнний час її чисельність може бути збільшена до 15000 чоловік.

Особливістю організації військової поліції бундесверу є відсутність в структурі Міністерства оборони головного штабу бундесверу і головних штабів видів Збройних сил спеціальних органів, керівних діяльністю цього роду військ. Безпосереднє керівництво підрозділами військової поліції в мирний час здійснює командир дивізії через свій штаб, а у воєнний час – командувач військовим округом.

Відповідно до нової штатної структурою сухопутних сил ФРН в кожному з восьми дивізійних командувань є по два батальйони військової поліції. Батальйони організаційно входять до складу полків управління і підтримки дивізійного підпорядкування. Крім цього в складі служби військової поліції є окремий батальйон військової поліції берлінського гарнізону, окремий батальйон центрального підпорядкування в Бонні, а також школа військової поліції і штабної служби в Зонтхофені.

У складі батальйонів військової поліції є по одній навчальній роті, призначеної для організації початкової військової підготовки військовослужбовців військової поліції. Чисельність особового складу батальйону військової поліції в мирний

час складає від 337 до 499 осіб. Чисельність особового складу роти становить 81 осіб, а по штатах воєнного часу вона може збільшуватися до 106 військовослужбовців. Підрозділи військової поліції оснащуються легким стрілецьким озброєнням, автомобілями і мотоциклами. Комплектування військової поліції, як і Збройних сил, ведеться на основі закону про загальну військову повинність шляхом набору військовослужбовців за контрактом (на термін від двох до 15 років) і кадрових військових.

Підготовка офіцерів і унтер-офіцерів здійснюється в Школі військової поліції і штабної служби в Зонтхофені. Вона складається зі штабу, навчального відділу, навчальних відділень "А" (служба військової поліції) і "В" (служба штабів), навчальної роти. Навчальне відділення "А", поряд з безпосередньою підготовкою офіцерів і унтер-офіцерів для військової поліції, займається також перепідготовкою фахівців цієї служби. Відділення організує і проводить до 25 навчальних курсів тривалістю від трьох до 106 днів.

Головні завдання військової поліції у мирний час:

Охорона військових об'єктів, органів управління.

Забезпечення транспортних перевезень та безпеки дорожнього руху військових транспортних засобів. Контроль і регулювання руху військового транспорту.

Підтримка або відновлення порядку і дисципліни у частинах і підрозділах.

Запобігання злочинним акціям щодо військовослужбовців і військових об'єктів бундесверу і союзних військ.

У воєнний час:

Здійснення первинного контролю на пунктах збору військовослужбовців, які відстали від військових частин.

Організація охорони і транспортування військовополонених.

Здійснення регулювання руху та охорони маршрутів висування військ.

Сприяння федеральній поліції в регулюванні потоку біженців.

Література

1. Bundesministerium der Verteidigung (Hrsg.): Zentrale Dienstvorschrift der Bundeswehr – ZDv 75/100 Die Feldjäger der Bundeswehr. Bonn.

2. Rettinghaus Helmut: Die Deutsche Militärpolizei. Band 2: Auftrag von 1952 bis heute. Verlag Helmut Rettinghaus, Langen 2009, ISBN 978-3-00-026373-6.

3. Scholzen Reinhard: Feldjäger: Deutschlands Militärpolizei heute. Motorbuch, Stuttgart 2010, ISBN 978-3-613-03152-4.

4. Scholzen Reinhard: Die Feldjäger. Deutschlands Militärpolizei in der Gegenwart. In: Polizei heute. Jg. 40, 1 (Januar/Februar 2011), Februar 2011, ISSN 0723-6123, S. 2–11.

5. Scholzen Reinhard: Waffen der Feldjäger. In: Truppendienst. Nr. 5/2012, 2012, S. 427–433.

6. Sünkler Sören: Die Spezialverbände der Bundeswehr. 2. Auflage. Motorbuch-Verlag, Stuttgart 2007, ISBN 978-3-613-02592-9.

Гольонко М.В., курсант 317 навчальної групи факультету №2 (інженерно-технічного) Національної академії Національної гвардії України

НАСКІЛЬКИ КОРУМПОВАНА НІМЕЧЧИНА?

«Корупція є ефективною, привабливою і прибутковою», – констатує експерт із питань корупції Вольфганг Шаупенштайнер. За оцінкою Федерального управління кримінальної поліції щорічний хабар в Німеччині складає 100 мільйонів євро.

Хабарництво, одержання хабара, відкати поширені значно більше, ніж очікувалося. І поліції і прокурорам важко боротися з корупцією, оскільки діє закон мовчання.

Всі знають, але про це ніхто не говорить. Ризик бути викритим та засудженим є мінімальним за цим таємним злочином. Тому що всі задіяні є злочинцями. Численні хабародавці не мають докорів сумління. Співробітники правоохоронних органів виглядають дуже непривабливо: поліція, прокурори та суди перевантажені. І їх робота блокується окремими, дуже складними процесами. Наслідки корупції є серйозними. Це шкодить основним цінностям демократичної, соціальної та правової держави. Бо де є процеси за замовленням, безкарність, порушується ділова етика і довіра до верховенства права та політики.

У 2014 році Федеральна управління кримінальної поліції (ФУКП) зафіксувала майже 20 300 корупційних злочинів. Згідно з федеральними даними про корупцію, так звані корупціонери отримали хабар на суму в 140 000 000 євро, майже завжди готівкою. Опитування, яке було проведене в Дортмунді, показало, що більшість респондентів дуже суворо підходить до оцінки того, коли «подарунок» це вже хабар, і як його слід покарати. Більшість опитаних вважає подарунки, які коштують понад десять євро, вже хабаром.

Згідно зі статистикою ФУКП найбільш корумпованими є сфера обслуговування, автомобільна промисловість, торгівлі та будівництво.

Макроекономічний збиток, заподіяний корупцією, величезний. За даними ФУКП він складає за останні п'ять років в середньому 270 мільйонів євро. Тільки за 2014 рік ФУКП оцінює завдану шкоду щонайменше в 358 000 000 євро. Проте реальна сума збитку повинна бути значно більшою, оскільки можливий збиток від корупції, особливо у випадку дозволів та розпоряджень, навряд чи можна кількісно визначити. Крім того, кількість незареєстрованих справ величезна, бо більшість залишається непоміченою. Генпрокурор міста Цвайбрюккен Хорст Гунд підрахував, що незареєстровані справи складають 90-99 відсотків корупційних злочинів.

Німецька судова асоціація (НСА) скаржить на відсутність необхідної кількості слідчих, щоби можливо було довести до суду більше економічних кримінальних справ. Процеси надзвичайно складні і кількість, з якою має справу лише один слідчий, просто занадто велика. У багатьох німецьких

корпораціях корупція продовжує поширюватись, незважаючи на відповідну корпоративну антикорупційну політику. Ризик бути викритим у Німеччині занизький, як погоджуються експерти. Тому кримінолог професор Брітта Банненберг з університету міста Гіссен вимагає створення спеціалізованих прокуратор для боротьби з корупцією з достатнім штатом. Корупція – це злочин, який здійснюється таємно. Внаслідок цього економічний збиток впливає на кожного громадянина, підкреслює Вольфганг Шаупенштайнер.

Література

1. <https://www.zdf.de/dokumentation/>
2. <https://www.rundschau-online.de> ›
3. <https://www.augsburger-allgemeine.de> ›
4. <https://www.youtube.com/>
5. <https://www.fernsehserien.de> ›

Гришко К.В., курсантка 267 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

БРАТИ МЕНШІ НА ВІЙСЬКОВІЙ СЛУЖБІ В РІЗНИХ КРАЇНАХ

У роботі розглянуто особливості використання тварин на військовій службі та їх участь у бойових операціях.

Важливість дослідження цього питання зумовлена зростаючою потребою людства у допомозі тварин під час проведення військових операцій, особливо в ситуаціях і при обставинах, в яких людина безсила.

Аналіз матеріалу дослідження свідчить про те, що безліч тварин бачили бойові дії або відігравали неабияку роль у військових мотивах. Деякі були вшановані та нагороджені, але більшість з них залишилися непоміченими. Військовослужбовці зазначають, що службові тварини рятували життя в битві. Але не можна заперечувати те, що участь братів менших у військових операціях нарівні з людськими колегами, є важливим компонентом захисту, підтримання правопорядку і оборони нації [2].

Людство почало «співпрацювати» з тваринами більш ніж 3000 років тому. Тоді двигуном для армії були коні, в пустельних районах – верблюди. Ще раніше, коли замість вогнепальної зброї використовувалися лише луки та мечі, були актуальні сухопутні гіганти – слони. Один тільки вид закутих у лати слонів змушував ворогів бігти щосили. Коні, слони, верблюди та інші тварини були використані як для транспортування, так і для атаки. Голуби працювали у сферах комунікації та фотографічного шпигунства [4, с. 4]. Собаки вже давно несуть службу у різних родах військ, останнім часом зосереджуючи увагу на

охороні та виявленні бомб, і разом з дельфінами та морськими левами активно використовуються сьогодні [5, с. 29].

Зауважимо, що з усіх тварин, найчастіше допомагають виконувати правоохоронні функції службові собаки. МВС України у наказі № 1145 від 01.11.2016 р. зазначає, що кінологи зі службовими собаками можуть брати участь в оперативно-розшукових та профілактичних заходах; залучаються тільки для виконання завдань, пов'язаних з використанням службових собак у протидії злочинності та забезпеченні публічної безпеки і порядку [1]. У роботі наведено приклади використання службових собак у різних країнах світу.

Важливим аспектом сучасної військової служби вважається також наявність маскотів в різних країнах світу. Маскот це військова тварина-талісман, яка поважається, охороняється та зберігається для урочистих цілей або як емблема цієї країни. Маскоти не використовуються безпосередньо у військових операціях. З 18 століття солдати берегли та тримали тварин як талісмани, які принесуть успіх та зможуть посилити бойовий дух [3].

З усіх сфер життя, в яких людство використовує тварин, сфера військової діяльності є найсуперечливішою. Захисникам прав тварин здається, що участь тварин у бойових операціях, – це протиприродно. Але слід пам'ятати, що до тварин на службі ставляться як до товаришів, яких треба прикрити за необхідності й захистити. Нелегкий тягар оборони країни лежить не тільки на плечах бравих солдатів. Брати наші менші не менш послужливі, а іноді навіть відважніші і готові ризикувати життям заради виконання поставленого завдання. Необхідність поліпшення умов військової служби та посилення безпеки тварин під час участі в операціях, пошуку шляхів підвищення боєздатності людей та їх бойових тварин-товаришів, робить обрану проблематику актуальною та перспективною.

Література

1. Інструкція з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України [Електронний ресурс] // МВС України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1544-16>.

2. Animals with Awesome Military Careers [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://listverse.com/2013/03/01/10-animals-with-awesome-military-careers/>.

3. Army Mascots [Електронний ресурс] // National Army Museum – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nam.ac.uk/explore/army-mascots>.

4. M is for Mates. Animals in Wartime from Ajax to Zep – Canberra: Department of Veteran's Affairs, 2009. – 58 с.

5. Mooney C. Remarkable Military Animals / Carla Mooney. – New York: Core Library, 2015. – 48 р.

Ільченко О.І., курсант 255 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

СИЛИ СПЕЦПРИЗНАЧЕННЯ БУНДЕСВЕРУ

У роботі мова йде про історію створення сил спецпризначення бундесверу, їх головні завдання та функції, а також озброєння та оснащення бойовою технікою. Дається технічна характеристика бойових машин для виконання спеціальних завдань «Серваль» та «Дінго».

Сили спецпризначення бундесверу – це спеціальні війська сухопутних сил бундесверу, які мають в розпорядженні надзвичайні повноваження. В сьогоденнішньому колі бойових завдань німецьких збройних сил існують особливі завдання стратегічного інтересу, які часто не можуть бути виконані діючими підрозділами бундесверу. Серед них можна назвати постійну готовність до порятунку громадян ФРН, які, перебуваючи закордоном, були арештовані або яким загрожували. Військовослужбовці спецпідрозділів бундесверу проходять відбір та спеціальну підготовку для виконання саме таких завдань.

Сили спецпризначення бундесверу були створені 20 вересня 1997 року в місті Кальв/ Вюртемберг. Зараз в них проходять військову службу близько 1300 військовослужбовців.

Сили спецпризначення бундесверу тісно пов'язані військовим співробітництвом та підтримкою в навчанні з країнами – потенційними кандидатами до вступу в НАТО. Тактичний знак сил спецпризначення в бундесвері має в прямокутнику стрілу, що показує нагору, а в структурі НАТО – це дві букви SF (*Special Forces* англ. мовою).

Сили спецпризначення бундесверу добре пристосовані для проведення блискавичних спецоперацій та по можливості найкращого запобігання розв'язання різного роду конфліктів та нанесення майнового пошкодження.

Вони застосовуються або в якості доповнення до діючих військових формувань або замість них, коли їх застосування суперечить статуту. Наказ про бойове застосування сил спецпризначення видає федеральний міністр оборони у випадку необхідності виконання особливих завдань важливого значення для стратегічного і оперативного управління, які знаходяться поза межами сфери діяльності дійсних військових формувань.

Згідно зі статутом бундесверу планування та виконання спецоперацій силами спецпризначення повинно проводитись в умовах надзвичайної таємності з метою запобігання небажаної шкоди як військовослужбовцям та і цілям цих операцій.

Функції сил спецпризначення можна розділити на чотири головні групи:

- захист німецьких споруд та людей закордоном, а також охорона особливо важливих осіб;

- порятунку, визволення та евакуація важливих осіб;
- проведення військової розвідки з метою створення власної переваги в інформації;
- виконання особливо важливих завдань як на території противника, так і на тимчасово окупованій ним території.

Сили спецпризначення бундесверу мають надсучасне озброєння та оснащення різних видів. Сюди можна додати також усі види спеціальної зброї та боєприпасів, а також ультразвукові та ультра світлові прилади і в обмеженій кількості протитанкові ракетні системи зброї. Бойове оснащення кожного військовослужбовця має вагу до 50 кг, а стрілецька зброя як гвинтівка Г36 та пістолет П8 підлаштовані для виконання спецзавдань.

Сили спецпризначення бундесверу оснащені сучасною бойовою технікою для виконання спеціальних завдань, серед яких можна виділити бойові машини «Серваль» та «Дінго».

Література

1. Лебедева Т.Б. MILITÄRDEUTSCH: Підручник. Харків.: АВВ МВС України, 2011. – с.397
2. “Chefsache Deutsch”. Lehrbuch für Militär, Hührt, 1999 – 515 S.
3. “Bundeswehr heute“. Довідник. Видавництво ФМО, Бонн, 1996р – 89 с.
4. www.bundeswehr.de, www.streitkräftebasis.de
5. www.deutschesheer.de/portal/a/heer/start
6. www.deutschesheer.de/portal/a/heer/start/dienstst/dsk/gliederung/kommandospezialkraefte

Когут Ю.А., курсантка 266 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

РОЛЬ ЖІНОК У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

В роботі розглядається трансформація ролі жінки в умовах втручання в хід історії надзвичайних подій таких, якими виступила Друга світова війна.

Особливої популярності останнім часом набуває гендерна політика про яку не було й навіть мови в середині минулого сторіччя, коли вибухнула чергова світова війна. «Гендерна політика – утвердження партнерства статей (гендерів) у визначенні і реалізації політичних цілей, завдань і методів їх досягнення в діяльності політичних структур – держави, політичних партій, суспільно-політичних об'єднань [2]». Але під час Другої світової війни про таке партнерство ніхто навіть і гадки не мав. Роль жінки під час війни тривалий час, особливо в радянських реаліях, лишалася на узбіччі офіційних репрезентацій

подій та комеморативних практик **“Війна – справа чоловіча”**. Коли ж подібні сюжети й виринали, то звучали в унісон із загальнодержавним каноном подання історії Великої Вітчизняної війни і лише як доповнення до "героїчного пориву радянського народу" в боротьбі з ворогом. Тому зараз особливо важливим є підкреслення саме жіночої ролі нарівні з чоловічою у вирі надзвичайних подій, які, нажаль трапляються майже щодня, і якими стала Друга світова війна.

Жінка і війна... Про це не можна говорити без хвилювання. Мати, любляча дружина, турботлива сестра чи кохана – вона нарівні з чоловіком рішуче і відважно стала на захист Батьківщини в грізні роки воєнного лихоліття. Воїном жінка ставала не за вказівкою чи з примусу, а добровільно, за власним сумлінням. За офіційними цифрами, загальна чисельність жінок, які брали участь у бойових діях становила 800000, а понад 150 тис. жінок були нагороджені бойовими орденами і медалями. Ніхто й ніколи не рахував кількість жінок, які були мобілізовані та доброволиць, які пішли на фронт. Невідомі цифри кількості поранених, контужених й тих, хто стали інвалідами. Льотчиці, танкістки, розвідниці, партизанки, зв'язківки, водійки автомашин і тракторів, телефоністки, кулеметниці, комірниці, бібліотекарки, кухарки, лікарки та медсестри

Жінки замінили чоловіків на фабриках, заводах, полях. Вони взяли на себе всі далеко не «жіночі» справи: воювали й вбивали, рили окопи, працювали на лісозаготівлях, у шахтах, гасили пожежі, вирощували врожаї. А ще вони відправляли рідних на фронт, виходжували поранених, виступали з концертами на передовій і, навіть, в такі важкі часи народжували, вигодовували та навчали дітей. Своїми листами на фронт надихали чоловіків на подвиги й підтримували в них віру в перемогу. Жінки боролися у партизанських загонах, антифашистському підпіллі. 27 жінкам, які народилися в Україні, присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Жінки, жінки, жінки... На заводах, в госпіталях, на транспорті, в полі. Вже в перші дні війни вони замінили чоловіків, що пішли на фронт, узяли у свої руки виробництво військового спорядження, забезпечували фронт не лише військовою технікою, але і концентратами, хлібом, обмундируванням. Робочий день тривав по 10-12 годин, про вихідні і не згадували. Просте слово «потрібно» раптом набуло глибокого сенсу. З нього починалася тепер всяка розмова.

Так, у війни не жіноче обличчя. Але загроза, нависла над нашою країною і над всім світом в 1941 р., змусила жінок інакше оцінити свої можливості, встати в лад нарівні з чоловіками, замінити в тилу тих, що пішли на фронт, синів, братів. Перемога кувалася і в тилу. Їх було дуже багато – жінок, що беззавітно любили Батьківщину і готових віддати за неї життя. Вони стали прикладом безстрашності і героїзму. Не кожен чоловік здатний витримати труднощі війни, а жінки витримували.

Література

1. Вербовська М. Жіночі історії Другої світової війни [Електронний ресурс] / М. Вербовська – Режим доступу: <http://rovaha.org.ua/zhinochi-istoriji-druhoji->

svitovoji-vijny/

2. Гендерна політика / Вікіпедія – вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Гендерна_політика

3. Каращук А. Роль жінок у Великій Вітчизняній війні [Електронний ресурс] / А. Каращук – Режим доступу: <http://www.rivne1.tv/Info/?id=70544>

4. Яременко В. Жіночі долі у вирі Другої світової війни [Електронний ресурс] / В. Яременко – Режим доступу: <https://dt.ua/HISTORY/zhinochi-doli-u-viri-drugoyi-svitovoyi-.html>

Криворучко Д.Ю., курсант 227 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

СУЧАСНІ ВІЙСЬКОВІ НАЗЕМНІ РОБОТИ, РОБОТИЗОВАНІ СИСТЕМИ МАЙБУТНЬОГО

Однією з основних парадигм цивілізації в наші дні є сприйняття людського життя як найвищої цінності. Подібні гуманістичні ідеї вступають в гострий конфлікт з необхідністю вести бойові дії і відправляти військовослужбовців захищати державні інтереси. Сучасні західні армії роблять все можливе, щоб зменшити кількість втрат. Бійцям надається найсучасніше екіпірування, засоби зв'язку, бронезилети. США і їх союзники проводять наземні операції тільки в крайніх випадках, намагаючись обмежуватися ракетними або бомбовими ударами з повітря. Однак найчастіше виграти війну без наземної операції неможливо.

Найбільш перспективним вирішенням цього питання є повна заміна солдат на полі бою роботами. Активні розробки в цьому напрямі ведуться в багатьох країнах, лідерами поки є американці. Уже сьогодні автоматизовані бойові системи широко використовуються в Афганістані і Іраку. Роботи досить успішно знешкоджують міни і фугаси, проводять розвідку і спостереження.

В цілому, вчені визначають, що застосування автоматизованих систем на полі бою – це один з найбільш перспективних напрямків розвитку військової справи. Сучасних наземних військових роботів можна розділити на наступні групи:

- розвідувальні;
- інженерні;
- бойові;
- тилові.

Слід зазначити, що для багатьох автоматизованих апаратів подібний розподіл дещо умовний. Вони являють собою уніфіковані платформи, на які в залежності від потреб встановлюються різні модулі. Так, робота-сапера можна легко перетворити на бойового робота.

Аналіз матеріалу дослідження свідчить про те, автоматизовані системи давно використовуються для збору розвідданих, пошуку цілей і цілевказівки, спостереження за обстановкою. Для таких цілей використовують і безпілотні літальні апарати, і наземних роботів. Одним із найбільш мініатюрних роботів-розвідників, які використовуються сьогодні армією США в Афганістані, є Recon Scout. Він має вагу 1,3 кг і довжину 200 мм, обладнаний звичайною і інфрачервоною камерою. Цього робота можна закидати за перешкоди, але пересуватися він може тільки по порівняно рівній поверхні. Ще одним представником групи роботів-розвідників є First Look 110. Він важить 2,5 кг, має гусениці і управляється з пульта, розміщеного у оператора на зап'ясті. Робот оснащений чотирма камерами і може долати невеликі перешкоди. На нього можна встановлювати інші датчики: тепловізори, індикатори біологічного, хімічного і радіаційного зараження. Наймасовішим американським військовим роботом є TALON, розроблений компанією Foster-Miller. Цей робот підходить не тільки для розвідки, а й для знешкодження вибухових пристроїв, на його рахунок 50 тис. знешкоджених вибухових пристроїв.

Звичайно ж, найбільший інтерес викликають бойові роботи. Однак ця група наземних автоматизованих машин поки що розвинена не дуже. Сучасний бій дуже складний, швидкоплинний, рішення потрібно приймати миттєво, швидко міняти свою позицію. Все це у сучасних автоматизованих систем поки виходить не дуже добре. Більшість бойових роботів сьогодні мають колісне або гусеничне шасі, вони управляються через кабель або радіосигнал. Одним з найбільш відомих бойових автономних систем є ізраїльський безпілотний автомобіль Guardian, які використовується для несення патрульної служби, охорони і супроводу колон, а також для ведення розвідки. Автомобіль створений на шасі баггі, має хорошу швидкість і прохідність, на нього можна встановлювати зброю. У 2009 році Guardian був прийнятий на озброєння Армії оборони Ізраїлю.

Українські військові керівники та посадовці "Укроборонпрому" продемонстрували новий експериментальний робот "Фантом-2" на виставці Асоціації сухопутних військ США AUSA в Вашингтоні.

Наземний безпілотник "Фантом-2" може рухатись на колісному, або гусеничному ходу, може бути озброєний протитанковою зброєю, пусковою установкою для гранат, або автоматами, повідомляє видання. Оскільки зброю може бути застосовано проти проросійський бойовиків вже наступного року, як зазначає DefenseOne з посиланням на українських посадовців, подальше вивчення обраної проблематики є актуальним і перспективним.

Література

1. <https://www.unian.ua/war/2185359-noviy-ukrajinskiy-robot-moje-piti-do-ato-vje-v-2018-rotsi-zmi.html>
2. <https://www.unian.ua/war/2185359-noviy-ukrajinskiy-robot-moje-piti-do-ato-vje-v-2018-rotsi-zmi.html>

Кузьменко О.А., курсант 235 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

ПІДГОТОВКА НОВОБРАНЦІВ В АРМІЯХ КРАЇН СВІТУ

Робота присвячена аналізу підготовки новобранців в різних країнах світу (США, Великобританії, України, тощо). Аналіз матеріалу свідчить, що курс молодого бійця для всіх призовників й курсантів (абітурієнтів), які вступають на службу або до військових вишів і не мають досвіду дійсної військової служби, існує практично в усіх арміях держав світу та багатьох силових структурах й спецслужбах.

Залежно від країни та роду військ, у більшості випадків передбачено вишкіл близько одного місяця. Як правило, включає в себе: прийняття присяги, вивчення статуту, загальну фізичну підготовку, оглядовий курс техніки безпеки, основи тактичної медицини, стрільби з вогнепальної зброї. Може проводитися як безпосередньо на території військового навчального закладу, так і на спеціалізованих навчальних базах (Навчальних центрах). В Україні впроваджують двомісячний КМБ.

У Королівській Морській піхоті, мабуть, найважчий і тривалий курс з фізпідготовки серед відомих піхотних частин всього світу. Він триває 32 тижня для рядових піхотинців. Під час свого навчання кожен з рекрутів отримує безліч професійних навичок, таких як: володіння зброєю, курси точної стрільби, курси з навчання володіння додатковим озброєнням, мистецтву виживання в диких умовах наближених до бойових. Кожен новобранець забов'язаний вміти читати карту, знати основи камуфляжу, володіти навичками першої медичної допомоги, повинен бути готовим до різних ситуацій, наприклад в разі хімічного, біологічного або радіоактивного зараження. Крім цього вони навчаються марширувати та брати участь в різних церемоніальних подіях.

Курс молодого бійця, КМБ – початковий період проходження служби в навчальних закладах Міноборони України, МНС України, МВС України та в інших державних структурах інших країнах світу. Що передбачає відповідний вишкіл згідно затвердженої програми підготовки у Навчальному Центрі на військово-обліковій спеціальності (ВОС).

Загальна мета – забезпечити входження новоприбулого в курс виконання необхідних йому завдань, відповідно до прийнятого розпорядку дня. Може включати й проходження ритуалу прийому, найчастіше неформальної властивості. Основна проблема – це поєднання входження людини до колективу зі становленням його статусу в ієрархії та засвоєння вимог з обов'язками на новому місці.

КМБ став загальним терміном, який передбачає початкові труднощі та їх подолання у новій справі, на новому місці роботи, навчання, оволодіння новою

спеціальністю або посадою, в тому числі й примушування прийняти правила тих чи інших форм соціальної дискримінації. Але в набагато більшому ступені він привчає молоду людину до умов життя в армії, дає загальне про неї уявлення.

Література

1. [https://ru.wikipedia.org/wiki/Da Cruz Daniel. Boot.- St. Martin's Paperbacks](https://ru.wikipedia.org/wiki/Da_Cruz_Daniel_Boot.-_St._Martin's_Paperbacks), 1987.
2. <https://realarmy.org>
3. <http://ua.interfax.com.ua/news/general/455255.html>
4. <https://nv.ua/>

Легкоступ Д.Ю., курсант 215 навчальної групи командно-штабного факультету Національної академії Національної гвардії України

МОВА ЖЕСТІВ У ВІЙСЬКОВОМУ КОНТЕКСТІ

У роботі окреслено особливості використання мови жестів у військовому контексті. При перегляді учбових або документальних фільмів про бойові дії, операції поліції або діях спецназу, ми звертаємо увагу на жестикуляцію бійців, які подають один одному спеціальні сигнали.

Природно, що солдат може вдатися і до інших видів зв'язку, але, ні радіозв'язок, ні телефон, не зможуть замінити мову жестів, яка є лаконічним і безшумним способом спілкування. Для цього бійцеві необхідно добре бачити того, кому він хоче повідомити необхідну інформацію, і вміти розуміти його відповідь.

Важливість вивчення мови жестів у військовому контексті обумовлена необхідністю адекватної передачі інформації. Значна частина спілкування відбувається за допомогою специфічних рухів рук - сигнальних жестів.

З цією метою і була створена ціла система сигналів, які спецназівець подає руками. Застосовуються вони в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом, в той час як інші засоби зв'язку застосувати досить важко, оскільки вони є демаскуючим фактором.

Аналіз матеріалу дослідження свідчить, що побудовану цілу систему жестів у військовому контексті. А саме:

1. Цифри. Тут є набір жестів з цифрами від 1 до 10. Для позначення кількості ворогів, своїх людей, пострілів, гранат, пляшок і т.п.
2. Побудови. В якому бойовому порядку рухатися загону. Маємо – колона, ряд, лінія, клин.
3. Накази. Набір жестів – сховаєш, стоп, вперед, сюди, Пригніться, швидко, тихо, замри, обійди.
4. Сповідання. Чергове розширення жестів спецназу при штурмі. Набір жестів – зрозумів, не зрозумів, ти, я, неможливо, я лідер, там / туди, точка

входу, слухай / я чую, дивись / я бачу, на позиції, перезарядка.

5. Позначення. Жести – заручник, машина, вікно, двері, пістолет, дробовик, гвинтівка, ворог, снайпер, газ, перешкода, жінка, чоловік, підліток, дитина.

Проведений нами перекладацький аналіз свідчить, що така форма спілкування дуже практична, в ситуаціях, коли потрібен суворий режим тиші – патруль, розвідка, і т.п. Сигнальні жести можна ефективно розрізняти до 400 метрів дистанції, а також в бою, хоча сигнальні жести не варто використовувати як основний вид комунікації після бою зіткнення, так як солдат повинен стежити за своїм сектором, і не відволікатися ні на що.

Оскільки мова жестів активно використовується як в бойових так і спеціальних ситуаціях, то вважаємо що подальші розробки з обраної проблематики є перспективними.

Література

1. <https://militaryreview.su/417-yazyk-signalov-zhestov-specnaza-v-kartinkah.html>

Луговой Д.В., курсант 227 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

ТЕРОРИЗМ І КОНТРТЕРОРИЗМ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Важливість дослідження зумовлена тим, що тероризм відноситься до числа найнебезпечніших і важко прогнозованих явищ сучасності, що здобувають усе більш різноманітні форми та загрозливі масштаби. Терористичні акти найчастіше призводять до масових людських жертв, тягнуть руйнування матеріальних і духовних цінностей, що не піддаються часом відновлення, створюють ситуації для зародження ворожнечі між державами, провокують війни, недовіру і ненависть між соціальними і національними групами, які іноді неможливо подолати протягом життя цілого покоління.

Аналіз діяльності терористичних організацій в глобальному просторі в останнє десятиліття дозволяє виділити наступні особливості сучасного тероризму:

- поступовий перехід у формуванні керівних центрів тероризму з регіонального на глобальний рівень. Дані центри, здійснюють підготовку операцій і організацію взаємодії між окремими групами і виконавцями, що залучаються до тієї чи іншої акції, при цьому національна і релігійна приналежність виконавців не є свідченням приналежності до конкретного державі або релігійного руху;

- використання права на політичний притулок для закріплення присутності

терористів в деяких державах;

- здійснення проникнення в державні, політичні, економічні і силові структури; створення під всіляким прикриттям, в тому числі і з використанням агентури в органах влади і управління, центрів і баз з підготовки бойовиків, складів зброї і боєприпасів, фірм, компаній, банків, фондів, використовуваних для фінансування терористичної діяльності та проведення конкретних операцій;

- широке використання наркобізнесу, торгівлі зброєю, фінансових махінацій, замовлень на проведення терористичних актів в будь-якому регіоні світу для поповнення фінансових коштів;

- поява тенденції переходу від здійснення окремих терористичних актів до масштабних акцій, які купують характер диверсійно-терористичної війни, вході якої широко застосовуються методи інформаційно-психологічного впливу, в тому числі для створення атмосфери загального страху, збудження, антиурядових настроїв в суспільстві з метою успішної боротьби за вплив і владу.

Все більше уваги з розвитком всесвітньої павутини привертає до себе кібертероризм – як навмисне, політично мотивована атака на інформацію, комп'ютерні системи, комп'ютерні програми і обробку, яка набуває форми насильства проти нейтральних об'єктів з боку субнаціональних груп або підпільно діючих осіб.

Таким чином, тероризм в даний час становить загрозу не тільки окремим державам, а й усій міжнародній спільноті і є свого роду викликом людству.

Слід зазначити, що протидія тероризму є однією з найважливіших загальнодержавних завдань. Основні напрямками діяльності в цій галузі такі: вдосконалення правової бази, посилення взаємодії між відповідними органами, формування спеціальних підрозділів і збільшення чисельності співробітників силових структур, що займаються проблемою тероризму, поліпшення їх технічної оснащеності. Реальні кроки в цьому напрямку базуються на наступних принципах: відмова від будь-яких поступок терористам; надання максимального тиску на країни, що підтримують тероризм; використання в повній мірі наявних сил і засобів, в тому числі і військових, для покарання терористів; надання допомоги іншим державам і взаємодія з ними з метою протидії тероризму.

Література

1. <https://ourworldindata.org/terrorism>
2. <http://www.systemicpeace.org/inscrdata.html>
3. <http://library.duke.edu/data/collections/iterate>

Мирошниченко О.В., курсант 237 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

ІСТОРИЧНИЙ ВСТУП НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО FIER

У роботі розглядається історична подія, яка сталася у жовтні 2017 року і яка є гігантським кроком Національної гвардії України до визнання у світі. Важливість прийнятого рішення про надання Національній гвардії України статусу повноправного члена Асоціації сил жандармерії і поліції країн Європи і Середземномор'я (FIER) надихнула на освітлення цієї події у науковій роботі.

Аналіз матеріалу свідчить, що було досягнуто одну із найважливіших стратегічних цілей, які стояли перед Національною гвардією України з моменту її створення.

Національна гвардія України подала заявку на вступ до FIER у 2015 році. У 2016 році до НГУ завітала оцінювальна місія FIER, яка дала позитивний висновок щодо відповідності Нацгвардії України усім критеріям члена Асоціації. Через рік НГУ було надано статус спостерігача Асоціації, що є обов'язковим на шляху до здобуття повноправного членства.

FIER (аббревіатура FIER складена першими літерами назв країн-засновників: Франція, Італія, Іспанія та Португалія) – професійна асоціація, яка об'єднала сили внутрішньої безпеки в статусі військової установи країн Європи та Середземного моря.

Асоціація залишається єдиною організацією сил поліції та жандармерії у статусі військової установи, яка включає країни Європи та Середземного моря. Її основне призначення – покращення співробітництва між силами внутрішньої безпеки в дусі поваги до національного та міжнародного законодавства з метою ефективної боротьби з міжнародною злочинністю та гарантування громадського правопорядку на території членів Асоціації.

На сьогодні до складу Асоціації входять: Національна жандармерія Франції, Війська карабінерів Італії, Цивільна гвардія Іспанії, Національна Республіканська Гвардія Португалії, Жандармерія Туреччини, Королівська Гвардія Нідерландів, Королівська Жандармерія Марокко, Жандармерія Румунії та Жандармерія Йорданії, Національна гвардія Тунісу.

«Отримання Національною гвардією України статусу повноправного члена Асоціації FIER стало результатом наполегливої роботи на шляху реформування в рамках Євроатлантичного курсу держави. Ця подія є потужним імпульсом і чітким сигналом до продовження реформ у Національній гвардії України, адаптації національного законодавства України до демократичних норм та стандартів провідних країн світу», – зазначив заступник командувача НГУ генерал-лейтенант Микола Балан після результатів голосування.

За словами Миколи Балана, рішення про надання статусу повноправного члена є визнанням НГУ рівною правоохоронною структурою серед аналогічних структур не тільки Європи, а й усього світу.

Генерал-лейтенант Микола Балан також зазначив, що кожна структура має власний досвід забезпечення внутрішньої безпеки у своїх країнах і стикається з новими викликами та загрозами, які виходять за межі національних кордонів і переростають у глобальну проблему міжнародного масштабу. Саме тому, він переконаний, що обмін досвідом у питаннях забезпечення безпеки є вкрай важливим на порядку денному міжнародного співробітництва.

Заступник командувача НГУ відмітив зацікавленість Нацгвардії в досвіді кожної структури-члена Асоціації і, водночас, завірив у готовності ділитись своїм досвідом як у рамках діяльності Асоціації так на двосторонній основі з членами FIER.

Саме вивчення досвіду кожної структури-члена Асоціації робить обрану проблематику перспективною.

Література

1. http://mvs.gov.ua/ua/news/3307_Nacionalna_gvardiya_Ukraini_otrimala_status_sposterigacha_v_FIER
2. <http://ngu.gov.ua/ua/news/nacgvardiya-ukrayiny-stala-povnopravnym-chlenom-mizhnarodnoyi-asociaciyi-fier-video>
3. <http://www.unn.com.ua/uk/news/1693366-natshvardiia-ukrainy-stala>
4. https://zik.ua/news/2017/10/17/natsgvardiya_ukrainy
5. <https://www.unian.ua/politics/1569821-natsgvardiya-ukrajini>
6. <http://ua.interfax.com.ua/news/general/455255.html>

Ольховський Є.К., курсант 257 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

МИРОТВОРЧІ СИЛИ ООН

У роботі розглянуто історія започаткування та сьогодення миротворчої діяльності ООН, цілі та механізми миротворчості, основні завдання миротворців та діяльність України в миротворчих операціях ООН.

Важливість дослідження особливостей проведення та організації миротворчої діяльності ООН зумовлена необхідністю пошуку і впровадження в країнах світу, й в Україні зокрема, ефективних інструментів підтримки миру і міжнародної безпеки. Україна надає важливого значення миротворчій діяльності ООН, розглядаючи участь у ній як важливий чинник своєї зовнішньої політики. Така позиція, насамперед, ґрунтується на «Основних

напрямах зовнішньої політики України», де одним із пріоритетів визначена участь нашої держави у миротворчій діяльності, спрямованій на відвернення і врегулювання міжнародних конфліктів [2].

Аналіз матеріалу дослідження свідчить про те, миротворчі сили ООН – це військові контингенти країн-членів ООН, виділені за Статутом ООН з метою запобігання або ліквідації загрози миру і безпеки шляхом спільних примусових дій, якщо заходи економічного і політичного характеру виявляться або виявилися недостатніми [4]. Миротворчі операції, які проводяться силами ООН, контролюються Департаментом операцій з підтримання миру або ДОПМ – основний організаційний підрозділ Секретаріату ООН, що підпорядковується Генеральному Секретарю ООН. У функції департаменту входять планування, розробка, забезпечення, координація операцій з підтримання миру, що проводяться ООН.

Слід зазначити, що основними завданнями миротворців ООН є припинення воєнних конфліктів; запобігання їхній ескалації; створення умов, які сприяють політичному розв'язанню суперечностей і виключенню можливості рецидиву конфлікту; забезпечення правопорядку в зоні конфлікту; проведення гуманітарних акцій; відновлення порушених конфліктом соціальних і політичних систем [1, с. 55].

Зауважимо, що загалом із моменту заснування ООН було проведено 71 миротворчу операцію під егідою організації, а зараз активними є 16 місій. Географія активних операцій переважно охоплює Африканський континент та Близький Схід. Втім, "блакитні шоломи" також досі залишаються у Косово, на Гаїті та у зоні кашмірського конфлікту між Індією та Пакистаном. Загалом, за даними ООН, у цих місіях зараз бере участь понад 95 тисяч військових та поліцейських [5].

Важливим аспектом сучасної миротворчої діяльності ООН є збільшення невійськового компоненту у миротворчих контингентах. На даний момент в миротворчих операціях бере участь 88,000 військових та військових спостерігачів; 13,000 – поліцейські, більше 5,800 – цивільні спеціалісти, 14,000 – місцеві цивільні спеціалісти, а також близько 2,400 добровольців зі 160 країн світу. Також має місце збільшення кількості жінок як серед персоналу миротворчих контингентів, так і у керівництві операціями. Наприклад, у 2007 р. в операції у Ліберії взяв участь перший підрозділ, що складався виключно з жінок [3].

Україна стверджує себе як повноправний суб'єкт міжнародних відносин, підвищує свій міжнародний авторитет, має змогу ознайомитися з досвідом інших держав у галузі оборонного планування та реформування збройних сил, демонструє миролюбну політику. Зважаючи на те, що для України її миротворча діяльність має особливе значення, оскільки вона розглядається, з одного боку, як засіб зміцнення її національної безпеки через створення стабільного зовнішньополітичного

середовища, а з іншого – як її внесок у зміцнення міжнародної безпеки, подальше вивчення обраної проблематики є актуальним і перспективним.

Література

1. Handbook on United Nations. Multidimensional Peacekeeping Operations – New York: Department of Peacekeeping Operations, 2003. – 199 p.
2. Ukraine's participation in the UN peacekeeping activities [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ukraineun.org/en/ukraine-and-un/peacekeeping-activities/>.
3. UN peacekeeping [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://betterworldcampaign.org/un-peacekeeping/>.
4. United Nations Peacekeeping [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_peacekeeping.
5. United Nations Peace Operations [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unmissions.org>.

Піддубний І.О., курсант 227 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

ВІЙСЬКОВІ МУЗЕЇ СВІТУ

У роботі вивчено та представлено список найцікавіших і найвизначніших військово-історичних музеїв світу. Більшість цих музеїв має на меті не лише показати відвідувачам зброю та військову техніку, а й дати людям інформацію про сучасну війну та її вплив на особистість та суспільство.

Важливість дослідження історії створення військових музеїв, атмосфери, яка в них панує, та експонатів, які відображають той чи інший момент військової історії, зумовлена необхідністю кожного свідомого громадянина знати історію своєї держави та країн світу, адже музеї – це важливі інструменти військово-патріотичного, естетичного та морального виховання людства. Музеї – це собори ХХІ століття, які заповнили порожнечу, залишену звичайними церквами; місце, в якому нації різних вірувань і походжень протистоять і міркують на священні теми – жертви, смерть, війна, братерство і гідність [4].

Віденський військово-історичний музей – музей у Відні, присвячений військовій історії Австрії зі ХVІ століття до 1945 року. Цей музей претендує на звання найстарішого і найбільшого військово-історичного музею у світі. Він був задуманий імператором Францем Йосипом як символ могутності австрійської армії і імперії. Реалізував цей проект архітектор Теофіл фон Хансен. Будівля музею поділена на п'ять частин: головний зал слави великих

австрійських полководців і чотири зали для проведення різних виставок, які поділені на історичні періоди і тематичні блоки. Основу експозиції музею військової історії складають предмети з імператорських збройових колекцій. У цьому музеї можна побачити не тільки військові машини, гармати і зразки зброї різних часів, а й військові документи, атрибутику, мундири, прапори, монети і картини військово-історичної тематики [2].

Аналіз матеріалу дослідження свідчить про те, до найвражаючих і найвпливовіших пам'яток архітектури і військового минулого також належать Імперський воєнний музей (Лондон, Англія), Національний музей і пам'ятник, присвячений Першій світовій війні (Канзас, США), Національний музей Королівських морських сил (Портсмут, Англія), Будинок Інвалідів (Париж, Франція), Національний музей морської авіації (Пенсакола, штат Флоріда, США), Національний музей повітряних сил США (Дейтон, штат Огайо, США), Амстердамський музей руху опору (Амстердам, Нідерланди), Національний музей піхоти (Форт-Беннінг, Колумбус, штат Джорджія, США) [1], [5].

Зауважимо, що всі ці музеї демонструють різноманітні колекції, до яких входить військова техніка, зброя, речі воєнних років, публічні бібліотеки, фотографічні архіви та художні колекції. Чимало тематичних експозицій присвячені історії військових конфліктів у різних країнах світу. Кожна країна представляє минуле у свій власний спосіб. Іноді музеї зосереджуються не стільки на фактах і артефактах, скільки на емоційному досвіді глядача, пропонуючи йому зануритися в події минулого [3].

Зважаючи на постійну необхідність зміцнення морально-психологічного стану особового складу армій країн, вивчення військової історії не тільки свого народу, але й інших держав, подальше вивчення обраної проблематики є актуальним і перспективним.

Література

1. Best Military Museums [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://edition.cnn.com/travel/article/best-military-museums/index.html>.

2. Museum of Military History, Vienna [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Museum_of_Military_History,_Vienna.

3. The World's Unusual Military Museums [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bbc.com/culture/story/20180105-the-worlds-unusual-military-museums>

4. Winter J. Museums and the Representation of War / Jay Winter. // Museum and Society. – 2012. – №10. – С. 150–163.

5. 10 Best: Military museums that bring battles to life [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.usatoday.com/story/travel/destinations/10greatplaces/2014/11/07/military-museum/18593775/>.

Сивов В.А., курсант 245 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

ВИКОРИСТАННЯ ВІЙСЬКОВИХ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ

Одним з бурхливо прогресуючих останнім часом і надзвичайно перспективних напрямків розвитку військової техніки є проектування та виробництво безпілотних літальних апаратів (БПЛА). Це обумовлено тим, що застосування БПЛА в військовій сфері ефективно, економічно і часто дозволяє виконати завдання краще, швидше і безпечніше, ніж це було б зроблено з використанням традиційної авіації, або інших традиційних засобів.

В доповіді розглядається історія виникнення та розвитку безпілотних літальних апаратів ще від H.82V Queen Bee, першого безпілотного дистанційно керованого літального апарату, створеного у Великій Британії в 1933 році до сучасних зразків.

Безпілотні літальні апарати широко використовувались у бойових діях таких країн як Грузія, Ізраїль, США, Франції. Переваги застосування БПЛА при проведенні розвідки безперечні, але існує багато аспектів, які необхідно брати до уваги для найбільш ефективної роботи безпілотних літальних апаратів та розширення можливостей їх застосування.

Стрижевський Р.І., курсант 245 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ

У роботі розглядається історія створення Національної гвардії України, її головні завдання та функції, а також озброєння та оснащення бойовою технікою. Дається технічна характеристика бойових машин: БТР-4 «Буцефал», БТР-3, КраЗ «Кугуар», КраЗ «Спартан», БМ «Козак 3», КраЗ 6322 «Раптор»

Національна гвардія України – військове формування з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України (МВС) і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян України, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону,

припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій. Як самостійна силова структура існувала з 1991 по 2000, як військове формування з правоохоронними функціями на базі Внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України та залученням нових військових кадрів на добровольчій основі з 13 березня 2014 року. Загальна чисельність – до 60 тисяч військовослужбовців.

Згідно Закону України «Про Національну гвардію України» Національна гвардія України зобов'язана :

- Забезпечувати захист і охорону життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, захищати конституційний лад України, цілісність її території від спроб зміни їх насильницьким шляхом;
- Брати участь у забезпеченні громадської безпеки та охорони громадського порядку, у тому числі під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових заходів;
- Вживати заходів, спрямованих на запобігання, виявлення кримінальних (адміністративних) правопорушень;
- Забезпечувати охорону об'єктів, що охороняються Національною гвардією України, охороняти бази матеріально-технічного забезпечення Міністерства внутрішніх справ України; охороняти дипломатичні представництва, консульські установи іноземних держав, представництва міжнародних організацій в Україні;
- Забезпечувати пропускний режим на об'єктах, які охороняються Національною гвардією України;
- Забезпечувати охорону спеціальних вантажів, у тому числі ядерних матеріалів, при їх перевезенні по території України;
- Забезпечувати охорону органів державної влади, здійснення заходів державної охорони органів державної влади та посадових осіб, а також брати участь в охороні громадського порядку під час офіційних візитів та інших заходів за участю посадових осіб України та іноземних держав, щодо яких здійснюється державна охорона на території України;
- Вживати заходів щодо припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп і злочинних організацій;
- Брати участь в антитерористичних операціях та інші.

Національна гвардія України пройшла три етапи еволюції перед тим, як набула свого сьогоденнього вигляду. Це відображається у типах озброєння: від озброєння регулярної армії, успадкованого від першого формування Національної гвардії (1991–2000) до озброєння типу SWAT у ролі внутрішніх військ (2000–2014) та до парамілітарних сил, які мають озброєння легше від

регулярної армії, але також і менший час реагування.

Національна гвардія України має на озброєнні сучасну техніку: БТР-4 «Буцефал», БТР-3, КраЗ «Кугуар», КраЗ «Спартан», БМ «Козак-3», КраЗ 6322 «Раптор». Надається більш детальна характеристика вище названих бойових машин.

Тимошенко Д.Ю., курсант 245 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

ОЗБРОЄННЯ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Підрозділи спеціального призначення є унікальним бойовим потенціалом національної безпеки будь-якої країни, здатні вирішувати завдання підвищеної складності з ризиком для життя. Саме тому для безпечного виконання своєї роботи вони, у першу чергу, мають бути добре озброєні та бездоганно навчені. Це – найкращі солдати світу, що, у своїй більшості володіють вражаючим арсеналом вогнепальної зброї.

Досвід проведення спеціальних операцій більш ніж 50 підрозділами спеціального призначення показує, що прикладом правильного інструмента для виконання спеціальних завдань є зброя від Heckler & Koch, які запропонували спецпризначенням широкий перелік зброї індивідуального захисту для опрацювання різноманітних сценаріїв.

Так, популярний Mk 23 .45-кал від Heckler & Koch ще в 1996 році був прийнятий на озброєння спецпідрозділів. Подалі напівавтоматичний пістолет Mk 23 .45-кал з 12-патронним магазином було оптимізовано для ведення бойових дій у міських умовах, з можливістю додавати глушник та лазерний прицільний модуль.

Інша категорія зброї для складного розвитку сценаріїв спеціальних операцій є пістолет-кулемет, з однією з найпопулярніших моделей, 9мм Heckler & Koch MP5. Незважаючи на те, що 9-мм MP5 залишається популярною базовою системою, представники компанії Heckler & Koch демонструють свої нові пістолети-пістолети UMP (універсальний пістолет-кулемет) як наступний додаток до озброєння спеціальних операцій.

В доповіді розглядаються різні види вогнепальної зброї від Heckler & Koch, а також нові розробки для підрозділів спеціального призначення.

Федоряка В., курсант 316 навчальної групи факультету №2 (інженерно-технічного) Національної академії Національної гвардії України

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ АВТОМОБІЛЬНИХ ДВИГУНІВ

Ми живемо в століття електрики та комп'ютерної техніки, але можна стверджувати, що і в століття ДВЗ. Обсяг автомобільних перевезень вже до середини минулого століття досяг 20 млрд. тонн, що в п'ять разів перевищувало обсяг залізничних перевезень і в 18 разів – обсяг перевезень, що виконувалися морським флотом. Зараз на частку автомобільного транспорту припадає понад 79% обсягу перевезень вантажів у нашій країні.

Двигун – одне з основних складових автомобіля. Без винаходи двигуна автомобілебудування, швидше за все, зупинилося в розвитку відразу ж після винаходу колеса. Ривок в історії створення автомобілів, стався завдяки винаходу двигуна внутрішнього згорання. Цей пристрій став реальною рушійною силою, що дає швидкість.

Спроби створити пристрій, подібне двигуну внутрішнього згорання, почалися з 18 століття. Створенням пристрою, яке могло б перетворювати енергію палива в механічну, займалися багато винахідників.

Перший придатний до використання двотактний газовий двигун внутрішнього згорання був сконструйований французьким механіком Етьєном Ленуаром у 1860 році. Потужність двигуна становила 8,8 кВт (11,97 к. с.). Його було реалізовано як одноциліндрову горизонтальну машину подвійної дії, що працювала на суміші повітря і світильного газу з електроіскровим запалюванням від стороннього джерела.

Першим патент на чотиритактний двигун внутрішнього згорання отримав ще в 1862 Альфонс Бо де Роша. Проте, винахідником двигуна внутрішнього згорання часто називають німецького інженера Ніколауса Отто, який у 1862 році розпочав виробництво й продаж двотактних двигунів. У 1866 році Н. Отто та Е. Ланген удосконалили конструкцію двигуна Е. Ленуара, що привело до зростання коефіцієнта корисної дії. У 1876 Отто сконструював чотиритактний двигун. У 1877 році він отримав патент на газомоторний двигун. Цей патент було скасовано у 1886 році на користь патенту, виданого Альфонсу Бо де Роша на його конструкцію чотиритактного двигуна. У жовтні 1877, ще один патент на газомоторний двигун був виданий Ніколаусу Отто і братам Френсісу та Вільяму Кросслі.

Перший двотактний бензиновий двигун сконструював Карл Бенц (перший патент отримано у 1879 році).

Рудольф Дізель у 1897 році сконструював перший дизельний двигун із високим коефіцієнтом корисної дії, на який у 1898 році отримав патент.

Німецькі інженери Готліб Даймлер та Вільгельм Майбах були серед піонерів конструювання автомобілів та мотоциклів – процесу, який розвивався паралельно із вдосконаленням двигунів.

Паралельно з Даймлером над створенням двигунів і автомобілів працював Карл Бенц.

У 1903 році підприємства Даймлера і Бенца об'єдналися, давши початок повноцінного підприємству автомобілебудування. Так почалася нова ера, яка послужила подальшому вдосконаленню двигуна внутрішнього згоряння.

Література

1. Колчин А.И. Расчет автомобильных и тракторных двигателей: Учеб. пособие для вузов. / А.И. Колчин, В.П. Демидов – 3-е изд. перераб. и доп. – М.: Высш. шк., 2002. – 496 с.

2. Автомобільні двигуни / Ф. І. Абрамчук, Ю. Ф. Гутаревич, К. Є. Долганов, І. І. Тимченко: Підручник. – К.: Арістей, 2006. – 476 с.

3. Garret W. The gasoline 4-stroke engine for automobiles. /Garret W. Balich, Conrad R. Aschenbach University of Notre Dame, 2004. – 156 p.

4. <https://sites.google.com/site/dvigatелaru/home/istoria-benzinovogo-dvigatela-dvs>

Фінагєєв Г.М., курсант 266 навчальної групи факультету №1 (командно-штабного) Національної академії Національної гвардії України

ДВІ ВЕЛИКІ БИТВИ, ЩО ЗМІНИЛИ ХІД ІСТОРІЇ

В роботі розглядаються дві великі історичні битви завдяки яким, можливо, ми живемо зараз у відносно мирний час, без світового панування тієї чи іншої нації.

Як не сумно усвідомлювати, але неможливо заперечувати той факт, що у формуванні нашого світу важливу роль відіграли численні війни. Вони визначили нашу історію, створюючи і знищуючи цілі народи. Суспільство тисячоліттями змінювалося саме за допомогою війн.

В історії людства є безліч невеликих битв, але є і такі битви, які значно вплинули на хід всієї історії. Саме вони переламали історію, наслідки чого ми відчуваємо і донині. Інший результат цих битв зробив би нинішній світ, в якому ми живемо, зовсім-зовсім іншим. Наводимо дві битви, які завадили саме світовому пануванню, яке, на наш погляд є одним з найстрашніших лих, що можуть загрожувати світові.

Ватерлоо (1815 рік). Битва стала результатом спроби Наполеона повернути собі владу, втрачену в ході війни проти всієї Європи. Посилання на острів Ельба не зломала імперських амбіцій Бонапарта, він повернувся у Францію і швидко захопив владу. Але проти нього виступила об'єднана армія англійців, голландців і прусаків під командуванням герцога Веллінгтона. Вона значно

Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.

22 березня 2018 р., м. Харків

перевершувала війська французів. У Наполеона був єдиний шанс – розбити противника по частинах. Для цього він висунувся в Бельгію. Армії зустрілися біля невеликого поселення Ватерлоо, що на території Бельгії. В ході битви війська Наполеона зазнали поразки, що призвело до швидкого падіння його правління. Значною мірою влада Бонапарта похитнулася після його походу в Росію в 1812 році. Тоді при відступі взимку він втратив значну частину свого війська. Але саме ця остання невдача підвела остаточну риску під правлінням Наполеона. Сам він був відправлений в інше місце заслання, набагато більш віддалене – на острів Святої Олени. Історія не може сказати, що було б, якщо б Наполеон здобув перемогу над Велінгтоном. Проте впевнена перемога могла б бути відправною точкою для планів утримання влади Бонапартом. Історія Європи могла б піти зовсім іншим шляхом.

Сталінград (1942-1943). Ця битва фактично поклала край планам Гітлера про світове панування. Сталінград став відправною точкою для Німеччини в її довгому шляху до поразки у Другій світовій війні. Німецькі війська прагнули будь-якою ціною захопити місто на Волзі і лівий берег річки. Це дозволило б відрізати нафтові родовища Кавказу від решти країни. Але радянські війська вистояли і в ході контрудару оточили значну частину угруповання фашистів. Бій тривав з липня 1942 по лютий 1943 року. Коли битва закінчилася, то число загиблих з обох перевищило 2 мільйони людей. 91 тисяча німецьких солдатів і офіцерів попало в полон. Від таких важких втрат Німеччина та її союзники так і не змогли вже оговтатися, ведучи по суті лише оборонні битви до самого кінця війни. Великі наступи були зроблені лише двічі – в ході Курської битви в липні 1943 року і в битві при Арденах у грудні 1944. Хоча й малоімовірно, що німецька перемога під Сталінградом над СРСР призвела б до спільної поразки у війні, вона безсумнівно б затягнулася ще на довгі місяці. Можливо, саме цього часу німцям і не вистачило, щоб створити власну версію атомної бомби.

Історичні факти свідчать про те, що не можна заперечувати роль війн у формуванні світу, яким ми бачимо його сьогодні. Це дуже сумна реалія з якою доводиться миритись, але пам'ять потрібно зберігати, отже “той, хто не пам'ятає минулого, не має майбутнього”. Тому саме сьогодні, коли правителі деяких країн демонструють своїми діями, що мрії про світове панування не стали забутих минулим, є доцільним нагадати, якою ціною ці мрії руйнуються.

Література

1. Битва при Ватерлоо / Вікіпедія – вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Битва_при_Ватерлоо
2. Грицюк В.М., Коваль М.В. Сталінградська битва 1942–1943 [Електронний ресурс] / В.М. Грицюк, М.В.Коваль – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Stalinhgradska_bytva_1942
3. Сталінградська битва / Вікіпедія – вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Сталінградська_битва

Підсекція № 4.1 Проблеми мовної комунікації: перекладацький аспект	3
Волошок К.В. ВІДТВОРЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ВІЙСЬКОВИХ ТЕКСТІВ.....	3
Джулай А.О. ПОБУТОВИЙ КОНФЛІКТ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
Заріцька К. ФАКТОР ЦІЛЬОВОЇ АУДИТОРІЇ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ У ЗДІЙСНЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ: МОДЕЛЬ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
Зіберт-Гуд О.В. КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ У МОВІ АДВОКАТА В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ.....	10
Кієнко Ю.О. СЕМАНТИЧНО-СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ НАПУТНІХ ПРОМОВ.....	12
Олексів О. ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СПОСОБІВ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ НГУ.....	14
Продивус Ю.М. КІНОДИСКУРС ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ВИВЧЕННЯ.....	16
Торсен А. МОВНО-КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНИХ СУБКУЛЬТУР.....	17
Турецька Д.Є. ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ.....	19
Удовідченко Ю.А. КОМУНІКАТИВНА ОСОБИСТІСТЬ ПРИНЦЕСИ ДІАНИ В АСПЕКТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	21
Підсекція № 4.2 Проблеми перекладу мовних одиниць різних рівнів	23
Благая В.Ю. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ СЛЕНГОВИХ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	23
Вергун Т.І. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОРИ У ТВОРЧОСТІ БРИТАНСЬКИХ ПОЕТІВ.....	25
Дербуш А.В. ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ ЗМЕНШЕНО-ПЕСТЛИВИХ СЛІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	28
Іващенко М.Г. СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРУ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ.....	30
Жарова А.О. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	32
Казакова Д.О. НЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ ВІДТВОРЕННЯ СВІТОСПРИЙНЯТТЯ ЛЮДСТВА.....	34
Онопко А.А. АНГЛОМОВНА АБРЕВІАТУРА ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	35

Пасічник О.А. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ЕПОНІМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	37
Порохня В.С. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	39
Світлична Т.В. ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГЕРУНДІЯ ЯК БЕЗОСОБОВОЇ ФОРМИ ДІЄСЛОВА В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	42
Підсекція № 4.3 Проблеми перекладу текстів різних жанрів	45
Гончарова А.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОМПОЗИТИВ-БАХУВРИХІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ 20-21 СТОЛІТТЯ).....	45
Давидова Т.І. ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОРИ В ГАЗЕТНИХ ПУБЛІКАЦІЯХ, ПРИСВЯЧЕНИХ ФУТБОЛУ	47
Карпетян Р.С. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ У ТЕКСТАХ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ.....	48
Кибальник Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ФІЛЬМІВ.....	50
Крячко І.К. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ.....	52
Клімова О.Г. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ ФЕНТЕЗІЙНОГО ЖАНРУ).....	54
Малишева М.О. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	56
Мамедова Л. ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДРУНТЯ ВИКОРИСТАННЯ АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ.....	59
Мігунова О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ТЕКСТАХ ЗМІ.....	60
Парамонова Л.О. СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ ЗАГАДКИ.....	63
Підсекція № 4.4 Когнітивні та прагматичні аспекти перекладу	65
Ведь Т.М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИЧНИХ ІННОВАЦІЙ ХХІ СТОЛІТТЯ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ.....	65
Воловик А.Б. СПЕЦИФІКА АНГЛОМОВНИХ ФЕМІНІТИВІВ ТА ПРАГМАТИКА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ.....	67
Гусєва М.Г. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВИГУКІВ ЯК ЗАСОБУ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	68

Молдован О.І. ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ ІНТЕРОГАТИВІВ АНГЛІЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ У ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	71
Петренко Д.М. КОНЦЕПТ «LOVE» В АНГЛОМОВНОМУ РЕЛІГІЙНОМУ ДИСКУРСІ (ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ).....	72
Сторожук П.В. ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЄННОЇ ПІСНІ.....	74
Толста А.С. ЕМОЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ В АСПЕКТІ ПЕРЕКЛАДУ.....	77
Шевченко В.О. ПРЕЦЕДЕНТНІ ТЕКСТИ В ЗАГОЛОВКАХ СУЧАСНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ СТАТЕЙ.....	79
Шульжик І.О. ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПРЕСІЇ У СИНХРОННОМУ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	80
Підсекція № 4.5 Актуальні проблеми морально-психологічного забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України	
	84
Борисюк О.О., Кондратюк-Антонова Т.В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	84
Бурлака О.В., Галай В.О. ОКРЕМІ ПОЛОЖЕННЯ РЕФОРМИ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ.....	86
Глушко О.М., Кондратюк-Антонова Т.В. СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ....	88
Заєць І.О., Васильченко Р.В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК ДІЙСНІСТЬ І ТЕОРЕТИЧНА ПРОБЛЕМА.....	91
Золочевський М.В., Фалько С.А. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТОТАЛІТАРНИХ РЕЖИМІВ.....	93
Іваніщак А.Ю., Непіпенко Л.П. ОСОБИСТІСТЬ ТА ЇЇ ПЕРСПЕКТИВИ У ВИМІРАХ ФІЛОСОФСЬКОГО АНАЛІЗУ.....	94
Кириченко О.О., Севрук І.І. КОНВЕРГЕНТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ВІЙСЬКОВА СФЕРА.....	96
Кожухар В.О., Дручек О.В. ІДЕОЛОГІЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ – ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ВІЙСЬКА	97
Котинок С.Б., Салієнко О.О. ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПОДІЛУ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	99
Кофанов О.О., Чупрінова Н.Ю. СТЕПАН БАНДЕРА – ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ.....	100
Лещенко М.В., Непіпенко Л.П. СЕНС ЖИТТЯ ЯК ТЕОРЕТИЧНА І ПРАКТИЧНА ПРОБЛЕМА.....	102
Луговий Д.В., Чупрінова Н.Ю. ТЕРОРИЗМ ЯК ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ ТА ВИКЛИК НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ.....	104

Мідіна А.С., Орел О.В. РИЗИКИ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСАХ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НГУ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ.....	106
Молчанов А., Гегечкорі О.В. ОСОБИСТІТЬ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	107
Мудрик В.Г., Севрук І.І. ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЯ У СИЛОВИХ СТРУКТУРАХ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ ПРАКТИКИ.....	108
Оніщук Г.А., Чупрінова Н.Ю. ВІЙСЬКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА СУЧАСНІ ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ.....	110
Осінній О.В., Семенов С.С. РЕЛІГІЯ І ВОЄННА СФЕРА (ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОВІДНОСИН).....	112
Пилипчук М.В., Васищев В.С. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВІЙСЬКОВО-СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ, ЯКІ МАЮТЬ ДОСВІД БОЙОВИХ ДІЙ.....	114
Поліщук Я.В., Непіненко Л.П. ДЕРЖАВОТВОРЧІ ІДЕЇ В. ЛИПИНСЬКОГО.....	115
Проказюк М.А., Іллюк О.О. ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОТИДІЯ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ (БОЙОВИХ) ЗАВДАНЬ.....	117
Рибарчук Л.А., Міршук О.Є. ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ ТА ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАСТУПНИКА КОМАНДИРА РОТИ ПО РОБОТІ З ОСОБОВИМ СКЛАДОМ І ВИЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ВИМОГ ДО НЬОГО	118
Сиса А.Ю., Салієнко О.О. ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ЯК ОСНОВНА ОЗНАКА ДЕРЖАВИ.....	120
Таранічев С.Л., Соколовська Ю.В. КОРУПЦІЯ ЯК ФАКТОР КОНФЛІКТНОСТІ ВЛАДИ І НАРОДУ.....	121
Тихенко К.В., Павленко Р.В. УДОСКОНАЛЕННЯ СТАТИСТИКИ ЗЛОЧИННОСТІ ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ.....	122
Ткачук Ю.Г., Соколовська Ю.В. ГЕНДЕРНІ КОНФЛІКТИ: ПРИЧИНИ, СУТЬ, ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ.....	124
Удовіченко Ю.А., Островерх А.М. КОНТРАКТ ЯК ОСЛЮЛИВИЙ ВИД ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ.....	125
Чала К.В., Фалько С.А. ВПЛИВ МУЗИКИ НА ЛЮДИНУ: ПОШУК АЛЬТЕРНАТИВ.....	126
Шаверський О.Ю., Сарнавський О.М. КРИМІНАЛІСТИЧНІ АСПЕКТИ ВТЕЧІ З ДИСЦИПЛІНАРНОГО БАТАЛЬЙОНУ ЗАСУДЖЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	127

Шевцов О.О., Островерх А.М. ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ.....	128
Підсекція № 4.6 Актуальні проблеми психологічного забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України	
Вергун Т.І., Мельник Ю.Б. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК НАЙВИЩІЙ РІВЕНЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	130
Деркач Д.Л., Пенькова Н.Є. ПСИХОЛОГІЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД КОМП'ЮТЕРА ТА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ.....	131
Зіберт-Гуд О.В., Мельник Ю.Б. ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА ТА АВТОРИТЕТ ВИКЛАДАЧА ВВНЗ.....	133
Калашнік Р.Ю., Шевченко В.В. СПІЛКУВАННЯ ЯК КОМУНІКАТИВНИЙ ПРОЦЕС.....	134
Костенко Є.Р., Посмітна В.В. НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ МОБІНГУ У ВІЙСЬКОВОМУ КОЛЕКТИВІ.....	136
Куценко В.А., Шевченко В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОПІВКУЛЬНОГО ТА ЛІВОПІВКУЛЬНОГО МИСЛЕННЯ КУРСАНТІВ.....	137
Куценко В.А., Шевченко В.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ В ПРОЦЕСІ СПІЛКУВАННЯ.....	139
Макортецький І.В., Прокопенко Ю.О. СПЕЦИФІКА ВЕДЕННЯ УСПІШНИХ ПЕРЕГОВОРІВ З ТЕРОРИСТАМИ.....	140
Манько В.С., Шевченко В.В. ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ.....	142
Мудрак В.І., Стаднік А.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УЯВИ ПЕРШОКУРСНИКІВ – МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	144
Олійник О.С., Тробюк Н.Ю. ПРОБЛЕМАТИКА ПЕДАГОГІЧНОГО ІМІДЖУ У ВВНЗ.....	145
Пашіна Д.А., Тробюк Н.Ю. ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ.....	147
Підковенко О.П., Кравченко Н.М. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ЯКІ ПЕРЕБУВАЛИ В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ ВОЄННИХ ДІЙ.....	148
Романішин Я.А., Сидоренко І.І. ЙМОВІРНІСТЬ ВИГРАША У ГРІ «КРЕПС».....	149
Рудик О.С., Слурденко Д.О. ЗГУРТОВАНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВОГО КОЛЕКТИВУ ДО СПІЛЬНИХ ДІЙ.....	150
Свячена Я.Ю., Болібок В.М. НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	151

Сторожук П.В., Кравченко О.В. ТАТУЮВАННЯ В СИСТЕМІ ЦІННОСТЕЙ ЗЛОЧИННОГО СВІТУ.....	152
Тарасенко В.О., Рютін В.В. ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НГУ ДО СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	155
Тесьолкін Д.К., Пенькова Н.Є. ПРОБЛЕМА ТРИВОЖНОСТІ І ЕФЕКТИВНІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	156
Федоріненко В.О., Мельник Ю.Б. АРМІЙСЬКА МОЛОДІЖНА СУБКУЛЬТУРА.....	157
Хоменко Р.М., Рютін В.В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО НОВИХ УМОВ НАВЧАННЯ.....	159
Підсекція № 4.7 Історичні аспекти та новітні технології у військовій галузі на матеріалі іншомовних джерел	
	161
Вох В.В. ВІЙСЬКОВА ПОЛІЦІЯ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНИ	161
Гольонко М.В. НАСКІЛЬКИ КОРУМПОВАНА НІМЕЧЧИНА?.....	163
Гришко К.В. БРАТИ МЕНШІ НА ВІЙСЬКОВІЙ СЛУЖБІ В РІЗНИХ КРАЇНАХ.....	164
Ільченко О.І. СИЛИ СПЕЦПРИЗНАЧЕННЯ БУНДЕСВЕРУ.....	166
Когут Ю.А. РОЛЬ ЖІНОК У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ.....	167
Криворучко Д.Ю. СУЧАСНІ ВІЙСЬКОВІ НАЗЕМНІ РОБОТИ, РОБОТИЗОВАНІ СИСТЕМИ МАЙБУТНЬОГО.....	169
Кузьменко О.А. ПІДГОТОВКА НОВОБРАНЦІВ В АРМІЯХ КРАЇН СВІТУ.....	171
Легкоступ Д.Ю. МОВА ЖЕСТІВ У ВІЙСЬКОВОМУ КОНТЕКСТІ.....	172
Луговой Д.В. ТЕРОРИЗМ І КОНТРТЕРОРИЗМ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.....	173
Мирошниченко О.В. ІСТОРИЧНИЙ ВСТУП НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО FIER.....	175
Ольховський Є.К. МИРОТВОРЧІ СИЛИ ООН.....	176
Піддубний І.О. ВІЙСЬКОВІ МУЗЕЇ СВІТУ.....	178
Сивов В.А. ВИКОРИСТАННЯ ВІЙСЬКОВИХ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ.....	180
Стрижевський Р.І. НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ.....	180
Тимошенко Д.Ю. ОЗБРОЄННЯ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	180
Федоряка В. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ АВТОМОБІЛЬНИХ ДВИГУНІВ	183
Фінагєєв Г.М. ДВІ ВЕЛИКІ БИТВИ, ЩО ЗМІНИЛИ ХІД ІСТОРІЇ.....	184

**ПІДСУМКОВА НАУКОВО ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
КУРСАНТІВ, СЛУХАЧІВ І СТУДЕНТІВ**

Секція 4

“Гуманітарні науки”

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *І.Є. Морозов*

Комп’ютерне складання і верстання: *С.О. Воробйов;*
О.В. Ніконенко;
С.А. Малишкін

Формат 60x84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 11,24.
Тираж 50 прим. Зам. № 148

Видавець і виготовлювач Національної академії Національної гвардії України
майдан Захисників України, 3, м. Харків-1, 61001.
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.